

T.C. HAZİNE VE
MALİYE BAKANLIĞI

► 2023

KAMU İŞLETMELERİ RAPORU

KAMU SERMAYELİ
KURULUŞ VE İŞLETMELER
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

EKİM 2024

**T.C. HAZİNE VE
MALİYE BAKANLIĞI**

**2023
KAMU İŞLETMELERİ RAPORU**

Raporla ilgili görüş ve önerilerinizi
Hazine ve Maliye Bakanlığı
Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğü
Mali Analiz, İstatistik ve İzleme Dairesine
(312) 497 79 49 ile (312) 497 79 50 numaralı telefonlar
veya
kski.analiz@hmb.gov.tr adresi üzerinden
iletebilirsiniz.

BAKAN SUNUŞU

Türkiye ekonomisindeki pazar payı zamanla azalmasına rağmen, KİT'lerin ülkedeki sermaye birikimine ve rekabetin tesisine katkı sağlanması, istikrarlı büyümenin desteklenmesi, ülke gelişmişlik düzeyini artıran demiryolu hatlarının inşası, elektrik ve doğalgaz iletim hatlarının ülke geneline yaygınlaştırılması, tarım politikalarının desteklenmesi, yerli maden kaynaklarının işletilmesi gibi birçok stratejik sektörde önemli bir rolü bulunmaktadır.

2023 yılında KİT'ler tarafından gerçekleştirilen yatırımlar kamu yatırımlarının %26'sını, KİT Sisteminde istihdam edilen personel ise kamu istihdamının %1,83'ünü oluşturmuştur. KİT Sisteminin toplam aktif büyüklüğü 2023 yılında 2,9 trilyon TL'ye yükselmiş olup GSYİH'ye oranı ise %11,2 olarak gerçekleşmiştir.

KİT Sistemindeki 5 KİT'in, İSO verilerine göre, 2023 yılında da daha önceki yıllarda olduğu gibi net satışlara göre Türkiye'nin en büyük 100 sanayi kuruluşu arasında yer alması KİT'lerin ülke ekonomisindeki etkisinin önemini göstermektedir.

KİT'lerin uluslararası kurumsal yönetim ilkeleri ile uyumlu bir çerçevede faaliyet göstermeleri önem arz etmekte ve Bakanlığımız bu hedef doğrultusunda portföyünde bulunan kamu işletmelerinin faaliyetlerine yönelik gelişmeleri düzenli olarak izleyerek pay sahipliği sorumluluğunun bilinciyle kamuoyu ile paylaşmaktadır.

Bu kapsamda, kamu kaynaklarının etkin ve verimli bir şekilde kullanılması, kamu işletmelerinde kurumsal yönetim anlayışının gelişmesi ve yerleşmesi ile hesap verebilirlik ve şeffaflığın artırılmasını teminen, Bakanlığımız tarafından 2006 yılından bu yana düzenli olarak Kamu İşletmeleri Raporu yayımlanmaktadır.

2023 yılına ait verileri içeren işbu Rapor'da, KİT'ler ve Özelleştirme Portföyündeki işletmelerin mali durumları, personel bilgileri, yönetim kadroları, performansları ve sektörde bulundukları konumları hakkında ayrıntılı bilgiler ve bu işletmelere yönelik genel ve kuruluş bazlı analizler yer almaktadır.

Ayrıca pay sahipliği fonksiyonu diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca icra edilen özel statülü kuruluşlar ve seçilmiş bazı diğer kamu işletmelerinin bilgileri de uluslararası tanım ve standartlara en uygun kapsam ve içeriğe ulaşma hedefi doğrultusunda Rapor'a dahil edilmiştir.

Bu çerçevede, 2023 Kamu İşletmeleri Raporu'nun tüm paydaşlarımız için faydalı olmasını dilerim.

Mehmet ŞİMŞEK
Hazine ve Maliye Bakanı

İÇİNDEKİLER

BAKAN SUNUŞU	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar VE GRAFİKLER.....	vii
KISALTMALAR.....	viii
2023 KAMU İŞLETMELERİ RAPORU YÖNETİCİ ÖZETİ.....	1
KİT'LERE İLİŞKİN ÖZET FİNANSAL GÖSTERGELER.....	5
KİT'LERİN FİNANSAL GÖSTERGELERİNE İLİŞKİN GRAFİKLER	6
SEKTÖREL BAZDA KİT GÖSTERGELERİ.....	7
BÖLÜM 1: KAMU İŞLETMELERİ.....	9
1.1. Giriş.....	10
1.2. Uluslararası Sınıflandırmalara Göre Kamu İşletmeleri.....	10
1.2.1. Ulusal Hesaplar Sistemi (SNA 2008).....	10
1.2.2. Avrupa Hesaplar Sistemi (ESA 95).....	10
1.2.3. Devlet Mali İstatistikleri Kılavuzu (GFSM 2001).....	10
1.2.4. Avrupa Kamu Teşebbüsleri Merkezi (SGI EUROPE).....	11
1.3. Ülkemiz Mevzuatına Göre Kamu İşletmeleri.....	11
1.3.1. Merkezi Yönetimle İlgili Olanlar	12
1.3.2. Mahalli İdarelerle İlgili Olanlar	13
1.4. Rapor Kapsamında Yer Alan Kamu İşletmeleri.....	13
BÖLÜM 2: HMB PORTFÖYÜ	15
2.1. HMB Görev Tanımı	16
2.1.1. KSKİ Genel Müdürlüğü.....	16
2.2. HMB Portföyü ve Sermaye Durumu	16
2.3. Amaç ve Hedefler.....	18
2.4. KİT - Merkezi Yönetim Bütçesi İlişkisi	18
2.4.1. Bütçeden KİT'lere Yapılan Sermaye Aktarımları	18
2.4.2. KİT'lere Yapılan Görevlendirme Bedeli ve Kamu Sermayeli Bankalara Yapılan Gelir Kaybı Ödemeleri	19
2.4.3. KİT'lerden Bütçeye Yapılan Ödemeler	19
BÖLÜM 3: 2023 YILI KİT PERFORMANSI	23
3.1. Mali Durum	24
3.1.1. Gelir Tablosu.....	24
3.1.2. Bilanço	25
3.1.3. Rasyo Analizi.....	26
3.1.4. Katma Değer	29
3.2. İstihdam	30
3.2.1. Personel Sayıları	31
3.2.2. İstihdam Giderleri.....	31
3.2.3. Ortalama Personel Gideri	31
3.2.4. Personel Profili.....	32
3.3. Diğer Göstergeler.....	32
3.4. Kuruluş Bazında Temel Göstergeler.....	34

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 4: KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ.....	39
4.1. Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.....	41
4.2. Elektrik Üretim A.Ş.	44
4.3. Türkiye Elektrik İletim A.Ş.....	48
4.4. Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu.....	51
4.5. Türkiye Taşkömürü Kurumu	54
4.6. Türkiye Petrolleri A.O.	57
4.7. Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü.....	60
4.8. T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü	63
4.9. Türkiye Raylı Sistem Araçları Sanayii A.Ş.	66
4.10. Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü	68
4.11. Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü.....	71
4.12. Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü	73
4.13. Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü	75
4.14. Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü	77
4.15. Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	79
4.16. Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü.....	82
4.17. Türkiye Elektromekanik Sanayi A.Ş.	85
4.18. Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.....	88
4.19. Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.....	91
BÖLÜM 5: KİT'LERİN BAĞLI ORTAKLIKLARI	95
5.1. TCDD Taşımacılık A.Ş.....	97
BÖLÜM 6: ÖZELLEŞTİRME PORTFÖYÜ	100
6.1. Sümer Holding A.Ş. Genel Müdürlüğü	102
6.2. Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş. Genel Müdürlüğü.....	104
6.3. Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş. Genel Müdürlüğü	106
6.4. Doğusan Boru Sanayii ve Ticaret A.Ş.....	108
BÖLÜM 7: KAMU SERMAYELİ BANKALAR	111
7.1. Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.....	113
7.2. Türkiye Halk Bankası A.Ş.....	115
7.3. Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	118
7.4. Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş.	121
7.5. Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.	123
7.6. Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.	125
7.7. İller Bankası A.Ş.	127
7.8. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş.....	129
BÖLÜM 8: DİĞER KAMU İŞLETMELERİ VE FONLAR.....	132
8.1. Makine ve Kimya Endüstrisi A.Ş.	134
8.2. Türk Telekomünikasyon A.Ş.	136
8.3. Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş.	138
8.4. Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş.	140
8.5. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu	142
8.6. Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü	144

İÇİNDEKİLER

8.7. Türk Hava Yolları A.O.	146
8.8. Anadolu Ajansı.....	148
8.9. Borsa İstanbul A.Ş.....	150
8.10. Askeri Fabrika ve Tersane İşletme A.Ş.....	152
8.11. Uluslararası Sağlık Hizmetleri A.Ş.	154
8.12. Türk Reasürans A.Ş.	156
8.13. Mahalli İdare İşletmeleri.....	158
8.14. Türkiye Varlık Fonu Yönetimi A.Ş.	159
8.15. Diğer Kamu İşletmeleri	162
8.15.1. Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü.....	162
8.15.2. Spor Toto Teşkilat Başkanlığı	162
8.15.3. Toplu Konut İdaresi Başkanlığı	162
8.15.4. Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı Şirketleri.....	163
8.15.5. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Bünyesindeki Bankalar.....	163
8.15.6. Nükleer Teknik Destek A.Ş.....	164
8.15.7. Uluslararası Uygunluk Değerlendirme Servisi A.Ş.	164
8.15.8. 4646 Sayılı Kanun'un Ek 1 inci Maddesine Göre Kurulmuş Ortaklıklar.....	164
BÖLÜM 9: KAMU İŞLETMELERİNDE KURUMSAL YÖNETİM	167
BÖLÜM 10: EKLER.....	173
Ek 1: KİT'ler ve Bağlı Ortaklıkları İstihdam Bilgileri	175
Tablo I: Personel Giderleri ve Sayıları.....	176
Tablo II: Personel Profili (31/12/2023 İtibarıyla).....	177
Ek 2: KİT'ler, Bağlı Ortaklıkları ve ÖİB Portföyü İstihdam Bilgileri	179
Tablo I: Personel Gideri ve Sayıları	180
Tablo II: Personel Profili (31/12/2023 İtibarıyla).....	181
Ek 3: KİT'ler, Bağlı Ortaklıkları ve ÖİB Portföyü Mali Tabloları	183
Tablo I: Özet Gelir Tablosu (Toplulaştırılmış).....	184
Tablo II: Özet Bilanço (Toplulaştırılmış).....	185
Tablo III: Mali Rasyolar	186
Ek 4: KİT'ler, Bağlı Ortaklıkları ve ÖİB Portföyü Diğer Seçilmiş Göstergeler	187
Tablo I: Diğer Seçilmiş Göstergeler/Büyüklikler	188
Ek 5: Vergi Dışı Gelirler.....	189
Tablo I: Vergi Dışı Gelirler	190
Ek 6: Bağlı Ortaklıklar ve İştirakler	191
Ek 7: 2023 Yılında İSO 500'de Yer Alan Kamu İşletmeleri	206
Ek 8: Kullanılan Mali Rasyolara İlişkin Bilgiler	208

TABLOLAR VE GRAFİKLER

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: HMB Portföyü Sermaye Durumu.....	17
Tablo 2: KİT – Bütçe İlişkisi	21
Tablo 3: KİT Sisteminin Özet Gelir Tablosu	25
Tablo 4: KİT Sisteminin Özet Bilançosu	26
Tablo 5: KİT Sisteminin Mali Rasyoları	28
Tablo 6: KİT Sisteminin Personel Bilgileri	32
Tablo 7: KİT Sisteminin Diğer Göstergeleri	33
Tablo 8: KİT Sisteminin Dönem Kâr/Zararı	34
Tablo 9: KİT Sisteminin Yarattığı Katma Değer	35
Tablo 10: KİT Sisteminde Faiz Dışı Fazla	36
Tablo 11: KİT Sisteminin Yatırım Harcaması.....	37
Tablo 12: 2023 Yılı Sonu İtibarıyla EÜAŞ Kurulu Gücü ve Üretimi.....	45
Tablo 13: 2023 Yılı Sonu İtibarıyla Türkiye Kurulu Güç ve Üretim Tablosu	45
Tablo 14: 2023 Yılı Sonu İtibarıyla Lisanslı Elektrik Üretiminin Kuruluşlara Göre Dağılımı	45
Tablo 15: 2023 Yılı Enerji İletim Hat Uzunlukları.....	49
Tablo 16: TKİ 2023 Yılı Tüvenan ve Satılabilir Kömür Üretim Miktarları	51
Tablo 17: TKİ 2023 Yılı Müşteri Bazında Kömür Satışları.....	52
Tablo 18: TTK 2023 Yılı Müşteri Bazında Kömür Satışları.....	55
Tablo 19: Paylarının Tamamı veya Bir Kısım TVF'ye Aktarılan Kamu Sermayeli İşletmeler ..	160
Tablo 20: TVF Tarafından Bedeli Ödenerek veya Kurularak Pay Sahibi Olunan Şirketler	161

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Görevlendirme Bedeli ve Gelir Kaybı Ödemeleri	19
Grafik 2: Özkaynak – Yabancı Kaynak Dağılımı.....	25
Grafik 3: KİT Sisteminin Mali Rasyoları	29
Grafik 4: KİT Sisteminin Yarattığı Katma Değer	30
Grafik 5: KİT Sisteminin Personel Yapısı.....	30
Grafik 6: Bor İhracatının Bölgesel Dağılımı	61
Grafik 7: ÇAYKUR Yaş Çay Alım Bilgileri.....	80
Grafik 8: TŞFAŞ Şeker Pancarı Alım Fiyatları	92
Grafik 9: Seçilmiş Bilanço Kalemleri Bazında Kamu Bankalarının Sektördeki Payı.....	112

KISALTMALAR

AB.....	Avrupa Birliği
ADÜAŞ.....	Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Ticaret Anonim Şirketi
AFAD.....	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AFC.....	Afrika Finans Kurumu
AFD.....	Fransız Kalkınma Ajansı
AOÇ.....	Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü
ASBOT.....	Asayiş ve Emniyet Botu
ASELSAN.....	Askeri Elektronik Sanayi A.Ş.
ASFAT.....	Askeri Fabrika ve Tersane İşletme Anonim Şirketi
BDDK.....	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BİST.....	Borsa İstanbul Anonim Şirketi
BKK.....	Bakanlar Kurulu Kararı
BOTAŞ.....	Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi
CEEP.....	Avrupa Kamu İşverenleri ve İşletmeleri Merkezi
ÇAYKUR.....	Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü
DASK.....	Doğal Afet Sigortaları Kurumu
DHİMİ.....	Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü
DMO.....	Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü
ENTSO-E.....	Avrupa Elektrik İletim Sistemi İşleticileri Ağı
ESA 95.....	Avrupa Ulusal ve Bölgesel Hesaplar Sistemi
ESK.....	Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü
EPDK.....	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
EPIAŞ.....	Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi
ETİ MADEN.....	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü
EÜAŞ.....	Elektrik Üretim Anonim Şirketi
FSRU.....	Yüzer LNG Depolama ve Gazlaştırma Ünitesi
GES.....	Güneş Enerjisi Santrali
GFSM.....	Devlet Mali İstatistikleri El Kitabı
GÖKAŞ.....	Gökçeada Turizm Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi
GSYİH.....	Gayrisafi Yurt İçi Hasıla
GWh.....	Gigawatt Saat
HAVELSAN.....	Hava Elektronik Sanayii Anonim Şirketi
HMB.....	Hazine ve Maliye Bakanlığı
HES.....	Hidro Elektrik Santrali
ICAS.....	Uluslararası Uygunluk Değerlendirme Servisi Anonim Şirketi
IMF.....	Uluslararası Para Fonu
ITFC.....	Uluslararası İslami Ticaret Finans Kurumu
İAB.....	İstanbul Altın Borsası
İDT.....	İktisadi Devlet Teşekkülü
İGE.....	İhracatı Geliştirme Anonim Şirketi
İHD.....	İşletme Hakkı Devri
İMKB.....	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
İSO.....	İstanbul Sanayi Odası
JBIC.....	Japon Uluslararası İşbirliği Bankası
KEGM.....	Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü
KHK.....	Kanun Hükmünde Kararname

KISALTMALAR

KİT	Kamu İktisadi Teşebbüsü
KİVİ	Kamu İşletmeleri Veri İzleme Sistemi
km	Kilometre
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme
KOSGEB	T.C. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KİK	Kamu İktisadi Kuruluşu
KSKİ	Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler
KV	Kısa Vadeli
kV	Kilovolt
kWh	Kilowatt Saat
LNG	Sıvılaştırılmış Doğalgaz
MED-TSO	Akdeniz İletim Sistemi İşletmecileri Birliği
MEMATT	Mekanik Mayın Temizleme Teçhizatı
MKE	Makine ve Kimya Endüstrisi
MKEK	Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu
MW	Megawatt
NDK	Nükleer Düzenleme Kurumu
NÜTED	Nükleer Teknik Destek
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
ÖİB	Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
ÖYK	Özelleştirme Yüksek Kurulu
PTT	Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi
RES	Rüzgar Enerjisi Santrali
SBB	T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı
SGI EUROPE	Avrupa Kamu Teşebbüsleri Merkezi
Sm ³	Standart Metreküp
SNA 2008	Ulusal Hesaplar Sistemi
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCDD	T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TDİ	Türkiye Denizcilik İşletmeleri Anonim Şirketi
TEDAŞ	Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi
TEİAŞ	Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi
TEAŞ	Türkiye Elektrik Üretim İletim Anonim Şirketi
TEK	Türkiye Elektrik Kurumu
TEMSAN	Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketi
TENMAK	Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu
TETAŞ	Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirketi
TFRS	Türkiye Finansal Raporlama Standartları
THY	Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı
TİGEM	Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü
TKİ	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu
TKK	Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri
TMO	Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü
TMS	Türkiye Muhasebe Standartları
TMSF	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

KISALTMALAR

TOGG.....	Türkiye'nin Otomobili Girişim Grubu Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi
TOKİ.....	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
TPAO.....	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı
TSK.....	Türk Silahlı Kuvvetleri
TSKGV.....	Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı
TŞFAŞ.....	Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi
TTK.....	Türkiye Taşkömürü Kurumu
TÜBİTAK.....	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜDEMSAŞ.....	Türkiye Demiryolu Makinaları Sanayi Anonim Şirketi
TÜİK.....	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜLOMSAŞ.....	Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii Anonim Şirketi
TÜRASAŞ.....	Türkiye Raylı Sistem Araçları Sanayii Anonim Şirketi
TÜRK EXİMBANK.....	Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketi
TÜRKSAT.....	Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme Anonim Şirketi
TÜSSİDE.....	Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü
TÜVASAŞ.....	Türkiye Vagon Sanayii Anonim Şirketi
USHAŞ.....	Uluslararası Sağlık Hizmetleri Anonim Şirketi
UV.....	Uzun Vadeli
TVF.....	Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi
v/g.....	Varil/Gün
vpe/g.....	Varil Petrol Eşdeğeri/Gün
VUK.....	Vergi Usul Kanunu
Yİ.....	Yap İşlet
YİD.....	Yap İşlet Devret
YHT.....	Yüksek Hızlı Tren
YK.....	Yönetim Kurulu

YÖNETİCİ ÖZETİ

2023

**KAMU
İŞLETMELERİ
RAPORU**

2023 KAMU İŞLETMELERİ RAPORU

YÖNETİCİ ÖZETİ

2006 yılından bu yana yayımlanmakta olan Kamu İşletmeleri Raporları ile kamuoyunda kamu işletmelerine yönelik bir farkındalık oluşturulması hedeflenmektedir. Bu Raporda kamu işletmelerinin genel durumu ile 2023 yılı sonu itibarıyla 233 sayılı KHK'ye tabi 19 KİT ile 1 bağlı ortaklığın tanıtımı, mali durumları ve performansları hakkında genel ve kuruluş bazında veri, bilgi ve analizler bulunmaktadır.

2023 yılı Kamu İşletmeleri Raporu'nda, KİT'ler ve bağlı ortaklıklarının¹ yanı sıra, uluslararası tanımlama ve sınıflandırmalara göre kamu işletmesi özelliği gösteren, bir başka ifadeyle yönetim kontrolü ve yaptıkları işin türü itibarıyla bakıldığında kamu işletmesi olarak nitelendirilebilen işletmelere de yer verilmiş, böylelikle ülkemizde "kamu işletmesi" tanımı ile uluslararası alandaki kamu işletmesi tanımları arasında bir uyum sağlanması amaçlanmıştır.

Raporda Yer Verilen İşletmeler / Kuruluşlar

Kamu İşletmeleri Raporu'nda;

- KİT'ler ve bağlı ortaklıklarına,
 - ÖİB portföyündeki kuruluşlara,
 - Kamu sermayeli bankalara,
 - Sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan işletmeler ile
 - Yönetim kontrolü kamuda olan şirketlerden seçilmiş örneklerle
- yer verilmiştir.

Bu bağlamda KİT'ler ve bağlı ortaklıkları ile ÖİB portföyündeki kuruluşlar detaylı biçimde, diğer kamu işletmeleri ise genel olarak Raporda yer bulmuştur.

Raporun Bölümleri

Raporun ilk bölümünde ulusal ve uluslararası literatürde kabul gören kamu işletmesi tanımlarına yer verilmiş, ikinci bölümde KİT'lerin merkezi yönetim bütçesi ile ilişkilerine değinilmiştir. Raporun üçüncü bölümünde KİT'ler ve bağlı ortaklıklarının toplulaştırılmış mali verileri ve istihdam bilgileri sunulmuş, dördüncü ve beşinci bölümlerde ise kuruluş bazında genel bilgiler verilerek 2023 yılı performansları değerlendirilmiş, ayrıca, yıl içerisinde sektörü ve/veya kuruluşu etkileyen önemli gelişmeler özetlenmiştir.

Raporun altıncı bölümünde ÖİB portföyünde yer alan kuruluşlar hakkında genel bilgiler verilerek bu kuruluşların 2023 yılı performansları değerlendirilmiş, kuruluşların faaliyet alanları ve önemli gelişmelere değinilmiştir.

Yedinci bölümde ise kamunun pay sahibi olduğu bankalara yönelik bilgilere yer verilmiş ve bu bankaların 2023 yılı faaliyetlerine ilişkin veriler paylaşılmıştır.

Sekizinci bölümde KİT'ler, özelleştirme programındaki kuruluşlar ve kamu sermayeli bankalar dışında kalan ve ülkemizde faaliyet gösteren ve uluslararası tanımlamalar çerçevesinde kamu işletmesi olarak değerlendirilebilecek diğer kurum ve kuruluşlardan seçilmiş olanlara yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Raporun dokuzuncu bölümünde ise kamu işletmelerinde kurumsal yönetime ilişkin bilgiler yer almaktadır.

¹ 233 sayılı KHK'ye tabi kuruluşlar için kullanılan ifadedir.

HMB Portföyü ve Sermaye Durumu

HMB portföyünde 2023 yılı sonu itibarıyla 19 KİT², 1 KİT bağlı ortaklığı, 5 kamu bankası ve 8 diğer kuruluş olmak üzere toplam 33 kamu işletmesi bulunmaktadır. Bu işletmelerin 31/12/2023 itibarıyla toplam nominal sermayesi 976 milyar TL, toplam ödenmiş sermayesi ise yaklaşık 660,4 milyar TL'dir.

KİT – Bütçe İlişkisi

KİT'ler ile merkezi yönetim bütçesi arasındaki ilişkiler; KİT'lerden bütçeye yapılan hasılat payı ödemeleri, temettü ödemeleri, finansman fazlası ödemeleri ile diğer vergi ve yasal yükümlülüklerden ve merkezi yönetim bütçesinden KİT'lere yapılan sermaye ve görevlendirme bedeli ödemelerinden oluşmaktadır. 2023 yılında bütçeden KİT'lere 114,5 milyar TL sermaye ödemesi ve 179,6 milyar TL görevlendirme bedeli ödemesi olmak üzere toplam 294,1 milyar TL ödeme yapılmıştır. KİT'lerden bütçeye yapılan ödemeler ise 12 milyar TL temettü, 4,4 milyar TL hasılat payı, 5 milyar TL kurumlar vergisi³ ile diğer yasal yükümlülük karşılıkları ve 24 milyar TL finansman fazlası olmak üzere toplam 45,5 milyar TL olmuştur.

Mali İstatistik

KİT'lerin aktif büyüklüğü 2022 yılında 1,14 trilyon TL iken 2023 yılı sonunda bir önceki yıla göre %157,5 artışla 2,93 trilyon TL'ye ulaşmıştır. Bu artışın en önemli sebeplerinden biri, 2023 yılında enflasyon muhasebesi uygulanmasıdır. Brüt satışlar ise 2023 yılında 2022 yılına oranla %13,9 artış göstererek 1,26 trilyon TL olmuştur.

2023 yılında mal-hizmet satış maliyeti bir önceki yıla göre %0,5 azalmıştır. KİT Sisteminin 2022 yılı sonunda 6,6 milyar TL olan dönem net kârı 2023 yılında 74,7 milyar TL'ye yükselmiştir.

KİT Sistemi için 2022 yılında 1,23 olan asit test oranı 2023 yılında 1,11; 50 gün olan alacakların tahsil süresi 60 gün; 29 gün olan nakit çevirme süresi 55 gün; %2,11 olan özsermaye getiri oranı %6,24 ve %3,53 olan faaliyet kârının net satışlara oranı %12,76 olarak gerçekleşmiştir.

2022 yılında 0,62 olan finansal kaldıraç oranı, 2023 yılında 0,33 olmuştur. Satışların aktiflere oranı ise 2022 yılında 0,97 olan seviyesinin altına inerek 2023 yılında 0,43 olarak gerçekleşmiştir.

İstihdam

Personel Sayısı: KİT'lerde 2019 yılında ortalama 100.516 kişi istihdam edilmekte iken, bu sayı 2023 yılında 98.922 kişiye gerilemiştir.

İstihdam Gideri: 2023 yılında KİT'lerin toplam istihdam gideri bir önceki yıla göre %109,7 artarak 62 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında gelir tablosuna yansıtılan toplam satış ve faaliyet giderlerinin %8,4'ü istihdam giderinden oluşmakta iken, bu oran 2023 yılında %5,7'ye düşmüştür.

Personel Gideri: KİT'lerde 2023 yılında çalışanların işverene maliyeti memur ve sözleşmeli için aylık ortalama 41.825 TL ve işçiler için aylık ortalama 61.777 TL olarak gerçekleşmiştir.

Personel Profili: 2023 yılı sonu itibarıyla KİT'lerde 94.557 kişi istihdam edilmiş olup toplam personelin;

- %34,1'i 20 yıl ve üzeri hizmet süresine sahip,
- %29,0'u 30 – 40 yaş grubunda,
- %40,9'u lisans ve üzeri eğitime sahip,
- %11,9'u kadın ve
- %5,6'sı yabancı dil bilgisine sahiptir.

² TVF'ye devredilen BOTAŞ, ÇAYKUR, ETİ MADEN, TŞFAŞ ve TPAO 233 sayılı KHK'ye tabiyetlerinin devam etmesi nedeniyle 19 adet KİT arasında sayılmıştır.

³ 5 milyar TL'lik tutar 19 KİT ile 1 KİT bağlı ortaklığının 2022 yılına ilişkin dönem kârından doğan kurumlar vergisi ile diğer yasal yükümlülüklerini göstermektedir.

Sosyal sorumluluk ve yasal nedenlerden dolayı toplam personelin;

- %2,1'ini engelli,
- %0,9'unu eski hükümlü,
- %0,6'sını gazi-şehit aile yakını,
- %1,0'ini Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda yetiştirilen kişiler

oluşturmaktadır.

Yatırım Harcamaları ve Faiz Dışı Fazla

KİT'lerin yatırım harcaması 2023 yıl sonu itibarıyla bir önceki yıla göre yaklaşık %59,7 oranında artarak yaklaşık 174,5 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Bu tutar, 2023 yılı GSYİH'nin yaklaşık %0,66'sına denk gelmiş olup 2023 yılında en çok yatırımı sırasıyla TPAO, TCDD, TEİAŞ, BOTAŞ ve TCDD Taşımacılık A.Ş. gerçekleştirmiştir.

KİT'ler 2022 yılında yaklaşık 192,2 milyar TL faiz dışı açık verirken, 2023 yılında faiz dışı açık 1,4 trilyon TL olmuştur.

KİT'LERE İLİŞKİN ÖZET FİNANSAL GÖSTERGELER⁴

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
I- GELİR TABLOSU (milyon TL)				
Brüt Satışlar	331.386	1.106.181	1.259.836	13,9
Faaliyet Kârı/Zararı	-11.066	38.907	159.313	309,5
Finansman Giderleri	19.408	31.752	54.081	70,3
Dönem Net Kârı/Zararı	-24.334	6.570	74.726	1.037,4
II- BİLANÇO (milyon TL)				
Aktif Toplamı	483.350	1.138.403	2.931.406	157,5
Hazır Değerler ve Menkul Kıymetler	30.367	97.056	186.624	92,3
Ticari ve Diğer Alacaklar	135.363	517.071	560.576	8,4
Stoklar	40.959	157.274	321.197	104,2
KV Mali Borçlar	33.625	139.184	153.652	10,4
KV Ticari ve Diğer Borçlar	117.939	356.977	473.435	32,6
Ödenmiş Sermaye	257.963	489.618	616.345	25,9
III- FİNANSAL RASYOLAR				
Cari Oran	1,3	1,5	1,6	2,1
Özsermaye Kârlılık Oranı (%)	-13,0	2,1	6,2	195,5
Finansal Kaldıraç Oranı	0,60	0,62	0,33	-47,3
Stok Devir Hızı Oranı	9,8	10,4	4,3	-58,8
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	80,7	49,8	60,0	20,4
IV- VERİMLİLİK GÖSTERGELERİ (milyon TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	3.335	11.148	12.736	14,2
Personel Başına Maliyet	3.278	10.375	10.357	-0,2
Personel Başına Faaliyet Kârı	-111	392	1.610	310,7
V- İSTİHDAM				
Personel Sayısı (Ortalama Kişi)	99.378	99.231	98.922	-0,3
İstihdam Giderleri (milyon TL)	17.301	29.581	62.028	109,7
İstihdam Giderlerinin Toplam Giderler İçindeki Payı ⁵ (%)	5,1	2,8	5,7	103,6
Ortalama Personel Gideri (TL/Ay)	14.508	24.842	52.253	110,3
VI- DİĞER FİNANSAL GÖSTERGELER (milyon TL)				
Bütçeden KİT'lere Transferler	63.096	245.035	294.119	20,0
Görevlendirme Bedeli ⁶	23.836	19.523	179.618	820,0
Sermaye	39.260	225.513	114.501	-49,2
KİT'lerden Bütçeye Ödemeler	6.440	27.009	45.454	68,3
Temettü	3.027	5.483	12.047	119,7
Hasılat Payı	848	1.714	4.390	156,1
Finansman Fazlası	0,0	16.300	24.000	47,2
Vergi ⁷	2.565	3.513	5.017	42,8
KİT – Hazine Mahsup Tutarları	28.902	0	0	0,0
Katma Değer ⁸	29.471	91.498	245.401	168,2
Yatırım Harcaması	39.165	109.300	174.525	59,7
Faiz Dışı Fazla ⁹	-38.399	-192.155	-1.379.683	-618,0
GSYİH (milyar TL)	7.249	15.007	26.276	75,1

⁴ İlgili yılda 233 sayılı KHK kapsamındaki kuruluşların bilgilerini içermektedir. 2021 yılında MKEK 233 sayılı KHK kapsamından, TŞFAŞ ise özelleştirme kapsam ve programından çıkarılmıştır. Dolayısıyla tablodaki verilere TŞFAŞ dahil edilmiş, MKE A.Ş. dahil edilmemiştir.

⁵ Toplam giderler, satış giderleri ve faaliyet giderlerinden oluşmaktadır.

⁶ 2023 yıl sonu itibarıyla 8 kuruluşa görevlendirme bedeli ödemesi yapılmıştır.

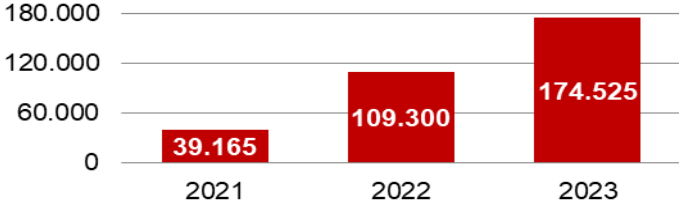
⁷ Kurumlar vergisi ile diğer yasal yükümlülük karşılıkları tutarını göstermektedir.

⁸ Katma değer tutarı, dönem kâr/zararı, faiz, karşılık, kur farkı, amortisman ve istihdam giderlerinin toplanması ile hesaplanmıştır.

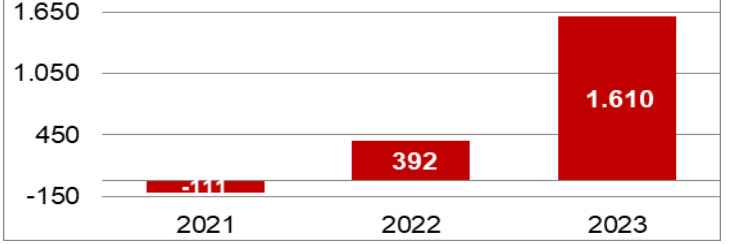
⁹ 2023 yıl sonu itibarıyla kaydedilen 1,4 trilyon TL tutarındaki faiz dışı açık, 30/12/2023 tarihli ve 32415 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 555 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği kapsamında, enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş veriler üzerinden hesaplanmıştır.

KİT'LERİN FİNANSAL GÖSTERGELERİNE İLİŞKİN GRAFİKLER

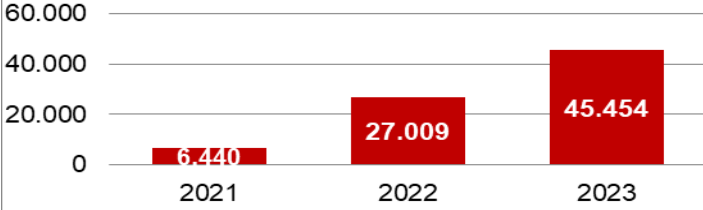
Yatırım Harcaması (Milyon TL)

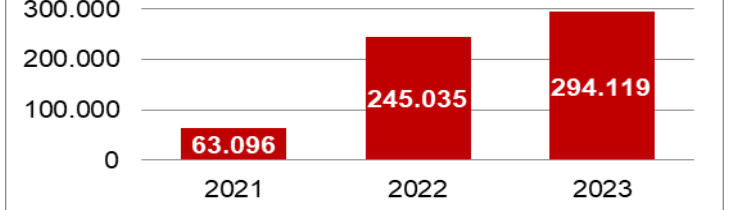
Personel Başına Faaliyet Kârı (Bin TL)

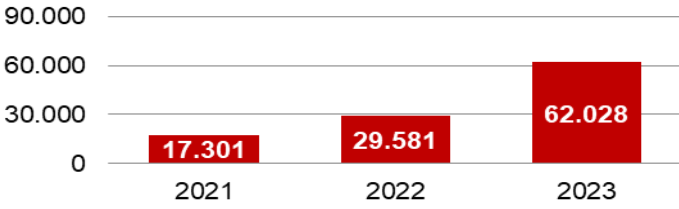
KİT'lerden Bütçeye Transferler (Milyon TL)

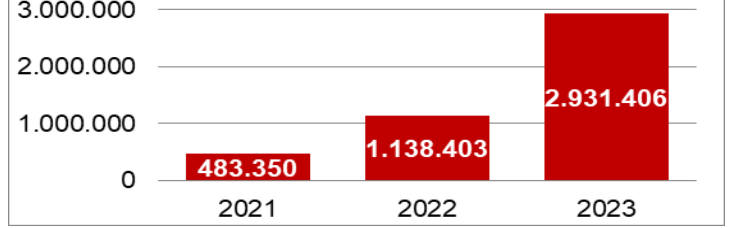
Bütçeden KİT'lere Transferler (Milyon TL)

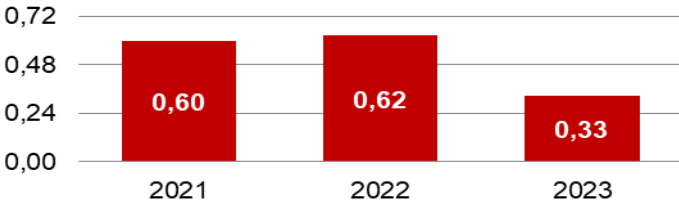
İstihdam Giderleri (Milyon TL)

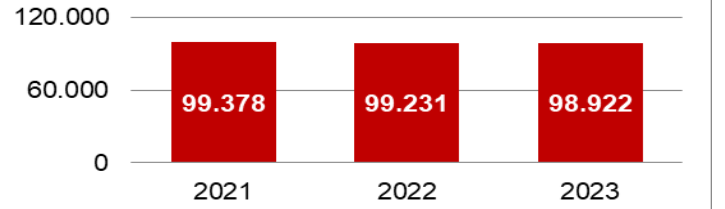
Aktif Toplamı (Milyon TL)

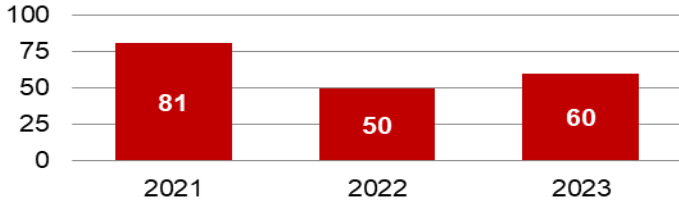
Finansal Kaldıraç Oranı

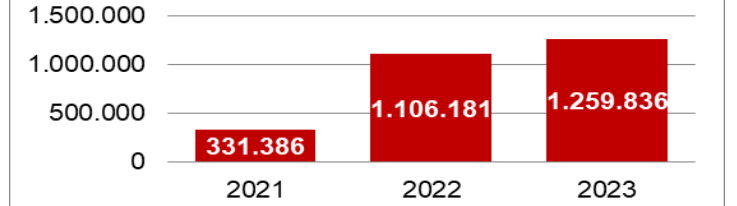
Personel Sayısı (Ortalama Kişi)

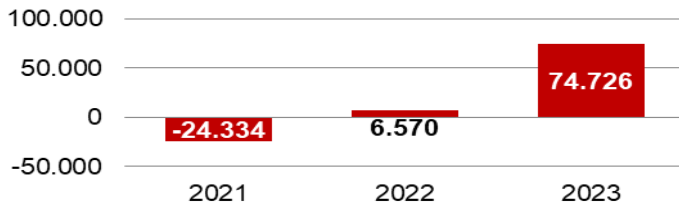
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)

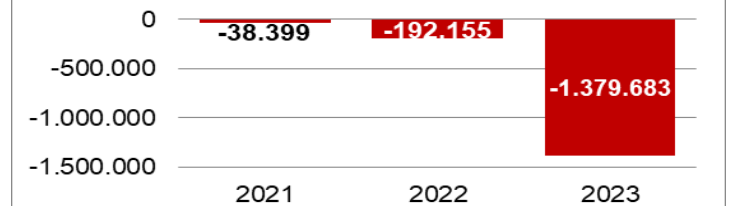
Brüt Satışlar (Milyon TL)

Dönem Net Kâr/Zararı (Milyon TL)

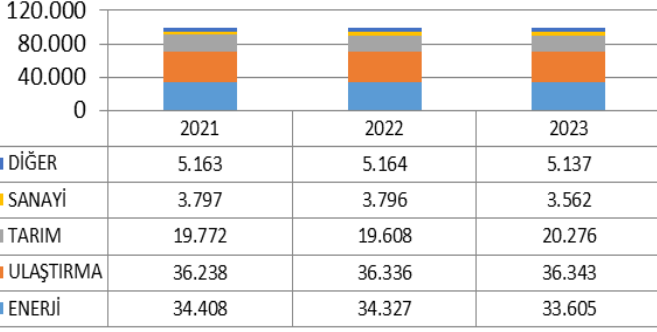

Faiz Dışı Fazla (Milyon TL)

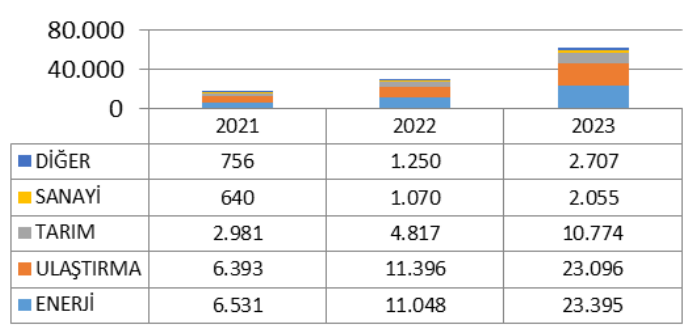

SEKTÖREL BAZDA KİT GÖSTERGELERİ¹⁰

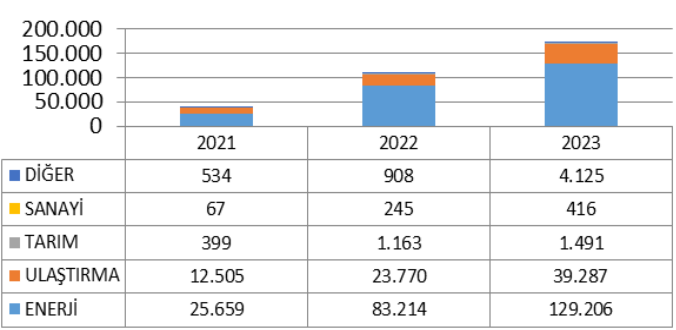
Toplam Personel Sayısı

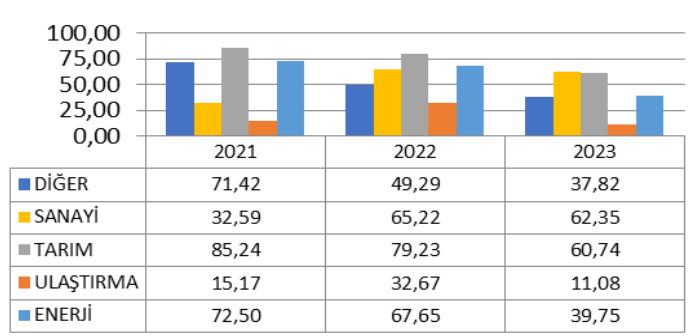
Toplam İstihdam Gideri (Milyon TL)

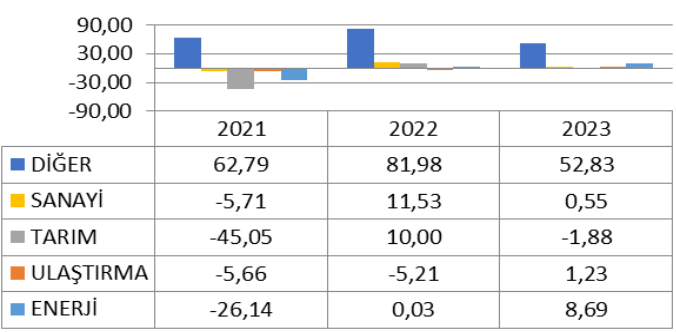
Toplam Yatırım Harcaması (Milyon TL)

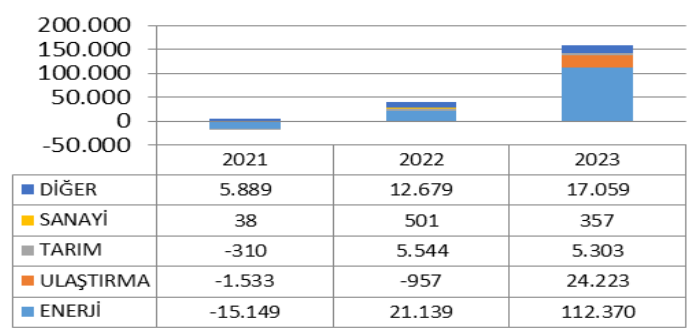
Finansal Kaldıraç Oranı (%)

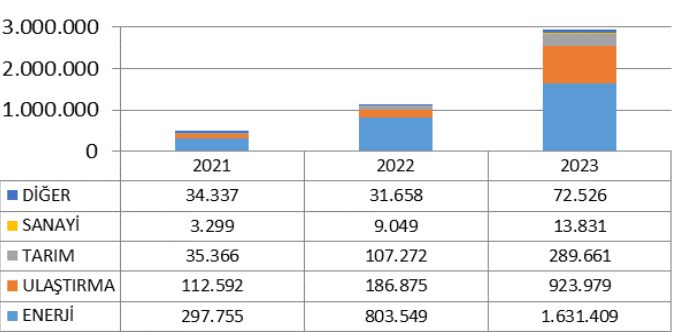
Özsermaye Getiri Oranı (%)

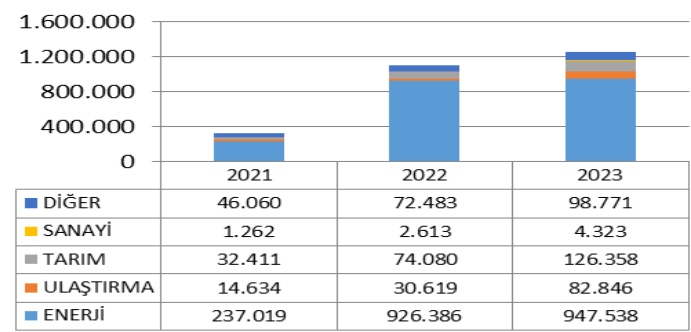
Faaliyet Kârı/Zararı (Milyon TL)

Aktif Toplamı (Milyon TL)

Brüt Satışlar (Milyon TL)

¹⁰ Enerji sektörü kuruluşları olarak: BOTAŞ, EÜAŞ, TEİAŞ, TKİ, TTK, TPAO, TEDAŞ, Ulaştırma sektörü kuruluşları olarak: DHMİ, KEGM, TCDD, TCDD Taşımacılık A.Ş., Tarım sektörü kuruluşları olarak: ÇAYKUR, ESK, TİGEM, TMO, TŞFAŞ, Sanayi sektörü kuruluşları olarak: TÜRASAŞ, TEMSAN, Diğer kuruluşlar olarak ise DMO ile ETİ MADEN ele alınmıştır.

BÖLÜM 1

2023

**KAMU
İŞLETMELERİ
RAPORU**

KAMU İŞLETMELERİ

1.1. Giriş

Kamu işletmesi kavramı ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte, genellikle bir kamu idaresinin çoğunluk hissesine sahip olduğu ya da bir kamu idaresi tarafından yönetimi kontrol edilen işletmeler kamu işletmesi olarak adlandırılmaktadır. Bu kapsamda, kamu işletmesi kavramı bir yandan pay sahipliği, diğer yandan yönetimde kontrol kavramı ile ilişkilendirilmektedir.

Uluslararası literatürde ise çeşitli bakış açıları temel alınarak farklı kamu işletmesi tanımları yapılmaktadır. Aşağıda, kamu işletmeleri ile ilgili bu tanımların bazılarına yer verilmektedir.

1.2. Uluslararası Sınıflandırmalara Göre Kamu İşletmeleri

AB düzenlemelerinde kamu işletmeleri, merkezi veya mahalli idare farkı gözetilmeksizin sermaye ve yönetim kontrolü açısından ele alınmaktadır. AB, üye ülkelerdeki kamu pay sahipleri ile işletmeleri arasındaki idari ve mali ilişkilerin şeffaf bir şekilde yürütülmesini sağlayacak çerçeve bir düzenlemenin ve bu ilişkileri yansıtacak bir raporlama sisteminin gerekliliğini vurgulamaktadır (Kutu 1).

1.2.1. Ulusal Hesaplar Sistemi (SNA 2008)

Birleşmiş Milletler tarafından geliştirilen SNA 2008'e göre kamu işletmeleri kamu birimlerinin kontrolü altındaki şirketler olarak tanımlanmaktadır. Anılan sistemde kontrol, genel kurum politikasının atanan yöneticiler vasıtasıyla belirlenebilme yetkisi olarak ifade edilmektedir. Bu çerçevede kamunun, bir şirkette oy hakkı veren hisselerin yarısından fazlasına sahip olması, hissedarların oy verme yetkisinin yarısından fazlasını kontrol edebilmesi, özel bir kanun, karar ya da düzenlemeyle şirket politikasını belirleme veya şirket yöneticilerini atayabilme yetkisiyle donatılmış olması kontrol kavramının varlığını işaret etmektedir. Doğrudan bir kamu idaresinin kontrolü altında bulunmamakla birlikte, bir kamu idaresince kontrol edilen işletmelerin kontrol ettiği diğer işletmeler de kamu işletmesi olarak sınıflandırılmaktadır.

1.2.2. Avrupa Hesaplar Sistemi (ESA 95)

AB tarafından geliştirilen ESA 95, kamu işletmelerinin sınıflandırılmasına yönelik olarak SNA 2008 ile aynı yaklaşımı benimsemektedir.

1.2.3. Devlet Mali İstatistikleri Kılavuzu (GFSM 2001)

IMF tarafından geliştirilen GFSM 2001'de de kamu işletmeleri, benzer şekilde, genel yönetim birimleri tarafından kontrol edilen şirketler olarak tanımlanmaktadır.

IMF, kamu sektörünü genel yönetim ve kamu işletmeleri olarak ikiye ayırmaktadır. Kamu işletmelerini ise mali ve mali olmayan kamu işletmeleri olarak tasnif etmektedir.

Kutu 1: AB Mevzuatına Göre Kamu İşletmesi Nedir?

2006/111/EC Sayılı Şeffaflık Direktifine göre kamu işletmeleri (public undertakings);

- ◆ Ödenmiş sermayesinin yarısından fazlası kamuya (merkezi veya mahalli) ait olan,
- ◆ Oy hakkının yarısından fazlası kamu kontrolünde olan veya
- ◆ Yönetim veya denetim kurulu üyelerinin yarısından fazlasının atama hakkı kamuda olan işletmeler olarak tanımlanmaktadır.

Bu tanıma göre; Türkiye'de sermayesinin yarısından fazlası HMB'ye veya ÖİB'ye ait olan kamu işletmeleri dışında, mahalli idarelere (il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve belediyeler) ait olan şirketler ile sermayesinin yarısından fazlası devlete ait olmadığı halde imtiyazlı hisseler veya düzenlemeler yoluyla oy hakkının yarısından fazlası kamu kontrolünde olan ya da yönetim veya denetim kurulu üyelerinin yarısından fazlasının kamu tarafından atandığı işletmeler de kamu işletmesi olarak nitelendirilebilir.

1.2.4. Avrupa Kamu Teşebbüsleri Merkezi (SGI EUROPE)

Mali olanaklarının yarıdan fazlası merkezi veya mahalli kamu idareleri tarafından sağlanan veya işletme sonuçlarından bu idarelerin sorumlu olduğu ve bunlar tarafından denetlenen girişimler SGI EUROPE¹¹ tarafından kamu işletmesi olarak adlandırılmaktadır.

Yukarıdaki tanımlamalar dışında, kamu işletmeleri konusunda değinilmesi gereken bir başka husus ise, söz konusu işletmeler ile genel yönetim birimleri arasındaki ayrımdır. Zira çeşitli ülkelerde hâlihazırda genel yönetimin bir parçası olarak sınıflandırılan bazı kamu birimleri kamu işletmesi özelliği gösterebilmekte, kamu işletmesi olarak yapılandırılan bazı kuruluşlar ise aslında genel yönetim birimi niteliği taşıyabilmektedir. Diğer taraftan, kamu sektörü-özel sektör ayrımına yönelik uluslararası sınıflandırma standartları, küçük farklılıklar dışında birbirine paralel bir yaklaşım sergilemektedir.

Buna göre;

- Genel yönetim birimlerinin kontrolünde bulunan,
- Tam bir defter tutma sistemine sahip ve kendi adına borç alıp verebilen,
- Ürünlerinin çoğunu ekonomik olarak anlamlı bir fiyattan satan,
- Ticari faaliyet gösteren ve bir şirket gibi yönetilen

kuruluşlar kamu işletmesi olarak değerlendirilmektedir. Genellikle, satış hasılatının işletme giderlerinin yarısından çoğunu karşılaması halinde söz konusu birimin ticari faaliyet gösterdiği ve ürünlerini ekonomik açıdan anlamlı fiyattan sattığı kabul edilmektedir.

1.3. Ülkemiz Mevzuatına Göre Kamu İşletmeleri

Ülkemiz açısından değerlendirildiğinde ise mevzuatta uluslararası yaklaşımlara uyumlu bir “kamu işletmesi” tanımı bulunmamaktadır. Ülkemizdeki kamu işletmelerinin bir kısmı “kamu iktisadi teşebbüsleri” kavramı içerisinde değerlendirilirken, merkezi yönetimin ve yerel idarelerin pay sahipliği fonksiyonunu üstlendiği pek çok işletme ve iştirak ise bu kavramın dışında farklı hukuki düzenlemelere tabidir.

Kuruluş kanunları dışında kamu işletmelerinin belli bir kısmını düzenlemeye yönelik ilk geniş kapsamlı kanun olarak nitelendirilebilecek olan 1938 tarihli ve 3460 sayılı “Sermayesinin Tamamı Devlet Tarafından Verilmek Suretiyle Kurulan İktisadi Teşekküllerin Teşkilatıyla İdare ve Murakabeleri Hakkında Kanun”, sermayesinin tamamı devlete ait olan işletmeleri İDT olarak tanımlamışken, 1983 tarihli ve 2929 sayılı “İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadi Kuruluşları Hakkında Kanun”, bu tanımı genişleterek sermayesinin tamamı devlete ait olan işletmeleri kamu iktisadi teşebbüsleri olarak tanımlamış ve bu teşebbüsleri KİK ve İDT şeklinde ikiye ayırmıştır. Halen yürürlükte olan 18/06/1984 tarihli ve 18435 sayılı mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 233 sayılı “Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” de aynı kurguyu kabul etmiştir (Kutu 2).

Kutu 2: Ülkemiz Mevzuatında KİT Nedir?

KİT, 233 sayılı KHK’ye tabi ve sermayesinin tamamı devlete ait olan İDT ve KİK’lerin ortak adıdır.

İDT: İktisadi alanda ticari esaslara göre, kâr amacı güderek faaliyet gösteren teşebbüslerdir (Örneğin: TPAO).

KİK: İktisadi alanda tekel niteliğini haiz mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üreten ve pazarlayan teşebbüslerdir (KEGM ve DHMİ).

Bu kapsamda, her ne kadar pay sahibi kamu olsa da, kamu sermayeli bankalar, özelleştirme portföyündeki kuruluşlar, mahalli idare işletmeleri ve TMSF iştirakleri 233 sayılı KHK kapsamında olmayıp, bu KHK’de yer alan KİT tanımına girmemektedir.

¹¹ 2020 yılına kadar Avrupa Kamu İşverenleri ve İşletmeleri Merkezi (CEEP) olarak faaliyet göstermiştir.

Diğer taraftan, Anayasa’da KİT tanımı yer almasa da Anayasa’nın “Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Denetimi” başlıklı 165 inci maddesinde “Sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak Devlete ait olan kamu kuruluş ve ortaklıkları” ifadesine yer verilmektedir.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nda ise mevzuattaki en geniş tanım yapılmıştır. Bu Kanun’da devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve aynı Kanun’da tanımlanan sermaye şirketi ve kooperatifler dışında kalan ticari, sınai ve zirai işletmeler “iktisadi kamu kuruluşları” olarak tanımlanmıştır. 02/11/2011 tarihli ve 662 sayılı KHK’nin 65 inci maddesi ile de mülga 09/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı “Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun”da değişikliğe gidilmiş ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğü’nün ismi Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. Böylece, anılan Genel Müdürlüğün görevleri arasına “Sermayesinin yarısından fazlası, mahalli idareler dâhil kamuya ait olan veya faaliyet alanı itibarıyla ticari nitelik taşıyıp Sayıştay Başkanlığınca denetlenen ve kamu kuruluş ve işletmelerinin mali ve mali olmayan verilerini toplamak, izlemek ve değerlendirmek” görevi eklenmiştir. Mülga Hazine Müsteşarlığı, 10/07/2018 tarihli ve 1 sayılı “Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” kapsamında HMB olarak yeniden yapılandırılmış olup KSKİ Genel Müdürlüğü bu Kararname kapsamında faaliyetlerini sürdürmektedir.

Bu kapsamda, ülkemizde kamu sektöründe şeffaflığın ve hesap verebilirliğin artırılmasını teminen, genel yönetim¹² kapsamı dışında kalan kamu işletmelerinin faaliyetlerini izleyerek mali ve mali olmayan verilerinin toplanmasına, derlenmesine ve raporlanmasına ilişkin usul ve esaslar HMB tarafından belirlenmektedir. Bu kapsamda izlenecek olan kamu işletmeleri, ilk olarak 17/06/2009 tarihli ve 27261 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Kamu İşletmelerinin Faaliyetlerinin İzlenmesi ve Raporlanmasına Dair Tebliğ”de (Tebliğ) yer almış olup, Tebliğ günün ihtiyaçlarına göre yeniden gözden geçirilip güncellenerek 09/03/2021 tarihli ve 31418 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Tebliğ’de kamu işletmeleri, sermayesinin yarısından fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan veya faaliyet alanı itibarıyla ticari nitelik taşıyıp Sayıştay tarafından denetlenen işletmeler olarak tanımlanmıştır.

Tebliğ’de ayrıca herhangi bir şekilde toplam kamu payı %50 ve altına düşen işletmelerin takip kapsamından çıkarılması, toplam kamu payı %50’nin üzerine çıkan işletmelerin ise kapsama dâhil edilmesi öngörülmüştür. Anılan oran hesaplanırken işletmelerde birden fazla kamu kurum veya kuruluşu pay sahibi ise toplam oran dikkate alınmaktadır.

Ülkemizde mer’i mevzuat uyarınca faaliyet gösteren kamu işletmeleri aşağıdaki başlıklar altında sıralanmıştır.

1.3.1. Merkezi Yönetimle İlgili Olanlar

- 233 sayılı KHK’ye tabi KİT’ler ve KİT’lerin Bağlı Ortaklıkları,
- Çoğunluk sermayesi Devlete ait olan kamu sermayeli bankalar (Ziraat Bankası, Halk Bankası, Vakıfbank, Türk Eximbank, Emlak Katılım Bankası, TCMB, Kalkınma ve Yatırım Bankası, Ziraat Katılım Bankası ve Türk Ticaret Bankası),
- 233 sayılı KHK’ye tabi olmayan işletmeler (örneğin; TÜRK SAT, TÜRK TELEKOM, USHAŞ, MKE A.Ş., ASFAT, TRT, AA, PTT, AOÇ ve BİST),
- Özelleştirme kapsam ve programında olan ve pay sahipliğini ÖİB’nin yürüttüğü kuruluşlar (Sümer Holding, TDİ, ADÜAŞ, Doğusan Boru Sanayii ve Ticaret A.Ş.),
- Çoğunluk sermayesi Devlete ait olmamakla birlikte, yönetim kurulunun yarısından fazlasının atama hakkı kamu kuruluşlarında olan şirketler (örneğin; THY ve Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.),

¹² 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile genel yönetim; merkezi yönetim (genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, özel bütçeli idareler, düzenleyici ve denetleyici kurumlar), sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idareler şeklinde uluslararası sınıflandırmalarla uyumlu olarak belirlenmiştir.

- Şirket statüsünde olmayıp yaptığı faaliyet itibarıyla kamu işletmesi niteliğini haiz, özel statülü işletmeler (Örnek: Milli Piyango İdaresi, Spor Toto Teşkilatı),

- TOKİ ve iştirakleri,
- TMSF iştirakleri,
- TSKGV şirketleri.

1.3.2. Mahalli İdarelerle İlgili Olanlar

- İl özel idarelerine ait şirketler (Örnek: ÖZİDAŞ),
- Büyükşehir belediyelerine ait şirketler (Örnek: BELPA A.Ş.), belediyelere ait şirketler (Örnek: GÖKAŞ).

Yukarıda da görüldüğü üzere, ülkemizde merkezi yönetimin ve mahalli idarelerin pay sahipliği fonksiyonunu üstlendiği farklı statülerde çok sayıda işletme ve iştirak bulunmaktadır.

1.4. Rapor Kapsamında Yer Alan Kamu İşletmeleri

Kamu İşletmeleri Raporu'nun kapsamının belirlenmesinde uluslararası sınıflandırmalar göz önünde bulundurulmaktadır. Bu çerçevede, Rapor kapsamında, ülkemiz mevzuatı uyarınca KİT olarak nitelendirilen işletmelerle birlikte, özelleştirme programında yer alan kuruluşlara, kamu sermayeli bankalara, farklı mevzuata tabi olmakla birlikte uluslararası sınıflandırmalar uyarınca kamu işletmesi niteliği gösteren TÜRKSAT, AOÇ gibi kuruluşlara ve TSKGV şirketlerine yer verilmektedir. Mahalli idare işletmeleri hakkında ise söz konusu işletmelerin kuruluş ve işleyiş esasları ve bağlı oldukları mevzuata yönelik genel bir bilgi verilmektedir.

Diğer taraftan, Sayıştay Başkanlığı tarafından da her yıl Kamu İşletmeleri Raporu yayımlanmakta olup iki rapor arasında bir kısım farklılıklar söz konusudur. HMB tarafından hazırlanan işbu Rapor, birinci bölümde anlatılan “kamu işletmesi” tanımı çerçevesinde şirketler açısından “kamu kontrolü”nü esas alarak oluşturulurken, Sayıştay Başkanlığı raporu denetim çerçevesini yansıtmaktadır.

BÖLÜM 2

2023

**KAMU
İŞLETMELERİ
RAPORU**

**HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI
PORTFÖYÜ**

2023 yılı sonu itibarıyla HMB portföyünde, 19 KİT, 1 KİT bağlı ortaklığı, 5 kamu sermayeli banka ve 8 diğer kuruluş olmak üzere toplam 33 şirket ve/veya teşebbüs bulunmaktadır.¹³ HMB, 1 sayılı “Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” kapsamında “Hazine adına pay sahipliği fonksiyonunu icra etme” görevini, KSKİ Genel Müdürlüğü aracılığı ile yürütmektedir.

2.1. HMB Görev Tanımı

HMB KSKİ Genel Müdürlüğü’nün görev ve yetkileri, 1 sayılı “Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi”nde aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- KİT ve Hazinesin iştirak ettiği şirketler ile ilgili olarak Hazine pay sahipliğinin gerektirdiği her türlü işlemi yapmak,
- Hazine ile KİT ilişkisini kurmak, bu kuruluşların yıllık genel yatırım ve finansman programlarını hazırlamak ve Cumhurbaşkanının onayına sunmak, uygulamasını izlemek ve yıl içinde ortaya çıkacak gelişmelere göre programda gerekli değişiklikleri yapmak,
- KİT’lerin faaliyetlerinin kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak yürütülmesini takip etmek,
- KİT’lerin etkin ve verimli çalışmasını sağlamak veya özelleştirilmelerine hazırlık amacıyla küçültülmesini, bölünmesini veya birleştirilmesini, kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak faaliyetlerinin durdurulmasını, kapatılmasını veya tasfiyesini, istihdam yapısının düzenlenmesini, organizasyon yapısının değiştirilmesini de kapsayan yeniden yapılandırmaya yönelik olarak yetkili organlarca verilen görevlere ilişkin her türlü işlemleri yapmak,
- Hazinesin sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip olduğu kamu kuruluş ve işletmelerinin faaliyet gösterdikleri sektörlerle ilişkin politika geliştirme çalışmalarına katkıda bulunmak, sermayesinin yarısından fazlası, mahalli idareler dahil kamuya ait olan veya faaliyet alanı itibarıyla ticari nitelik taşıyıp Sayıştay Başkanlığınca denetlenen ve kamu kuruluş ve işletmelerinin mali ve mali olmayan verilerini toplamak, izlemek ve değerlendirmek,
- Sosyal güvenlik, sosyal yardım ve hizmetler, sağlık ve istihdam politikalarının oluşturulmasına katkıda bulunmak,
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

2.1.1. KSKİ Genel Müdürlüğü

HMB’nin kamu sermayeli kuruluş ve işletmeler ile ilgili görevleri KSKİ Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. 31/12/2023 itibarıyla toplam 107 personeli bulunan Genel Müdürlük altında 8 daire yer almaktadır. Bunlar; Enerji ve Maden Sektörleri Dairesi, Ulaştırma, Haberleşme ve Sanayi Sektörleri Dairesi, Tarım Sektörü ve Koordinasyon Dairesi, Sosyal Güvenlik ve İstihdam Dairesi, Kamu Bankaları ve İştirakler Dairesi, Yıllık Programlar ve Bütçe Dairesi, Özel Emeklilik İzleme Dairesi ve Yönetim Hizmetleri Dairesi’dir.

2.2. HMB Portföyü ve Sermaye Durumu

2023 yılı sonu itibarıyla, HMB portföyünde bulunan şirket ve/veya teşebbüslerin listesi ile sermaye durumları Tablo 1’de sunulmaktadır. 31/12/2023 tarihi itibarıyla, HMB portföyünde bulunan 33 şirket ve/veya teşebbüsün toplam 976 milyar TL olan nominal sermayesinin yaklaşık 660,4 milyar TL’si (%67,7) ödenmiştir.

¹³ Terekeden Hazineye devredilmiş hisse senetlerini de kapsayan iştirak payları değer olarak göz ardı edilecek kadar düşük seviyelerde oldukları için Rapora dâhil edilmemiştir. TVF’ye devredilen BOTAŞ, ÇAYKUR, ETİ MADEN, TŞFAŞ ve TPAO 233 sayılı KHK’ye tabiyetlerinin devam etmesi nedeniyle 19 adet KİT arasında sayılmıştır.

Tablo 1: HMB Portföyü Sermaye Durumu¹⁴ (31/12/2023 itibarıyla, Milyon TL)

Kamu İşletmeleri	Nominal Sermaye	Ödenmiş Sermaye	Ödenmiş Sermaye Oranı (%)	Hazine Payı (%)
BOTAŞ	200.000,0	185.316,3	92,7	100,0
ÇAYKUR	12.200,0	8.523,4	69,9	100,0
DHİMİ	10.650,0	10.647,9	100,0	100,0
DMO	130,6	82,9	63,5	100,0
ESK	4.385,0	2.785,0	63,5	100,0
ETİ MADEN	5.000,0	1.500,0	30,0	100,0
EÜAŞ	42.634,0	39.775,0	93,3	100,0
KEGM	51,1	51,1	100,0	100,0
TCDD TAŞIMACILIK A.Ş.	40.000,0	32.199,7	80,5	100,0
TCDD	350.000,0	193.147,1	55,2	100,0
TEDAŞ	22.000,0	21.290,1	96,8	100,0
TEİAŞ	17.731,8	12.799,6	72,2	100,0
TEMSAN	385,0	325,0	100,0	100,0
TİGEM	8.356,0	5.055,7	60,5	100,0
TKİ	2.195,0	1.000,0	45,6	100,0
TMO	124.550,0	52.550,0	100,0	100,0
TPAO	29.000,0	10.535,6	36,3	100,0
TŞFAŞ	20.233,0	11.632,6	57,5	100,0
TTK	35.000,0	22.885,0	65,4	100,0
TÜRSAŞ	7.500,0	4.243,3	56,6	100,0
KİT SİSTEMİ TOPLAMI	932.001,5	616.345,4	71,7	
T. VAKIFLAR BANKASI T.A.O.	9.915,9	9.915,9	100,0	14,8
T. EMLAK KATILIM BANKASI	1.027,0	1.027,0	100,0	100,0
T. İHRACAT KREDİ BANKASI A.Ş.	20.600,0	20.600,0	100,0	100,0
T. KALKINMA VE YATIRIM BANKASI	2.500,0	2.500,0	100,0	99,1
T.C. MERKEZ BANKASI ¹⁵	0,0	0,0	100,0	55,1
KAMU SERMAYELİ BANKALAR TOPLAMI	34.042,9	34.042,9	100,0	
ANADOLU AJANSI	1,0	1,0	100,0	47,8
AOÇ ¹⁶	0,0	0,0	100,0	100,0
ASFAT	247,8	247,8	100,0	100,0
MKE A.Ş.	5.100,0	5.100,0	100,0	100,0
TRT	182,0	182,0	100,0	100,0
TÜRK REASÜRANS A.Ş.	600,0	600,0	100,0	100,0
TÜRK TELEKOM	3.500,0	3.500,0	100,0	25,0
USHAŞ	347,9	347,9	100,0	100,0
DİĞER KURULUŞLAR TOPLAMI	9.978,7	9.978,7	100,0	
GENEL TOPLAM	976.023,1	660.367,0	67,7	

Kaynak: HMB ve ilgili kuruluşlar

¹⁴ 2017 yılı Raporunda bu tabloda yer alan ve özel hukuk hükümlerine tabi olan T.C. Ziraat Bankası, TÜRKİYE İÇİŞLERİ BANKASI, PTT ve BİST TVF'ye devredildiklerinden tablodan çıkarılmışlardır. Ancak, TVF'ye devredilen BOTAŞ, ÇAYKUR, ETİ MADEN, TŞFAŞ ve TPAO 233 sayılı KHK'ye tabiyetlerinin devam etmesi nedeniyle tabloda muhafaza edilmiştir.

¹⁵ TCMB'nin sermayesi 25.000 TL olup tamamı ödenmiştir.

¹⁶ AOÇ'nin sermayesi 500 TL olup tamamı ödenmiştir.

2.3. Amaç ve Hedefler

HMB'nin 2019 – 2023 yıllarını kapsayan Stratejik Planında¹⁷ kamu işletmelerine yönelik amaç, hedef, stratejik adımlar ve bu çerçevede takip edilecek performans göstergeleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

Stratejik Amaç: Kamu mali varlık ve yükümlülüklerinin yönetiminde etkinliği artırmak

Hedef: Kamu sermayeli işletmelere ilişkin uluslararası kurumsal yönetim ilkeleri ile uyumlu kurumsal görüş oluşturulması

Stratejik Adımlar:

- Tüm kamu sermayeli işletmeleri tespit etmek ve kamu sermayeli işletmelerin ticarilik seviyelerini belirlemek
- Uluslararası uygulamaları incelemek ve bu çalışmalar dikkate alınarak mevzuat taslağını hazırlamak
- Taslağı paydaşlar ile paylaşarak nihai hale getirmek

Performans Göstergeleri:

- Kurumsal doküman oluşturulması
- Mevzuat taslağının hazırlanması

2.4. KİT – Merkezi Yönetim Bütçesi İlişkisi

KİT'ler ile merkezi idare arasındaki mali ilişkiler; HMB bütçesinden KİT'lerin ödenmemiş sermaye alacaklarına karşılık yapılan ödemeler, Cumhurbaşkanı ile mülga Bakanlar Kurulu tarafından KİT'lere verilen görevler sonucunda oluşan görevlendirmelere karşılık yapılan ödemeler ve sermayeye yönelik bazı kaynakların KİT'lerde bırakılması işlemleri ile KİT'lerden bütçeye yapılan vergi, temettü, hasılat payı ve finansman fazlası ödemelerinden oluşmaktadır.

2.4.1. Bütçeden KİT'lere Yapılan Sermaye Aktarımları

KİT'lerin ödenmiş sermayeleri iki şekilde artırılmaktadır. Bunlar;

1. Merkezi yönetim bütçesinden KİT'lere nakit sermaye transferi yapılması ve
2. Hazine ile KİT'ler arasındaki borç-alacak ilişkileri çerçevesinde KİT'lerin Hazineye olan borçlarının veya bazı özkaynak kalemlerinin ödenmemiş sermaye alacaklarına mahsup edilmesidir.

Bir başka deyişle, KİT'lerin HMB'den olan ödenmemiş sermaye alacakları, bütçe kanunları ile tahsis edilen ödenekler çerçevesinde nakden ödenebileceği gibi, KİT'lerin HMB'ye olan borçlarına ve bazı özkaynaklarına karşılık mahsup edilerek de kapatılabilmektedir.

2.4.1.1. Nakit Aktarımlar

Her yıl bütçe kanunlarında KİT'lere yapılacak olan sermaye transferi ödenekleri belirlenmekte ve bahsi geçen ödemeler merkezi yönetim bütçesinden nakden yapılmaktadır.

2023 yılında, TCDD'ye 53,6 milyar TL, TMO'ya 40 milyar TL, TŞFAŞ'a 6,8 milyar TL sermaye transferi yapılmıştır. Söz konusu kuruluşlara 2023 yılında aktarılan sermaye tutarı bütçeden 2023 yılında KİT'lere nakden yapılan toplam sermaye aktarımlarının %87,7'sine tekabül etmektedir.

2.4.1.2. KİT'lerde Mahsup İşlemleri

Mahsup işlemi KİT'lerin, HMB'den olan görevlendirme bedeli ve ödenmemiş sermaye alacaklarının, HMB'ye olan temettü borçları ile diğer bazı özkaynak kalemlerine karşılık silinmesi olarak tanımlanabilir. Mahsup işlemleri, 233 sayılı KHK'nin 36 ncı maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde yapılmaktadır.

¹⁷ Söz konusu plana HMB'nin web sitesinden (<https://www.hmb.gov.tr/stratejik-plan>) ulaşılabilir.

2.4.1.3. KİT'ler Haricindeki Kamu İşletmelerinde Mahsup İşlemleri

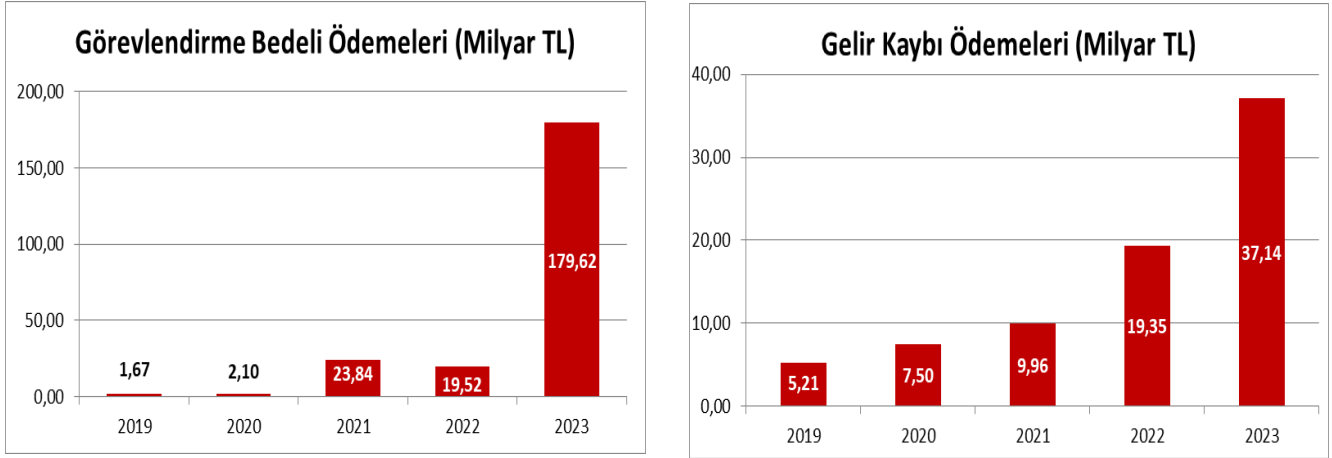
HMB pay sahibi sıfatıyla, ilgili mevzuatta ve kamu sermayeli bankalar ve pay sahibi olduğu diğer kamu işletmeleri ile ilgili mahsup işlemlerini de yürütmektedir. Mahsup edilecek tutarlar, kamu sermayeli bankaların ve genel kurulu bulunan kamu işletmelerinin genel kurullarında belirlenmekte olup mahsup işlemine ilişkin devlet kayıtlarının yapılması Hazine ve Maliye Bakanının oluru ile gerçekleştirilmektedir. HMB portföyünde olup genel kurulu bulunmayan kamu işletmelerinde ise bu konuda karar verme yetkisi, Hazine ve Maliye Bakanı'na aittir.

2.4.2. KİT'lere Yapılan Görevlendirme Bedeli ve Kamu Sermayeli Bankalara Yapılan Gelir Kaybı Ödemeleri

KİT'lere 233 sayılı KHK'nin 35 inci maddesi, kamu sermayeli bankalara ise 4603 sayılı "Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun" ve 5570 sayılı "Kamu Sermayeli Bankalar Tarafından Yürütülen Faiz Destekli Kredi ve Kar Payı Destekli Fon Kullandırılmasına Dair Kanun" uyarınca Cumhurbaşkanı ile mülga Bakanlar Kurulu tarafından verilen görevler dolayısıyla anılan mevzuatta belirtilen usullere göre tahakkuk eden görevlendirme bedeli ve/veya gelir kaybı alacakları, bütçede yer alan ödenekler çerçevesinde, HMB bütçesinden yapılan aktarımlarla karşılanmaktadır. (Kutu 3, Kutu 4).

KİT'lere yapılan görevlendirme bedeli ödemeleri ile kamu sermayeli bankalara ve TTK'ye yapılan gelir kaybı ödemeleri aşağıdaki grafiklerde yer almaktadır. 2023 yılında toplam görevlendirme bedeli ödemelerinin, %43,2'si EÜAŞ'a, %41,2'si BOTAŞ'a, %11,9'u ise TMO'ya yapılan görevlendirme ödemelerinden oluşmaktadır.

Grafik 1: Görevlendirme Bedeli (*) ve Gelir Kaybı Ödemeleri (2019 – 2023, Milyar TL)

Kaynak: HMB

(*) Görevlendirme bedeli ödemeleri kuruluşun 233 sayılı KHK kapsamında iken verilen ve çeşitli nedenlerle bedeli bu statüde iken ödenmemiş olan görevler sebebiyle Özelleştirme Portföyündeki bazı Kuruluşlara yapılan ödemeleri de kapsamaktadır.

2.4.3. KİT'lerden Bütçeye Yapılan Ödemeler

KİT'lerden bütçeye yapılan aktarımların büyük bölümünü vergi ve diğer kanuni yükümlülükler oluşturmaktadır. Vergi ve diğer kanuni yükümlülüklerin yanı sıra KİT'ler bütçeye "Temettü Ödemeleri", "Hasılat Payı Ödemeleri" ve "Finansman Fazlası" adı altında üç şekilde ödeme yapmaktadır.

2.4.3.1. Temettü Ödemeleri

KİT'lerin dönem kârlarından tahakkuk eden temettü tutarlarının dağıtımına ilişkin esaslar 233 sayılı KHK'nin 36, 37 ve 37/A maddelerinde düzenlenmiştir. Dağıtılabilir kâr, İDT'lerde, anılan KHK'nin 36 ncı maddesi

uyarınca I. yasal yedek akçenin, dönem kârına tahakkuk eden kurumlar vergisi ile diğer yasal yükümlülüklerin, II. tertip yasal yedek akçenin ayrılması ve varsa geçmiş yıl zararlarının mahsubu sonucunda belirlenir. KİK'lerde ise, 37 nci madde uyarınca yasal yedek akçenin ve diğer yasal yükümlülüklerin ayrılması sonucunda kalan kâr dağıtılabilir kârı oluşturur. Ayrıca, 37/A maddesinde Hazineye devredilmesi gereken temettü tutarları ve bu tutarlara ilişkin ödeme tarihlerini içerecek ödeme planının Hazine ve Maliye Bakanı tarafından belirlenmesi düzenlenmiş olup zamanında ödenmeyen temettü tutarlarının 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun gereğince gecikme zammı uygulanarak tahsil edileceği hükme bağlanmıştır.

2.4.3.2. Hasılat Payı Ödemeleri

5018 sayılı Kanun'un 78 nci maddesinde, KİT'lerin ve kamu şirketlerinin gayrisafi hasılatlarının en çok %15'ine kadar bir bedelin tahsil edilerek genel bütçeye gelir kaydedilmesine hükmolunmuştur. Ayrıca aynı maddede, hasılat payı tahsil edilecek kurum ve kuruluşlar ile hasılat payı oranları, ödeme yeri ve zamanının Cumhurbaşkanınca belirleneceği de hüküm altına alınmıştır. Hasılat payı ilk defa 1996 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun 29 uncu maddesi ile

Kutu 3: Gelir Kaybı Nedir?

Yıllık veya 3 yıllık olarak yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararları ile mülga Bakanlar Kurulu Kararları uyarınca, T.C. Ziraat Bankası A.Ş., T.C. Ziraat Katılım Bankası A.Ş. ve TTK tarafından tarımsal üreticilere, T. Halk Bankası tarafından ise esnaf ve sanatkârlara Hazine faiz destekli kredi kullandırılmaktadır. Söz konusu Hazine faiz destekli kredi uygulamasında bankaların cari faiz oranları ile indirimli faiz oranları arasındaki farktan kaynaklanan tutar HMB tarafından aylık bazda Bankalara ve TTK'ye gelir kaybı olarak ödenmektedir.

Kutu 4: Görevlendirme Bedeli Nedir? (*)

Görevlendirme bedeli, KİT'lere verilen görevler çerçevesinde yürütülen uygulamalar sonucunda varsa mahrum kalınan kâr dâhil katlanılan maliyet ile satış hasılatı arasındaki olumsuz fark olarak tanımlanmaktadır.

Görevlendirme bedeli 233 sayılı KHK'nin 35 inci maddesinde düzenlenmekte olup anılan mevzuatta görevlendirme bedelinin iki şekilde ortaya çıkabileceği belirtilmektedir. Bunlar;

- KİT'ler tarafından üretilen mal ve hizmetlerin fiyatlarının Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesi ve belirlenen bu fiyatların satış fiyatının altında olması ile
- KİT'lere Cumhurbaşkanı tarafından faaliyet konularıyla ilgili görev verilmesidir.

Ortaya çıkan görevlendirme bedeli tutarları ise iki şekilde karşılanmaktadır;

- 233 sayılı KHK uyarınca, KİT'lerin Hazine'ye olan borçları ile diğer bazı özkaynak kalemlerine karşılık mahsup işlemi yapılması,
- Nakden ödeme yapılması.

Diğer taraftan, 233 sayılı KHK'nin 35 inci maddesine ilave olarak, aynı KHK'nin 30 uncu maddesinin dördüncü fıkrası çerçevesinde KİT'lere Cumhurbaşkanınca yatırım görevi de verilebileceği, bu yatırımların KİT'lerin kendi özkaynakları ile karşılanamadığı durumlarda ortaya çıkan finansman ihtiyacının genel bütçeden sermaye aktararak karşılanacağı ifade edilmektedir.

(*) 02/07/2018 tarihli ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 133 üncü maddesi ile 233 sayılı KHK'de yer alan "görev zararı" ibaresi "görevlendirme" şeklinde değiştirilmiştir.

Tablo 2: KİT – Bütçe İlişkisi (Milyon TL)

	2021	2022	2023	Fark	% Değişim 2023-2022
Bütçeden KİT'lere Transferler					
Sermaye Ödemeleri	39.260,2	225.512,6	114.501,4	-111.011,2	-49,2
Görevlendirme Bedeli Ödemeleri	23.835,8	19.522,6	179.617,6	160.095,0	820,0
Toplam	63.096,0	245.035,2	294.119,0	49.083,8	20,0
KİT'lerden Bütçeye Ödemeler					
Temettü Ödemeleri	3.027,3	5.482,5	12.047,4	6.564,9	119,7
Hasılat Payı Ödemeleri	847,7	1.713,5	4.389,5	2.676,0	156,2
Finansman Fazlası	0,0	16.300,0	24.000,0	7.700,0	47,2
Vergi(*)	2.564,6	3.512,7	5.016,6	1.503,9	42,8
Toplam	6.439,6	27.008,7	45.453,5	18.444,8	68,3
KİT - Hazine Mahsup Tutarları(**)					
Görevlendirme Bedellerine	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ödenmemiş Sermayelerine	28.901,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Toplam	28.901,5	0,0	0,0	0,0	0,0

Kaynak: HMB

(*) Sadece KİT'ler tarafından ödenen kurumlar vergisi ile diğer yasal yükümlülükler karşılığı rakamını içermektedir.

(**) 233 sayılı KHK'nin 36 ncı maddesinin 7 nci fıkrası kapsamında HMB KSKİ Genel Müdürlüğü tarafından yapılan mahsup işlemlerini kapsamaktadır.

yürürlüğe konulmuş olup 5018 sayılı Kanun yürürlüğe girene kadar ilgili yıl bütçe kanunlarında yer alan düzenlemelerle devam ettirilmiştir. Hasılat payı ödemesi yapacak KİT'ler ve ödeme oranları 30/12/2005 tarihli, 2005/9916 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla belirlenmiş olup söz konusu KİT'ler DHMİ (%14) ve KEGM (%10)'dir. DMO'dan alınan hasılat payı 07/11/2019 tarihli ve 1744 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı, TPAO'dan alınan hasılat payı 07/01/2021 tarihli ve 3416 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile kaldırılmıştır. 2023 yılında, bütçeye 45,5 milyar TL¹⁸ katkı sağlayan KİT'lere bütçeden 294,1 milyar TL nakit aktarım yapılmıştır.

2.4.3.3. Finansman Fazlası Ödemeleri

233 sayılı KHK'nin 37 ncı maddesinin beşinci fıkrasında, KİK'lerin yatırım ve işletme finansman açıklarının Hazinece karşılanacağı ve finansman fazlasının Hazineye devredileceği hükmü yer almaktadır. 11/10/2022 tarihli ve 6206 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararının 21 inci maddesi uyarınca, Hazine'ye devredilecek finansman fazlası tutarını Hazine ve Maliye Bakanı belirlemekte olup konuyla ilgili iş ve işlemler ise Hazine ve Maliye Bakanı'nın belirlediği usule göre yürütülmektedir. Bu çerçevede, 2023 yılında DHMİ'den 24 milyar TL tutarında finansman fazlası tahsil edilmiştir.

¹⁸ Ayrıntılar için, HMB web sitesinin (www.hmb.gov.tr) "İstatistikler" sayfasındaki Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler İstatistikleri bölümünde yer alan Vergi Dışı Normal Gelirler Tablosu'na bakınız.

BÖLÜM 3

2023
KAMU
İŞLETMELERİ
RAPORU

2023 YILI KİT PERFORMANSI

Bu bölümde 2023 yılı sonu itibarıyla 233 sayılı KHK'ye tabi faaliyet gösteren 19 KİT ve TCDD'ye ait 1 bağlı ortaklığa ilişkin toplulaştırılmış veriler sunulmakta ve bu veriler belli başlıklar altında analiz edilmektedir.¹⁹

Bölümde, gelir tablosu ve bilanço'ya yönelik bilgilerin ardından rasyo analizine ve yaratılan katma değere ilişkin veriler yer alacaktır.²⁰ KİT Sistemindeki²¹ personel yapısı ve profiline ilişkin veriler de bu bölümde özetlenmiştir.

Ayrıca, yatırım harcamaları, faiz dışı fazla ve bütçeden sermaye ve görevlendirme bedeli adı altında yapılan transferlerle ilgili bilgiler bulunmaktadır.

3.1. Mali Durum

3.1.1. Gelir Tablosu

2023 yılında, KİT Sisteminin brüt satışları 2022 yılına göre %13,9 artarak 1,3 trilyon TL'ye yükselmiştir. Söz konusu artış ağırlıklı olarak, TEİAŞ ve EÜAŞ'ın brüt satışlarındaki artıştan kaynaklanmakta olup en yüksek brüt satış tutarı ise BOTAŞ'a aittir. 2022 yılını yaklaşık 38,9 milyar TL faaliyet kârı ile kapatan KİT Sistemi 2023 yılında yaklaşık 159,3 milyar TL faaliyet kârı elde etmiştir. Söz konusu faaliyet kârının oluşmasında; brüt satışlar bir önceki yıla göre %13,9 oranında artarken, satış maliyetlerinin %0,5 oranında azalması etkili olmuştur. KİT Sisteminin 2023 yılı dönem kârı ise 91,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Vergi ve yasal yükümlülüklerin ardından 2023 yılı dönem net kârı 74,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

¹⁹ Tablolar ilgili yılda 233 sayılı KHK'ye tabi KİT ve bağlı ortaklıkların verilerini içermektedir.

²⁰ Bu bölümde yer alan KİT ve bağlı ortaklıklarının mali tabloları Vergi Usul Kanunu (VUK) hükümleri esas alınarak hazırlanmıştır. Söz konusu mali tablolar, 30/12/2023 tarihli ve 32415 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 555 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği kapsamında, enflasyon düzeltilmesine tabi tutulmuştur.

²¹ Raporun 2 nci bölümünde, HMB portföyünde bulunan 19 KİT, 1 KİT bağlı ortaklığı, 5 kamu sermayeli banka ve 8 diğer kuruluş olmak üzere toplam 33 kamu işletmesine ilişkin bilgiler sunulurken, Raporun bu bölümünde yalnızca 233 sayılı KHK'ye tabi faaliyet gösteren 19 KİT ve 1 bağlı ortaklığa ilişkin veriler sunulacak ve söz konusu Kuruluşların tamamı bundan sonra "KİT Sistemi" olarak anılacaktır. 30/11/2023 tarihli ve 7899 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.'nin tasfiye edilmesine karar verildiğinden, bu şirket KİT Sistemi kapsamına dahil edilmemiştir.

Tablo 3: KİT Sisteminin Özet Gelir Tablosu

(Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Brüt Satışlar	331.386,3	1.106.180,7	1.259.836,0	13,9
Yurt İçi	258.192,2	805.585,7	957.936,6	18,9
Yurt Dışı	18.695,8	42.564,1	61.481,3	44,4
Diğer Gelirler	54.498,4	258.030,8	240.418,1	-6,8
Satış İndirimleri	1.952,5	3.888,3	11.568,7	197,5
Satışların Maliyeti	325.732,2	1.029.483,6	1.024.551,0	-0,5
Faaliyet Giderleri	14.767,5	33.902,1	64.403,1	90,0
Faaliyet Kâr-Zararı	-11.065,9	38.906,7	159.313,2	309,5
D. Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar	49.184,7	83.066,9	180.953,9	117,8
D. Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	41.448,1	69.003,2	164.841,5	138,9
Karşılık Gideri	4.455,5	4.551,2	7.352,0	61,5
Finansman Giderleri	19.407,9	31.751,5	54.081,0	70,3
Faiz Giderleri	4.367,8	10.783,0	20.372,1	88,9
Kur Farkları	15.010,4	19.610,1	32.796,6	67,2
Olağandışı Gelir ve Kârlar	13.772,3	9.556,5	12.706,5	33,0
Olağandışı Gider ve Zararlar	11.856,1	19.189,0	42.248,4	120,2
Dönem Kâr-Zararı	-20.821,0	11.586,3	91.802,7	692,3
Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları	3.512,7	5.016,6	17.076,7	240,4
Dönem Net Kâr-Zararı	-24.333,7	6.569,7	74.726,0	1.037,4
Dönem Net Kâr-Zararı / GSYİH (%)	-0,34	0,04	0,28	5,5

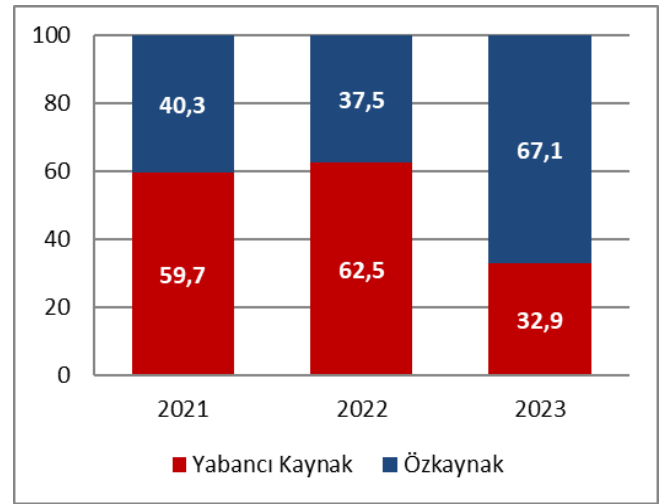
Kaynak: HMB

3.1.2. Bilanço

KİT Sisteminin toplam aktif büyüklüğü 2023 yılında bir önceki yıla göre %157,5 artışla 2,9 trilyon TL'ye yükselmiş, 2023 yılında aktif büyüklüğünün GSYİH'ye oranı ise %11,2 olarak gerçekleşmiştir. Aktif büyüklüğündeki artışın ağırlıklı olarak duran varlıklardaki, enflasyon muhasebesi sonucu gerçekleşen artıştan kaynaklandığı görülmektedir.

2023 yılında toplam özkaynak büyüklüğü %360,2 artışla yaklaşık 2 trilyon TL'ye ulaşmıştır. Bazı KİT'lerin nominal sermayelerinde yapılan artışlar sonucunda KİT Sisteminin toplam nominal sermayesi 2022 yılına göre %78,3 artışla 932 milyar TL'ye yükselmiş, yine aynı KİT'lerin ödenmiş sermayelerindeki artış ise KİT Sisteminin toplam ödenmiş sermayesini %25,9 artırarak 616,3 milyar TL'ye çıkarmıştır. KİT Sisteminin pasif yapısı incelendiğinde ise yabancı kaynakların özkaynaklara oranla daha az olduğu dikkati çekmektedir. 2023 yıl sonu itibarıyla özkaynaklar toplam pasifin %67,1'ini oluştururken, yabancı kaynakların oranı %32,9 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 2: Özkaynak - Yabancı Kaynak Dağılımı (%)

Tablo 4: KİT Sisteminin Özet Bilançosu

(Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
AKTİF TOPLAMI	483.349,5	1.138.402,8	2.931.406,4	157,5
Dönen Varlıklar	231.560,8	814.934,4	1.114.483,5	36,8
Hazır Değerler ve Menkul Kıymetler	30.367,3	97.055,6	186.623,8	92,3
Ticari ve Diğer Alacaklar	135.363,2	517.070,9	560.575,8	8,4
Stoklar	40.958,7	157.273,6	321.196,9	104,2
Duran Varlıklar	251.788,8	323.468,5	1.816.923,0	461,7
Ticari ve Diğer Alacaklar	45.636,7	23.697,9	36.428,1	53,7
Mali Duran Varlıklar	30.354,5	38.574,4	203.249,4	426,9
Maddi Duran Varlıklar	164.802,2	248.286,5	1.498.738,1	503,6
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	181.285,6	534.499,1	716.219,7	34,0
Mali Borçlar	33.625,2	139.184,4	153.652,2	10,4
Ticari ve Diğer Borçlar	117.939,5	356.977,4	473.434,8	32,6
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	3.126,4	4.269,3	18.198,0	326,3
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	107.403,9	176.635,2	248.788,4	40,8
Mali Borçlar	78.195,9	102.206,7	161.018,2	57,5
Ticari ve Diğer Borçlar	19.023,3	23.369,0	3.260,9	-86,0
Özkaynaklar	194.660,1	427.268,5	1.966.398,3	360,2
Nominal Sermaye	350.231,7	522.593,7	932.001,5	78,3
Ödenmiş Sermaye	257.962,5	489.617,8	616.345,4	25,9
AKTİF TOPLAMI / GSYİH	6,7	7,6	11,2	47,4

Kaynak: HMB

3.1.3. Rasyo Analizi

Likidite Rasyoları

Cari Oran: Bir işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeyebilme gücünü ve net işletme sermayesinin yeterli olup olmadığını gösteren cari oran, dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynaklara oranı olarak ifade edilmektedir. KİT Sistemi için 2021 yılında 1,28 olan cari oran, 2022 ve 2023 yıllarında sırasıyla 1,52 ve 1,56 olarak gerçekleşmiştir.

Asit Test Oranı: İşletmenin likidite durumunu cari orana göre daha hassas bir şekilde ölçen asit test oranı, cari oranın dönen varlıklar içerisinde stoklar hariç tutularak hesaplanması olarak nitelendirilmektedir. Asit test oranı, KİT Sistemi için 2021 – 2023 döneminde sırasıyla 1,05, 1,23 ve 1,11 olarak gerçekleşmiştir.

Devir Hızı Rasyoları

Stok Devir Hızı: Stokların bir yıl içerisinde kaç defa devrettiğini, diğer bir ifadeyle stokların ne kadar zamanda nakde dönüştüğünü gösteren bu oran, KİT Sistemi için 2021 yılında 9,78, 2022 yılında 10,39 ve 2023 yılında 4,28 olarak gerçekleşmiştir.

Alacak Tahsil Süresi: Alacak tahsil süresi, alacakların likiditesini gösteren bir ölçüt olup bu kapsamda, işletmelerin alacaklarını tahsil kabiliyeti hususunda yol gösterici nitelik taşımaktadır. KİT Sistemi için, 2021 ve 2022 yıllarında sırasıyla 81 ve 50 gün olan alacak tahsil süresi, 2023 yılında 60 gün olarak gerçekleşmiştir.

Nakit Çevirme Süresi: İşletmelerin kasasından çıkan nakdin net olarak ne kadar sürede geri döndüğünü ölçen bu mali orandaki artış, işletmenin temel likiditesinde bir kötüleşme olduğuna, azalma ise işletmenin likiditesinin iyileştiğine işaret etmektedir. Bu çerçevede, KİT Sisteminde 2021 yılında 41 gün, 2022 yılında 29 gün olan nakit çevirme süresi 2023 yılında 55 güne çıkmıştır.

Kaldıraç Rasyoları

Finansal Kaldıraç Oranı: Toplam aktiflerin ne kadarlık kısmının yabancı kaynaklardan fonlandığını gösteren bu oranın düşme eğiliminde olması işletmenin faiz ve borç ödeme açısından zor duruma düşme olasılığının azaldığı anlamını taşımaktadır. 2021 yılında 0,60 olan finansal kaldıraç oranı 2022 yılında 0,62'ye yükselmiş, 2023 yılında ise 0,33'e düşmüştür.

Faizleri Karşılama Oranı: İşletmelerin, ödedikleri finansman giderinin kaç katı kazanç sağladığını ifade eden faizleri karşılama oranının yükselme eğiliminde olması, işletmenin faiz giderleri veya finansman maliyetini karşılama kapasitesinin arttığını göstermektedir. Bu çerçevede, 2021 yılında -0,07 olarak gerçekleşen bu oran, 2022 yılında 1,36'ya düzeyine yükselmiş, 2023 yılında ise 2,70'e yükselmiştir.

Kârlılık Rasyoları

Aktif Kârlılık Oranı: İşletmelerdeki varlıkların ne ölçüde verimli kullanıldığını gösteren bu oran KİT Sistemi için 2021 yılında %-2,22 olarak gerçekleşmiş, 2022 yılında kârlılığın artmasıyla birlikte %3,94'e yükselmiş, 2023 yılında ise %5,8'e ulaşmıştır.

Özsermaye Kârlılık Oranı: Ortakların işletmeye aktardığı fonların bir birimine düşen kârlılığını ölçen bu oran, KİT Sistemi için 2021 yılında %-13,03 olarak gerçekleşmiş, 2022 yılında kârlılığın artmasıyla birlikte %2,11 seviyesine yükselmiş, 2023 yılında ise %6,24 seviyesine ulaşmıştır.

Aktif Kullanım Rasyoları

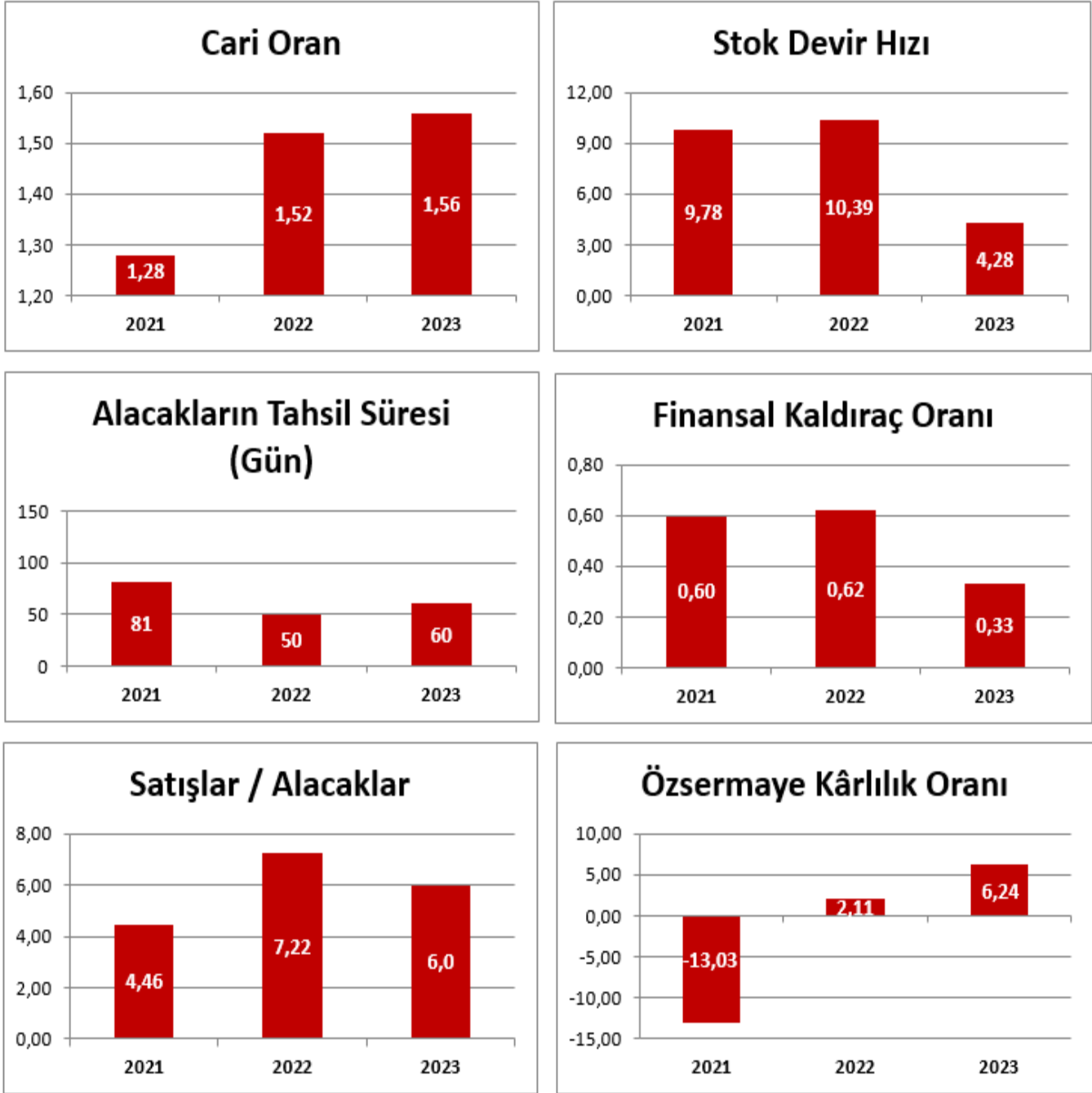
Rapor kapsamında aktif kullanım rasyoları; net satışlar/hazır kıymetler, net satışlar/alacaklar ve net satışlar/aktifler olarak yer almaktadır. 2023 yılında bu rasyolar sırasıyla; 6,90, 6,00 ve 0,43 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5: KİT Sisteminin Mali Rasyoları

Likidite Rasyoları	2021	2022	2023
Cari Oran	1,28	1,52	1,56
Asit Test Oranı	1,05	1,23	1,11
Nakit Oranı (Disponibilite Oranı)	0,16	0,17	0,25
Devir Hızı Rasyoları			
Stok Devir Hızı	9,78	10,39	4,28
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	81	50	60
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	41	29	55
Kaldıraç Rasyoları			
Finansal Kaldıraç Oranı	0,60	0,62	0,33
UV Borçlar / Özkaynaklar	0,55	0,41	0,13
Özkaynaklar / Aktifler	0,40	0,38	0,67
Faizleri Karşılama Oranı	-0,07	1,36	2,70
Kârlılık Rasyoları (%)			
Aktif Kârlılık Oranı	-2,22	3,94	5,80
Özsermaye Kârlılık Oranı	-13,03	2,11	6,24
Brüt Satış Kârı Oranı	1,12	6,61	17,92
Faaliyet Kârı / Net Satışlar	-3,36	3,53	12,76
Vergi Öncesi Kâr / Net Satışlar	-6,32	1,05	7,35
Dönem Net Kârı / Net Satışlar	-7,39	0,60	5,99
Aktif Kullanım Rasyoları			
Net Satışlar / Hazır Kıymetler	11,70	11,89	6,90
Net Satışlar / Alacaklar	4,46	7,22	6,00
Net Satışlar / Aktifler	0,68	0,97	0,43

Kaynak: HMB

Grafik 3: KİT Sisteminin Mali Rasyoları (2021-2023)

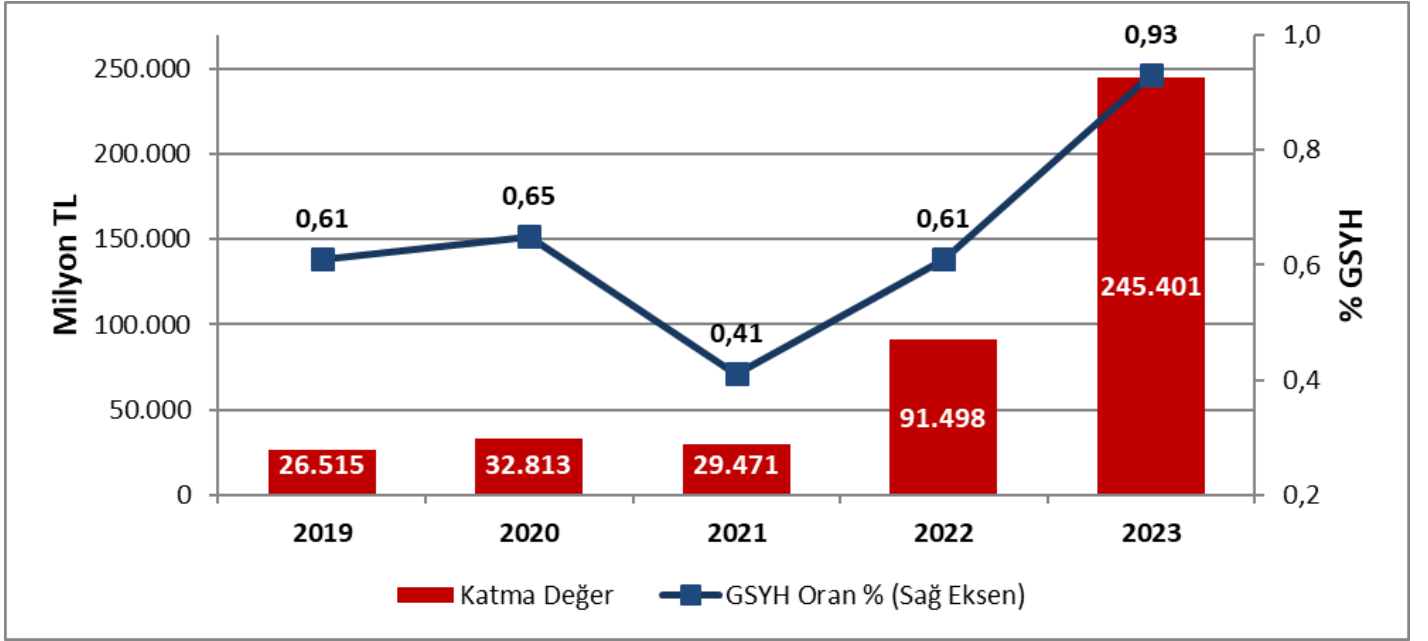

Kaynak: HMB

3.1.4. Katma Değer

Dönem kâr/zararından faiz, karşılık, kur farkı, amortisman ve istihdam giderlerinin ayıklanması ile bulunan katma değer GSYİH'ye oranı, KİT Sistemi için 2021 yılında %0,41 olarak gerçekleşmiş, 2022 yılında artan dönem kârı ile birlikte artış göstererek %0,61'e yükselmiştir. 2023 yılında ise amortisman giderlerinin GSYİH'ye oranındaki düşüş ve dönem kârındaki artışla birlikte %0,93 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4: KİT Sisteminin Yarattığı Katma Değer

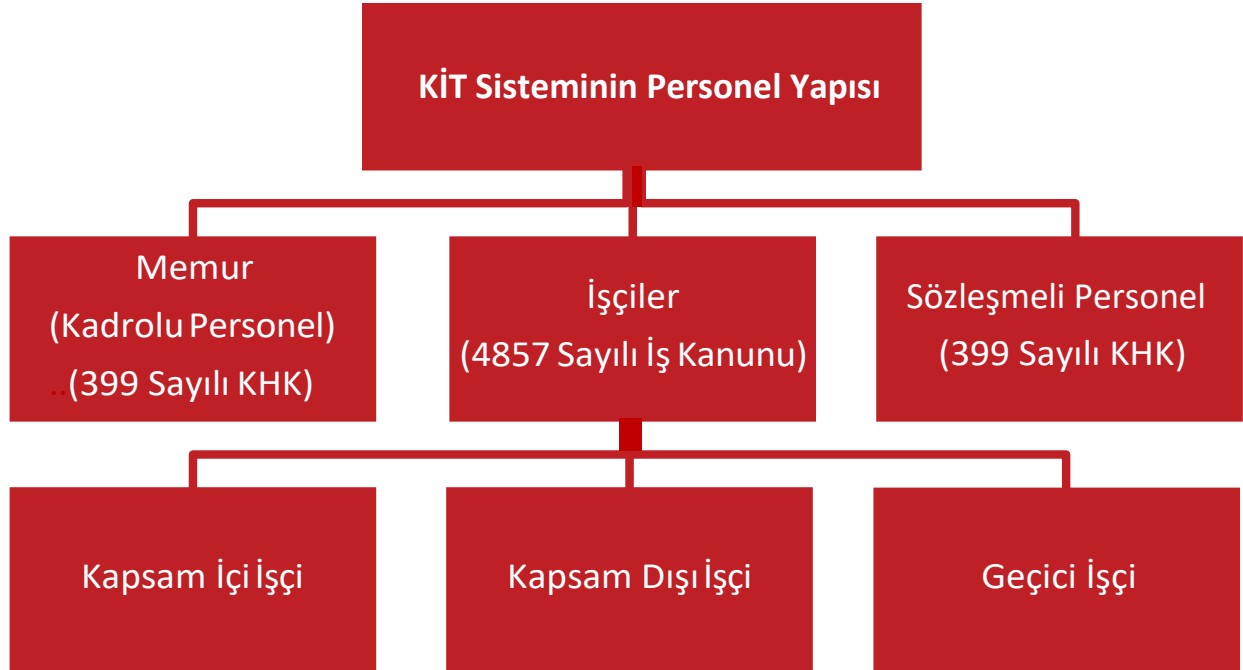

Kaynak: HMB

3.2. İstihdam

KİT Sisteminde yer alan kurumların önemli bir kısmında genel olarak üçlü bir personel yapısı bulunmaktadır. Buna göre bu kurumlarda çalışan personel ve tabi oldukları mevzuat aşağıda gösterilmektedir:

Grafik 5: KİT Sisteminin Personel Yapısı

Memurlar

14/07/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi ve 399 sayılı KHK'nin I sayılı cetvelinde bulunan, asli ve sürekli hizmetleri gören ve çoğunlukla yönetim kadrosunda yer alanlar ile müfettişlerden oluşan personeldir.

Sözleşmeli Personel

399 sayılı KHK'nin II sayılı cetvelinde ünvanları belirtilen, yönetim kadrosu dışında yer alan ve işçi sayılmayan diğer personeldir.

İşçiler

4857 sayılı Kanun çerçevesinde istihdam edilen personeldir. İşçiler üç farklı statüde çalışmaktadır:

- ◆ Kapsam İçi İşçi: 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olup toplu iş sözleşmesi yapma hakkı bulunan personeldir.
 - ◆ Kapsam Dışı İşçi: 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olup toplu iş sözleşmesi kapsamı dışında tutulan personeldir.
 - ◆ Geçici İşçi: 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olup 6 ayı geçmemek üzere geçici iş ilişkisi kurulan personeldir.
- KİT'lerde memur maaşları ve sözleşmeli personel ücretleri Toplu Sözleşme ile, kapsam dışı işçi ücretleri Cumhurbaşkanlığı Kararı ile, kapsam içi işçi ücretleri ise Toplu İş Sözleşmeleri ile belirlenmektedir.

3.2.1. Personel Sayıları

KİT'lerde istihdamın rasyonelleştirilmesi çerçevesinde, atıl iş gücünün azaltılması, kalifiye eleman alımı yoluyla personel profilinin iyileştirilmesi ve kuruluşların daha rekabet edebilir hale getirilebilmesini amaçlayan bir personel politikası izlenmektedir. 2023 yılı Genel Yatırım ve Finansman Programına ilişkin Karar çerçevesinde KİT'ler, 2022 yılında ayrılan personelin %85'i kadar (%75'i ağıktan veya naklen, %10'u özelleştirme uygulamaları nedeniyle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bildirilen nakle tabi personelden olacak şekilde) yeni personel alabilmektedirler. Ayrıca, faaliyet alanı genişleyen veya yeni üretim tesisi veya hizmet birimleri faaliyete geçen kuruluşlara bir önceki yıl ayrılan personel sayısının %50'sine kadar ilave istihdam izni verilebilmektedir. Ek olarak, yatırım programı kapsamında kurulan, ancak personel ihtiyacı yukarıda belirtilen kriterler kapsamında karşılanamayan yeni tesis ve işletme birimlerine dair personel talepleri de değerlendirilerek, gerekli görülmesi halinde ilave atama izinleri verilebilmektedir. Sözü edilen tüm bu personel alımlarında, alınacak yeni personelin eğitilmiş ve nitelikli olmasına özel önem verilmekte, bu sayede ortalama personel kalitesinin artırılması amaçlanmaktadır.

KİT Sisteminde 2001 yılında yaklaşık 166 bin kişi (ortalama sayı) istihdam edilmekte iken, bu rakam giderek azalmış, 2023 yılında istihdam edilen ortalama kişi sayısı 99 bin civarına inmiştir (detaylı bilgiler Ek-1 ve KİT'lere ilişkin Özet Finansal Göstergeler Tablosu'nda yer almaktadır). 2022 yılı ile kıyaslandığında ise, 2023 yılında istihdam edilen ortalama kişi sayısı bir önceki yıla oranla %0,3 oranında azalmıştır.

3.2.2. İstihdam Giderleri

2023 yılında KİT Sisteminin toplam istihdam giderleri yaklaşık %109,7 artışla 62 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında gelir tablosuna yansıtılan toplam KİT Sistemi satış ve faaliyet giderlerinin %5,1'i, 2022 yılında ise %2,8'i istihdam giderinden oluşmakta iken, bu oran 2023 yılında %5,7 seviyesinde gerçekleşmiştir.

3.2.3. Ortalama Personel Gideri

KİT Sisteminde bir çalışanın işverene maliyeti 2023 yılında memurlar ve sözleşmeli personel için aylık ortalama 41.825 TL, işçiler için ise aylık ortalama 61.777 TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 6: KİT Sisteminin Personel Bilgileri

Personel Sayıları (Ortalama Kişi)	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Memur + Sözleşmeli	45.505	45.979	47.220	2,7
İşçi	53.873	53.252	51.702	-2,9
Toplam	99.378	99.231	98.922	-0,3
KİT Sistemi İstihdam Giderleri (milyon TL)				
Memur + Sözleşmeli	6.693,9	11.989,9	23.699,9	97,7
İşçi	10.606,9	17.591,0	38.327,8	117,9
Toplam	17.300,8	29.580,9	62.027,6	109,7
KİT Sistemi Ortalama Personel Gideri (TL/Ay)				
Memur + Sözleşmeli	12.258,6	21.730,8	41.825,3	92,5
İşçi	16.407,2	27.527,7	61.776,8	124,4
Toplam	14.507,6	24.841,7	52.253,0	110,3
KİT Sistemi İstihdam Giderleri / (Satış + Faaliyet Giderleri), %				
Memur + Sözleşmeli	2,0	1,1	2,2	100,0
İşçi	3,1	1,7	3,5	105,9
Toplam	5,1	2,8	5,7	103,6

Kaynak: HMB

3.2.4. Personel Profili

Personel profiline yönelik ayrıntılı istatistiki veriler Rapor sonunda yer almaktadır (Ek-1). KİT'lerden elde edilen verilere göre 31/12/2023 tarihi itibarıyla KİT Sisteminin personel profili aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

KİT Sisteminde istihdam edilen personelin;

- ◆ %34,1'i 20 yıl ve üzeri hizmet süresine sahip,
- ◆ %29,0'u 30 – 40 yaş grubunda,
- ◆ %40,9'u lisans ve üzeri eğitime sahip,
- ◆ %11,9'u kadın,
- ◆ %5,6'sı yabancı dil bilmektedir.

3.3. Diğer Göstergeler

KİT Sisteminde yatırım harcamaları 2021 ve 2022 yıllarında GSYİH'nin sırasıyla %0,54'ü ve %0,73'ü olarak gerçekleşmiş olup söz konusu harcamalar 2023 yılında da GSYİH'nin %0,66'sını oluşturmuştur (Tablo 7). 2021 yılında 38,4 milyar TL olan faiz dışı açık, 2022 yılında artış göstererek 192,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında ise faiz dışı açık 1,4 trilyon TL olmuştur. 2023 yılında açığın oluşmasındaki en önemli faktörler arasında; BOTAŞ'a tahakkuk eden görevlendirme bedelinin aynı yıl tahsil edilememesi, TMO ile TŞFAŞ'nin stok artışı, DHMİ'nin finansman fazlasının tahsil edilmesi ve TPAO'nun yatırımlarının yüksek olması hususları yer almaktadır.

Kutu 5: Faiz Dışı Fazla Nedir?

Faiz dışı fazla, faiz harcamaları hariç bırakıldığında bütçenin fazla vermesidir. Eğer faiz dışı fazla söz konusuysa, bütçe gelirleri faiz dışı giderleri karşılayabilmekte ve faiz ödemeleri için de bir miktar fazla elde edilebilmektedir.

Tablo 7: KİT Sisteminin Diğer Göstergeleri

	2021		2022		2023	
	Tutar (milyar TL)	GSYİH'ye Oran, %	Tutar (milyar TL)	GSYİH'ye Oran, %	Tutar (milyar TL)	GSYİH'ye Oran, %
Yatırım Harcaması	39,17	0,54	109,30	0,73	174,53	0,66
Faiz Dışı Fazla	-38,40	-0,53	-192,16	-1,28	-1.379,68	-5,25
Bütçeden Transferler (*)	63,10	0,88	245,04	1,63	294,12	1,12

Kaynak: HMB

(*) Sermaye ve görevlendirme bedeli ödemeleri

3.4. Kuruluş Bazında Temel Göstergeler

Kuruluş bazında dönem kâr/zarar tutarları incelendiğinde, 2023 yılında en yüksek kârlılığın TEİAŞ'ta kaydedildiği, bu kuruluşu sırasıyla TPAO, ETİ MADEN ve DHMİ'nin takip ettiği görülmektedir. 2023 yılında en yüksek dönem zararı ise TCDD'de kaydedilmiştir. Bu kuruluştan sonra ise sırasıyla TTK, TŞFAŞ, Taşımacılık A.Ş. ve BOTAŞ gelmektedir.

Tablo 8: KİT Sisteminin Dönem Kâr/Zararı

Kuruluş	(Milyon TL)			
	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
BOTAŞ	-17.911,8	-1,8	-672,7	-36.933,1
ÇAYKUR	-503,8	60,3	69,3	14,9
DHMİ	-630,5	-131,5	14.797,5	11.351,4
DMO	1.011,5	1.361,1	2.226,1	63,6
ESK	-521,0	-706,5	550,4	177,9
ETİ MADEN	5.885,5	12.345,4	18.083,4	46,5
EÜAŞ	-7.644,5	1.956,7	13.737,4	602,1
KEGM	1.909,5	4.238,5	8.909,2	110,2
TCDD TAŞIMACILIK A.Ş.	-1.641,2	-2.511,4	-2.831,0	-12,7
TCDD	-4.034,2	-6.386,1	-11.491,8	-80,0
TEDAŞ	-106,0	56,9	283,6	398,7
TEİAŞ	4.959,9	-9.479,0	32.378,6	441,6
TEMSAN	6,3	9,8	3,6	-63,8
TİGEM	132,2	798,7	1.619,4	102,8
TKİ	322,4	2.344,5	2.293,2	-2,2
TMO	102,1	384,2	675,4	75,8
TPAO	1.602,8	7.766,0	20.479,9	163,7
TŞFAŞ	-2.143,2	1.168,9	-3.340,0	-385,7
TTK	-1.425,1	-1.988,1	-5.988,2	-201,2
TÜRASAŞ	-191,8	299,7	19,4	-93,5
KİT SİSTEMİ TOPLAMI	-20.821,0	11.586,3	91.802,7	692,3

Kaynak: HMB

KİT Sisteminin yarattığı katma değer, kuruluş bazında karşılaştırıldığında, 2023 yılında en yüksek katma değeri TEİAŞ'ın yarattığı görülmektedir. Bu kuruluşu sırasıyla, BOTAŞ, TPAO ve DHMİ izlemektedir. 2023 yılında en düşük katma değeri yaratan kuruluş ise TCDD olmuştur. En yüksek faiz dışı fazla TKİ, en yüksek faiz dışı açık TCDD'de kaydedilmiştir. 2023 yılında en fazla yatırım harcaması yapan kuruluşlar sırasıyla TPAO, TCDD ve TEİAŞ iken, en düşük yatırım harcaması yapan KİT'ler TEMSAN, DMO ve ÇAYKUR olmuştur.

Tablo 9: KİT Sisteminin Yarattığı Katma Değer

Kuruluş	(Milyon TL)			
	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
BOTAŞ	478,5	27.490,0	44.212,1	60,8
ÇAYKUR	1.060,9	2.443,3	5.000,2	104,7
DHMİ	2.210,9	4.954,7	24.259,0	389,6
DMO	1.153,1	1.590,1	2.660,6	67,3
ESK	-63,9	-166,9	1.514,0	1.007,1
ETİ MADEN	6.994,1	13.794,8	21.045,2	52,6
EÜAŞ	-6.625,5	5.384,9	21.102,6	291,9
KEGM	2.657,5	5.432,4	11.456,6	110,9
TCDD TAŞIMACILIK A.Ş.	689,0	1.026,1	3.615,1	252,3
TCDD	330,5	-289,7	-226,3	21,9
TEDAŞ	483,9	712,2	1.382,6	94,1
TEİAŞ	9.514,0	-2.607,0	44.591,4	1.810,4
TEMSAN	49,0	85,1	143,1	68,3
TİGEM	824,9	1.937,1	3.702,5	91,1
TKİ	2.183,8	5.508,4	7.674,9	39,3
TMO	1.106,1	4.389,4	17.102,1	289,6
TPAO	5.646,1	13.925,7	31.057,1	123,0
TŞFAŞ	-17,7	3.781,1	2.725,9	-27,9
TTK	340,2	745,0	321,1	-56,9
TÜRASAŞ	455,3	1.361,1	2.061,2	51,4
KİT SİSTEMİ TOPLAMI	29.470,7	91.497,8	245.401,0	168,2

Kaynak: HMB

Tablo 10: KİT Sisteminde Faiz Dışı Fazla

Kuruluş	(Milyon TL)			
	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
BOTAŞ	-26.079,9	-79.390,4	-208.231,7	-162,3
ÇAYKUR	199,2	1.687,1	-2.536,1	-250,3
DHİMİ	-1.544,5	-21.491,3	-108.510,2	-404,9
DMO	-3.796,9	3.250,7	-2.192,4	-167,4
ESK	571,7	160,2	-2.357,2	-1.571,4
ETİ MADEN	1.435,2	4.108,6	-20.506,1	-599,1
EÜAŞ	-1.980,2	-13.944,1	-118.188,7	-747,6
KEGM	-96,1	1.519,2	-1.260,8	-183,0
TCDD TAŞIMACILIK A.Ş.	-1.027,0	-2.106,6	-46.914,7	-2.127,0
TCDD	3.343,5	4.275,8	-466.242,6	-11.004,2
TEDAŞ	-207,8	-427,5	-26.434,2	-6.084,2
TEİAŞ	-1.306,2	-17.741,4	-196.095,5	-1.005,3
TEMSAN	44,4	-44,2	-181,7	-311,1
TİGEM	-30,4	-722,9	-7.533,2	-942,1
TKİ	793,3	-1.826,5	24,0	101,3
TMO	-3.983,3	-33.117,4	-53.588,2	-61,8
TPAO	-4.557,6	-29.009,9	-95.630,1	-229,6
TŞFAŞ	-265,7	-6.345,9	-16.017,4	-152,4
TTK	-31,6	-111,7	-1.730,0	-1.449,0
TÜASAŞ	121,2	-877,0	-5.556,6	-533,6
KİT SİSTEMİ TOPLAMI	-38.398,7	-192.155,1	-1.379.683,3	-618,0

Kaynak: HMB

Tablo 11: KİT Sisteminin Yatırım Harcaması

Kuruluş	(Milyon TL)			
	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
BOTAŞ	4.580,2	17.456,5	25.120,2	43,9
ÇAYKUR	4,2	325,6	46,0	-85,9
DHİMİ	1.413,9	1.876,5	3.927,0	109,3
DMO	6,0	37,3	38,2	2,4
ESK	65,1	36,1	46,1	27,8
ETİ MADEN	528,5	871,1	4.086,7	369,1
EÜAŞ	500,4	570,3	1.577,6	176,6
KEGM	148,7	120,3	373,4	210,4
TCDD TAŞIMACILIK A.Ş.	545,6	2.869,0	6.109,5	112,9
TCDD	10.396,7	18.903,9	28.876,9	52,8
TEDAŞ	49,2	131,4	168,7	28,4
TEİAŞ	7.133,2	12.261,9	27.762,3	126,4
TEMSAN	2,6	6,9	8,5	23,2
TİGEM	174,8	470,4	732,7	55,8
TKİ	37,9	99,8	299,4	200,0
TMO	33,7	54,1	232,4	329,5
TPAO	13.298,6	52.632,5	74.062,0	40,7
TŞFAŞ	121,6	276,6	434,1	57,0
TTK	60,0	61,9	215,8	248,4
TÜRASAŞ	64,2	237,7	407,2	71,3
KİT SİSTEMİ TOPLAMI	39.165,0	109.299,9	174.524,8	59,7

Kaynak: HMB

BÖLÜM 4

2023

**KAMU
İŞLETMELERİ
RAPORU**

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ

Bu bölümde, KİT statüsünde bulunan 19 kamu işletmesi hakkında genel bilgiler verilerek bunların 2023 yılı performansları değerlendirilmiştir. Ayrıca, yıl içerisinde sektörü ve/veya kuruluşu etkileyen önemli gelişmeler her bir KİT bazında özetlenmiştir.

Öte yandan, “Seçilmiş Göstergeler” tabloları ve bu tablolarda yer alan verilere yönelik kısa değerlendirmeler yardımıyla, KİT’lerin mali yapıları hakkında kamuoyunun bilgilendirilmesi amaçlanmıştır.

İlgili kamu işletmesinin sermaye bilgileri ve yönetim kurulu üyelerine ait bilgiler ise 31/12/2023 tarihi itibarıyla Raporda yer almaktadır.

Daha ayrıntılı bilgi ve veriler ilgili kuruluşların internet sitelerinden veya faaliyet raporlarından temin edilebilir.

4.1. Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.²²

Yönetim Kurulu Üyeleri	Sermaye Yapısı
Abdulahit FİDAN (YK Başkanı ve Genel Müdür V.)	TVF Sermaye Payı: %100
M. Talha PAMUKÇU (Üye – Genel Müdür Yrd.)	Nominal Sermaye: 200 milyar TL
Nevzat ŞATIROĞLU (Üye – İlgili Bakanlık)	Ödenmiş Sermaye: 185,3 milyar TL
Kerim TAŞKIRAN (Üye – İlgili Bakanlık)	
Boş (Üye – İlgili Bakanlık)	
Boş (Üye – HMB)	
İlgili Bakanlık	İnternet Adresi
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	http://www.botas.gov.tr

BOTAŞ, Türkiye'nin enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi hedefi doğrultusunda 1974 yılında kurulmuş olup 1987 yılından itibaren;

- Boru hatları ile petrol ve doğal gaz taşımacılığı, depolama faaliyetleri, FSRU-LNG Terminali ve liman işletmeciliği,
- Doğal gazın ithalat, ihracat, pazarlama ve satışı ile
- Boru hatları etüt, mühendislik ve yapım işleri alanlarında faaliyetlerini devam ettirmektedir.

Önemli Gelişmeler

Türkiye'de 2023 yılında toplam 50,2 milyar Sm³ doğal gaz tüketimi gerçekleştirilmiş olup 50,4 milyar Sm³ doğal gaz ithal edilmiştir. BOTAŞ tarafından uzun dönemli alım-satım anlaşmaları ve spot alımlar ile 50,4 milyar Sm³ doğal gaz tedarik edilmiş olup 49,6 milyar Sm³ yurt içi doğal gaz satışı gerçekleştirilmiştir. Türkiye'nin doğal gaz ihracat miktarı ise 896,3 milyon Sm³ olmuştur. Doğal gaz ithalatının en fazla gerçekleştirildiği üç ülke sırasıyla %42,2 ile Rusya Federasyonu, %20,3 ile Azerbaycan ve %11,8 ile Cezayir olmuştur. Doğal gaz satışlarının %33,7'si konuta, %27,7'si elektrik sektörüne, %24,4'ü sanayi sektörüne, %10,6'sı hizmet sektörüne, %3,6'sı ise diğer tüketicilere gerçekleştirilmiştir.

2023 yılı sonu itibarıyla doğal gaz boru hattı uzunluğu 19.443 km olup tüm illere gaz arzı sağlanmıştır. Arz güvenliğine yönelik olarak yapım çalışmaları devam eden Tuz Gölü Doğal Gaz Yer Altı Depolama Projesinde 1,2 milyar Sm³ depolama ve 40 milyon Sm³/gün geri üretim kapasitesine ulaşılmıştır. Söz konusu doğal gaz depolama kapasitesinin 8,5 milyar Sm³'e çıkarılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir. Silivri Doğal Gaz Yer Altı Depolama Yüzey Tesisi'nin İşletme Kapasitesinin Artırılması çalışmaları kapsamında tesisin depolama, enjeksiyon ve geri üretim kapasiteleri artırılmış ve halihazırda 4,6 milyar Sm³ depolama ve 75 milyon Sm³/gün geri üretim kapasitesine ulaşılmıştır.

²² 24/01/2017 tarihli ve 2017/9756 sayılı BKK ile BOTAŞ'ın sermayesinde bulunan Hazineye ait hisselerin tamamının TVF'ye aktarılmasına karar verilmiştir. BOTAŞ'ın hisselerinin TVF'ye tesciline ilişkin ilan 03/08/2017 tarihli ve 9381 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanmıştır.

Mali Durum

2023 yılında BOTAŞ, aktiflerinin %43,8'ini özkaynaklarla, %56,2'sini ise yabancı kaynaklarla finanse etmiş olup 2022 yılına göre aktiflerin yabancı kaynaklarla finanse edilme oranında %19,5 düşüş meydana gelmiştir.

2023 yılı sonu itibarıyla Kuruluşun aktif toplamı, 2022 yılına kıyasla %38,8 oranında artış göstererek 765,8 milyar TL'ye ulaşmıştır.

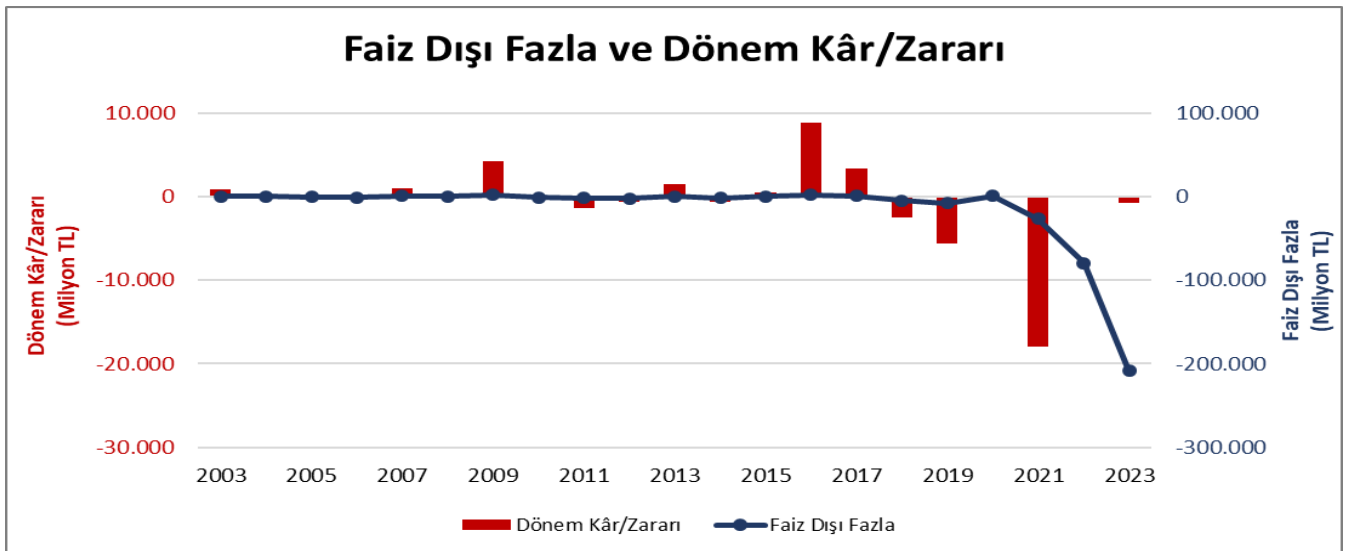
Pandemi sonrası toparlanma süreciyle ekonomik faaliyetler artışa geçmiş olup arz yönlü teknik problemler nedeniyle uluslararası doğal gaz fiyatları önemli bir şekilde yükselmiş ve 2022 yılında da Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle radikal seviyelere ulaşmıştır. 2022 yıl sonunda başlayan yumuşama ile birlikte söz konusu fiyatlarda aşağı yönlü düşüş gerçekleşmiştir. BOTAŞ'ın tamamını ithal ettiği doğal gaz satışlarından dolayı oluşan maliyeti 2022 yılına göre %20,5 azalış göstererek 570,1 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

BOTAŞ'ın brüt satışları, 2023 yılında bir önceki yıla göre %13,4 oranında azalarak 638,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Kuruluş tarafından yapılan altyapı ve diğer yatırımlar, 2023 yılında 2022 yılına göre %43,9 oranında artış göstererek 25,1 milyar TL tutarında gerçekleşmiştir. Söz konusu yatırımlardaki artış, döviz kurunda yaşanan artışlar ile depolama ve iletim hattının geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalardan kaynaklanmaktadır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	173.444,1	737.074,2	638.399,7	-13,4
Satışların Maliyeti	186.929,7	717.229,9	570.146,1	-20,5
Faaliyet Giderleri	130,1	284,0	514,7	81,2
Faaliyet Kâr Zararı	-13.684,9	19.325,6	67.325,8	248,4
Finansman Giderleri	13.176,7	22.474,7	34.145,5	51,9
Dönem Kâr Zararı	-17.911,8	-1,8	-672,7	-36.933,1
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	106.416,1	487.369,9	506.171,5	3,9
Stok	5.849,3	56.890,6	57.114,6	0,4
Duran Varlıklar	51.101,9	64.233,8	259.631,4	304,2
Aktif Toplamı	157.518,0	551.603,6	765.802,9	38,8
KV Yabancı Kaynaklar	90.914,8	312.266,5	345.889,7	10,8
UV Yabancı Kaynaklar	60.495,1	72.870,9	84.629,0	16,1
Özkaynaklar	6.108,1	166.466,3	335.284,2	101,4
Rasyolar				
Cari Oran	1,17	1,56	1,46	-6,4
Asit Test Oranı	1,11	1,38	1,30	-5,8
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	72,6	47,4	58,9	24,3
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	14,1	10,3	-4,0	-138,8
Özsermaye Getiri Oranı %	-293,25	0,0	-0,20	-18.286,7
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	2.892	2.933	2.938	0,2
Toplam İstihdam Gideri	781,6	1.594,2	3.038,5	90,6
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	30.260,0	165.360,0	74.000,0	-55,3
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	59.973,8	251.303,8	217.290,6	-13,5
Personel Başına Gider	64.636,8	244.538,0	194.059,3	-20,6
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	-4.732,0	6.589,0	22.915,5	247,8
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	478,5	27.490,0	44.212,1	60,8
Yatırım Harcaması	4.580,2	17.456,5	25.120,2	43,9
Faiz Dışı Fazla	-26.079,9	-79.390,4	-208.231,7	-162,3

Kaynak: BOTAŞ, HMB

4.2. Elektrik Üretim A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Zafer BENLİ (YK Başkanı ve Genel Müdür V.)
 Zafer SÜMENGİN (Üye – Genel Müdür Yrd.)
 Yakup GÜLER (Üye – İlgili Bakanlık)
 Etem ÇEKER (Üye – İlgili Bakanlık)
 Boş (Üye – İlgili Bakanlık)
 Adem SEZER (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
 Nominal Sermaye: 42,6 milyar TL
 Ödenmiş Sermaye: 39,8 milyar TL

İlgili Bakanlık

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.euas.gov.tr>

Ülkemizde ilk kamu elektrik işletmeciliği 1935 yılında 2805 sayılı Kanun ile kurulan Etibank ile başlamıştır. 15/07/1970 tarihli ve 1312 sayılı Kanun ile elektrik enerjisi sektörü ile ilgili faaliyetler Etibank'tan TEK'e devredilmiş, TEK ise 13/08/1993 tarihinde TEAŞ ve TEDAŞ adı altında iki ayrı İDT'ye ayrılmıştır. TEAŞ'ın; EÜAŞ, TEİAŞ ve TETAŞ olmak üzere üç ayrı İDT halinde yeniden yapılandırılması neticesinde, devletin genel enerji ve ekonomi politikasına uygun olarak, verimlilik ve kârlılık ilkelerine göre elektrik enerjisi üretimi ve satışı faaliyetinde bulunmak üzere 01/10/2001 tarihi itibarıyla EÜAŞ kurulmuştur. Daha sonra 09/07/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK kapsamında EÜAŞ ve TETAŞ, EÜAŞ bünyesinde birleştirilmiştir. Kuruluşun Ana Statüsü 07/10/2020 tarihli ve 31267 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3062 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile güncellenmiştir.

EÜAŞ, elektrik üretimi alanında, kamuya ait termik ve hidroelektrik santrallerin işletilmesi, bakım, onarım ve rehabilitasyonlarının yapılması, malzeme yönetimi ve tedariki ile ruhsatı Kuruluşa ait maden sahalarının işletilmesi faaliyetlerini yürütmektedir. Diğer taraftan TETAŞ'tan devraldığı elektrik alımı faaliyetleri çerçevesinde Yap İşlet (Yİ), Yap İşlet Devret (YİD) ve İşletme Hakkı Devri (İHD) gibi usullerle elektrik üreten şirketlerle ticari ilişkisi de devam etmektedir.

Önemli Gelişmeler

2023 yılı sonu itibarıyla Şirket bünyesinde 8 adet termik, 45 adet hidroelektrik santral ve 2 adet rüzgar santrali bulunmakta olup Şirketin kurulu gücü, 7.334 MW'ı termik, 14.183 MW'ı hidroelektrik kaynaklara ve 17 MW'ı rüzgara dayalı olmak üzere toplam 21.535 MW'tır. Şirketin Türkiye kurulu gücü içindeki payı ise %19,7'dir. Bu pay 2022 yılında %20,4 olup söz konusu düşüşün temel nedeni serbest üretim şirketlerinin kurulu gücünün artmasıdır.

EÜAŞ, 2023 yılında termik santrallerden 17,7 milyar kWh ve hidroelektrik santrallerden 26,6 milyar kWh olmak üzere toplam 44,3 milyar kWh elektrik üretmiş olup bu miktar ülkemizin toplam elektrik üretiminin %13,6'sına tekabül etmektedir. Diğer taraftan EÜAŞ, EPIAŞ ile İHD ve YİD santrallerinden 2023 yılı içinde toplam 40,5 milyar kWh alım yapmış olup toplam elektrik satışı 83,3 milyar kWh düzeyindedir. Bu oran ülke elektrik tüketiminin yaklaşık %25,3'üne tekabül etmektedir.

Tablo 12: 2023 Yılı Sonu İtibarıyla EÜAŞ Kurulu Gücü ve Üretimi

Kaynaklar	Kurulu Güç (MW)	Pay (%)	Üretim (GWh)	Pay(%)
Hidroelektrik	14.183	65,9	26.577	60,0
Doğal Gaz	4.910	22,8	10.982	24,8
Linyit	2.424	11,2	6.669	15,1
Rüzgâr	17	0,1	27	0,1
TOPLAM	21.535	100	44.255	100

Kaynak: EÜAŞ

Tablodaki sayılar yuvarlamalardan dolayı toplamı vermeyebilir.

2023 yılında EÜAŞ'a bağlı barajlara 135 milyar m³ su gelmiştir. Bu değer 2022 yılında barajlara gelen 140 milyar m³ suya göre %3,6 azdır. EÜAŞ, hidrolik santrallerinden 2023 yılında 26.577 GWh elektrik enerjisi üretmiştir. EÜAŞ'a bağlı tüm barajlarda elektrik üretiminde kullanılan su miktarı ise 116 milyar m³ olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 13: 2023 Yılı Sonu İtibarıyla Türkiye Kurulu Güç ve Üretim Tablosu

Kaynaklar	Kurulu Güç (MW)	Pay (%)	Üretim (GWh)	Pay(%)
Hidroelektrik	31.962	29,2	63.854	19,7
Doğal Gaz	25.728	23,5	68.562	21,1
Linyit + Taş Kömürü	11.033	10,1	44.579	13,7
İthal Kömür	10.374	9,5	72.123	22,2
Rüzgar	11.806	10,8	34.069	10,5
Güneş	13.998	12,8	18.606	5,7
Jeotermal	1.691	1,6	10.997	3,4
Biyokütle	2.080	1,9	9.706	3,0
Diğer	676	0,6	2.297	0,7
TOPLAM	109.344	100,0	324.793	100,0

Kaynak: EPDK

Tablodaki sayılar yuvarlamalardan dolayı toplamı vermeyebilir.

Yukarıda yer alan Tablo 13'te 2023 yıl sonu itibarıyla kaynak bazında kurulu güç ve üretim verileri gösterilmektedir.

Tablo 14: 2023 Yılı Sonu İtibarıyla Lisanslı Elektrik Üretimine Kuruluşlara Göre Dağılımı

KURULUŞ	Üretim (GWh)	Pay (%)
EÜAŞ	44.051	14,2
Serbest Üretim Şirketleri	261.513	84,4
İşletme Hakkı Devredilen	4.185	1,4
Yap-İşlet-Devlet	248	0,1
TOPLAM	309.997	100,0

Kaynak: EPDK

Tablodaki sayılar yuvarlamalardan dolayı toplamı vermeyebilir.

Yukarıda yer alan tabloda ise ülkemiz lisanslı elektrik üretiminin kuruluşlar bazında dağılımına yer verilmiştir. Serbest elektrik üretim şirketleri üretimin %84,4'ünü, EÜAŞ %14,2'sini ve işletme hakkı devredilen santraller ise %1,4'ünü gerçekleştirmiştir.

Mali Durum

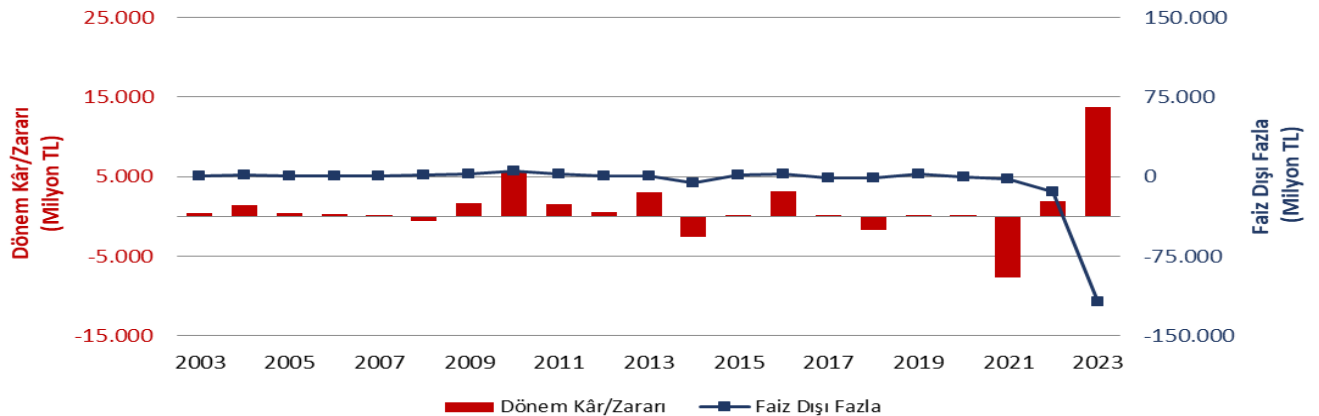
2023 yılında Kuruluşun brüt satış hasılatı 155,7 milyar TL, faaliyet kârı 14,7 milyar TL, finansman gideri 3 milyar TL, dönem kârı ise 13,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2023 yıl sonu itibarıyla, EÜAŞ'ın varlıklarının toplam değeri 250,7 milyar TL olup varlıkların 91,2 milyar TL'si dönen varlık (%36,4) ve 159,4 milyar TL'si duran varlıktır (%63,6). Diğer yandan, Kuruluşun aynı dönemde 766,6 milyon TL uzun vadeli yabancı kaynağı, 54,3 milyar TL kısa vadeli yabancı kaynağı ve 195,6 milyar TL özkaynağı mevcuttur.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	26.903,3	110.689,8	155.685,9	40,7
Satışların Maliyeti	34.816,0	108.564,6	139.344,9	28,4
Faaliyet Giderleri	452,7	1.118,8	1.615,4	44,4
Faaliyet Kâr Zararı	-8.384,4	983,5	14.700,5	1.394,8
Finansman Giderleri	17,2	984,9	2.989,8	203,6
Dönem Kâr Zararı	-7.644,5	1.956,7	13.737,4	602,1
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	13.808,8	69.534,8	91.240,1	31,2
Stok	1.405,3	4.526,2	27.457,6	506,6
Duran Varlıklar	14.899,9	13.999,8	159.388,7	1.038,5
Aktif Toplamı	28.708,7	83.534,6	250.628,8	200,0
KV Yabancı Kaynaklar	7.609,5	45.529,2	54.312,0	19,3
UV Yabancı Kaynaklar	1.201,5	737,5	766,6	3,9
Özkaynaklar	19.897,7	37.267,9	195.550,1	424,7
Rasyolar				
Cari Oran	1,81	1,53	1,68	14,3
Asit Test Oranı	1,63	1,43	1,17	-14,5
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	51,8	45,5	51,4	12,9
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	-5,4	5,9	34,4	479,5
Özsermaye Getiri Oranı %	-38,42	5,25	5,98	13,9
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	5.946	5.888	5.602	-4,9
Toplam İstihdam Gideri	1.002,3	1.639,5	3.424,6	108,9
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	7.500,0	15.413,5	80.416,8	421,7
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	4.524,6	18.799,2	27.791,1	47,8
Personel Başına Gider	5.855,4	18.438,3	24.874,1	34,9
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	-1.410,1	167,0	2.624,1	1.471,1
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	-6.625,5	5.384,9	21.102,6	291,9
Yatırım Harcaması	500,4	570,3	1.577,6	176,6
Faiz Dışı Fazla	-1.980,2	-13.944,1	-118.188,7	-747,6

Kaynak: EÜAŞ, HMB

Faiz Dışı Fazla ve Dönem Kâr/Zararı

4.3. Türkiye Elektrik İletim A.Ş.²³

Yönetim Kurulu Üyeleri

Orhan KALDIRIM (YK Başkanı ve Genel Müdür)

Mustafa PUSTU (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Süleyman ÖNEL (Üye – İlgili Bakanlık)

Boş (Üye – İlgili Bakanlık)

Boş (Üye – İlgili Bakanlık)

Yasin KALEM (Üye – HMB)

İlgili Bakanlık

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 17,7 milyar TL

Ödenmiş Sermaye: 12,8 milyar TL

İnternet Adresi

<http://www.teias.gov.tr>

Türkiye Elektrik Üretim İletim A.Ş.'nin (TEAŞ) 2001 yılında 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'na dayanarak yeniden yapılandırılması sonucunda ayrı bir iktisadi devlet teşekkülü olarak kurulan TEİAŞ; ülkenin genel enerji politikasına uygun olarak, ülkedeki tüm iletim tesislerini devralmak, elektrik iletimi, yük tevzi ve işletme planlaması hizmetlerini yürütmek üzere faaliyete geçmiştir.

TEİAŞ, 36 kV ve üstü gerilim seviyesinde elektrik iletim sisteminin işletilmesi için Türkiye'de tek yetkili kuruluş olup ana faaliyet alanı; Türkiye elektrik sistemini yönetmek, sistemin işletme ve bakımını yapmak, sistemin genişleme ve yenileme yatırımlarını yapmak, enterkonneksiyon çalışmalarını gerçekleştirmek, istatistik ve raporlama çalışmalarını yapmak ve Ar-Ge faaliyetlerini yürütmektir.

TEİAŞ, uluslararası enterkonneksiyon projeleri ile gerek arz güvenliğini sağlamak gerekse uluslararası ilişkileri sektörel bazda geliştirmek amacıyla 18/09/2010 tarihinde Avrupa Elektrik İletim Sistemi İşleticileri Ağı (ENTSO-E) ile deneme bağlantısı gerçekleştirmiş ve bu süreç 3 faz şeklinde yürütülmüştür. Bu bağlamda, Türkiye elektrik sistemi ile Kıta Avrupası elektrik sistemi arasında kalıcı bağlantının sağlanmasına yönelik "Uzun Dönemli Anlaşma" 15/04/2015 tarihinde Brüksel'de imzalanmıştır.

Önemli Gelişmeler

TEİAŞ tarafından 2023 yılı içerisinde devreye alınan 154 kV enerji iletim hattı toplam uzunluğu 392,03 km ve 400 kV enerji iletim hattı toplam uzunluğu 392,88 km olmuştur. Bağlantı Anlaşması kapsamında ise 57,57 km uzunluğunda 154 kV enerji iletim hattı tesis edilmiştir. Ayrıca, yıl içerisinde 12,88 km 154 kV yeraltı güç kablosu ve 0,45 km 400 kV yeraltı güç kablosu devreye alınmıştır. Bu kapsamda, elektrik iletim hattı toplam uzunluğu 2023 yılı itibarıyla 74.441,56 km'ye ulaşmıştır.

2022 yılında %1,94 olan iletim sistemi kayıp yüzdesi, 2023 yılında %1,98 olarak gerçekleşmiştir.

²³ TEİAŞ 2 Temmuz 2021 tarihli ve 4222 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile halka arza yönelik hazırlık işlemlerine başlanmak üzere özelleştirme kapsamına alınmıştır.

Tablo 15: 2023 Yılı Enerji İletim Hat Uzunlukları

ENERJİ İLETİM HATLARI (KM)	400 kV	220 kV	154 kV	66 kV	TOPLAM
Ulusal Elektrik Sistemi Havai Hatları	25.176,71	0	47.558,87	99,03	72.834,62
Enterkonneksiyon Havai Hatları	633	85,35	227,80	20,50	966,65
Toplam Havai Hatlar	25.809,71	85,35	47.786,67	119,53	73.801,27
Ulusal Elektrik Sistemi Yeraltı Kara Kablosu	86,96	0	528,55	0	615,51
Ulusal Elektrik Sistemi Denizaltı Kablosu	24,78	0	0	0	24,78
Genel Toplam	25.921,45	85,35	48.315,22	119,53	74.441,56

Kaynak: TEİAŞ

2023 yılı içerisinde 199 adet Bağlantı Anlaşması imzalanmış olup, ayrıca yıl sonu itibarıyla yürürlükte olan Sistem Kullanım Anlaşması sayısı 1.775'e ulaşmıştır.

2023 yılı içerisinde, TEİAŞ ile Azerbaycan'ın elektrik üretim ve iletimden sorumlu kuruluşu AZERENERJİ arasında "Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti Üzerinden Türkiye-Azerbaycan Enterkonneksiyonu Projesinin Yol Haritası" imzalanmıştır. Ayrıca, ülkemiz ile Bulgaristan ve Yunanistan arasında yürütülen enterkonneksiyon hattı projelerinin ENTSO-E'nin 2024 yılı 10 Yıllık Şebeke Kalkınma Planı'na dâhil edilmesi amacıyla başlatılan çalışmalar için ilgili sistem işletmecileri ve ENTSO-E ile koordinasyon sağlanmıştır.

Akdeniz İletim Sistemi İşletmecileri Birliği (MED-TSO)'nin 2 yıl süreceği öngörülen TEASIMED (Verimli, Yeterli, Sürdürülebilir ve Enterkonnekte Akdeniz Elektrik Sistemi) projesi 1 Ocak 2023 itibarıyla başlatılmıştır.

Çevre yönetimi hususunda ise 2023 yılının sonu itibarıyla 78 ilde 93 adet tehlikeli atık geçici depolama alanı ve 66 ilde 73 adet tehlikesiz atık geçici depolama alanı oluşturulmuş durumdadır.

Mali Durum

Kuruluşun 2023 yılı yatırım harcaması 27,8 milyar TL'dir.

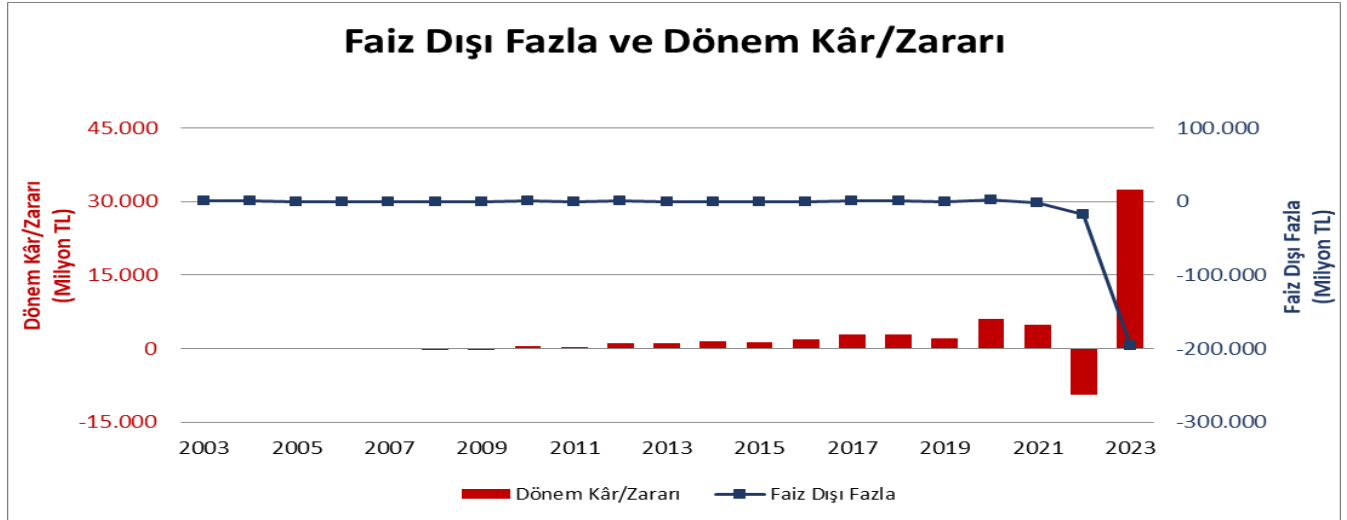
2023 yılında Kuruluşun brüt satışları 78,9 milyar TL ve dönem kârı 32,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2023 yılı sonu itibarıyla, TEİAŞ'ın varlıklarının toplam değeri 291,3 milyar TL olup Kuruluşun 17,8 milyar TL dönen varlığı (%6,1) ve 273,5 milyar TL duran varlığı (%93,9) mevcuttur.

Diğer yandan, Kuruluşun aynı dönemde 12,4 milyar TL uzun vadeli yabancı kaynağı, 23,1 milyar TL kısa vadeli yabancı kaynağı ve 255,7 milyar TL özkaynağı mevcuttur.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	17.916,6	26.351,9	78.879,5	199,3
Satışların Maliyeti	11.538,4	35.322,0	44.459,3	25,9
Faaliyet Giderleri	371,3	777,9	1.494,7	92,1
Faaliyet Kâr Zararı	5.920,1	-9.873,7	32.540,8	429,6
Finansman Giderleri	1.997,4	3.162,4	5.837,4	84,6
Dönem Kâr Zararı	4.959,9	-9.479,0	32.378,6	441,6
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	4.412,8	13.604,8	17.750,4	30,5
Stok	160,1	252,3	1.270,8	403,7
Duran Varlıklar	30.520,1	42.063,4	273.511,4	550,2
Aktif Toplamı	34.932,9	55.668,2	291.261,8	423,2
KV Yabancı Kaynaklar	4.158,5	32.434,9	23.138,6	-28,7
UV Yabancı Kaynaklar	4.632,8	6.570,7	12.384,1	88,5
Özkaynaklar	26.141,6	16.662,6	255.739,1	1.434,8
Rasyolar				
Cari Oran	1,06	0,42	0,77	82,9
Asit Test Oranı	1,02	0,41	0,71	73,0
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	73,2	115,4	57,9	-49,8
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	17,3	-9,4	-65,7	-602,1
Özsermaye Getiri Oranı %	14,17	-56,89	10,38	118,2
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	8.058	8.135	7.946	-2,3
Toplam İstihdam Gideri	1.298,8	2.196,4	4.470,9	103,6
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	0,0	0,0
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	2.223,5	3.239,3	9.926,9	206,5
Personel Başına Gider	1.431,9	4.342,0	5.595,2	28,9
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	734,7	-1.213,7	4.095,2	437,4
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	9.514,0	-2.607,0	44.591,4	1.810,4
Yatırım Harcaması	7.133,2	12.262,0	27.762,3	126,4
Faiz Dışı Fazla	-1.306,3	-17.741,0	-196.095,5	-1.005,3

Kaynak: TEİAŞ, HMB

4.4. Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu

Yönetim Kurulu Üyeleri

Abdullah ÇİFTÇİ (YK Başkanı ve Genel Müdür V.)
 M. Mert AYAZ (Üye – Genel Müdür Yrd.)
 Ayhan KANDEMİR (Üye – Genel Müdür Yrd.)
 Leman ÇETİNER (Üye – İlgili Bakanlık)
 Boş (Üye – İlgili Bakanlık)
 Dr. Serhat KÖKSAL (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
 Nominal Sermaye: 2,2 milyar TL
 Ödenmiş Sermaye: 1 milyar TL

İlgili Bakanlık

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.tki.gov.tr>

22/05/1957 tarihinde kurulmuş olan TKİ Genel Müdürlüğü, 233 sayılı KHK ile bir İDT olarak yeniden düzenlenmiş olup 15/06/1985 tarihli ve 18785 sayılı “Maden Kanunu” ile 27/11/1984 tarihli ve 18588 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Ana Statüsü” çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmektedir.

İlgili mevzuat uyarınca TKİ, ülkenin genel enerji ve yakıt politikasına uygun olarak linyit, turp, bitümlü şist, asfaltit gibi enerji hammaddelerini değerlendirmek, ülkenin ihtiyaçlarını karşılamak, ülke ekonomisine azami katkıda bulunmak, plan ve programlar tanzim ve takip etmek, uygulama stratejilerini tespit etmek ve gerçekleşmesini sağlamakla görevlidir.

Önemli Gelişmeler

2023 yılı sonu itibarıyla ülkemizde bulunan 20,53 milyar ton linyit kömürü kaynağının 2,6 milyar tonu TKİ uhdesindeki ruhsatlı sahalarda bulunmakta olup, toplam kömür rezervinin 1,36 milyar tonu görünür rezervdir.

TKİ tarafından 2023 yılında rödovanslı sahalardan yapılan üretim dahil olmak üzere 33,1 milyon ton tüvenan, 31,1 milyon ton satılabilir kömür üretilmiştir. TKİ’nin kendi sahalarında ürettiği kömür miktarı ise 10,4 milyon ton’dur.

TKİ, 2023 yılında toplam 14,2 milyon ton kömür satışı yapmış olup bu miktarın %70,4’ü termik santrallerde, %29,6’sı ise ısınmada ve sanayide kullanılmak üzere piyasaya satılmıştır.

TKİ tarafından 2023 yılında 5097 sayılı İhtiyaç Sahibi Ailelere Isınma Amaçlı Kömür Yardımı Yapılmasına İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı uyarınca yaklaşık 1,7 milyon aileye 1,6 milyon ton kömür dağıtılmıştır.

Tablo 16: TKİ 2023 Yılı Tüvenan ve Satılabilir Kömür Üretim Miktarları

Üretim Yöntemi	Tüvenan (Milyon Ton)	Satılabilir (Milyon Ton)
Açık İşletme	21,1	20,4
Yeraltı İşletmesi	12,0	10,7
Toplam	33,1	31,1

Kaynak: TKİ

Dağıtımı yapılan kömür aşağıdaki tabloda belirtilen ısınma amacıyla piyasaya satışı yapılan kömür miktarına dahil olup toplam satış miktarının %14'ünü oluşturmaktadır.

24/03/2023 tarihli ve 32142 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6992 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile 2023-2024 eğitim öğretim döneminde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve kurumların kömür ihtiyacının karşılanması hususunda TKİ görevlendirilmiş olup Karar kapsamında 395 bin ton kömür dağıtımı yapılmıştır.

Tablo 17: TKİ 2023 Yılı Müşteri Bazında Kömür Satışları

Müşteri Grupları	Satış Miktarı (Milyon Ton)	Pay (%)
Termik Santraller	10,0	70,4
Isınma+Sanayi	4,2	29,6
Toplam Satış	14,2	100,0

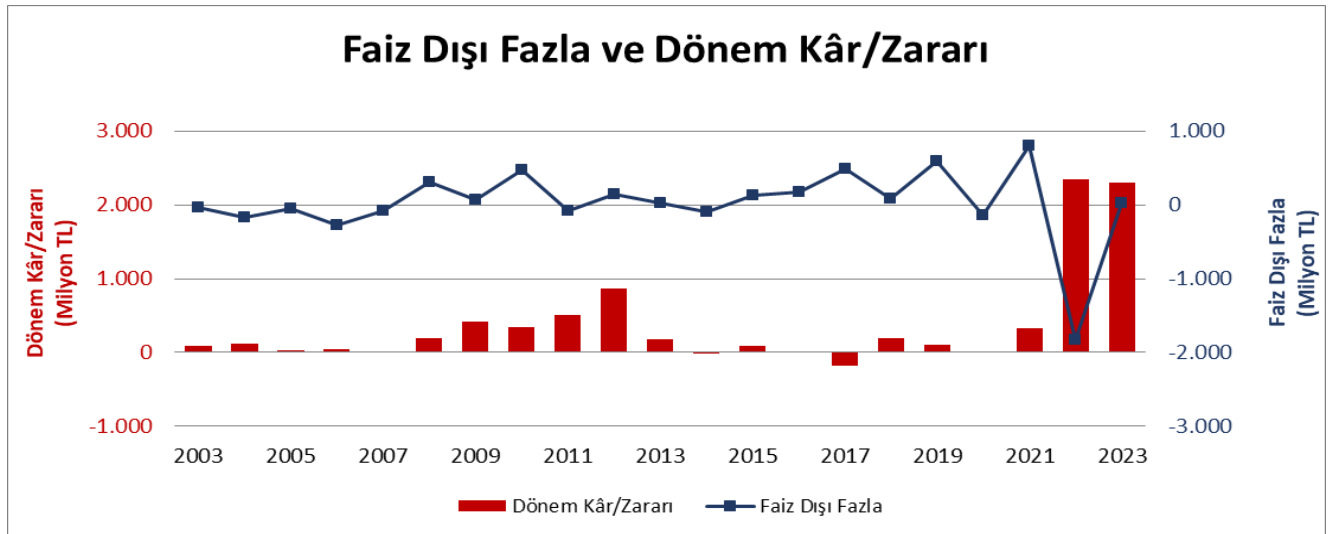
Kaynak: TKİ

Mali Durum

TKİ 2023 yılında brüt satışlarını 2022 yılına göre %40,7 artırmış ve 2023 yılını 2,3 milyar TL dönem kârı ile kapatmış olup, dönem kârı 2022 yılına göre %2,2 düşüş göstermiştir. İhtiyaç sahibi ailelere kömür yardımı yapılması ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve kurumlara ısınma amaçlı kömür dağıtımı yapılması uygulamaları kapsamında HMB tarafından TKİ'ye 2023 yılında 6,2 milyar TL görevlendirme ödemesi yapılmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	5.603,4	12.384,1	17.426,3	40,7
Satışların Maliyeti	4.362,2	8.480,4	13.008,8	53,4
Faaliyet Giderleri	714,0	1.325,1	2.647,9	99,8
Faaliyet Kâr Zararı	527,3	2.578,6	1.769,6	-31,4
Finansman Giderleri	266,7	117,7	641,0	444,7
Dönem Kâr Zararı	322,4	2.344,5	2.293,2	-2,2
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	6.096,3	9.752,0	19.609,0	101,1
Stok	605,7	1.067,8	2.652,4	148,4
Duran Varlıklar	1.238,4	2.662,3	8.506,4	219,5
Aktif Toplamı	7.334,7	12.414,3	28.115,4	126,5
KV Yabancı Kaynaklar	4.586,3	7.693,3	15.993,4	107,9
UV Yabancı Kaynaklar	522,4	756,5	852,0	12,6
Özkaynaklar	2.226,0	3.964,5	11.269,9	184,3
Rasyolar				
Cari Oran	1,33	1,27	1,23	-3,3
Asit Test Oranı	1,20	1,13	1,06	-6,1
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	128,1	30,8	144,4	369,2
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	93,2	7,2	57,6	700,3
Özsermaye Getiri Oranı %	8,75	43,85	14,78	-66,3
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	4.033	4.033	3.943	-2,2
Toplam İstihdam Gideri	645,2	1.110,6	2.433,4	119,1
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	1.468,4	1.771,5	6.198,4	249,9
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	1.389,4	3.070,7	4.419,6	43,9
Personel Başına Gider	1.081,6	2.102,7	3.299,2	56,9
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	130,7	639,4	448,8	-29,8
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	2.183,8	5.508,4	7.674,9	39,3
Yatırım Harcaması	37,9	99,8	299,4	200,0
Faiz Dışı Fazla	793,3	-1.826,5	24,0	101,3

Kaynak: TKİ, HMB

4.5. Türkiye Taşkömürü Kurumu

Yönetim Kurulu Üyeleri

Muharrem KİRAZ (YK Başkanı ve Genel Müdür)
 Muhammet Safa TOPUZ (Üye – Genel Müdür Yrd.)
 Ercan GEBEŞ (Üye V. – Genel Müdür Yrd.)
 Fazlı UNCU (Üye – Genel Müdür Yrd.)
 Oktay ŞAHİN (Üye – İlgili Bakanlık)
 Boş (Üye – HMB)

İlgili Bakanlık

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
 Nominal Sermaye: 35 milyar TL
 Ödenmiş Sermaye: 22,9 milyar TL

İnternet Adresi

<http://www.taskomuru.gov.tr>

TTK, daha önce TKİ bünyesinde yer alan Ereğli, Kozlu, Karadon, Armutçuk, Üzülmüş ve Amasra Kömür İşletmelerinin bir araya getirilmesi suretiyle 1984 yılında TKİ’den ayrı bir İDT şeklinde kurulmuş olup halen 233 sayılı KHK kapsamında faaliyetlerini sürdürmektedir.

Merkezi Zonguldak’ta bulunan TTK, devletin genel sanayi ve enerji politikasına uygun olarak taşkömürü ile taşkömürü havzasındaki diğer maden rezervlerini en iyi şekilde değerlendirerek ülke ekonomisine katkıda bulunmak amacıyla kurulmuştur.

Önemli Gelişmeler

2023 yılı sonu itibarıyla, TTK’nın tüvenan kömür üretimi 1 milyon ton ve satılabilir kömür üretimi 782 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında, TTK tarafından piyasaya satılan 788 bin ton kömürün %79,9’u termik santrallerde, %18,6’sı sanayide, %1,5’i ısınmada kullanılmıştır.

Ülkemizde 2023 yılında 38,8 milyon ton olarak gerçekleşen taşkömürü tüketiminin %2,7’si TTK ve özel sektör tarafından karşılanmakta (TTK: %73,3; Özel Sektör: %26,7) geri kalan %97,3’lük kısım ise ithal edilmektedir.

Tablo 18: TTK 2023 Yılı Müşteri Bazında Kömür Satışları

Müşteri Grupları	Satış Miktarı (Ton)	Pay (%)
Termik Santraller	630.373	79,9
Isınma	11.678	1,5
Sanayi	146.436	18,6
Toplam Satış	788.486	100,0

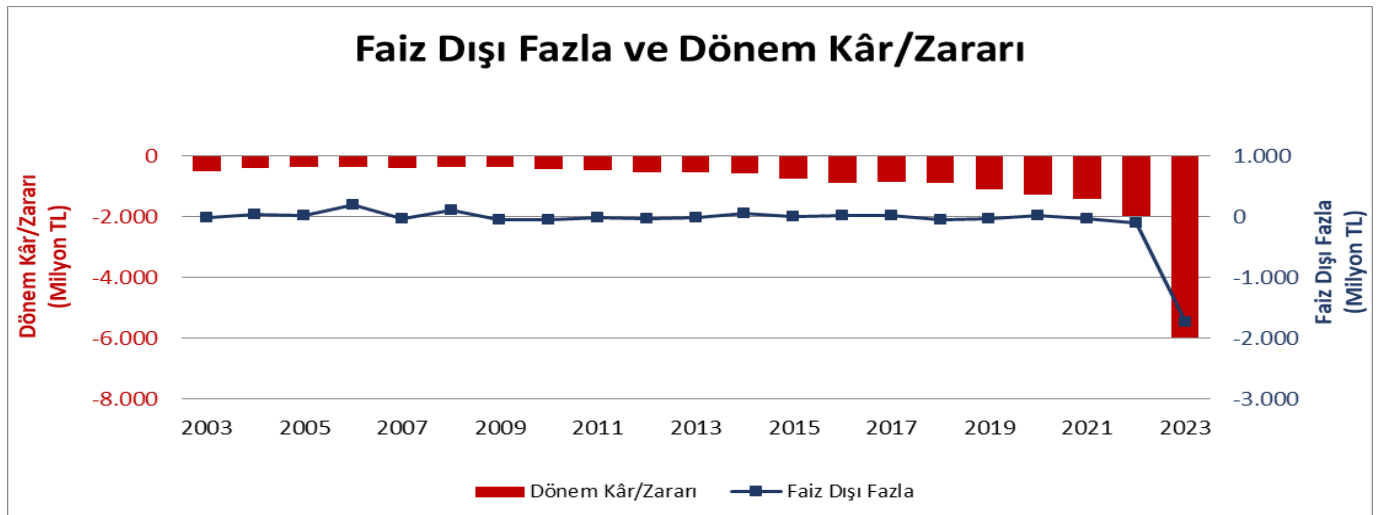
Kaynak: 2023 Yılı Taşkömürü Sektör Raporu

Mali Durum

Kuruluşun 2023 yılı brüt satışları 2022 yılına göre %9,2 artmış ve 1,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. TTK, 2023 yılını 6 milyar TL dönem zararı ile kapatmıştır. Kuruluşa 2023 yılında bütçeden sermaye ve görevlendirme bedeli olmak üzere 6,3 milyar TL transfer yapılmıştır. Kuruluş 2023 yılında 215,8 milyon TL yatırım harcaması yapmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	573,3	1.495,1	1.632,9	9,2
Satışların Maliyeti	1.764,2	2.889,2	5.869,4	103,2
Faaliyet Giderleri	292,8	498,3	987,8	98,3
Faaliyet Kâr Zararı	-1.483,7	-1.892,4	-5.224,4	-176,1
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	-1.425,1	-1.988,1	-5.988,2	-201,2
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	390,4	923,1	1.585,8	71,8
Stok	176,8	493,3	708,9	43,7
Duran Varlıklar	601,1	645,4	2.475,9	283,6
Aktif Toplamı	991,5	1.568,5	4.061,7	159,0
KV Yabancı Kaynaklar	303,2	568,2	1.180,5	107,8
UV Yabancı Kaynaklar	2,9	3,0	3,2	5,7
Özkaynaklar	685,4	997,3	2.877,9	188,6
Rasyolar				
Cari Oran	1,29	1,62	1,34	-17,3
Asit Test Oranı	0,70	0,76	0,74	-1,8
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	80,8	36,4	51,5	41,3
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	85,9	63,6	70,1	10,3
Özsermaye Getiri Oranı %	-207,92	-199,35	-208,07	-4,4
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	8.714	8.653	8.424	-2,7
Toplam İstihdam Gideri	1.666,0	2.620,1	6.152,3	134,8
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	1.529,4	2.324,0	6.346,5	173,1
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	65,8	172,8	193,8	12,2
Personel Başına Gider	202,5	333,9	696,7	108,7
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	-170,3	-218,7	-620,2	-183,6
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	340,3	745,0	321,1	-56,9
Yatırım Harcaması	60,0	61,9	215,8	248,4
Faiz Dışı Fazla	-31,6	-111,7	-1.730,0	-1.449,0

Kaynak: TTK, HMB

4.6. Türkiye Petrolleri A.O.²⁴**Yönetim Kurulu Üyeleri**

Melih Han BİLGİN (YK Başkanı ve Genel Müdür)
 Bilal YILDIZ (Üye – İlgili Bakanlık)
 Ahmet Berat ÇONKAR (Üye – İlgili Bakanlık)
 Halim ÇAKMAK (Üye – İlgili Bakanlık)
 Arslan NARİN (Üye – İlgili Bakanlık)
 Muhammet Faruk AYKUT (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

TVF Sermaye Payı: %100
 Nominal Sermaye: 29 milyar TL
 Ödenmiş Sermaye: 10,5 milyar TL

İlgili Bakanlık

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.tpao.gov.tr>

TPAO, ülkemizde kamu adına petrol arama-üretim ve rafinaj faaliyetlerini yürüten tek kuruluş olarak 1954 yılında kurulmuştur. Kuruluş, 1984 yılında çıkarılan 233 sayılı KHK ile sermayesinin tamamı kamuya ait bir İDT olarak yeniden yapılandırılmış, faaliyet alanı, arama, üretim, sondaj ve buna bağlı petrol ameliyeleri ile sınırlandırılmış, rafinaj, pazarlama ve boru hatları ile petrol taşımacılığı Kuruluşun faaliyet alanından çıkarılmıştır.

Kuruluş, ilgili mevzuat çerçevesinde arama ve üretim faaliyetlerinde bulunmakta, ham petrol ve doğal gaz boru hattı projelerine katılım sağlamakta, yurt dışı şirketleri vasıtasıyla petrol ticareti ve taşımacılığı alanlarında faaliyetlerini yürütmektedir.

Önemli Gelişmeler

2023 yılında, Türkiye’de günlük ortalama 82,2 bin v/g ham petrol üretimi yapılmış; 630 bin v/g ham petrol ithalatı, 354 bin v/g ise işlenmiş ürün ithalatı gerçekleştirilmiştir. 2022 yılında, yurt içi ham petrol üretiminin, toplam petrol arzına oranı %7 iken, 2023’te bu oran %7,7 olmuştur. Diğer bir ifadeyle, 2023 yılında ülkemizin petrolde ithalata bağımlılığı %92,3 oranında gerçekleşmiştir. Türkiye’nin 2023 yılında doğal gaz üretiminin tüketime oranı bir önceki yıla göre artarak %1,7 seviyesinde gerçekleşmiş, doğal gaz üretimi, 2022 yılında toplam 408 milyon Sm³ iken 2023 yılında 852 milyon Sm³ olarak gerçekleşmiştir. Doğal gaz tüketimi 2023 yılında toplam 50 milyar Sm³ olmuş ve Türkiye’nin doğal gazda ithalata bağımlılığı %98,3 olarak gerçekleşmiştir.

TPAO, 2023 yılında yurt içi günlük petrol ve doğal gaz üretiminde 105.432 vpe/g ile en yüksek üretim seviyesine ulaşmış, ortalama yurt içi toplam hidrokarbon üretimi ise 2022 yılına kıyasla %29,9 artışla yaklaşık 77.187 vpe/g olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam, TPAO tarihinde son 30 yılın en yüksek yurt içi üretim rakamı olarak kayda geçmiştir.

2023 yılında, ülke çapında 134 adet arama ve tespit kuyusu, 80 adet üretim kuyusu olmak üzere toplam 214 adet kuyu açılmıştır. Bu kuyuların 176’sı TPAO tarafından, 38’i ise sektörde faaliyet gösteren diğer şirketler tarafından açılmıştır.

²⁴ 24/01/2017 tarihli ve 2017/9756 sayılı BKK ile TPAO’nun sermayesinde bulunan Hazineye ait hisselerin tamamının TVF’ye aktarılmasına karar verilmiştir. TPAO’nun hisselerinin TVF’ye tesciline ilişkin ilan 05/04/2017 tarihli ve 9299 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde yayımlanmıştır.

TPAO, 2020 yılında Karadeniz’de Türkiye’nin 405 milyar Sm³ rezerv ile en büyük doğal gaz keşfini gerçekleştirmiştir. Sakarya gaz keşfi aynı zamanda 2020 yılında tüm dünyada gerçekleştirilen keşifler arasında ikinci sırada yer almıştır. 2021 yılında ise 135 milyar Sm³ rezerve sahip ikinci bir keşif daha yaparak Karadeniz’deki toplam rezerv miktarını 540 milyar Sm³’e çıkarmıştır. Bölgedeki 2020 ve 2021 yıllarındaki keşifler sonrasında, 2022 yılında Çaycuma keşfi ile toplam rezerv miktarı 710 milyar Sm³’e ulaşmıştır.

Mali Durum

2023 yılında TPAO, aktiflerini %41,1 oranında yabancı kaynaklarla, %58,9 oranında öz kaynaklarla finanse etmiştir.

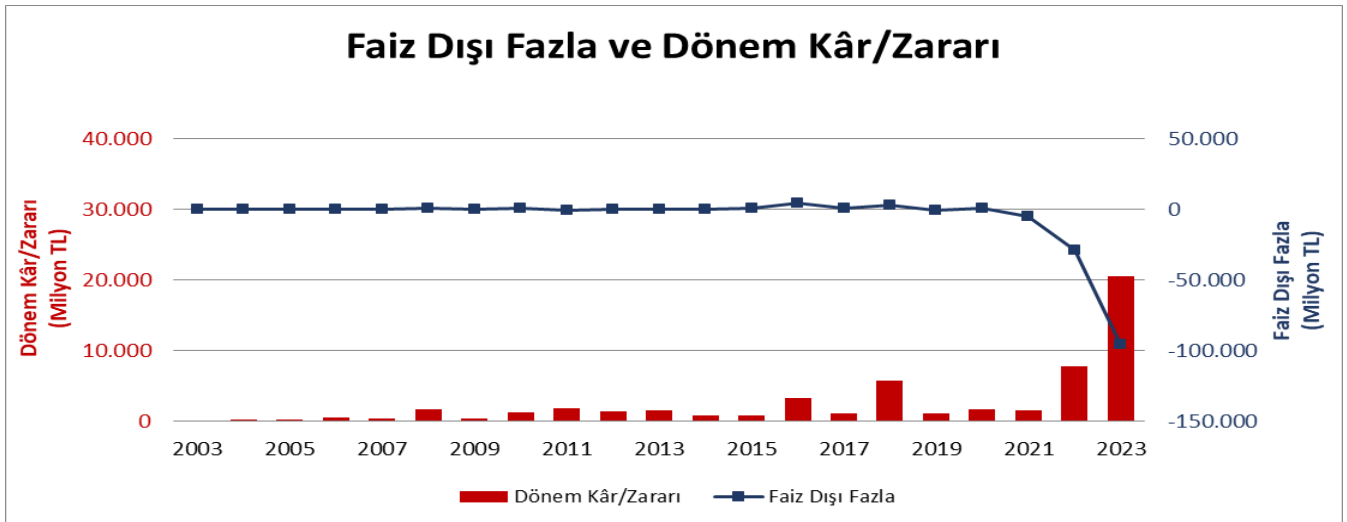
TPAO’nun, 2022 yılında 14,8 milyar TL olan kısa vadeli yabancı kaynakları %167,2 oranında artışla 2023 yılında 39,6 milyar TL’ye çıkmış olup 44,5 milyar TL olan uzun vadeli yabancı kaynakları ise %45,7 artarak 64,8 milyar TL’ye yükselmiştir.

2023 yılında TPAO’nun brüt satışları %43,7 oranında yükselmiş olup faaliyet kârı 2022 yılına göre %88,5 azalış göstererek 1,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Yapılan yatırımlarla üretimde sağlanan artış ve fiyatlardaki yükseliş ile birlikte Kuruluşun dönem kârı 2022 yılına göre %163,7 oranında artışla 20,5 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

Kuruluşun yatırım harcamaları 2022 yılına göre %40,7 oranında artarak 74,1 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	11.926,0	37.359,4	53.697,6	43,7
Satışların Maliyeti	3.093,8	7.974,0	13.031,9	63,4
Faaliyet Giderleri	6.729,6	19.334,0	39.510,7	104,4
Faaliyet Kâr Zararı	2.102,6	10.051,4	1.155,0	-88,5
Finansman Giderleri	916,8	1.807,0	4.206,5	132,8
Dönem Kâr Zararı	1.602,8	7.766,0	20.479,9	163,7
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	9.333,7	25.799,3	42.415,9	64,4
Stok	2.675,3	6.796,1	14.939,2	119,8
Duran Varlıklar	49.873,8	63.319,0	211.449,3	233,9
Aktif Toplamı	59.207,5	89.118,3	253.865,2	184,9
KV Yabancı Kaynaklar	7.562,9	14.812,0	39.573,8	167,2
UV Yabancı Kaynaklar	29.576,5	44.509,5	64.830,1	45,7
Özkaynaklar	22.068,0	29.796,8	149.461,3	401,6
Rasyolar				
Cari Oran	1,23	1,74	1,07	-38,5
Asit Test Oranı	0,88	1,28	0,69	-45,9
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	57,3	40,0	38,1	-4,6
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	218,5	196,5	293,1	49,2
Özsermaye Getiri Oranı %	7,26	26,06	13,70	-47,4
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	3.421	3.329	3.409	2,4
Toplam İstihdam Gideri	900,5	1.548,7	3.209,1	107,2
Bütçe ilişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	0,0	0,0
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	3.486,1	11.222,4	15.751,7	40,4
Personel Başına Gider	904,4	2.395,3	3.822,8	59,6
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	614,6	3.019,3	338,8	-88,8
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	5.646,1	13.925,7	31.057,1	123,0
Yatırım Harcaması	13.298,6	52.632,5	74.062,0	40,7
Faiz Dışı Fazla	-4.557,6	-29.009,9	-95.630,1	-229,6

Kaynak: TPAO, HMB

4.7. Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü²⁵

Yönetim Kurulu Üyeleri

Yalçın AYDİN (YK Başkanı ve Genel Müdür V.)
Dr. Özgür SAÇ (Üye ve Genel Müdür Yrd.)
Hüseyin UYAN (Üye ve Genel Müdür Yrd.)
Zafer BENLİ (Üye – İlgili Bakanlık)
Boş (Üye – İlgili Bakanlık)
Boş (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

TVF Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 5 milyar TL
Ödenmiş Sermaye: 1,5 milyar TL

İlgili Bakanlık

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.etimaden.gov.tr>

14/06/1935 tarihli ve 2805 sayılı Kanun ile madencilik faaliyet göstermek, elektrik enerjisi üretim tesisleri kurmak, elektrik enerjisinin iletim, satış ve dağıtımını sağlamak, bünye içinde bankacılık işlemleri yapmak üzere “Etibank” adıyla kurulan Kuruluş, 1998 yılında “Eti Holding A.Ş.” adıyla yeniden yapılandırılmasının ardından Ocak 2004’te yapılan düzenleme neticesinde bugünkü Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü (Eti Maden) ismini almıştır.

Ana Statüsü 09/11/1984 tarihli ve 18570 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren ve son olarak 28/10/2021 tarihli ve 31642 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4643 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile güncellenmiş olan Kuruluş, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Ana Statü hükümleri saklı kalmak üzere özel hukuk hükümlerine tabi iktisadi devlet teşekkülüdür. Eti Maden’in faaliyet alanı; taş kömürü, kömür ve hidrokarbon kaynaklar hariç olmak üzere ülkenin her türlü maden ve endüstriyel hammadde kaynaklarının en iyi şekilde değerlendirilmesini ve yurt dışında da benzer işlerin yürütülmesini kapsamaktadır.

Önemli Gelişmeler

Dünyada bor ürünleri tüketimi, 2023 yılında küresel ekonomideki yavaşlamanın da etkisiyle 2022 yılına kıyasla gerileyerek 3 milyon ton civarında gerçekleşmiştir. Eti Maden ise 2023 yılında dünya bor sektöründeki talebin yaklaşık %60’ını karşılayarak piyasa liderliğini sürdürmüştür.

2023 yılında dünya bor üretim kapasitesinin 5,7 milyon tona ulaştığı ve Eti Maden’in üretiminin toplam kapasite içerisinde %48 pay ile ilk sırada yer aldığı görülürken, ana rakibi olan ABD menşeli üreticiler %21 payla onu takip etmiştir.

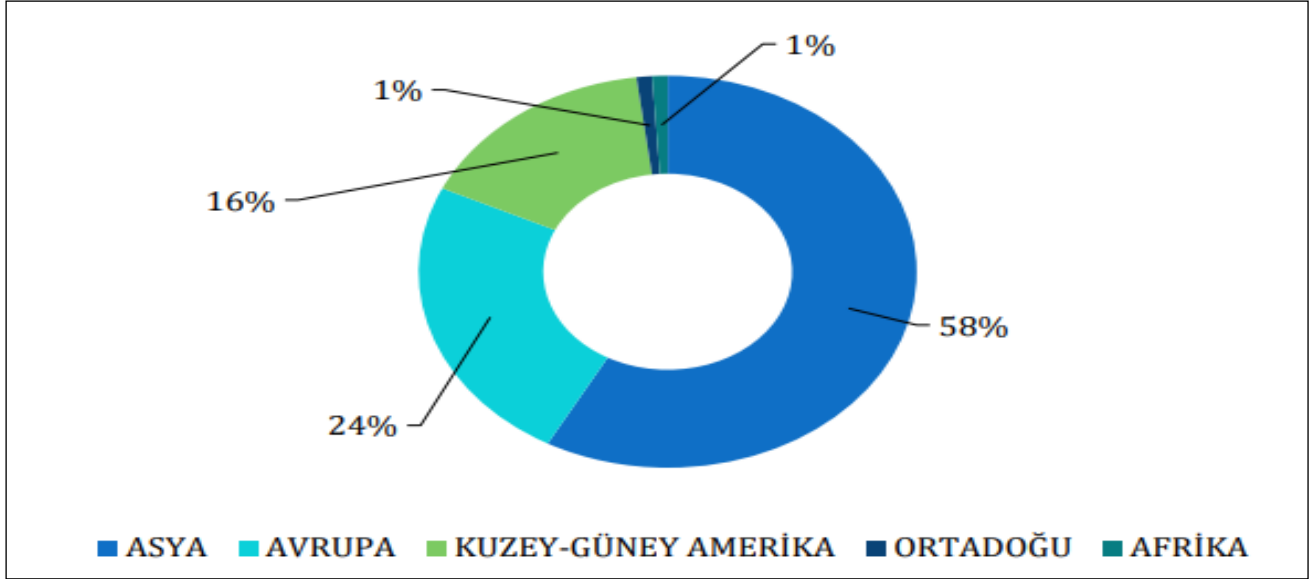
Eti Maden’in bor ürünleri yurt içi ve yurt dışı toplam satış miktarı 2023 yılında 1,794 milyon ton olurken, ihracat hacmi 1,7 milyon ton seviyesinde gerçekleşmiştir. İhracatın bölgesel dağılımında; Asya’nın payı %58, Avrupa’nın payı %24, Amerika’nın payı %16, Ortadoğu ve Afrika’nın toplam payı %2 olmuştur. Ülkeler bazında ise Çin’e yapılan ihracat 2023 yılında önemli düzeyde azalmasına karşılık ilk sıradaki yerini korurken, Çin’i ABD ve Hindistan takip etmiştir.

²⁵ 24/01/2017 tarihli ve 2017/9756 sayılı BKK ile Eti Madenin TVF’ye aktarılmasına karar verilmiştir. Eti Maden’in hisselerinin TVF’ye tesciline ilişkin ilan 03/05/2017 tarihli ve 9318 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde yayımlanmıştır.

2023 yılında Eti Maden'in yurt içi satışları önceki yıla göre bir miktar artarak 45 milyon dolar (1,1 milyar TL) olurken, yurt dışı satışları önceki yıla göre gerileyerek 970 milyon dolar (25,1 milyar TL) olmuştur.

Borun dünyadaki kullanım alanı bazında cam sektörü yüksek bir fark ile ilk sıradaki yerini korurken, tarım sektörü ikinci sırada ve seramik sektörü üçüncü sırada yer almıştır. Ülkemiz özelinde de borun en fazla kullanıldığı sektör cam olurken; bunu sırasıyla seramik, temizlik ve tarım sektörleri izlemiştir.

Grafik 6: Bor İhracatının Bölgesel Dağılımı (2023)

Kaynak: Eti Maden İşletmeleri 2023 Bor Sektör Raporu

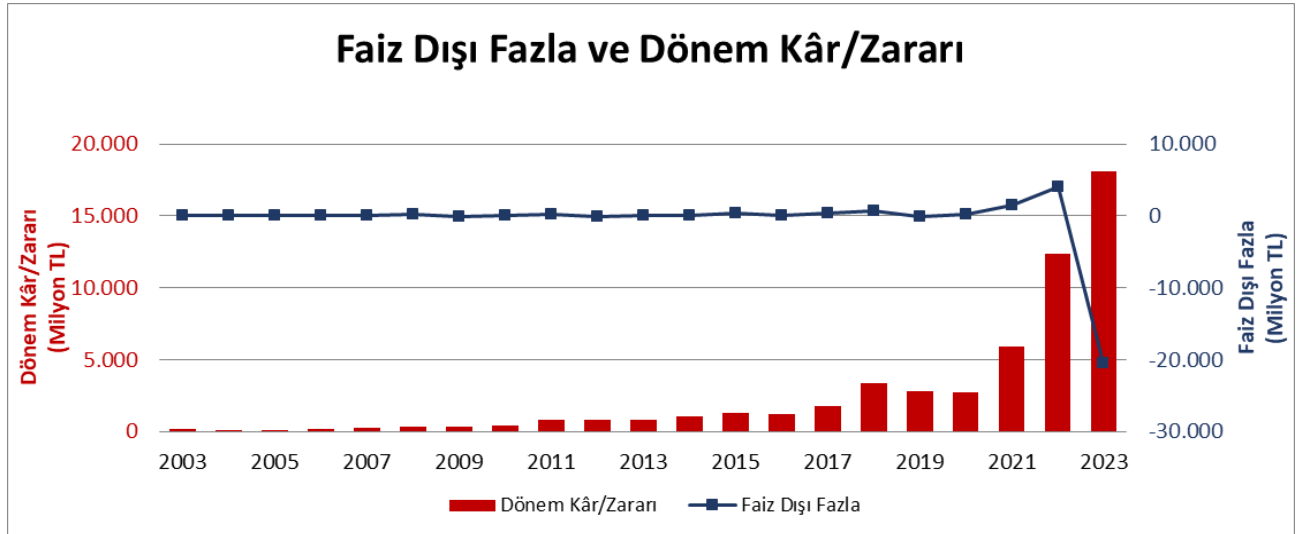
Mali Durum

Eti Maden'in brüt satış hasılatı 2023 yılında 26,2 milyar TL olurken, faaliyet kârı 16,3 milyar TL ve dönem kârı 18,1 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Eti Maden, Hazine'ye 2023 yılında stopaj hariç 7,7 milyar TL tutarında temettü ödemesi yapmıştır.

Kuruluşun varlıklarının değeri, 2023 yılının sonu itibarıyla bir önceki yıla göre %157,5 artışla 47 milyar TL'ye ulaşırken; toplam varlıklar içerisinde dönen varlıkların payı %33,5, duran varlıkların payı ise %66,5 olmuştur. Kuruluş, 2023 yılında toplam 4,1 milyar TL yatırım harcaması yapmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	10.016,2	23.098,0	26.207,9	13,5
Satışların Maliyeti	2.936,5	8.057,0	6.661,9	-17,3
Faaliyet Giderleri	1.796,6	3.161,0	3.238,6	2,5
Faaliyet Kâr Zararı	5.264,7	11.859,9	16.273,9	37,2
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	5.885,5	12.345,5	18.083,4	46,5
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	5.896,5	11.362,6	15.727,9	38,4
Stok	1.534,5	2.000,3	3.377,1	68,8
Duran Varlıklar	4.096,2	6.878,6	31.233,2	354,1
Aktif Toplamı	9.992,7	18.241,2	46.961,1	157,5
KV Yabancı Kaynaklar	924,1	2.557,8	2.865,9	12,1
UV Yabancı Kaynaklar	451,4	1.192,5	2.033,7	70,5
Özkaynaklar	8.617,2	14.490,9	42.061,5	190,3
Rasyolar				
Cari Oran	6,38	4,44	5,49	23,5
Asit Test Oranı	4,72	3,66	4,31	17,7
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	64,6	59,3	71,4	20,4
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	192,1	91,7	146,8	60,2
Özsermaye Getiri Oranı %	52,09	65,94	34,44	-47,8
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	4.196	4.206	4.193	-0,3
Toplam İstihdam Gideri	623,3	1.030,9	2.289,6	122,1
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	1.789,9	3.313,5	7.739,8	133,6
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	0,0	0,0
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	2.387,1	5.491,7	6.250,4	13,8
Personel Başına Gider	699,8	1.915,6	1.588,8	-17,1
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	1.254,7	2.819,8	3.881,2	37,6
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	6.994,1	13.794,8	21.045,2	52,6
Yatırım Harcaması	528,5	871,1	4.086,7	369,1
Faiz Dışı Fazla	1.435,2	4.108,6	-20.506,1	-599,1

Kaynak: ETİ Maden, HMB

4.8. T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Hasan PEZÜK (YK Başkanı ve Genel Müdür)
İsmail ÇAĞLAR (Üye – Genel Müdür Yrd.)
Turgay GÖKDEMİR (Üye – Genel Müdür Yrd.)
Metin AKBAŞ (Üye – Genel Müdür Yrd.)
Boş (Üye – İlgili Bakanlık)
Mahmut SÜTÇÜ (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 350 milyar TL
Ödenmiş Sermaye: 193,1 milyar TL

İlgili Bakanlık

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.tcdd.gov.tr>

1927 yılında kurulan TCDD, 1953 yılına kadar katma bütçeli bir kamu idaresi iken, 29/07/1953 tarihinden itibaren “Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi” adı altında ayrı bir İDT haline getirilmiş, 1984 yılından itibaren 233 sayılı KHK ile de KİK’e dönüştürülmüştür. Kuruluş, 24/04/2013 tarihli ve 6461 sayılı “Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleştirilmesi Hakkında Kanun” ile yeniden İDT olmuştur. Söz konusu Kanun gereğince Kuruluş, demiryolu altyapı işletmecisi olarak yeniden yapılandırılmıştır.

Önemli Gelişmeler

TCDD’nin, 2023 yılı sonu itibarıyla, 9.235 km ana hat ve 2.433 km tali hat olmak üzere toplam 11.668 km konvansiyonel hattı ve 2.251 km hızlı tren hattı ile toplam 13.919 km’lik demiryolu hattı bulunmaktadır. 2022 yılında 13.128 km olan demiryolu hat uzunluğu, Ankara-Sivas Yüksek Hızlı Tren Hattının tamamlanması ile 2023 yılı itibarıyla 13.919 km’ye yükselmiştir. Söz konusu ana hatların 7.142 km’si elektrikli, 8.046 km’si sinyalli hale getirilmiş olup toplam yol uzunluğu içerisindeki elektrikli ve sinyalli hat oranları sırasıyla %51 ve %58’dir.

2023 yılında, TCDD demiryolu altyapısı üzerinde 2022 yılına göre %1 oranında azalış ile 65.463 bin tren-km tren trafiği oluşmuştur. TCDD’nin blok tren taşımacılığı güzergâhında önemli merkezlerinden biri olan Van Gölü Feribot Müdürlüğü, Van ilinden itibaren İran hududuna kadar devam eden demiryolu şebekesinin Tatvan-Van arasındaki bağlantısını, su yolu (feribot) ile sağlamaktadır. Söz konusu hatta 2023 yılında 2022 yılına göre yolcu sayısında %34, taşınan yükte %54 oranında azalış gerçekleşmiştir. Ayrıca, TCDD tarafından işletilen Haydarpaşa ve İzmir Limanlarında, 2023 yılında 2022 yılına göre %11 azalışla toplam 8.082 bin ton elleçleme yapılmıştır.

2023 yılında 31 adet ana proje için TCDD’ye 28,3 milyar TL yatırım ödeneği ayrılmış ve yıl içinde söz konusu ödenek revize edilerek 33,3 milyar TL’ye yükseltilmiştir. TCDD tarafından toplam 28,9 milyar TL yatırım harcaması yapılarak, revize programa göre %87 oranında gerçekleşme sağlanmıştır.

2022 yılı sonunda 2.618 adet olan hemzemin geçit sayısı yapılan iyileştirme çalışmaları neticesinde %0,8 azalarak 2023 yılı sonu itibarıyla 2.595 adede inmiştir. 2023 yılı itibarıyla hemzemin geçitlerin 1.191 adedi aktif korumalı, 1.404 adedi ise pasif korumalıdır.

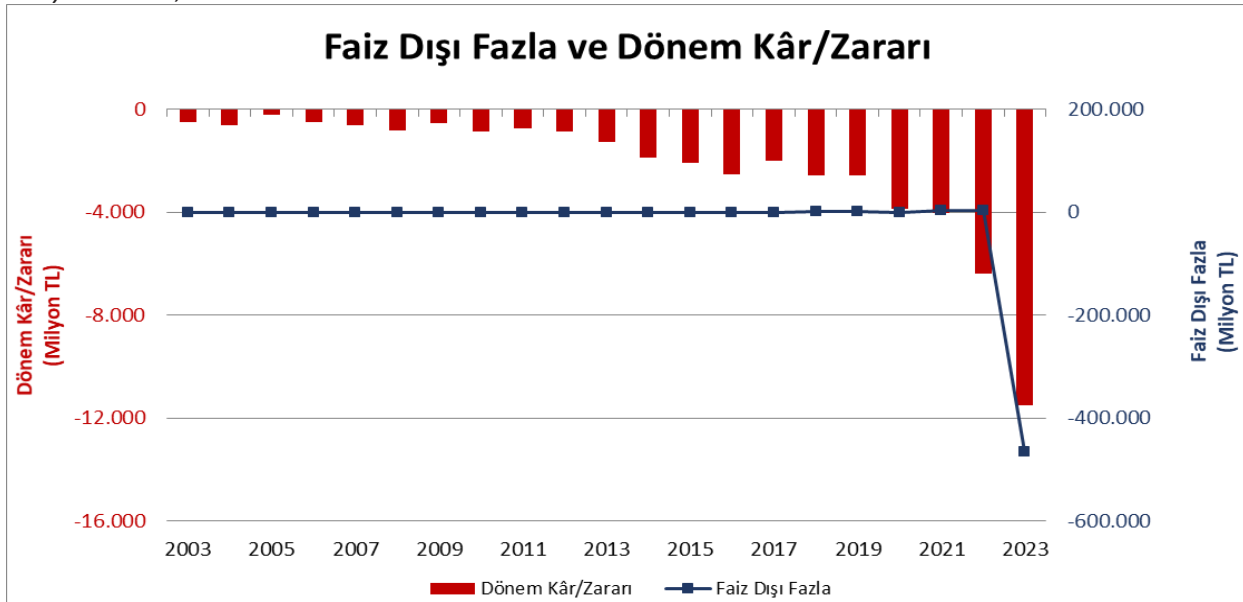
Mali Durum

Kuruluşun, 6461 sayılı Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleşmesi Hakkında Kanun'un 5 inci maddesi kapsamındaki yatırımlarının ve aynı Kanun'un geçici 3 üncü maddesi kapsamındaki işletme açıklarının finansmanı HMB tarafından karşılanmaktadır. Yatırımlarının ve yatırım harici finansman ihtiyacının karşılanması amacıyla düzenli olarak HMB bütçesinden Kuruluşa kaynak transferi yapılmaktadır. Bu kapsamda 2023 yılında HMB tarafından yaklaşık 53,6 milyar TL nakdi sermaye aktarımı gerçekleştirilmiştir.

TCDD'de 2022 yılında yaklaşık 5,1 milyar TL faaliyet zararı ve yaklaşık 6,4 milyar TL dönem zararı gerçekleşmiştir. 2023 yılında ise faaliyet zararı 10,4 milyar TL'ye, dönem zararı ise 11,5 milyar TL'ye yükselmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	1.616,5	3.857,9	5.336,1	38,3
Satışların Maliyeti	3.753,9	7.154,7	11.842,7	65,5
Faaliyet Giderleri	1.036,9	1.811,1	3.908,7	115,8
Faaliyet Kâr Zararı	-3.177,9	-5.116,9	-10.418,9	-103,6
Finansman Giderleri	1.190,3	1.170,7	2.359,5	101,6
Dönem Kâr Zararı	-4.034,2	-6.386,1	-11.491,8	-80,0
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	12.628,8	17.572,5	27.632,2	57,2
Stok	589,5	954,2	4.202,1	340,4
Duran Varlıklar	72.646,0	97.523,4	624.916,1	540,8
Aktif Toplamı	85.274,8	115.095,8	652.548,3	467,0
KV Yabancı Kaynaklar	6.817,9	11.245,2	14.679,9	30,5
UV Yabancı Kaynaklar	2.288,5	2.882,7	4.329,8	50,2
Özkaynaklar	76.168,4	100.967,9	633.538,6	527,5
Rasyolar				
Cari Oran	1,85	1,56	1,88	20,5
Asit Test Oranı	1,77	1,48	1,60	8,0
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	582,6	226,1	281,1	24,3
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	373,7	52,0	81,4	56,6
Özsermaye Getiri Oranı %	-5,30	-6,32	-1,81	71,3
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	13.208	13.105	13.010	-0,7
Toplam İstihdam Gideri	2.016,6	3.431,9	6.767,5	97,2
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	17.088,5	31.165,0	53.575,9	71,9
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	122,4	294,4	410,2	39,3
Personel Başına Gider	284,2	546,0	910,3	66,7
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	-240,6	-390,5	-800,8	-105,1
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	330,5	-289,7	-226,3	21,9
Yatırım Harcaması	10.396,7	18.903,9	28.876,9	52,8
Faiz Dışı Fazla	3.343,5	4.275,8	-466.242,6	-11.004,2

Kaynak: TCDD, HMB

4.9. Türkiye Raylı Sistem Araçları Sanayii A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Mustafa Metin YAZAR (YK Başkanı ve Genel Müdür)
 İrfan İPŞİR (Üye – Genel Müdür Yrd.)
 Ömer Abdullah KARAGÖZOĞLU (Üye – İlgili Bakanlık)
 Murat BAŞTOR (Üye – İlgili Bakanlık)
 Enver MAMUR (Üye – İlgili Bakanlık)
 Boş (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
 Nominal Sermaye: 7,5 milyar TL
 Ödenmiş Sermaye: 4,2 milyar TL

İlgili Bakanlık

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

İnternet Adresi

<https://www.turasas.gov.tr>

TCDD'nin bağlı ortaklıklarından TÜDEMSAŞ, TÜLOMSAŞ ve TÜVASAŞ'ın 03/03/2020 tarihli ve 2186 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile birleştirilmesiyle sermayesinin tamamı Devlete ait İDT olarak kurulmuştur. Ana Statüsü 03/06/2020 tarihli ve 31144 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kuruluş, Esas Sözleşmesinin 05/08/2020 tarihli Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanmasıyla faaliyete geçmiştir. Kuruluşun merkez teşkilatı Ankara'da, bölge müdürlükleri ise Eskişehir, Sivas ve Sakarya'da bulunmaktadır.

TÜRASAS'ın kuruluş amacı; raylı sistem araçlarının yerli ve milli bir şekilde üretimi ve tasarımı ile kritik bileşenlerindeki yerlilik oranının artırılması esas olmak üzere, yerli sanayinin Ar-Ge, tasarım ve üretim kabiliyetlerinin geliştirilmesi, her türlü raylı sistem araçlarının ve alt bileşenlerinin imalatı ile bakım ve onarımının yapılması ve yaptırılmasıdır.

Önemli Gelişmeler

TÜRASAS, TCDD Taşımacılık A.Ş.'ye ve özel sektör firmalarına ait lokomotiflerin ve vagonların bakım, onarım ve revizyon faaliyetlerine devam etmektedir. 2023 yılında 55 adet lokomotifin bakım, onarım ve revizyonu, 118 adet yük vagonunun onarımı, 1916 yük vagonu revizyonu gerçekleştirilmiş olup, Yeni Nesil Milli Elektrikli Tren Seti Projesi kapsamında üçüncü setin imalatı da tamamlanmış ve TCDD Taşımacılık A.Ş.'ye teslim edilmiştir.

TÜRASAS Eskişehir Bölge Müdürlüğünde çeşitli tiplerde dizel ve cer motorlarının bakım, onarım ve revizyon faaliyetlerine devam edilmektedir. 2023 yılında 200 adet cer motoru onarımı, 8 adet dizel motor onarımı gerçekleştirilmiştir.

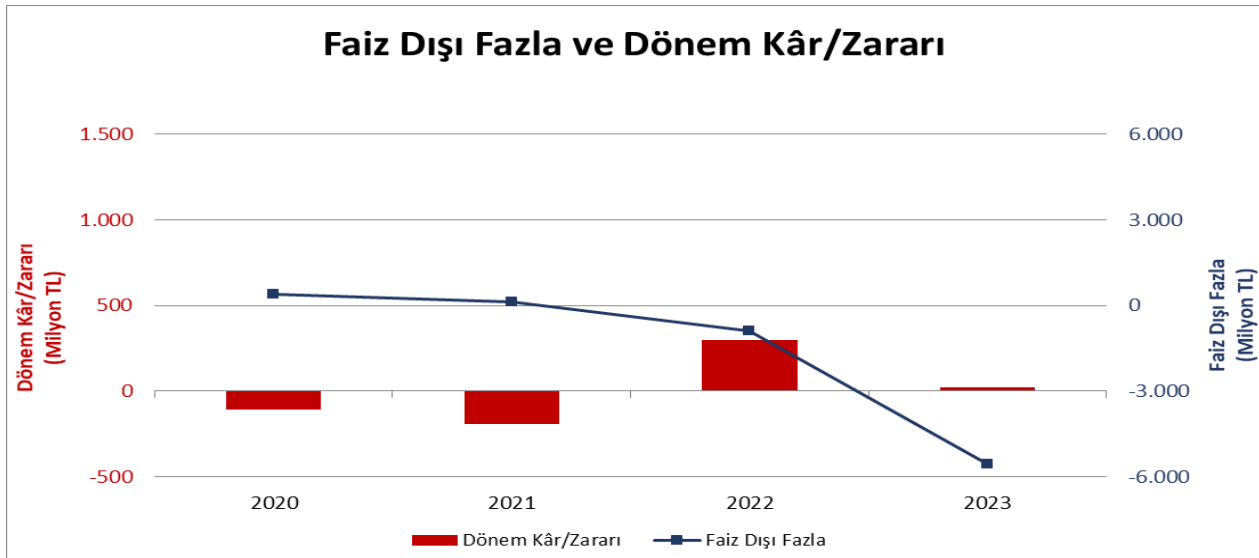
2023 yılında TCDD Taşımacılık A.Ş. için 30 adet Sggmrs Tipi Bojili Yük Vagonu ve 50 adet Rilnss Vagonu imalatı tamamlanmıştır.

Mali Durum

2023 yılında Kuruluşun 356,4 milyon TL faaliyet kârı ve 19,4 milyon TL dönem kârı oluşmuştur. HMB bütçesinden Kuruluşa 835 milyon TL sermaye transferi yapılmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	864,7	2.251,4	3.778,7	67,8
Satışların Maliyeti	687,0	1.484,4	2.854,5	92,3
Faaliyet Giderleri	149,3	306,2	567,9	85,5
Faaliyet Kâr Zararı	28,5	460,8	356,4	-22,7
Finansman Giderleri	0,3	0,8	29,7	3.875,1
Dönem Kâr Zararı	-191,8	299,7	19,4	-93,5
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	2.750,7	8.150,0	10.007,8	22,8
Stok	1.075,6	2.699,6	8.078,7	199,3
Duran Varlıklar	248,4	403,5	2.610,5	547,0
Aktif Toplamı	2.999,2	8.553,5	12.618,3	47,5
KV Yabancı Kaynaklar	814,8	5.461,4	7.667,5	40,4
UV Yabancı Kaynaklar	17,8	19,3	31,4	62,7
Özkaynaklar	2.166,6	3.072,7	4.919,4	60,1
Rasyolar				
Cari Oran	3,38	1,49	1,31	-12,5
Asit Test Oranı	2,06	1,00	0,25	-74,8
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	501,6	682,8	19,9	-97,1
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	645,3	277,4	510,0	83,9
Özsermaye Getiri Oranı %	-8,85	9,75	0,40	-95,9
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	3.606	3.604	3.372	-6,5
Toplam İstihdam Gideri	599,8	994,9	1.919,6	93,0
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	504,8	605,0	835,0	38,0
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	239,8	624,7	1.120,8	79,4
Personel Başına Gider	190,5	411,9	846,6	105,6
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	7,9	127,9	105,7	-17,3
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	455,3	1.361,1	2.061,2	51,4
Yatırım Harcaması	64,2	237,7	407,2	71,3
Faiz Dışı Fazla	121,2	-877,0	-5.556,6	-533,6

Kaynak: TÜRASAŞ, HMB

4.10. Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Hüseyin KESKİN (YK Başkanı ve Genel Müdür)
Dr. Cengiz PAŞAOĞLU (Üye – Genel Müdür Yrd.)
Fatih ÇAKMAK (Üye – Genel Müdür Yrd.)
Enes ÇAKMAK (Üye – Genel Müdür Yrd.)
Boş (Üye – İlgili Bakanlık)
Boş (Üye – HMB)

İlgili Bakanlık

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 10,7 milyar TL
Ödenmiş Sermaye: 10,6 milyar TL

İnternet Adresi

<http://www.dhmi.gov.tr>

Türk sivil havacılık sektörünün altyapısını oluşturan tesis ve donanımıyla, 1933 yılından bu yana değişik isim ve statülerle hizmetlerini yürütmekte olan Kuruluş, 233 sayılı KHK ve Ana Statüsü çerçevesinde 1984 yılından itibaren faaliyetlerini KİK statüsünde sürdürmektedir.

Türkiye havalimanlarının işletilmesi ile Türkiye hava sahasındaki hava trafiğinin düzenlenmesi ve kontrolü görevi, DHMİ Genel Müdürlüğüne yerine getirilmektedir.

Kuruluşun amaç ve faaliyet konuları, sivil havacılık faaliyetlerinin gereği olan havalimanlarının işletilmesi, meydan yer hizmetlerinin yapılması, hava trafik kontrol hizmetlerinin ifası, seyrüsefer sistem ve kolaylıklarının kurulması ve işletilmesi, bu faaliyetler ile ilgili diğer tesis ve sistemlerin kurulması, işletilmesi ve modern havacılık düzeyine çıkarılmasını sağlamaktır.

DHMİ, bir KİK olarak, seyrüsefer hizmetlerinde tekel konumundadır. Havalimanı ve terminal işletmeciliği gibi diğer hizmetlerde ise özel sektör firmaları da faaliyet gösterebilmektedir.

Önemli Gelişmeler

2018 yılında I. Etap 1. Fazının açılış töreni yapılan İstanbul Havalimanı Projesi 2023 yılında II. Etap 2A Fazının yer teslimi yapılmıştır. Sabiha Gökçen Havalimanı'nın DHMİ tarafından inşa edilen ikinci pisti ve mütemmimleri 2023 yılı sonu itibarıyla hizmete açılmıştır.

2023 yılında Kayseri Havalimanı'nın terminal binası ve apron yapımı işi 29/12/2023 tarihi itibarıyla tamamlanmış, proje kapsamında; Kayseri Havalimanına yeni iç-dış hatlar terminal binası, otopark, bağlantı yolları, apron, taksiyolu, itfaiye, güç merkezi, apron bariyer ve giriş nizamiye binası yapımı işleri gerçekleştirilmiştir.

Uluslararası Havalimanları Konseyi tarafından yürütülen Havalimanı Karbon Akreditasyonu Programı kapsamında 50 havalimanı ile DHMİ, küresel ölçekte en yüksek sayıda Havalimanı Karbon Akreditasyonu sertifikasına sahip havalimanı işletmecileri arasında birinci sırada yer almıştır.

2023 yılında Türkiye genelinde sivil ticari uçak trafiğine açık 57 havalimanında yolculara hizmet verilmiştir. En çok uçak trafiği İstanbul Havalimanı'nda yaşanmıştır. İstanbul Havalimanı'nı, İstanbul Sabiha Gökçen, Antalya, Ankara Esenboğa, İzmir Adnan Menderes ve Adana Havalimanları izlemiştir.

2023 yılında, 2022 yılına göre;

- İnen-kalkan iç-dış hat uçak trafiği %13,3 oranında artış göstererek 1,7 milyon,
- İnen-kalkan iç-dış hat sivil ticari uçak trafiği %15,5 oranında artarak 1,3 milyon,
- Gelen-giden toplam yolcu trafiği (direkt transit yolcu hariç) %18 oranında artarak 213,7 milyon kişi ve
- Toplam yük trafiği (Kargo+Posta+Bagaj) %6,8'lik artış göstererek 4,4 milyon ton

olarak gerçekleşmiştir.

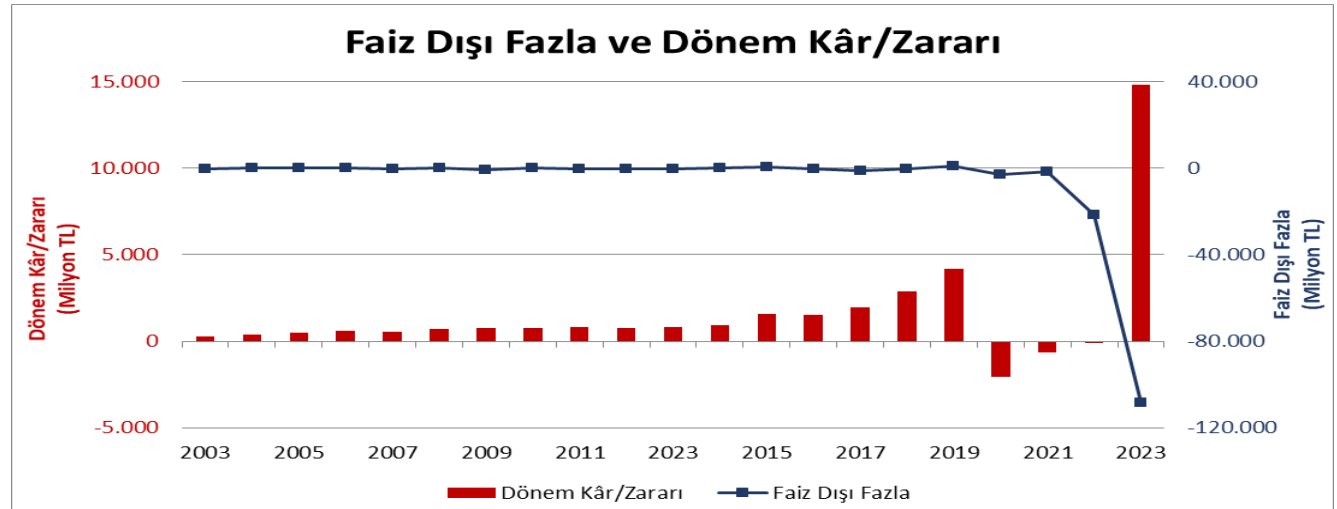
Mali Durum

2023 yılında %304,9'luk bir artışla 51,2 milyar TL düzeyinde gerçekleşen brüt satış hasılatının 32,2 milyar TL'si (%62,9) işletme hizmetlerinden, 13,1 milyar TL'si (%25,6) seyrüsefer hizmetlerinden ve 5,9 milyar TL'si (%11,5) ise terminal hizmetlerinden elde edilmiştir. Temel olarak havacılık sektörü üzerindeki pandemi kaynaklı olumsuz etkilerin önemli ölçüde silinmesi ve Yap İşlet Devret ile Kirala İşlet Devret kapsamında özel sektör firmalarından tahsil edilen kira bedelleri nedeniyle Kuruluş, 2023 yılında 14,8 milyar TL kâr elde etmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	6.867,8	12.655,8	51.239,5	304,9
Satışların Maliyeti	4.294,0	7.891,6	14.551,0	84,4
Faaliyet Giderleri	395,9	791,2	1.378,8	74,3
Faaliyet Kâr Zararı	1.592,8	2.873,7	29.966,6	942,8
Finansman Giderleri	8,1	1,2	0,0	-100,0
Dönem Kâr Zararı	-630,5	-131,5	14.797,5	11.351,4
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	3.254,4	40.382,3	86.743,5	114,8
Stok	125,1	342,4	720,5	110,5
Duran Varlıklar	10.773,8	12.045,3	103.417,2	758,6
Aktif Toplamı	14.028,1	52.427,6	190.160,7	262,7
KV Yabancı Kaynaklar	3.798,8	5.952,8	12.779,3	114,7
UV Yabancı Kaynaklar	2.288,8	38.665,8	67.673,4	75,0
Özkaynaklar	7.940,6	7.809,1	109.708,0	1.304,9
Rasyolar				
Cari Oran	0,86	6,78	6,79	0,1
Asit Test Oranı	0,82	6,73	6,73	0,1
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	108,2	114,2	188,0	64,7
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	-21,3	67,7	94,6	39,7
Özsermaye Getiri Oranı %	-7,94	-1,68	12,26	828,2
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	11.142	11.401	11.577	1,5
Toplam İstihdam Gideri	2.130,1	4.205,8	8.486,3	101,8
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü, Hasılat Payı, Finansman Fazlası)	552,0	17.358,7	27.052,8	55,8
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	0,0	0,0
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	616,4	1.110,1	4.426,0	298,7
Personel Başına Gider	385,4	692,2	1.256,9	81,6
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	143,0	252,1	2.588,5	926,9
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	2.210,9	4.954,7	24.259,0	389,6
Yatırım Harcaması	1.413,9	1.876,5	3.927,0	109,3
Faiz Dışı Fazla	-1.544,5	-21.491,3	-108.510,2	-404,9

Kaynak: DHMİ, HMB

4.11. Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Mustafa BANKAOĞLU (YK Başkanı ve Genel Müdür)
Orhan BARDA (Üye – Genel Müdür Yrd.)
Abdurrahman KÖSE (Üye – Genel Müdür Yrd.)
Burak AYKAN (Üye – İlgili Bakanlık)
Selamettin ERMİŞ (Üye – İlgili Bakanlık)
Yiğit Korkmaz YAŞAR (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 51,1 milyon TL
Ödenmiş Sermaye: 51,1 milyon TL

İlgili Bakanlık

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.kiyiemniyeti.gov.tr>

TDİ'nin bünyesinde "Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma İşletme Müdürlüğü" adıyla yer alan KEGM, 1997 yılında "Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma İşletmeleri Genel Müdürlüğü" adı altında müstakil bir KİK'e dönüştürülmüş, 2007 yılında ise bugünkü ünvanına kavuşmuştur.

Merkezi İstanbul'da olan KEGM'nin amacı; denizlerimizde ve karasularımızda seyreden Türk ve yabancı bayraklı gemilerin seyir güvenliğine yardımcı olmak, kıyı emniyeti ve gemi kurtarma hizmetleri yapmak ve bunlarla ilgili cihaz ve tesisleri kurmak, işletmek, can, mal ve gemi kurtarmak, yardım, çeki, batık çıkarmak ve bunlarla ilgili römorkaj ve dalgıçlık hizmetlerini yürütmektir.

KEGM temel olarak belirlenen saha içerisinde tekel olmak üzere tüm denizlerde gemi kurtarma, tahlisiye (can kurtarma), gemi trafik hizmetleri, fenerler hizmeti (seyir yardımcılığı), telsiz hizmeti, kılavuzluk, römorkaj, palamar ve balıkadam faaliyetlerini sürdürmektedir.

Önemli Gelişmeler

Kuruluşun, 2023 yıl sonu itibarıyla Akdeniz Bölgesi'nde 94, Ege Bölgesi'nde 119, Çanakkale Bölgesi'nde 32, Karadeniz Bölgesi'nde 125, Marmara Bölgesi'nde 72 ve İstanbul Boğazı'nda 45 adet olmak üzere toplam 487 deniz feneri bulunmaktadır. Kuruluş, 2023 yılında 29 gemi kurtarma - yardım hizmeti, 12 gemiye çeki hizmeti, 8.882 gemiye refakat hizmeti, 6.467 gemiye römorkaj hizmeti sağlamıştır.

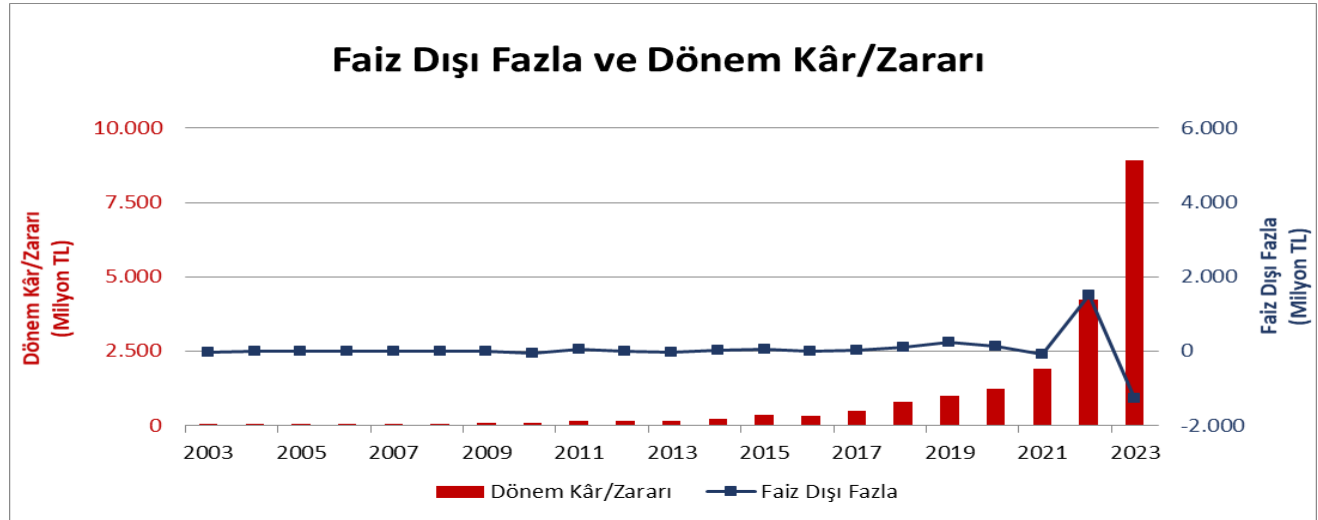
Mali Durum

KEGM'nin 2022 yılında 4,2 milyar TL olan dönem kârı 2023 yılında %110,2 oranında artışla 8,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. KEGM, 2023 yılında yaklaşık 3,5 milyar TL temettü ve 1,3 milyar TL hâsılat payı ödemesi olmak üzere toplam 4,8 milyar TL tutarında bütçeye katkı yapmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	3.206,5	6.925,3	13.836,5	99,8
Satışların Maliyeti	816,8	1.473,9	2.859,0	94,0
Faaliyet Giderleri	137,6	236,4	465,1	96,8
Faaliyet Kâr Zararı	1.761,0	3.937,5	7.783,7	97,7
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	1.909,5	4.238,5	8.909,2	110,2
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	1.803,8	4.146,4	8.354,5	101,5
Stok	48,5	115,9	218,5	88,6
Duran Varlıklar	698,8	747,7	4.072,6	444,7
Aktif Toplamı	2.502,6	4.894,1	12.427,1	153,9
KV Yabancı Kaynaklar	477,3	846,4	1.437,5	69,8
UV Yabancı Kaynaklar	0,0	0,6	22,0	3.700,3
Özkaynaklar	2.025,3	4.047,1	10.967,6	171,0
Rasyolar				
Cari Oran	3,78	4,90	5,81	18,6
Asit Test Oranı	3,68	4,76	5,66	18,9
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	2,2	0,6	0,9	35,5
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	0,3	1,0	4,8	404,6
Özsermaye Getiri Oranı %	70,71	80,62	60,92	-24,4
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	2.247	2.234	2.122	-5,0
Toplam İstihdam Gideri	679,2	1.117,1	2.444,1	118,8
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	1.379,2	2.209,5	4.796,1	117,1
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	0,0	0,0
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	1.427,0	3.100,0	6.520,5	110,3
Personel Başına Gider	363,5	659,8	1.347,3	104,2
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	783,7	1.762,5	3.668,1	108,1
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	2.657,5	5.432,4	11.456,6	110,9
Yatırım Harcaması	148,7	120,3	373,4	210,4
Faiz Dışı Fazla	-96,1	1.519,2	-1.260,8	-183,0

Kaynak: KEGM, HMB

4.12. Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri	Sermaye Yapısı
Mustafa KAYHAN (YK Başkanı ve Genel Müdür)	Hazine Sermaye Payı: %100
İbrahim SARITOSUN (Üye – Genel Müd Yrd.)	Nominal Sermaye: 4,4 milyar TL
Mücahid TAYLAN (Üye – İlgili Bakanlık)	Ödenmiş Sermaye 2,8 milyar TL
Dr. Durali KOÇAK (Üye – İlgili Bakanlık)	
Hasan DAVULCU (Üye – İlgili Bakanlık)	
Mehmet Ali KÖSE (Üye – HMB)	
İlgili Bakanlık	İnternet Adresi
Tarım ve Orman Bakanlığı	http://www.esk.gov.tr

ESK 1952 yılında kurulmuş olup 1992 yılında 92/3088 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile özelleştirme kapsamına alınmıştır. Kuruluş 2005 yılında ÖYK Kararı ile özelleştirme kapsamından çıkarılarak eski statüsüne iade edilmiş olup Tarım ve Orman Bakanlığı (o zamanki adıyla Tarım ve Köyşleri Bakanlığı) ile ilgilendirilmiştir.

Kuruluşun Ana Statüsü kapsamında temel faaliyet amacı; hayvansal ürünler, et, süt ve balık piyasasında ekonomik gereklere uygun olarak, verimlilik ve kârlılık ilkeleri çerçevesinde, kamu yararını da gözeterek faaliyette bulunmak, sektörde tam rekabet koşullarının oluşmasına katkı sağlamaktır.

Kuruluş halihazırda 233 sayılı KHK'ye tabi bir İDT olarak 2023 yıl sonu itibarıyla 13 kombina, 2 işletme müdürlüğü ve 16 satış mağazası ile faaliyetlerini sürdürmektedir.

Önemli Gelişmeler

Kuruluş tarafından 2023 yılında toplamda yaklaşık 65.880 ton ürün satışı (kırmızı et, beyaz et ve şarküteri) gerçekleştirilmiş olup, söz konusu satışların yaklaşık %73'lük kısmını büyükbaş gövde et ve büyükbaş parça et oluşturmaktadır. Söz konusu satışların yaklaşık %29,1'i kamuya (Milli Savunma Bakanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığına yapılan satışlar dâhil), yaklaşık %56,4'ü özel sektöre yapılırken kalan %14,5'lik kısmı ise Kuruluşun mağazalarında gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Kuruluş tarafından yaklaşık 951 ton süt ürünü satışı yapılmıştır.

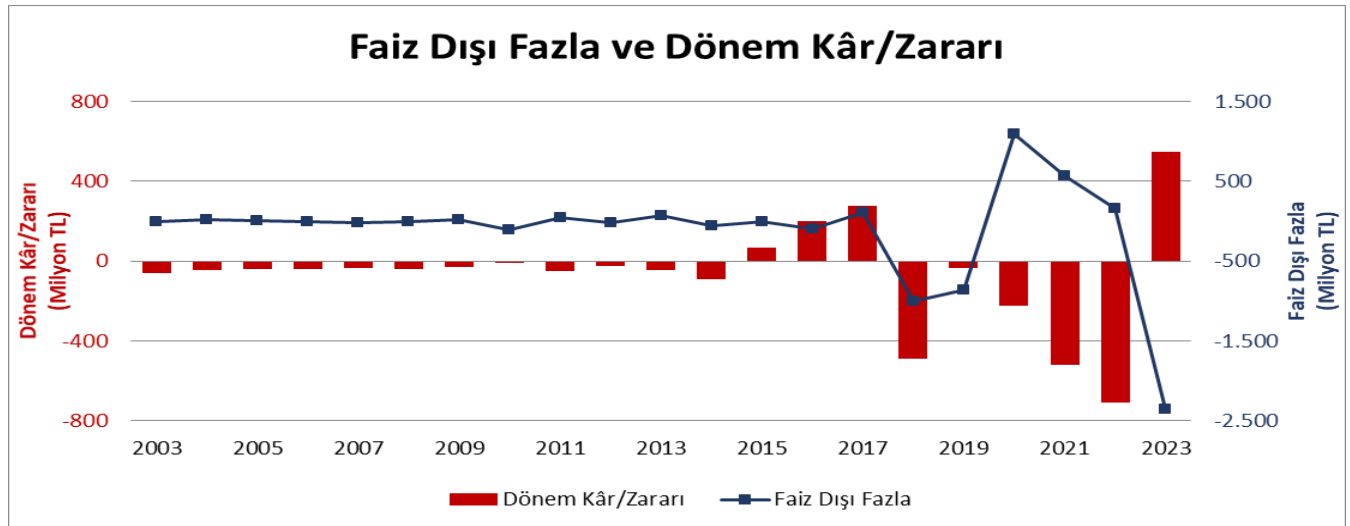
Kuruluş tarafından 2023 yılında 4.293 ton taze/soğutulmuş kemiksiz sığır eti, 38.641 ton taze/soğutulmuş çeyrek karkas sığır eti ve 74.554 baş canlı kesimlik sığır ithalatı gerçekleştirilmiştir.

Mali Durum

Kuruluşun 2023 yılı brüt satış hasılatı bir önceki yıla göre %420,2 artışla yaklaşık 13,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Kuruluş bir önceki yıl faaliyet zararı ve dönem zararı kaydetmiş olmasına rağmen 2023 yılında 764,3 milyon TL faaliyet kârı ve 550,4 milyon TL dönem kârı elde etmiştir. Kuruluşun 2023 yılında dönen varlıklarında bir önceki yıla göre %75,1, stoklarında ise %83,2 oranında artış meydana gelmiş olup kısa vadeli yabancı kaynakları ise %24,8 oranında düşmüştür. Bu kapsamda, kısa vadeli borçlarını karşılayabilme oranlarından cari oran %132,8 artışla 1,89, asit test oranı ise %125,3 oranında artışla 1,07 olarak gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	1.780,6	2.582,8	13.435,3	420,2
Satışların Maliyeti	1.733,1	2.789,6	11.819,9	323,7
Faaliyet Giderleri	305,7	436,3	834,8	91,3
Faaliyet Kâr Zararı	-262,5	-652,4	764,3	217,2
Finansman Giderleri	190,8	113,8	89,5	-21,3
Dönem Kâr Zararı	-521,0	-706,5	550,4	177,9
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	1.171,3	1.008,5	1.765,7	75,1
Stok	333,8	414,8	759,9	83,2
Duran Varlıklar	424,3	424,0	3.556,7	738,8
Aktif Toplamı	1.595,7	1.432,5	5.322,3	271,5
KV Yabancı Kaynaklar	1.684,4	1.245,4	936,4	-24,8
UV Yabancı Kaynaklar	2,7	4,1	5,4	31,3
Özkaynaklar	-91,5	183,1	4.380,6	2.292,8
Rasyolar				
Cari Oran	0,70	0,81	1,89	132,8
Asit Test Oranı	0,50	0,48	1,07	125,3
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	22,4	33,1	7,8	-76,6
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	155,3	57,6	19,7	-65,8
Özsermaye Getiri Oranı %	--	-385,9	12,56	103,3
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	1.582	1.666	1.683	1,0
Toplam İstihdam Gideri	232,1	379,5	826,6	117,8
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	422,0	1.038,7	790,0	-23,9
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	1.125,5	1.550,3	7.983,0	414,9
Personel Başına Gider	1.095,5	1.674,4	7.023,1	319,4
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	-165,9	-391,6	454,1	216,0
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	-63,9	-166,9	1.514,0	1.007,1
Yatırım Harcaması	65,1	36,1	46,1	27,7
Faiz Dışı Fazla	571,7	160,2	-2.357,2	-1.571,4

Kaynak: ESK, HMB

4.13. Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Dr. Hasan GEZGİNÇ (YK Başkanı ve Genel Müdür)
 İsmail BÜLBÜL (Üye – Genel Müdür Yrd.)
 Hakan NALBANTOĞLU (Üye – Genel Müdür Yrd.)
 Bekir KARACABEY (Üye – İlgili Bakanlık)
 Yener YILDIRIM (Üye – İlgili Bakanlık)
 Dr. Nuri USLU (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
 Nominal Sermaye: 8,4 milyar TL
 Ödenmiş Sermaye: 5,1 milyar TL

İlgili Bakanlık

Tarım ve Orman Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.tigem.gov.tr>

TİGEM, hara ve inekhaneler ile Devlet Üretme Çiftliklerine ait varlıkların 1984 yılında bir çatı altında toplanmasıyla KİK olarak kurulmuştur. 1994 yılında ise, İDT olarak yeni bir statü kazanmıştır.

Kuruluşun faaliyet amacı; bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak, çeşitlendirmek, ürün kalitesini iyileştirmek amacıyla yetiştirmiş olduğu damızlık hayvan, tohumluk fidan, fide gibi girdileri yetiştiricilere intikal ettirmek ve ıslah konularında araştırmalar yapmaktır. TİGEM'in merkez teşkilatı Genel Müdürlükten, taşra teşkilatı ise işletme müdürlüklerinden oluşmaktadır. Kuruluşun 2023 yılı itibarıyla 37 işletmesi bulunmakta olup 18 işletmesi otuz yıl süreyle özel sektöre kiralanmış, 2 işletmesi ise iştirak halindedir. Kuruluş toplamda 3,3 milyon dekar arazi varlığına sahip 17 işletme ile faaliyetlerini yürütmektedir.

TİGEM tarafından bitkisel üretim kapsamında hububat, sertifikalı tohum, yağlı tohumlar, yem bitkileri ve bazı meyve türlerinin üretimi; hayvansal üretim kapsamında ise damızlık büyükbaş ve küçükbaş, safkan Arap atı ve arı yetiştiriciliği ile süt üretimi yapılmakta olup üretilen ürünlerin büyük çoğunluğunu buğday, mısır, inek sütü ve damızlık hayvan oluşturmaktadır. Kuruluş tarafından bitkisel üretim alanında özel sektör kuruluşları ile işbirlikleri yapılmaktadır.

Önemli Gelişmeler

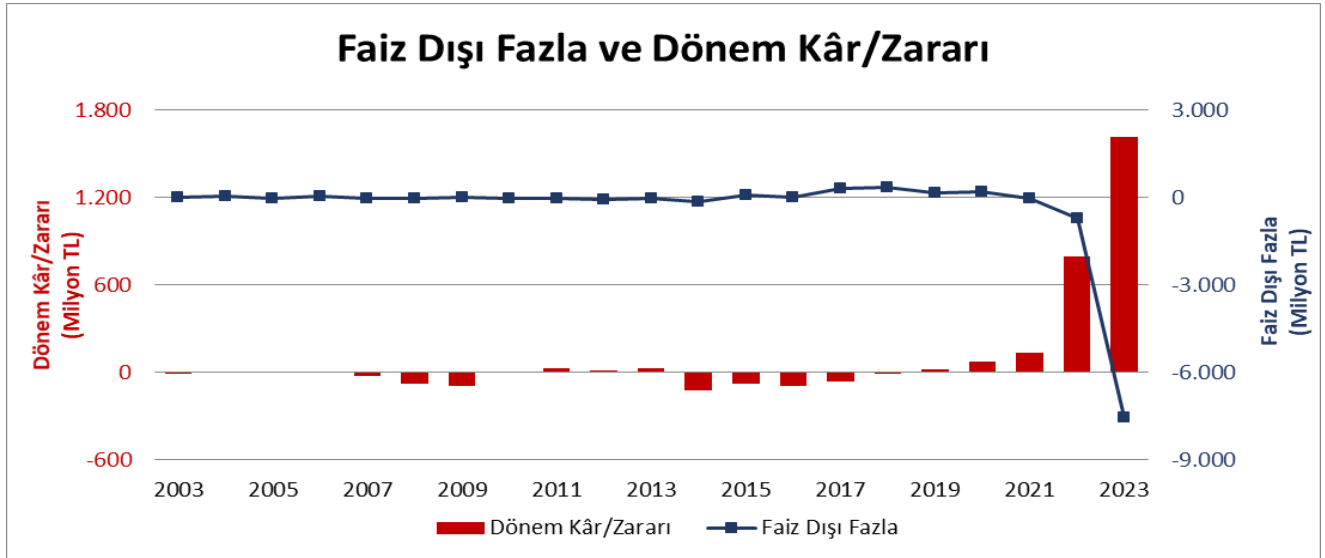
Kuruluş tarafından 2023 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık %26 artışla yaklaşık 344 bin ton buğday, %38 artışla yaklaşık 40 bin ton arpa, %17 azalışla 113 bin ton yemlik dane mısır, %3,3 artışla 83.617 ton inek sütü, %3 artışla 12.489 baş buzağı ve %9 artışla 151.621 baş kuzu üretimi gerçekleştirilmiştir. Aynı yılda Kuruluş tarafından yaklaşık 68 bin ton buğday tohumu, 16 bin ton arpa tohumu, 103 bin ton yemlik dane mısır, 9.830 baş damızlık sığır ve 35.288 baş damızlık koyun satışı gerçekleştirilmiştir.

Mali Durum

Kuruluşun brüt satış hasılatı 2022 yılına göre %82,6 oranında artarak 6,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Son yıllarda dönem kârı elde eden Kuruluş 2023 yılında da kârlılığını artırarak 1,6 milyar TL dönem kârı elde etmiştir. Ayrıca, Kuruluşun faaliyet kârlılığı da önemli ölçüde artarak 1,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Diğer taraftan, Kuruluşun finansman giderleri de bir önceki yıla oranla önemli ölçüde artarak 317,5 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Kuruluşun 2023 yılı sonu itibarıyla dönen varlıklarında bir önceki yıla göre %27, stoklarında %26,9 oranında artış yaşanmış olup kısa vadeli yabancı kaynaklarında ise %29,8 oranında azalış meydana gelmiştir. Bu kapsamda, kısa vadeli borçlarını karşılayabilme oranını gösteren cari oran 1,68'den 3,04'e yükselmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	1.769,0	3.561,5	6.502,9	82,6
Satışların Maliyeti	1.327,3	2.091,1	3.895,0	86,3
Faaliyet Giderleri	373,8	704,2	1.231,5	74,9
Faaliyet Kâr Zararı	68,0	766,2	1.376,4	79,6
Finansman Giderleri	34,6	176,5	317,5	79,9
Dönem Kâr Zararı	132,2	798,7	1.619,4	102,8
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	1.637,1	3.790,6	4.814,8	27,0
Stok	1.147,2	2.672,7	3.391,2	26,9
Duran Varlıklar	1.816,3	2.544,3	12.743,4	400,9
Aktif Toplamı	3.453,5	6.335,0	17.558,2	177,2
KV Yabancı Kaynaklar	587,0	2.255,2	1.583,0	-29,8
UV Yabancı Kaynaklar	0,0	0,0	0,0	0,0
Özkaynaklar	2.866,5	4.079,7	15.975,1	291,6
Rasyolar				
Cari Oran	2,79	1,68	3,04	81,0
Asit Test Oranı	0,83	0,50	0,90	81,4
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	43,5	50,8	22,5	-55,7
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	245,8	314,9	263,1	-16,5
Özsermaye Getiri Oranı %	4,55	15,03	7,58	-49,6
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	2.727	2.652	2.601	-1,9
Toplam İstihdam Gideri	385,6	626,2	1.301,1	107,8
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı - Temettü & Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	345,0	600,0	1.340,0	123,3
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	648,7	1.342,9	2.500,2	86,2
Personel Başına Gider	486,7	788,5	1.497,5	89,9
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	24,9	288,9	529,2	83,1
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	824,9	1.937,1	3.702,5	91,1
Yatırım Harcaması	174,8	470,4	732,7	55,8
Faiz Dışı Fazla	-30,4	-722,9	-7.533,2	-942,1

Kaynak: TİGEM, HMB

4.14. Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Ahmet GÜLDAL (YK Başkanı ve Genel Müdür)
Cihan SOYALP (Üye – Genel Müdür Yrd.)
Mustafa ALPASLAN (Üye – İlgili Bakanlık)
Nebi ÇELİK (Üye – İlgili Bakanlık)
Boş (Üye – İlgili Bakanlık)
Halil YANIK (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 124,6 milyar TL
Ödenmiş Sermaye: 52,6 milyar TL

İlgili Bakanlık

Tarım ve Orman Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.tmo.gov.tr>

1938 yılında kurulan TMO, mevcut yapısını ve faaliyetlerini 1984 yılında yürürlüğe giren ve 2021 yılında revize edilen Ana Statüsü ve 233 sayılı KHK çerçevesinde İDT olarak sürdürmektedir.

TMO'nun faaliyet konusu, yurttan hububat ve bakliyat fiyatlarının üreticiler yönünden normalin altına düşmesini ve tüketiciler aleyhine aşırı derecede yükselmesini önlemek, bu ürünlerin piyasasında arz ve fiyat yönünden düzenleyici tedbirler almak, afyon ve uyuşturucu maddelere konulan devlet tekeline işletmek ve gerektiğinde Cumhurbaşkanı tarafından hububat ve bakliyat dışındaki diğer tarım ürünleri ile ilgili verilecek görevleri yürütmektir. Ayrıca, Kuruluş 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu kapsamında da faaliyetlerde bulunmaktadır.

Önemli Gelişmeler

TÜİK verilerine göre 2022 yılında yaklaşık 19,8 milyon ton olan yurt içi buğday üretimi 2023 yılında %11,4 artarak 22 milyon ton, arpa üretimi bir önceki yıla göre %88,2 oranında artarak 9,2 milyon ton, mısır üretimi ise bir önceki yıla göre %95,8 artarak 9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında TMO tarafından Anadolu kırmızı sert ekmeklik buğday alım fiyatı 8.250 TL/ton, makarnalık buğday alım fiyatı 9.000 TL/ton, arpa alım fiyatı 7.000 TL/ton, çeltik (Osmancık) alım fiyatı 20.000 TL/ton, çavdar, tritikale, yulaf ve mısır alım fiyatı 6.000 TL/ton olarak açıklanmıştır.

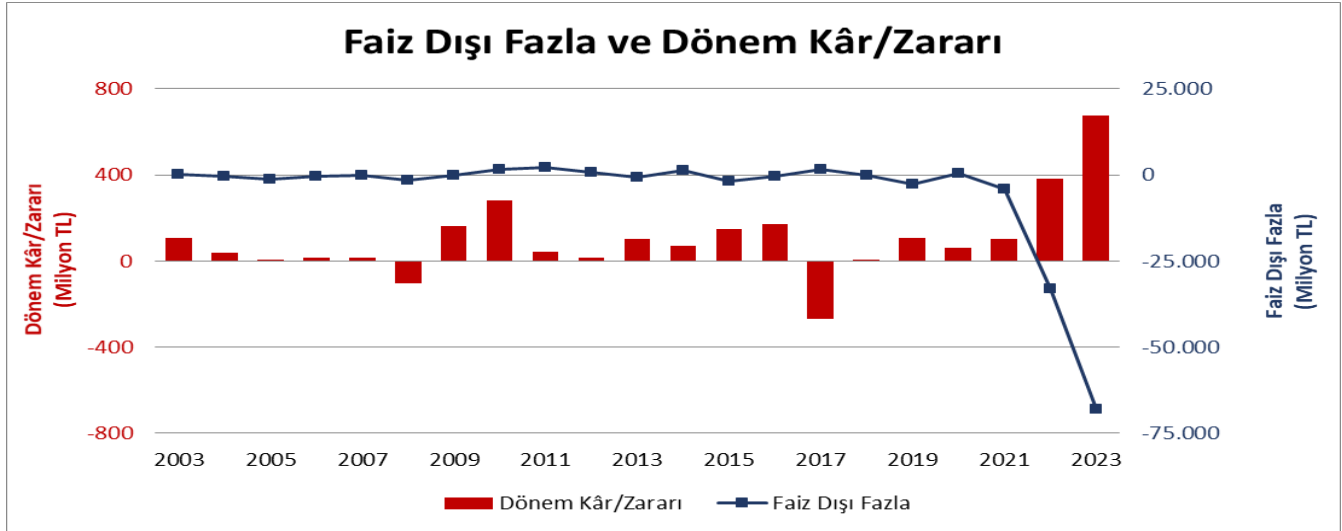
Ayrıca, Kuruluş tarafından 2023 yılında fındık alımı da gerçekleştirilmiş olup bu kapsamda, 2023 yılı fındık alım fiyatı 82,5-84 TL/kg olarak açıklanmıştır.

Mali Durum

Kuruluşun 2023 yılı brüt satışları bir önceki yıla kıyasla %50,2 oranında artmış ve Kuruluş bir önceki yıla göre %7,5 artışla yaklaşık 2,5 milyar TL faaliyet kârı, %75,8 artışla 675,4 milyon TL dönem kârı elde etmiştir. Kuruluşun 2023 yılı sonu itibarıyla dönen varlıklarında bir önceki yıla göre %161,2, stoklarında bir önceki yıla göre %177,6, kısa vadeli yabancı kaynaklarında ise bir önceki yıla göre yaklaşık %133,6 artış gerçekleşmiştir. Bu kapsamda, kısa vadeli borçlarını karşılayabilme oranını gösteren cari oran 1,35'den 1,51'e yükselmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	17.397,4	48.560,1	72.913,7	50,2
Satışların Maliyeti	16.278,8	45.699,2	69.401,4	51,9
Faaliyet Giderleri	351,1	551,3	1.029,9	86,8
Faaliyet Kâr Zararı	767,5	2.309,5	2.482,3	7,5
Finansman Giderleri ²⁶	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	102,1	384,2	675,4	75,8
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	17.362,4	73.118,7	190.982,6	161,2
Stok	10.996,8	54.759,2	151.990,4	177,6
Duran Varlıklar	912,7	1.042,3	17.036,6	1.534,6
Aktif Toplamı	18.275,1	74.160,9	208.019,3	180,5
KV Yabancı Kaynaklar	10.691,9	54.253,6	126.730,0	133,6
UV Yabancı Kaynaklar	3.208,1	5.268,9	7.145,8	35,6
Özkaynaklar	4.375,2	14.638,4	74.143,4	406,5
Rasyolar				
Cari Oran	1,62	1,35	1,51	11,8
Asit Test Oranı	0,60	0,34	0,31	-9,1
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	2,8	3,1	4,6	46,2
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	195,1	260,6	541,4	107,7
Özsermaye Getiri Oranı %	2,33	1,63	0,00	-100,0
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	3.115	3.157	3.232	2,4
Toplam İstihdam Gideri	387,5	676,4	1.279,3	89,1
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	2.916,0	22.669,4	61.450,0	171,1
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	5.585,0	15.381,7	22.559,9	46,7
Personel Başına Gider	5.225,9	14.475,5	21.473,2	48,3
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	246,4	731,6	768,0	5,0
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	1.106,1	4.389,4	17.102,1	289,6
Yatırım Harcaması	33,7	54,1	232,4	329,5
Faiz Dışı Fazla	-3.983,3	-33.117,4	-53.588,2	-61,8

Kaynak: TMO, HMB

²⁶ 2009/15095 sayılı Hububat ve Bakliyat Ürünleri Alımı ve Satımı Hakkında Karar uyarınca Kuruluşun kullandığı kredilere ilişkin finansman gideri, satış ve stok maliyetlerine yansıtılmakta olup gelir tablosunda yer almamaktadır. Bu tutar 2021-2023 yılları arasında sırasıyla 453,7 milyon TL, 3.232,3 milyon TL ve 14.521 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

4.15. Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Yusuf Ziya ALİM (YK Başkanı ve Genel Müdür)

Erdoğan HATİNOĞLU (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Boş (Üye – İlgili Bakanlık)

Boş (Üye – İlgili Bakanlık)

Boş (Üye – İlgili Bakanlık)

Boş (Üye – HMB)

İlgili Bakanlık

Tarım ve Orman Bakanlığı

Sermaye Yapısı

TVF Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 12,2 milyar TL

Ödenmiş Sermaye: 8,5 milyar TL

İnternet Adresi

<http://www.caykur.gov.tr>

1971 yılında Çay Kurumu adıyla bir İDT olarak kurulan ve daha önce TEKEL Genel Müdürlüğüne verilmiş olan yaş çay yaprağının işlenmesi, kurutulması, pazarlanması ve bu maksatla yaş çay yaprağının satın alınması hususundaki tekel yetkisini devralan ÇAYKUR 1983 yılında bir KİK olarak yeniden yapılandırılmış, 1994 yılında ise İDT'ye dönüştürülmüştür.

Kuruluş, çay ziraatını geliştirmek ve çay kalitesini ıslah etmek amacıyla yaş çay yaprağının alımı, işlenmesi, kurutulması ve pazarlanması alanlarında faaliyet göstermektedir.

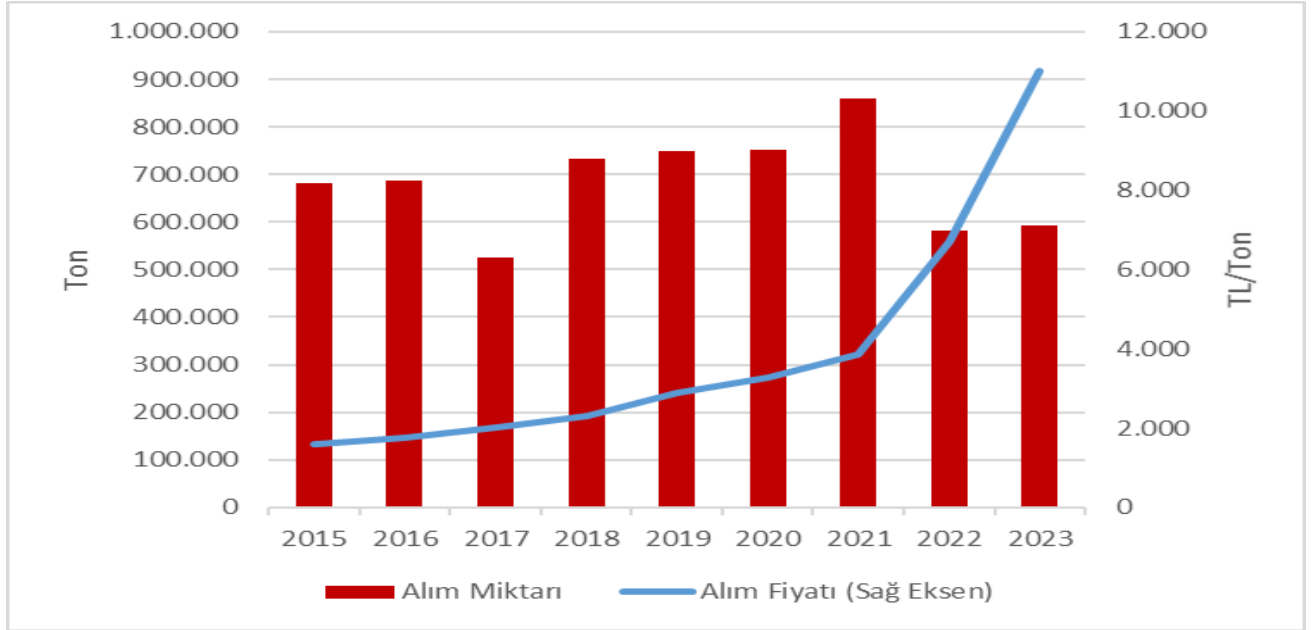
Merkezi Rize'de bulunan ÇAYKUR, ülkemiz kuru çay sektöründe yaklaşık %50-55 pazar payına sahip olup 49 yaş çay işleme fabrikası, 2 pazarlama ve üretim bölge müdürlüğü, 7 pazarlama bölge müdürlüğü, Anatamir Fabrikası, Atatürk Çay ve Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü ile faaliyetlerini sürdürmektedir.

Yaş çay alımlarının önemli bir kısmını Rize'den yapan Kuruluş, Trabzon, Artvin, Giresun ve Ordu illerinde de yaş çay alımı yapmaktadır.

Önemli Gelişmeler

Kuruluşun 2023 yılı yaş çay alım fiyatı önceki yıla oranla %64,1'lik artış ile 11 TL/kg (tarımsal destek bütçesinden verilen 30 kuruş/kg'lık fark ödemesi desteği hariç) olarak açıklanmıştır. Yaş çay alımları 591,4 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Paketli çay satışları ise bir önceki yıla göre %16,9 oranında azalarak 135,4 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 7: ÇAYKUR Yaş Çay Alım Bilgileri

Kaynak: ÇAYKUR

Mali Durum

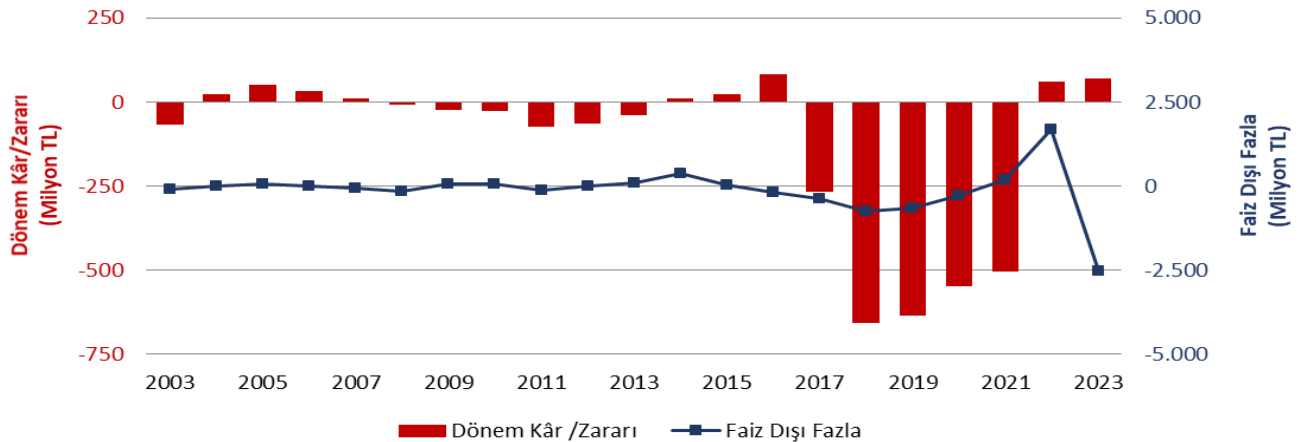
Faaliyet kârındaki önemli orandaki artışın da etkisiyle 2022 yılında dönem kârı elde eden Kuruluş 2023 yılında da kârlılığını korumuş olup 69,3 milyon TL dönem kârı elde etmiştir. Bununla birlikte aynı dönemde Kuruluşun finansman gideri %28,1 oranında artarak yaklaşık 1,1 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

Kuruluşun 2023 yılı sonu itibarıyla kısa vadeli yabancı kaynakları bir önceki yıla göre %33,2 oranında, dönen varlıkları bir önceki yıla göre %54,4 oranında, stokları ise %26,1 oranında artış göstermiştir. Bu kapsamda, kısa vadeli borçlarını karşılayabilme oranını gösteren cari oran 1,46'dan 1,69'a yükselmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	4.906,9	9.161,7	14.900,9	62,6
Satışların Maliyeti	4.273,7	7.350,5	12.141,4	65,2
Faaliyet Giderleri	205,0	349,0	604,1	73,1
Faaliyet Kâr Zararı	179,3	1.016,1	1.390,4	36,8
Finansman Giderleri	588,4	844,6	1.081,7	28,1
Dönem Kâr Zararı	-503,8	60,3	69,3	14,9
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	5.990,4	8.115,4	12.532,5	54,4
Stok	4.354,6	5.509,3	6.946,9	26,1
Duran Varlıklar	809,0	1.034,3	5.698,5	451,0
Aktif Toplamı	6.799,4	9.149,7	18.231,0	99,3
KV Yabancı Kaynaklar	5.508,7	5.570,0	7.417,3	33,2
UV Yabancı Kaynaklar	5,1	3,7	3,0	-18,5
Özkaynaklar	1.285,7	3.576,0	10.810,7	202,3
Rasyolar				
Cari Oran	1,09	1,46	1,69	16,0
Asit Test Oranı	0,30	0,47	0,75	60,9
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	124,4	87,6	120,3	37,2
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	425,8	315,7	267,6	-15,2
Özsermaye Getiri Oranı %	-39,19	1,69	0,64	-62,0
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	6.493	6.481	6.677	3,0
Toplam İstihdam Gideri	919,6	1.483,8	3.775,1	154,4
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	1.050,0	2.230,0	2.300,0	3,1
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	755,7	1.413,6	2.231,7	57,9
Personel Başına Gider	658,2	1.134,2	1.818,4	60,3
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	27,6	156,8	208,2	32,8
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	1.060,9	2.443,3	5.000,2	104,7
Yatırım Harcaması	4,2	325,6	46,0	-85,9
Faiz Dışı Fazla	199,2	1.687,1	-2.536,1	-250,3

Kaynak: ÇAYKUR, HMB

Faiz Dışı Fazla ve Dönem Kâr/Zararı

4.16. Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Şinasi CANDAN (YK Başkanı ve Genel Müdür)

İsmet KESKİN (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Selçuk SEVİNÇ (Üye – HMB)

Mustafa KOÇ (Üye – HMB)

Boş (Üye – HMB)

Boş (Üye – HMB)

İlgili Bakanlık

HMB

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 130,6 milyon TL

Ödenmiş Sermaye: 82,9 milyon TL

İnternet Adresi<http://www.dmo.gov.tr>

Kuruluşu 1926 yılına kadar dayanan DMO, kamunun merkezi satın alma birimi olarak faaliyetlerini yürüten, 233 sayılı KHK'ye tabi bir İDT'dir.

Kuruluşun faaliyet amacı; genel ve özel bütçeli idarelerin, belediyelerin, KİT'lerin, özel kanunla kurulmuş tüzel kişiliği haiz banka, ofis, kurum, sandık ve kuruluşlar ile sermayesinin yarısından fazlası bunlara ait ortaklıkların, kamu yararına çalışan derneklerin, tüzel kişiliği haiz kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, vakıfların ve özel kanunlara istinaden kurulmuş tarım satış ve tarım kredi kooperatif birliklerinin bilişim ürünleri, kâğıt ve kırtasiye ürünleri, büro makine ve ekipmanları, taşıt, üst yapı taşıt ve iş makinesi, giyim ürünleri ve aksesuarları, elektrik ve yakıt ürünleri, ilaç, tıbbi cihaz ve sağlık ürünleri vb. ihtiyaçlarının teminini sağlamaktır.

DMO kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaçlarını büyük ölçüde iç piyasadan tedarik ederek yerli üretime katkıda bulunmakta olup, DMO'nun satışa sunduğu ürünler arasında kamu kurum ve kuruluşlarının ürünleri de yer almaktadır. Bu kapsamda; Eti Maden'in Boron doğal mineralli temizlik ürünleri, 12 çadır çeşidi ile Kızılay çadırları, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK) tarafından üretilen radyofarmasötikler, Askeri Elektronik Sanayi A.Ş. (ASELSAN), Hava Elektronik Sanayii A.Ş. (HAVELSAN) ve ULAK Haberleşme A.Ş. tarafından üretilen çeşitli ürünler DMO e-satış portalı üzerinden satışa sunulmaktadır.

Önemli Gelişmeler

Kamu alımları yoluyla; yeniliği, yerliliği, girişimciliği, teknoloji transferini destekleyen ve girişimcileri satış odağında bir araya getiren Tekno Katalog Platformunun geliştirilmesi ile girişimcilerin ticarileşme ve markalaşma süreçlerine katkı sağlanması, kataloğa giren ürünler için mevcut teşvik modellerinin entegrasyonunun sağlanması, yeni teşvik modelleri ve destek mekanizmalarının geliştirilmesi, Yerli-Milli Ürünler lehine farkındalık oluşturulması, ihracatı destekleyecek bir kamu alım sistemi oluşturulması amacıyla teknokentlerde ve üniversitelerde tanıtım toplantıları düzenlenmiş ve girişimcilere çeşitli eğitimler verilmiştir. Ayrıca, Siber Güvenlik Kümelenmesi işbirliği kapsamında kümelenme firmalarına yönelik tanıtım ve eğitim faaliyetlerine devam edilmiştir.

Sağlık Bakanlığı ile yürütülen işbirliği kapsamında Detaylı İlaç Fiyat Listesinde yer alan ilaçların tamamı Sağlık Market sistemine alınmış olup, Sağlık Bakanlığınca talep edilen ürünlerin %95'i karşılanmaya başlanmıştır. Firmaların kamuya tedarik etmiş olduğu ilaç ve tıbbi malzemelerin ödemeleri düzenli hale getirilerek özellikle sağlık alanındaki alımlarda ödeme disiplini sağlanmıştır. 2022 yılında Sağlık Market işlem hacmi 32,8 milyar TL iken, 2023 yılında 39,9 milyar TL işlem hacmine ulaşmıştır.

DMO ile Türkiye'nin Otomobili Girişim Grubu Sanayi ve Ticaret A.Ş. (TOGG) arasında 17/03/2020 tarihinde bir protokol imzalanmıştır. İlk alım 2023 yılında "C-SUV" modelinden 500 adet olmak üzere 2035 yılı sonunda 9.500 adet C-SUV, 15.750 adet C-Sedan ve 4.750 adet C-MPV/VAN modellerinden toplam 30.000 adet elektrikli otomobil alınması öngörülmüştür.

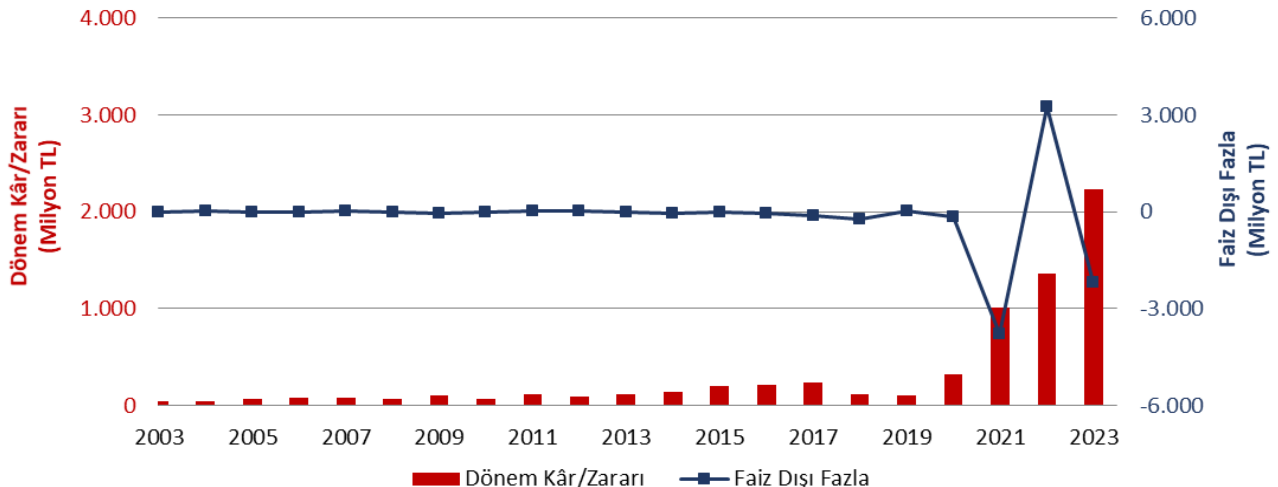
Mali Durum

Kuruluşun 2023 yılı satışları 2022 yılına göre 23,2 milyar TL artışla 72,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Satışların en büyük kalemini 43,7 milyar TL ile ilaç ve tıbbi malzeme grubu teşkil etmektedir. 2023 yılı dönem kârı 2022 yılına göre %63,6 artarak 2,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	36.043,7	49.385,1	72.562,7	46,9
Satışların Maliyeti	34.974,8	47.620,7	70.275,8	47,6
Faaliyet Giderleri	354,6	630,1	1.172,3	86,1
Faaliyet Kâr Zararı	624,2	819,1	785,6	-4,1
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	1.011,5	1.361,1	2.226,1	63,6
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	24.262,7	13.308,0	24.701,9	85,6
Stok	4.503,2	1.439,2	2.961,8	105,8
Duran Varlıklar	81,4	109,1	863,0	690,7
Aktif Toplamı	24.344,0	13.417,1	25.564,9	90,5
KV Yabancı Kaynaklar	23.131,7	11.838,4	22.512,3	90,2
UV Yabancı Kaynaklar	15,3	17,1	18,4	7,2
Özkaynaklar	1.197,0	1.561,6	3.034,2	94,3
Rasyolar				
Cari Oran	1,05	1,12	1,10	-2,4
Asit Test Oranı	0,85	1,00	0,97	-3,7
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	141,9	54,0	63,9	18,4
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	30,4	20,6	-9,8	-147,6
Özsermaye Getiri Oranı %	63,36	67,06	55,00	-18,0
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	967	958	944	-1,5
Toplam İstihdam Gideri	132,3	219,4	417,5	90,3
Bütçe ilişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	153,9	614,4	848,2	38,1
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	0,0	0,0
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	37.273,8	51.550,2	76.867,3	49,1
Personel Başına Gider	36.168,3	49.708,4	74.444,7	49,8
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	645,5	855,0	832,2	-2,7
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	1.153,1	1.590,1	2.660,6	67,3
Yatırım Harcaması	6,0	37,3	38,2	2,4
Faiz Dışı Fazla	-3.796,9	3.250,7	-2.192,4	-167,4

Kaynak: DMO, HMB

Faiz Dışı Fazla ve Dönem Kâr/Zararı

4.17. Türkiye Elektromekanik Sanayi A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Fatih ÖZTÜRK (YK Başkanı ve Genel Müdür)
 Şükrü İLHAN (Üye – Genel Müdür Yrd.)
 Ebubekir AKBİNA (Üye – İlgili Bakanlık)
 Muhammet Ali OFLAZ (Üye – İlgili Bakanlık)
 Boş (Üye – İlgili Bakanlık)
 Boş (Üye – HMB)

İlgili Bakanlık

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
 Nominal Sermaye: 385 milyon TL
 Ödenmiş Sermaye: 325 milyon TL

İnternet Adresi

<http://www.temsan.gov.tr>

TEMSAN 13/11/1975 tarihinde kurulmuş, daha sonra sırasıyla TEK, TEAŞ ve EÜAŞ'ın bağlı ortaklığı şeklinde faaliyetlerini sürdürmüş, 14/05/2007 tarihinde ise İDT olarak yeniden yapılandırılmıştır.

TEMSAN, faaliyetlerini 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri hakkında KHK'ye tabi, T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının ilgili kuruluşu statüsüyle sürdürmekte iken; ÖYK'nin 15/06/2015 tarihli ve 2015/55 sayılı kararı ile özelleştirme kapsam ve programına alınmış; ÖYK'nin 17/04/2017 tarihli ve 2017/11 sayılı Kararı ile de özelleştirme kapsam ve programından çıkarılarak eski statüsüne iade edilmiştir.

Türkiye Elektromekanik Sanayi Genel Müdürlüğü 4046 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin (e) bendi çerçevesinde Anonim Şirkete dönüştürülmüş ve Esas Sözleşmesi, 4046 Sayılı Kanun'un 20/A maddesine istinaden düzenlenerek şirketin ünvanı "Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketi" olarak değiştirilmiştir.

TEMSAN'ın amaç ve faaliyet konuları; her çeşit türbin, buhar kazanı, kazanlar, su ve gaz tankları, çelik konstrüksiyon elemanları, alternatörler, jeneratörler, transformatörler, elektrik nakil hattı ve emsali teçhizat, kablo, şalt cihazı, elektrik motorları, pompalar, kompresörler, kaynak makineleri, elektrik enerjisi üretim, iletim ve dağıtım ile ilgili tüm teçhizat ile elektrik santrallerini imal, temin ve tesis etmek, işletmek ve bunların ticaretini yapmaktır. Kuruluş, Türkiye'de anahtar teslimi hidroelektrik santrali imalatı yapan tek yerli kuruluş olup imalat faaliyetlerini Diyarbakır ve Ankara fabrikalarında sürdürmektedir.

Önemli Gelişmeler

TEMSAN devam eden işlerine ilaveten 2023 yılında özel sektörden 8,1 milyon TL, kamu sektöründen ise 146,1 milyon TL tutarında iş almıştır. Alınan işlerin kapsamını;

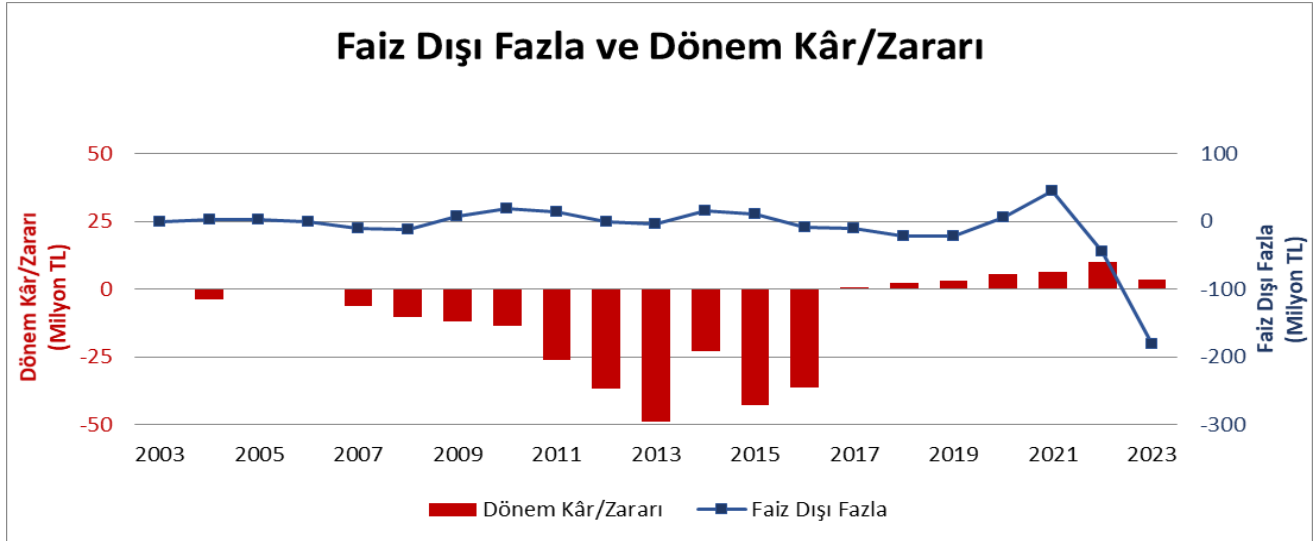
- Doğalgaz ve Hidroelektrik Santral Rehabilitasyon İşleri,
- Hidrotürbin ve hidrogeneratör satışları,
- BİOTEM (Hayvansal Dışkılardan Üretilen Doğalgaz) satışı,
- Petrol ve doğalgaz (BOTAŞ) sektörüne yapılan işler oluşturmaktadır.

Mali Durum

Kuruluşun 2022 yılında 361,2 milyon TL olan brüt satış tutarı, 2023 yılında %50,7 oranında artarak 544,3 milyon TL şeklinde gerçekleşmiştir. Bununla birlikte 2022 yılında 9,8 milyon TL dönem kârı olan Kuruluş 2023 yılında %63,8'lik oranda bir azalışla 3,6 milyon TL dönem kârı elde etmiştir. Kuruluş tarafından yapılan yatırım harcaması 2023 yılında 2022 yılına kıyasla %23,2 oranında artarak 8,5 milyon TL tutarında gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	397,3	361,2	544,3	50,7
Satışların Maliyeti	381,9	308,2	511,9	66,1
Faaliyet Giderleri	6,1	12,5	31,6	153,0
Faaliyet Kâr Zararı	9,4	40,5	0,8	-98,0
Finansman Giderleri	2,7	0,6	3,7	543,4
Dönem Kâr Zararı	6,3	9,8	3,6	-63,8
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	260,8	457,0	982,2	114,9
Stok	39,8	94,0	135,1	43,9
Duran Varlıklar	39,0	38,8	230,6	493,9
Aktif Toplamı	299,7	495,8	1.212,8	144,6
KV Yabancı Kaynaklar	199,5	416,0	748,2	79,9
UV Yabancı Kaynaklar	5,0	5,0	177,2	3.452,4
Özkaynaklar	57,0	74,9	287,4	283,9
Rasyolar				
Cari Oran	1,31	1,10	1,31	19,5
Asit Test Oranı	1,11	0,87	1,13	29,7
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	96,4	116,7	146,0	25,2
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	138,4	140,4	86,1	-38,7
Özsermaye Getiri Oranı %	11,06	13,14	1,24	-90,6
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	191	192	190	-1,0
Toplam İstihdam Gideri	40,0	74,7	135,9	82,0
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	12,0	8,0	30,0	275,0
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	2.079,9	1.881,1	2.864,8	52,3
Personel Başına Gider	1.999,2	1.605,3	2.694,1	67,8
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	49,0	210,1	4,2	-98,0
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	49,0	85,1	143,1	68,3
Yatırım Harcaması	2,6	6,9	8,5	23,2
Faiz Dışı Fazla	44,4	-44,2	-181,7	-311,1

Kaynak: TEMSAN, HMB

4.18. Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Ömer Sami YAPICI (YK Başkanı ve Genel Müdür)
 Zafer TURUT (Üye – Genel Müdür Yrd.)
 Mahmut YAĞIZ (Üye – Genel Müdür Yrd.)
 Buğrahan KARAVELİ (Üye – İlgili Bakanlık)
 Ahmet ÖZKAYA (Üye – İlgili Bakanlık)
 Boş (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
 Nominal Sermaye: 22 milyar TL
 Ödenmiş Sermaye: 21,3 milyar TL

İlgili Bakanlık

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.tedas.gov.tr>

TEDAŞ, 12/08/1993 tarihinde TEK'in TEAŞ ve TEDAŞ ünvanlı iki ayrı İDT halinde yeniden teşkilatlandırılmasıyla kurulmuştur. Bu yeni yapılanmada, TEK'in elektrik dağıtım müesseseleri ve bu müesseselerin mevcut faaliyetleri ile ticaret ünvanları yeni duruma göre tescil edilmek suretiyle TEDAŞ bünyesinde kalmıştır.

“Elektrik Enerjisi Sektörü Reformu ve Özelleştirme Strateji Belgesi” çerçevesinde 2004 yılında özelleştirme kapsam ve programına alınan TEDAŞ, 20 bölgesel dağıtım şirketini kapsayacak şekilde teşkilatlandırılmıştır. 24/07/2006 tarihinde TEDAŞ ile bağlı elektrik dağıtım şirketleri arasında İşletme Hakkı Devir Sözleşmeleri imzalanmış olup 01/09/2006 tarihinde EPDK tarafından elektrik dağıtım şirketlerine dağıtım ve perakende satış lisansları verilerek maliyet esaslı tarifeler oluşturulmuştur.

Öte yandan, şirket uhdesindeki tüm dağıtım şirketleri Ağustos 2013 itibarıyla özel sektöre devredilmiştir. Akabinde TEDAŞ, ÖYK'nin 25/04/2017 tarihli ve 2017/12 sayılı Kararı ile özelleştirme kapsam ve programından çıkarılarak eski statüsüne iade edilmiştir. Kuruluş halihazırda;

- Elektrik dağıtım şirketlerinin yatırım programında yer alan tesislerinin projelerinin onayı, geçici ve kesin kabul işlemleri,
- Lisanssız üretim tesislerinin (GES, RES, HES, Kojenerasyon gibi) projelerinin onayı, geçici ve kesin kabul işlemleri,
- Elektrik dağıtım şirketlerinin genel aydınlatma projelerinin onayı, geçici ve kesin kabulleri ve
- Dağıtım faaliyetleri için gerekli görülen taşınmazlara ilişkin kamulaştırma işlemlerini yürütmektedir.

Önemli Gelişmeler

2023 yılı içerisinde; dağıtım şirketlerinin faaliyetlerinin denetimi kapsamında 21 adet periyodik denetim ve 43 adet kısmi denetim gerçekleştirilmiştir. TEDAŞ ile elektrik dağıtım şirketleri arasında imzalanan “İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi”nin ve görevli tedarik şirketleri arasında imzalanan “İşletme Hakkı Devir Sözleşmeleri Kapsamındaki Varlıkların Ayrıştırılarak Görevli Tedarik Şirketinin Kullanımına Verilmesine İlişkin Sözleşme”nin ilgili hükümleri kapsamında; 2023 yılında 19 elektrik dağıtım şirketi ve 18 görevli tedarik şirketi nezdinde olmak üzere toplamda 37 şirketin malik sıfatı ile kontrolleri gerçekleştirilmiştir. 1000 kW üstü GES tesisleri ile diğer lisanssız üretim santrallerinin proje onay işlemleri 2023 yılında da yapılmıştır.

2023 yılında yaklaşık 18,75 GWe gücünde 4.905 adet lisanssız üretim santraline ilişkin proje onay işlemleri yapılmıştır. Ayrıca 1.174 adet lisanssız üretim santraline ilişkin kabul işlemleri yapılmıştır. Bunlarla birlikte 2023 yılında tüm bölgelerde dağıtım tesisi projeleri, yenilenebilir enerji üretim tesisi projeleri, bakım projeleri, 3. şahıs projeleri olmak üzere toplam 13.319 adet proje onayı işlemi tamamlanmıştır.

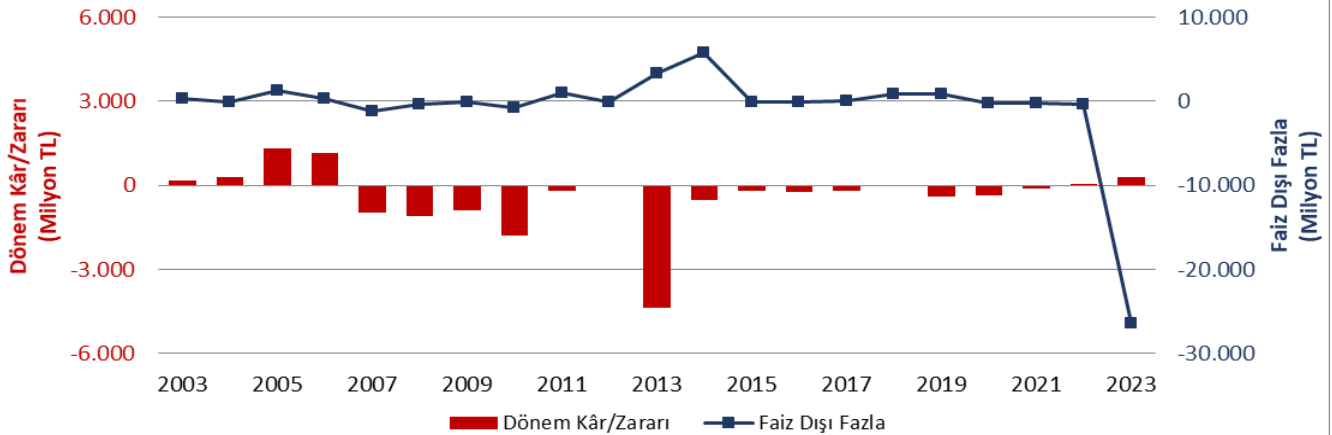
Mali Durum

Kuruluşun 2022 yılında yaklaşık 1 milyar TL olan brüt satış tutarı, 2023 yılında %76,1 oranında artarak 1,8 milyar TL şeklinde gerçekleşmiştir. Bununla birlikte 2022 yılında 34 milyon TL faaliyet zararı olan Kuruluş 2023 yılında %401,5'lik oranda bir artışla 102,5 milyon TL faaliyet kârı elde etmiştir. Uhdesindeki tüm dağıtım şirketleri özel sektöre devredilen Kuruluşun 2023 yılı dönem kârı 283,6 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Kuruluşun satış gelirlerini proje onay, geçici kabul, kesin kabul ve eğitim faaliyeti gelirleri oluşturmaktadır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	652,5	1.031,7	1.816,6	76,1
Satışların Maliyeti	437,4	696,1	1.203,5	72,9
Faaliyet Giderleri	318,0	326,6	432,9	32,6
Faaliyet Kâr Zararı	-146,1	-34,0	102,5	401,5
Finansman Giderleri	0,2	0,3	0,5	65,8
Dönem Kâr Zararı	-106,0	56,9	283,6	398,7
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	6.902,7	7.186,6	8.902,0	23,9
Stok	4,2	3,5	0,0	-100,0
Duran Varlıklar	2.159,6	2.454,6	28.771,4	1.072,2
Aktif Toplamı	9.062,2	9.641,1	37.673,4	290,8
KV Yabancı Kaynaklar	1.817,0	1.911,9	3.420,4	78,9
UV Yabancı Kaynaklar	2.487,7	2.914,9	3.629,4	24,5
Özkaynaklar	4.757,5	4.814,4	30.623,6	536,1
Rasyolar				
Cari Oran	3,80	3,76	2,60	-30,8
Asit Test Oranı	3,80	3,76	2,60	-30,7
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	1.409,5	745,1	259,7	-65,2
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	1.466,2	723,1	284,5	-60,7
Özsermaye Getiri Oranı %	-2,23	1,18	0,93	-21,6
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	1.344	1.356	1.343	-1,0
Toplam İstihdam Gideri	236,6	338,9	666,2	96,6
Bütçe ilişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	0,0	0,0
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	485,4	761,0	1.352,8	77,8
Personel Başına Gider	325,4	513,4	896,2	74,6
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	-108,7	-25,1	76,3	404,0
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	483,9	712,2	1.382,6	94,1
Yatırım Harcaması	49,3	131,4	168,7	28,4
Faiz Dışı Fazla	-207,8	-427,5	-26.434,2	-6.084,2

Kaynak: TEDAŞ, HMB

Faiz Dışı Fazla ve Dönem Kâr/Zararı

4.19. Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Dr. Muhiddin ŞAHİN (YK Başkanı ve Genel Müdür)
Adem DİNÇ (Üye – İlgili Bakanlık)
Doç. Dr. Hakan BİLİR (Üye – İlgili Bakanlık)
Dr. Mehmet HASDEMİR (Üye – İlgili Bakanlık)
Mehmet TUNÇAK (Üye – İlgili Bakanlık)
Fatih ALTINKAYIK (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

TVF Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 20,2 milyar TL
Ödenmiş Sermaye: 11,6 milyar TL

İlgili Bakanlık

Tarım ve Orman Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.turkseker.gov.tr>

TŞFAŞ, 06/07/1935 tarihinde şeker pancarından şeker üretmek ve pazarlamak amacıyla kurulmuştur. Kuruluş, 1984 yılında 233 sayılı KHK ile birlikte kamu iktisadi teşebbüsü niteliğini kazanmıştır.

ÖYK'nin 20/12/2000 tarihli ve 2000/92 sayılı Kararı ile özelleştirme kapsamına, 12/08/2008 tarihli ve 2008/50 sayılı Kararı ile de özelleştirme programına alınan TŞFAŞ, 2021 yılında özelleştirme kapsam ve programından çıkartılarak TVF'ye devredilmiştir. Ayrıca, 12/11/2021 tarihli ve 4803 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Tarım ve Orman Bakanlığı ile ilgilendirilmiştir. Kuruluşun yeni Ana Statüsü 15/09/2023 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup 233 sayılı KHK kapsamında İDT olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

2023 yılı sonu itibarıyla ülkemizde pancardan şeker üreten 33 fabrikanın 15'i TŞFAŞ'ye ait olup faaliyet konusu başta pancar şekeri üretmek ve satmak olan Kuruluşun amacı, tüm faaliyetlerini kârlılık ve verimlilik ilkesi çerçevesinde, iç ve dış pazar isteklerini karşılayabilecek nicelik ve nitelikte, ticari, ekonomik ve sosyal gereklere uygun biçimde yürütmektir.

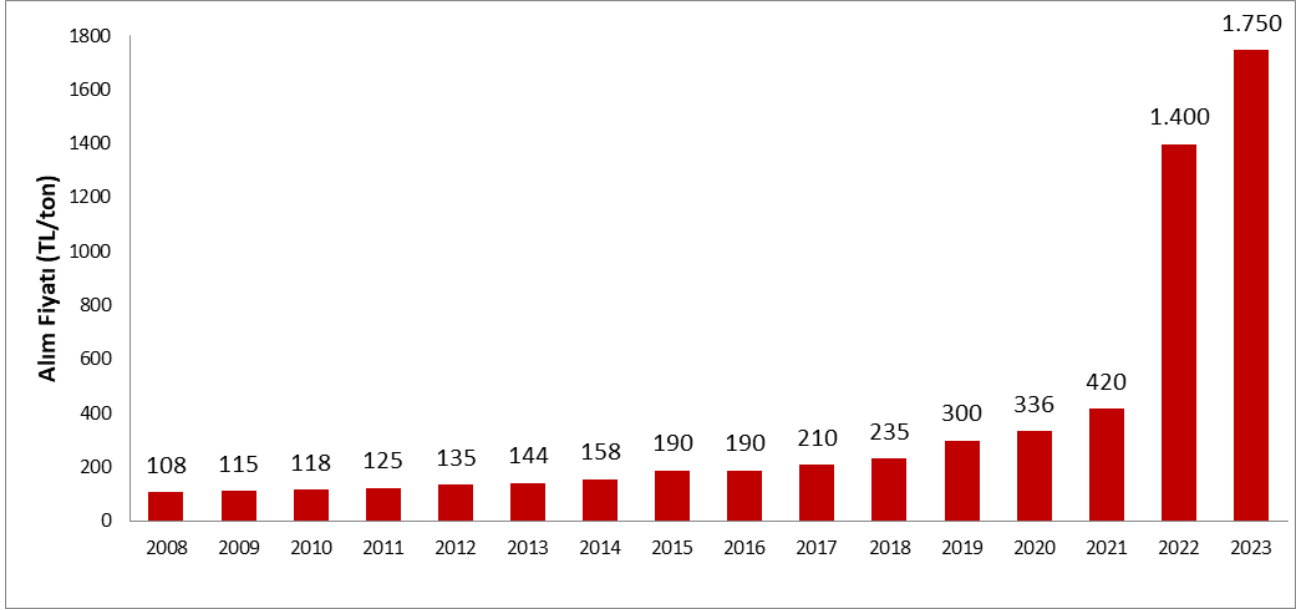
Kuruluşun 2023/2024 pazarlama yılı pancar şekeri A kotasına göre pazar payı yaklaşık %37 düzeyindedir.

Önemli Gelişmeler

2023 yılında yurt içi talebe göre üretilen ve pazarlama yılı içinde iç pazara verilebilen şeker miktarını belirten %16 polar şeker ihtiva eden A kotası şeker pancarının alım fiyatı bir önceki yıla göre %25 artışla 1.750 TL/ton olarak belirlenmiştir. 2008 - 2023 yılları arasında pancar alım fiyatları Grafik 8'de gösterilmiştir.

TÜİK verilerine göre 2023 yılında yurt içi şeker pancarı üretimi bir önceki yıla göre yaklaşık %31 artışla 25,3 milyon ton olarak gerçekleşmiş olup 2023/2024 pazarlama yılında TŞFAŞ'nin fabrikalarında yaklaşık 9 milyon ton pancar işlenmiştir.

2023/24 pazarlama yılında ülke toplam pancar şekeri A kotası yaklaşık 2,83 milyon ton olarak belirlenmiş ve TŞFAŞ'ye yaklaşık 1,04 milyon ton A kotası tahsis edilmiştir. Aynı pazarlama döneminde, TŞFAŞ tarafından yaklaşık 1,16 milyon ton şeker üretilmiştir. Ayrıca, Kuruluş tarafından 2023 yılında yurt içinde yaklaşık 767 bin ton şeker satışı gerçekleştirilmiştir.

Grafik 8: TŞFAŞ Şeker Pancarı Alım Fiyatları (TL/Ton)

Kaynak: TŞFAŞ

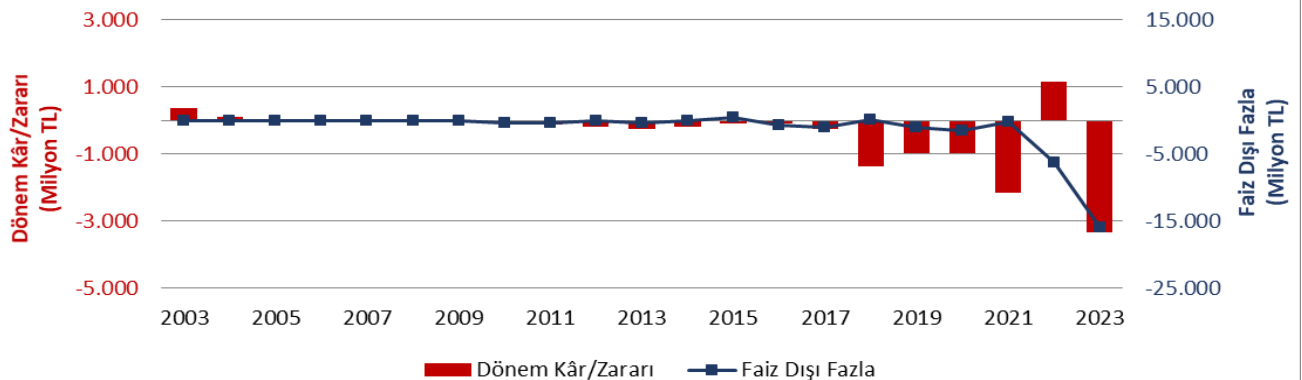
Mali Durum

Kuruluş 2023 yılında yaklaşık 709,9 milyon TL faaliyet zararı etmiş olup yaklaşık 2,4 milyar TL tutarındaki finansman giderinin de etkisiyle 3,3 milyar TL dönem zararı etmiştir. Kuruluşun 2023 yılında kısa vadeli yabancı kaynakları bir önceki yıla göre %96,3, dönen varlıkları %129,4 oranında artış göstermiş olup stoklarında ise %120,7 oranında artış meydana gelmiştir. Bu kapsamda, kısa vadeli borçlarını karşılayabilme oranlarından cari oran %16,9 oranında artışla 1,09 olmuştur.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	%Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	6.556,8	10.214,0	18.605,0	82,2
Satışların Maliyeti	7.092,8	7.549,6	16.886,2	123,7
Faaliyet Giderleri	329,3	559,0	1.254,8	124,5
Faaliyet Kâr Zararı	-1.062,4	2.104,6	-709,9	-133,7
Finansman Giderleri	1.017,7	896,5	2.378,6	165,3
Dönem Kâr Zararı	-2.143,2	1.168,9	-3.340,0	-385,7
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	4.537,7	15.288,2	35.075,0	129,4
Stok	3.978,1	14.026,3	30.954,9	120,7
Duran Varlıklar	704,7	905,5	5.455,1	502,4
Aktif Toplamı	5.242,5	16.193,7	40.530,1	150,3
KV Yabancı Kaynaklar	8.402,9	16.325,2	32.043,6	96,3
UV Yabancı Kaynaklar	53,9	64,0	87,1	36,1
Özkaynaklar	-3.214,3	-195,4	8.399,4	4.397,7
Rasyolar				
Cari Oran	0,54	0,94	1,09	16,9
Asit Test Oranı	0,07	0,08	0,13	66,3
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	18,5	4,4	3,2	-27,6
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	126,6	199,9	231,6	15,9
Özsermaye Getiri Oranı %	66,68	-598,08	-39,76	93,4
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	5.855	5.652	6.082,5	7,6
Toplam İstihdam Gideri	1.056,6	1.650,8	3.591,3	117,6
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	1.850,0	6.800,0	267,6
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	1.119,9	1.807,2	3.058,8	69,3
Personel Başına Gider	1.211,4	1.335,7	2.776,2	107,8
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	-181,5	372,4	-116,7	-131,3
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	-17,7	3.781,1	2.725,9	-27,9
Yatırım Harcaması	121,6	276,6	434,1	57,0
Faiz Dışı Fazla	-265,7	-6.345,9	-16.017,4	-152,4

Kaynak: TŞFAŞ, HMB

Faiz Dışı Fazla ve Dönem Kâr/Zararı

BÖLÜM 5

2023

**KAMU
İŞLETMELERİ
RAPORU**

KİT'LERİN BAĞLI ORTAKLIKLARI

Bağlı ortaklıklar, 233 sayılı KHK’de “Sermayesinin %50’sinden fazlası bir KİT’e ait olan ve 233 sayılı KHK’ye tabi olarak faaliyet gösteren anonim şirketler” şeklinde tanımlanmaktadır.

03/03/2020 tarihli ve 2186 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile TCDD’nin bağlı ortaklıkları olan TÜDEMSAŞ, TÜVASAŞ ve TULOMSAŞ’ın birleştirilmesi suretiyle bir İDT olarak TÜRASAŞ kurulmuştur. Demiryolu altyapısı ve altyapı işletmeciliğini yapmakta olan TCDD, tek bağlı ortaklığı olan TCDD Taşımacılık A.Ş. ile faaliyetlerine devam etmektedir.

TCDD’nin bağlı ortaklığının yanı sıra 17/01/2018 tarihli ve 2018/11226 sayılı BKK ile TİGEM’in %80 oranında hissedar olduğu Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş. adındaki bağlı ortaklığı kurulmuştur. Ancak söz konusu bağlı ortaklığın 30/11/2023 tarihli ve 7899 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile tasfiye edilmesine karar verildiğinden, bu şirket Raporda ayrı bir bölümde anlatılmamış, toplulaştırılmış KİT ve bağlı ortaklık verileri arasında da şirkete ait verilere yer verilmemiştir.

5.1. TCDD Taşımacılık A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Ufuk YALÇIN (YK Başkanı ve Genel Müdür)

Erol ARIKAN (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Çetin ALTUN (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Salih TAN (Üye – İlgili Bakanlık)

Boş (Üye – İlgili Bakanlık)

Boş (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

TCDD Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 40 milyar TL

Ödenmiş Sermaye: 32,2 milyar TL

İlgili Bakanlık

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

Bağlı Olduğu Kuruluş

TCDD

İnternet Adresi

<http://www.tcddtasimacilik.gov.tr>

6461 sayılı Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleştirilmesi Hakkında Kanun uyarınca demiryolu altyapı işletmeciliği ile demiryolu taşımacılığı birbirinden ayrılmış ve ulusal demiryolu altyapı ağı üzerinde YHT işletmeciliği, konvansiyonel yolcu taşımacılığı, kent içi banliyö taşımacılığı, yük taşımacılığı yapmak ve lojistik hizmetler sunmak üzere, TCDD'nin bağlı ortaklığı statüsünde "TCDD Taşımacılık A.Ş." kurulmuştur. Kuruluş 14/06/2016 tarihinde tescil edilerek 01/01/2017 tarihinden itibaren demiryolu tren işletmecisi olarak fiilen faaliyetlerine başlamıştır.

Önemli Gelişmeler

2023 yılında YHT, kent içi ve konvansiyonel olmak üzere toplamda 255 milyon yolcu taşınmıştır. Buna karşılık 17.446 milyon yolcu-km üretimi gerçekleşmiştir. 2023 yılında 2022 yılına göre toplam yolcu sayısında ve yolcu-km üretiminde %8'lik artış sağlanmıştır. Bu kapsamda 2023 yılında bir önceki yıla göre, kent içi ulaşımda (Marmaray ve Başkentray) %10'luk artış ile 229,8 milyon; konvansiyonel trenlerde %24'lük azalış ile 13,1 milyon; YHT'de ise %27'lik artışla 11,9 milyon yolcu taşınmıştır. 2023 yılında yük taşımacılığında ise 27,1 milyon netton yük taşıması gerçekleşmiştir. Ayrıca Marmaray kullanılarak 2023 yılında 847 adet sefer ile 564 bin ton yük taşıması gerçekleştirilmiştir.

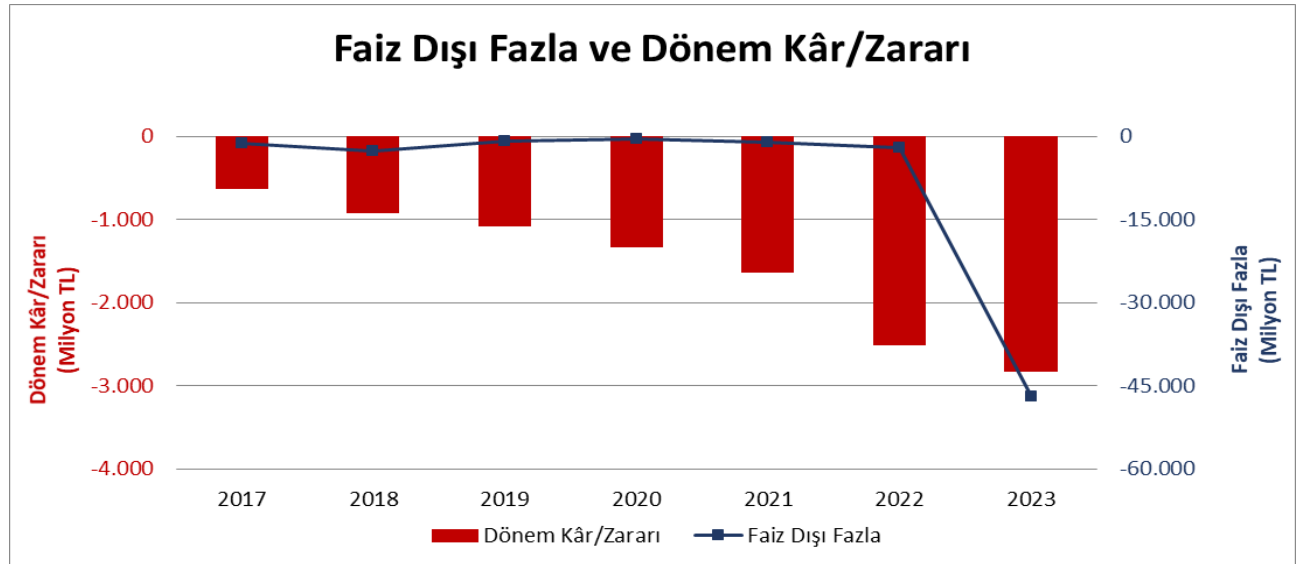
AFAD ve TCDD Taşımacılık A.Ş. koordinasyonunda bir araya gelen sivil toplum kuruluşlarının desteğiyle hazırlanan insani yardım malzemeleri taşıyan İyilik Trenleri Afganistan ve Pakistan'a gönderilmiştir. Bu kapsamda 2022 yılından itibaren, 19 tren seferi ile 433 vagona 8.145 ton yardım malzemesi Afganistan'daki, 13 tren seferi ile 334 vagona 7.330 ton yardım malzemesi Pakistan'daki ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmıştır.

Mali Durum

Kuruluş, 2023 yılında 2,8 milyar TL dönem zararı kaydetmiştir. Diğer taraftan, 6461 sayılı Kanun'un geçici 3 üncü maddesi gereği Kuruluşun finansman açığı TCDD tarafından karşılanmaktadır. Ayrıca Kuruluşun, mezkûr kanunun 8 inci maddesi gereği Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı bütçesinde yer alan Kamu Hizmeti Yükümlülüğü ödeneğinden aktarılacak suretiyle yolcu taşımacılığında zarar eden hatlarda katlandığı maliyeti karşılanmaktadır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	2.943,6	7.179,9	12.433,9	73,2
Satışların Maliyeti	4.240,1	8.857,1	13.786,4	55,7
Faaliyet Giderleri	317,3	689,2	1.480,6	114,8
Faaliyet Kâr Zararı	-1.709,3	-2.650,8	-3.108,1	-17,2
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	-1.641,2	-2.511,4	-2.831,0	-12,7
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	2.643,5	4.063,8	7.488,2	84,3
Stok	1.355,3	2.216,2	3.316,2	49,6
Duran Varlıklar	8.143,4	10.393,4	61.355,0	490,3
Aktif Toplamı	10.786,9	14.457,2	68.843,2	376,2
KV Yabancı Kaynaklar	1.256,4	1.315,9	1.310,3	-0,4
UV Yabancı Kaynaklar	148,4	148,5	166,8	12,4
Özkaynaklar	9.382,2	12.992,9	67.366,1	418,5
Rasyolar				
Cari Oran	2,10	3,09	5,71	85,0
Asit Test Oranı	1,03	1,40	3,18	126,8
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	102,9	42,6	42,1	-1,2
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	49,7	71,0	83,1	17,1
Özsermaye Getiri Oranı %	-17,49	-19,33	-4,20	78,3
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	9.641	9.596	9.634	0,4
Toplam İstihdam Gideri	1.567,2	2.641,2	5.398,5	104,4
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	36,4	100,0
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	305,3	748,2	1.290,6	72,5
Personel Başına Gider	439,8	923,0	1.431,0	55,0
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	-177,3	-276,2	-322,6	-16,8
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	689,0	1.026,1	3.615,1	252,3
Yatırım Harcaması	545,6	2.869,0	6.109,5	112,9
Faiz Dışı Fazla	-1.027,0	-2.106,6	-46.914,7	-2.127,1

Kaynak: TCDD Taşımacılık A.Ş., HMB

BÖLÜM 6

2023
KAMU
İŞLETMELERİ
RAPORU

ÖZELLEŞTİRME PORTFÖYÜ

1984 yılında başlatılan kamuya ait yarım kalmış tesislerin tamamlanması veya yerine yeni bir tesis kurulması amacı ile özel sektöre devri uygulamaları 1994 yılında çıkarılan 4046 sayılı “Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun”la birlikte ivme kazanmıştır.

Özelleştirilmesi öngörülen teşebbüsler, Cumhurbaşkanı kararları ile KİT statüsünden çıkarılarak ÖİB’nin portföyüne aktarılmaktadır. Burada kuruluşların 233 sayılı KHK’ye tabiyetleri sona erdirilmekte, özelleştirmelerine yönelik birleşme veya bölünme işlemleri yapılmakta, gerektiğinde kuruluşlara sermaye transferi yapılarak kuruluşların özelleştirmeye hazırlık prosedürleri tamamlanmaktadır. Portföy değişikliğinde pay sahipliğine ilişkin tüm yetki ve sorumluluklar ÖİB’ye geçmekle birlikte, HMB söz konusu kuruluşların mali verilerini kendi portföyündeki KİT’lerde olduğu gibi yakından takip etmekte, yatırım ve finansman programı kapsamında hesaplamalara dâhil etmekte ve raporlamaktadır.

2023 yılı sonu itibarıyla ÖİB’nin portföyünde kamu payı %50’nin üzerinde olan 4 ana işletmeci kuruluş yer almakta olup bu bölümde söz konusu kuruluşlar hakkında genel bilgiler verilerek bu kuruluşların 2023 yılı performansları özetlenmiştir.

Bu kuruluşların performansları ortaya konulurken, kuruluşların faaliyet alanları ve önemli gelişmeler özetlenmiş, seçilmiş bazı göstergeler verilerek kuruluşların ilgili yıla yönelik mali durumları hakkında bilgi sunulmuştur.

6.1. Sümer Holding A.Ş. Genel Müdürlüğü**Yönetim Kurulu Üyeleri**

Murat DÜLGER (YK Başkan V.)
Ufuk HACIAHMETOĞLU (Üye)
Salim KOCAARSLAN (Üye)
Taha ALBAYRAK (Üye)

Sermaye Yapısı

ÖİB Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 11,3 milyar TL
Ödenmiş Sermaye: 6,7 milyar TL

İlgili Bakanlık

HMB

İnternet Adresi

<http://www.sumerholding.gov.tr>

11/07/1933'te Sümerbank adıyla kurulan Sümer Holding A.Ş. 11/09/1987 tarihinde özelleştirme kapsamına alınmış ve 08/12/1987 tarihinde Sümerbank Holding A.Ş. olarak yeniden yapılandırılmıştır. 1993 yılında bünyesindeki bankacılık biriminin ayrılması ile birlikte Kuruluş bugünkü ünvanını almıştır.

Önemli Gelişmeler

2023 yılı sonu itibarıyla; 135 personeli, 1 bağlı ortaklığı ve 2'si faal 7 iştiraki ile 2 demir madeni sahası bulunan Holdingin özelleştirilme işlemleri devam etmektedir.

ÖİB'nin Holdinge vermiş olduğu özelleştirme yetkisi kapsamında 2023 yılında muhtelif kurum/kuruluşlara ait 14 adet taşınmaz satışa sunulmuş olup 8 adet taşınmazın 100.950.000 TL peşin satış tutarı üzerinden özelleştirme işlemi gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, demiryolu, park, organize sanayi bölgesi, boru hattı vb. alanında kalan mülkiyeti Holdinge ait 48 adet taşınmazın kamulaştırma işlemi yapılmıştır.

İhale yoluyla yapılan özelleştirme işlemleri, kamulaştırma, 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunun 2/i maddesi kapsamında yapılan devirler olmak üzere toplam 73 adet taşınmazın tapu devir işlemi gerçekleştirilmiştir.

ÖİB tarafından tüzel kişilikleri sonlandırılarak tüm hak ve yükümlülükleri ile birlikte Holding ile birleştirilen kurum/kuruluşlardan Holding bünyesine aktarılan taşınmazların takibinin daha etkin yapılabilmesini teminen toplam 705 adet taşınmazın Holding adına isim tashihi işlemleri yapılmıştır.

Holding mülkiyetinde bulunan taşınmazların mevcut durumunun yerinde incelenmesi ve fiili durumları hakkında güncel bilgilere sahip olunarak yapılması gereken işlemler ve alınması gereken önlemler hakkında girişimlerde bulunulabilmesini teminen periyodik olarak taşınmazların yerinde tespit çalışmaları yapılmıştır.

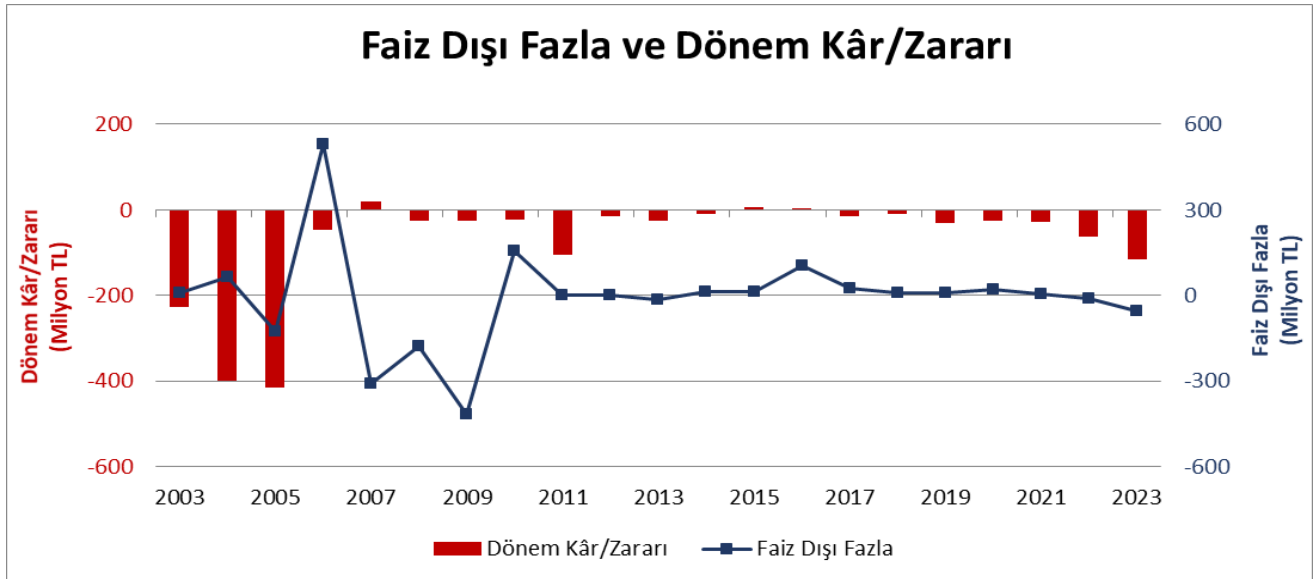
Mali Durum

2022 yılını 61,8 milyon TL zararla kapatan Kuruluş 2023 yılında 116,3 milyon TL zarar etmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER*	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	0,4	0,4	1,8	321,1
Satışların Maliyeti	0,6	0,8	1,5	95,6
Faaliyet Giderleri	33,9	58,1	109,0	87,7
Faaliyet Kâr Zararı	-34,1	-58,5	-108,8	-86,1
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	-28,0	-61,8	-116,3	-88,1
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	30,8	20,3	35,1	72,6
Stok	2,3	1,5	0,4	-74,3
Duran Varlıklar	34,9	49,4	251,1	408,1
Aktif Toplamı	65,6	69,8	286,2	310,4
KV Yabancı Kaynaklar	10,2	16,6	25,9	56,3
UV Yabancı Kaynaklar	13,4	23,4	36,4	55,5
Özkaynaklar	42,0	29,8	223,9	652,1
Rasyolar				
Cari Oran	3,00	1,22	1,35	10,4
Asit Test Oranı	2,78	1,13	1,34	18,1
Özsermaye Getiri Oranı %	-66,59	-207,70	-51,95	75,0
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	143	144	138	-4,2
Toplam İstihdam Gideri	27,9	48,1	88,4	83,7
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	32,2	49,6	123,4	148,9
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	0,4	-11,1	-25,9	-133,5
Yatırım Harcaması	0,0	3,1	0,8	-74,8
Faiz Dışı Fazla	6,8	-11,8	-53,4	-354,5

Kaynak: Sümer Holding A.Ş. Genel Müdürlüğü, HMB

(*): Kuruluşun satış faaliyeti sınırlı olduğu için anlamlı değerler yansıtmayacağından seçilmiş göstergeler tablosunda bu bölümdeki diğer Kuruluşlara kıyasla daha az kaleme yer verilmiştir.

6.2. Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş. Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Dr. Nazmi Zarifi GÜRKAN (YK Başkanı)
 Dr. Murat İ. ÇELEBİ (YK Başkanı V.)
 Prof. Dr. Uğur ÜNAL (Üye)
 Prof. Dr. Mazhar BAĞLI (Üye)
 Dr. Mert ÖZARAR (Üye)
 Şirvan ÇALIŞKAN (Üye)
 Nevzat TUNCER (Üye)

Sermaye Yapısı

ÖİB Sermaye payı: %100
 Nominal Sermaye: 220,9 milyon TL
 Ödenmiş Sermaye: 162,8 milyon TL

İlgili Bakanlık

HMB

İnternet Adresi

<http://www.tdi.gov.tr>

Temelleri 1843 yılında kurulan Fevaid-i Osmaniye'ye dayanan TDİ, "Türkiye Denizcilik İşletmeleri" adı altında Ulaştırma Bakanlığına bağlı olarak faaliyetlerine devam ederken 1993 yılında özelleştirme programına alınarak ÖİB'ye devredilmiş ve 1995 yılında anonim şirket haline dönüştürülmüştür. ÖYK'nin 03/02/2017 tarihli ve 2017/3 sayılı kararı ile ve Bakanlar Kurulu'nun 10/08/1993 tarihli ve 93/4693 sayılı kararı ile özelleştirme kapsamına alınan ve 4046 sayılı Kanun'un Geçici 11 inci maddesi uyarınca özelleştirme programına alınmış sayılan TDİ'nin sermayesinde bulunan %49 oranındaki hissenin özelleştirme kapsam ve programından çıkartılarak TVF'ye devrine karar verilmiştir. Daha sonra, 26/04/2022 tarihli ve 5531 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 03/02/2017 tarihli ve 2017/3 sayılı kararın iptaline hükmedilmiştir.

TDİ; işletme hakkı devri yöntemiyle özelleştirilmiş olan limanların 4046 sayılı Kanun, İşletme Hakkı Devir Sözleşmeleri ve mevzuat hükümleri kapsamında takibini yapmakta, devir sözleşmelerinden doğan hakları izlemekte, liman faaliyetlerini ve yatırımlarını takip etmektedir. Diğer taraftan Kuruluşun görev alanında, bünyesindeki limanların işletmeciliğini yürütmek ve her türlü gemi ve deniz araçlarının inşa, bakım ve onarım işlerini yapmak yer almaktadır.

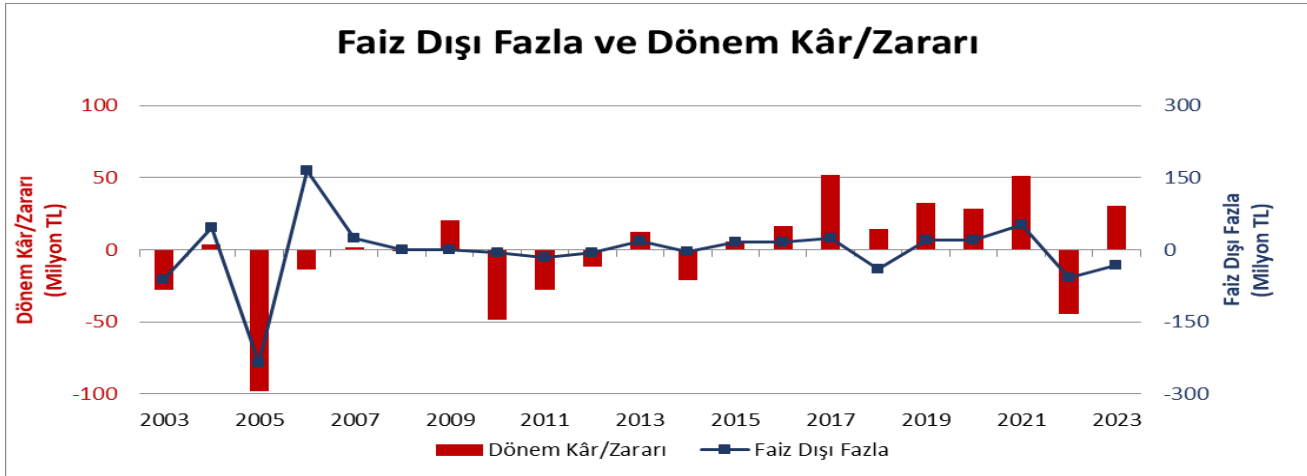
Bunun dışında, Tekirdağ Çeşmeli Limanı ile Fenerbahçe Kalamış Limanının özelleştirme süreci devam etmekte olup; Sarayburnu, Çanakkale Kabatepe ve Çanakkale Gökçeada Kuzu Limanları Kuruluş tarafından işletilmektedir.

Mali Durum

Kuruluşun 2022 yılında 15 milyon TL olan brüt satış tutarı, 2023 yılında %155,7 oranında artarak 38,3 milyon TL şeklinde gerçekleşmiştir. 2022 yılında 44,6 milyon TL zarar eden Kuruluş 2023 yılında 30,6 milyon TL kâr elde etmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER*	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	58,4	15,0	38,3	155,7
Satışların Maliyeti	24,6	16,6	23,3	40,6
Faaliyet Giderleri	40,0	70,6	105,9	50,0
Faaliyet Kâr Zararı	-10,4	-72,3	-91,2	-26,2
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	51,1	-44,6	30,6	168,6
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	504,3	85,9	184,9	115,2
Stok	0,2	0,0	12,4	51.537,5
Duran Varlıklar	10.060,7	9.850,2	42.420,6	330,7
Aktif Toplamı	10.565,0	9.936,1	42.605,5	328,8
KV Yabancı Kaynaklar	27,0	10,0	71,7	618,0
UV Yabancı Kaynaklar	374,0	40,2	49,8	23,7
Özkaynaklar	10.164,0	9.885,9	42.484,0	329,7
Rasyolar				
Cari Oran	18,69	8,60	2,58	-70,0
Asit Test Oranı	18,69	8,60	2,40	-72,0
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	159,1	681,1	220,0	-67,7
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	150,4	564,9	248,0	-56,1
Özsermaye Getiri Oranı %	0,37	-0,45	0,07	116,0
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	140	120	91	-24,2
Toplam İstihdam Gideri	32,5	57,2	89,0	55,6
Bütçe İlişkisi (milyon TL)				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	0,0	0,0
Verimlilik Göstergeleri (bin TL)				
Personel Başına Brüt Satışlar	417,0	124,8	421,0	237,2
Personel Başına Gider	175,7	137,9	255,6	85,4
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı	-74,6	-602,3	-1.002,3	-66,4
Diğer (milyon TL)				
Katma Değer	116,4	21,3	644,9	2.923,5
Yatırım Harcaması	7,7	2,3	3,8	64,1
Faiz Dışı Fazla	51,9	-57,5	-32,4	43,6

Kaynak: TDİ, HMB

6.3. Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş. Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Hasan KAYMAK (Başkan)
Muhammed DEMİRALP (Üye)
Mustafa KILINÇ (Üye)
Ahmet YETİŞKİN (Üye)

Sermaye Yapısı

ÖİB Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 1 milyon TL
Ödenmiş Sermaye: 1 milyon TL

İlgili Bakanlık

HMB

İnternet Adresi

<http://www.aduas.gov.tr>

ÖYK'nin 27/12/2006 tarihli ve 2006/100 sayılı Kararı ile özelleştirme programına alınan EÜAŞ'a ait Tercan, Kuzgun, Mercan, İkizdere, Çıldır, Beyköy ve Ataköy HES ile Engil Gaz Türbinleri Santrali ve Denizli JES'in işletilmesi amacıyla 4046 sayılı Kanun kapsamında ÖİB'nin 19/04/2007 tarihli ve 415 sayılı Olur'u ile kurulan ADÜAŞ, Ana Sözleşmesinin Ankara Ticaret Sicili'ne tescili ile birlikte 29/05/2007 tarihi itibarıyla faaliyete başlamış ve Ana Sözleşmesi 01/06/2007 tarihinde Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanmıştır.

Anılan santraller 01/07/2007 tarihinden, İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi ile Zorlu Doğal Elektrik Üretim A.Ş.'ye devredilerek özelleştirildikleri 01/09/2008 tarihine kadar 14 ay boyunca ADÜAŞ tarafından işletilmiştir.

Diğer taraftan ÖİB'nin 02/11/2007 tarihli ve 1205 sayılı Olur'u doğrultusunda, 25/09/2006 tarihinde işletme hakkı 36 yıllığına Eti Maden A.Ş.'ye verilmiş olan Murgul HES, Sümer Holding tarafından taşınmazları ve mevcut İşletme Hakkı Sözleşmesi ile birlikte ADÜAŞ'a devredilmiştir.

ADÜAŞ, 01/09/2008 tarihli İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi kapsamında, ADÜAŞ'a devredilen santrallerin denetlenmesi, yeni yatırımlarının onaylanması, santrallerin her zaman üretime hazır bir şekilde tutulmasının sağlanması görevlerini yürütmektedir.

ÖYK'nin 22/07/2015 tarih ve 2015/63 sayılı Kararı ile EÜAŞ'a ait iken özelleştirme programına alınan santrallerin şirketleştirilmesi sonucu kurulan ve bu kapsamda bünyesinde bulunan varlıkların özelleştirilmesi için ÖİB tarafından yetkilendirilen ADÜAŞ'ın hisselerinin "satış (blok satış)" yöntemiyle özelleştirilmesine ve özelleştirme işlemlerinin 31/12/2025 tarihine kadar tamamlanmasına karar verilmiştir.

Ayrıca ÖİB, 4046 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin son fıkrası kapsamında; gerek Şirket bünyesinde bulunan taşınmazlar gerekse Şirkete bedelsiz devrettiği muhtelif taşınmazların özelleştirilmesi konusunda ADÜAŞ Yönetim Kuruluna yetki vermekte olup ADÜAŞ, portföyünde yer alan varlıkların özelleştirilmelerine ilişkin ihale çalışmalarını 4046 sayılı Kanun kapsamında yürütmektedir.

Önemli Gelişmeler

Danışmanlık hizmetleri kapsamında 2023 yılında 120 adet muhtelif taşınmaza ilişkin gayrimenkul değerlendirme raporu hazırlanmıştır.

Mali Durum

2023 yılında brüt satış geliri bulunmayan Kuruluşun başlıca gelirleri faiz gelirlerinden, başlıca giderleri ise genel yönetim giderlerinden oluşmakta olup dönem kârı 533,4 bin TL'dir.

Kuruluşun 2023 yılı aktif büyüklüğü 903,1 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Aktif toplamının %5,8'ini dönen, %94,2'sini ise duran varlıklar oluşturmaktadır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER*	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	0,0	0,0	0,0	0,0
Satışların Maliyeti	0,0	0,0	0,0	0,0
Faaliyet Giderleri	4,0	7,5	18,9	152,0
Faaliyet Kâr Zararı	-4,0	-7,5	-18,9	152,0
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	1,8	3,9	0,5	-89,7
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	32,1	40,6	52,7	29,8
Duran Varlıklar	54,3	53,0	850,4	1.504,5
Aktif Toplamı	86,4	93,6	903,1	864,9
KV Yabancı Kaynaklar	0,4	2,2	7,5	240,9
UV Yabancı Kaynaklar	1,2	3,4	8,9	161,8
Özkaynaklar	84,9	88,0	886,7	907,6
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	9	8	10	25,0

Kaynak: ADÜAŞ

(*): Kuruluşun satış faaliyeti bulunmadığı için anlamlı değerler yansıtmayacağından seçilmiş göstergeler tablosunda bu bölümdeki diğer Kuruluşlara kıyasla daha az kaleme yer verilmiştir.

6.4. Doğusan Boru Sanayii ve Ticaret A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Abdullah Yasir ŞAHİN (YK Başkanı)

Müjdat EKİN (YK II. Başkanı)

Fatih UYSAN (Üye)

Ömer Faruk ÖZKAN (Üye)

Hilal YÜCEL (Üye)

Sermaye Yapısı

ÖİB Sermaye Payı: %56,09

Kayıtlı Sermaye Tavanı: 50 milyon TL

Çıkarılmış Sermaye: 39 milyon TL

İlgili Bakanlık

HMB

İnternet Adresi

<http://www.dogusanas.com.tr>

Doğusan Boru Sanayii ve Ticaret A.Ş., yurt dışında çalışan 180 işçi tarafından halka açık anonim şirket olarak 1974 yılında kurulmuştur. İller Bankası A.Ş., aynı yıl Şirkete %30 oranında ortak olarak 2007 yılında hisse oranını %56,09 seviyesine yükseltmiştir. ÖYK'nin 12/07/2007 tarih ve 2007/49 sayılı Kararı ile Şirketin İller Bankası A.Ş.'ye ait hisseleri özelleştirme kapsam ve programına alınmıştır. Halka açık olan Şirketin geri kalan %43,91 oranındaki hissesi, BİST'te işlem görmektedir.

Önemli Gelişmeler

Doğusan Boru Sanayii ve Ticaret A.Ş. içme suyu ve kanalizasyon alt yapısının inşaatında kullanılmak üzere asıl faaliyet konusu olan asbest elyaflı çimento boru üretimi yapmakta olup asbestli borulara yönelik talebin ortadan kalkması neticesinde 2005 yılında faaliyetini yönetim kurulu kararı ile durdurarak siparişe göre üretim kararı almıştır. Halen çeşitli belediyelerden ve İller Bankası'ndan gelen asbestli boru talepleri stoklardan karşılanmaktadır. Şirketin, 2005 yılından sonra ağırlıklı faaliyet konusu renkli perlitli kiremit ve karo üretimidir.

Şirket portlant çimentosu, doğal perlit agregası, demir oksit boya ve su ilavesi ile imal edilen renkli perlit beton kiremit ve renkli perlit yer karoları ile ilgili ticari ve endüstriyel faaliyetler yürütmektedir. Üretimde kullanılan perlit, Şirketin merkezi olan Erzincan il sınırları içindeki maden ocaklarından tedarik edilmekte olup üretilen kiremitler, Seraper marka lisansı ile pazarlanmaktadır.

Mali Durum

Şirketin 2023 yılı toplam satışları 2022 yılına kıyasla %123,4'lük bir artışla yaklaşık 55,4 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Satış maliyetlerinin bir önceki yıla göre %138,5 artması sonucunda Şirket 2023 yılında 9,1 milyon TL zarar etmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022 ¹
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	11,8	24,8	55,4	123,4
Satışların Maliyeti	8,7	20,8	49,6	138,5
Faaliyet Kâr Zararı	0,5	-0,2	-9,7	4.382,5
Dönem Kâr Zararı	0,6	1,1	-9,1	-765,0
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	12,7	20,9	33,8	61,7
Duran Varlıklar	26,0	26,6	70,4	164,7
Aktif Toplamı	38,7	47,5	104,2	119,4
KV Yabancı Kaynaklar	4,3	11,4	15,6	36,8
UV Yabancı Kaynaklar	3,4	3,4	4,0	17,6
Özkaynaklar	31,0	32,7	84,7	159,0
Rasyolar (%)				
Cari Oran	3,0	1,8	2,2	22,2
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	30	30	34	13,3

Kaynak: Doğusan Boru Sanayii ve Ticaret A.Ş.

Kamu Aydınlatma Platformu, TMS/TFRS kapsamında hazırlanan finansal tablolar

BÖLÜM 7

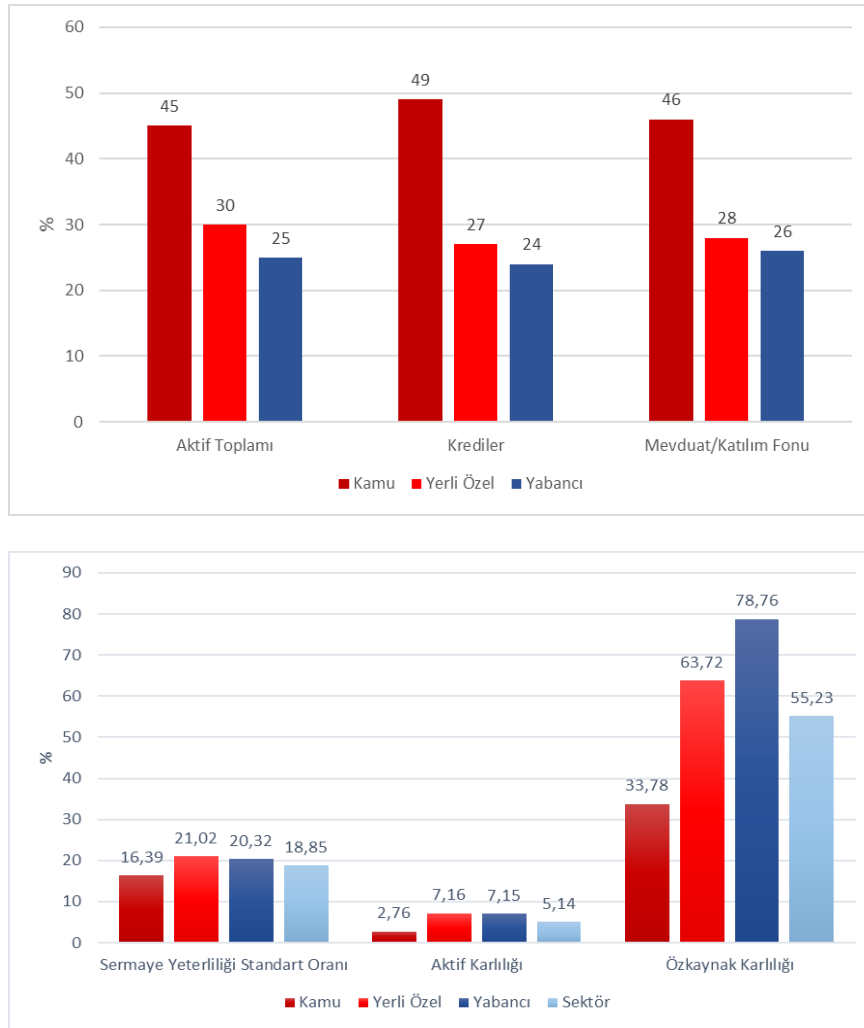
2023
KAMU
İŞLETMELERİ
RAPORU

KAMU SERMAYELİ BANKALAR

Bu bölümde, kamunun pay sahibi olduğu bankalara yönelik bilgilere yer verilmekte, bu bankaların 2023 yılı faaliyetlerine yönelik değerlendirmeler yapılmaktadır.

Bu bölümde, özel hukuk hükümlerine tabi olarak faaliyet gösteren kamu sermayeli, T.C. Ziraat Bankası A.Ş., Türkiye Halk Bankası A.Ş. ve Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş. ile kendi kanunları doğrultusunda faaliyet gösteren Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O., Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş., Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş., İller Bankası A.Ş. ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş. hakkında bilgilere yer verilmiştir.²⁷ “BDDK, Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri, Aralık 2023” raporunda yer alan bilgilere göre; kamu bankaları, bankacılık sektörünün aktif büyüklüğünün yaklaşık %45’ini, toplam krediler bakımından sektörün %49’unu, topladığı mevduat/katılım fonu bakımından sektörün %46’sını oluşturmaktadır. 31/12/2023 tarihi itibarıyla, sermaye yeterliliği standart oranı, kamu bankalarında %16,39, yerli özel bankalarda %21,02, yabancı bankalarda %20,32, sektörde %18,85 olarak gerçekleşmiştir. Aktif kârlılığı, kamu bankalarında %2,76, yerli özel bankalarda %7,16, yabancı bankalarda %7,15, sektörde %5,14 olarak gerçekleşmiştir. Özkaynak kârlılığı, kamu bankalarında %33,78, yerli özel bankalarda %63,72, yabancı bankalarda %78,76, sektörde %55,23 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 9: Seçilmiş Göstergeler Bazında Kamu Bankalarının Sektördeki Payı (31/12/2023)

Kaynak: BDDK, Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri, Aralık 2023

²⁷ Bu bölümde yer alan bankaların mali tabloları Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) esas alınarak hazırlanmıştır.

7.1. Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Burhaneddin TANYERİ (YK Başkanı)
 Veysi KAYNAK (YK Başkan V.)
 Alpaslan ÇAKAR (Üye – Genel Müdür)
 Serdar KILIÇ (Üye)
 Fazlı KILIÇ (Üye)
 Feyzi ÇUTUR (Üye)
 Fatih AYDOĞAN (Üye)
 İsmail İlhan HATİPOĞLU (Üye)
 Serruh KALELİ (Üye)

Sermaye Yapısı

TVF Sermaye Payı: %100
 Nominal Sermaye: 84,6 milyar TL
 Ödenmiş Sermaye: 84,6 milyar TL

İlgili Bakanlık

HMB

İnternet Adresi

<http://www.ziraatbank.com.tr>

T.C. Ziraat Bankası A.Ş.’nin temelini, 20/11/1863’te çiftçilerin oluşturduğu kaynakla Mithat Paşa öncülüğünde devlet eliyle ve devlet himayesinde kurulan “Memleket Sandıkları” oluşturmaktadır. İzleyen yıllarda sandıkların işleyişinde gözlenen bozulmalar sonucu 1883’te aynı amaçlar doğrultusunda “Menafi Sandıkları” oluşturulmuştur. 28/08/1888’de ise T.C. Ziraat Bankası Nizamnamesi yürürlüğe girmiş, o tarihte faaliyette bulunan Menafi Sandıkları da Banka şubelerine dönüştürülmüştür.

Satılması mümkün olan gayrimenkul rehini ve kuvvetli kefalet karşılığında çiftçiye kredi kullanırmak, faiz karşılığında tevdiat kabul etmek, ziraata ilişkin sarraflık ve aracılık işleri yapmak gibi amaçlarla kurulan Banka, 4603 sayılı Kanun’la 2000 yılında 233 sayılı KHK kapsamından çıkarılmıştır. Banka, özel hukuk kapsamında, mevduat bankası olarak faaliyet göstermekte olup Sayıştay denetimine tabidir.

24/01/2017 tarihli ve 2017/9756 sayılı BKK ile Türkiye Cumhuriyet Ziraat Bankası A.Ş.’nin sermayesinde bulunan Hazineye ait hisselerin tamamının TVF’ye aktarılmasına karar verilmiştir. Bankanın hisselerinin TVF’ye tesciline ilişkin ilan 21/09/2017 tarihli ve 9413 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde yayımlanmıştır. 15/07/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 2018/1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile ise HMB ilgili Bakanlık olarak belirlenmiştir.

31/12/2023 itibarıyla Banka, yurt içinde ve yurt dışında toplam 1.769 hizmet noktası ve 25.904 çalışanıyla kurumsal, girişimci ve bireysel bankacılık alanlarında faaliyet göstermektedir.

Önemli Gelişmeler

06/02/2023 günü Kahramanmaraş ve çevresinde 10 ilde meydana gelen, büyük maddi hasara ve can kaybına yol açan deprem felaketinin yaralarının sarılmasına katkı sağlamak amacı ile AFAD’a 20 milyar TL bağışta bulunulmuştur.

Ödenmiş sermaye 49,7 milyar TL artarak 34,9 milyar TL’den 84,6 milyar TL’ye yükselmiştir.

2023 yılında sürdürülebilirlik temalı sendikasyon kredisi %103 oranında yenilenmiştir. 2023 yılında alınan 1,3 milyar USD tutarındaki sendikasyon kredisi 2024 yılında 1,7 milyar USD olarak yenilenmiş, 2023 yılında DPR programı ile 0,6 milyar ABD doları tutarında finansman sağlanmıştır. YP repo, Eurobond, post finansman ve ikili anlaşmalar gibi ürünler ile de kaynak temin edilmiştir.

Reel sektörün finansmanı için kullanılan TL kredilerin %43'ü tarım sektörüne kullanılmış olup 2023 yılında tarımsal kredilerde %90 büyüme gerçekleştirilmiştir.

Mali Durum

Banka bilançosu 2023 yılında, önceki yıla göre %64,4 artışla 3,8 trilyon TL büyüklüğe ulaşmıştır. Banka kredi ağırlıklı büyüme stratejisi ile sanayinin ve üretimin her alanında büyümeyi desteklemiştir. Banka sürdürülebilir büyüme prensibiyle hareket ederek, nakdi kredilerini %55,7 artırmış ve yaklaşık 2 trilyon TL seviyesine yükseltmiştir. Gayrinakdi krediler dâhil edildiğinde 2,8 trilyon TL'yi aşan toplam kredi büyüklüğüne sahiptir. Nakdi kredilerinin büyük kısmını TL cinsi kredilerden oluşturan ve bunun %77'sini reel sektörün finansmanı için kullandıran Banka, selektif bir kredi politikası ile tarımı, üretimi, istihdamı, yatırımı ve ihracatı öncelikli alanlar olarak ele almaktadır.

Aktif toplamında sektör payı %16,1 seviyesinde olan Banka sektörde lider konumundadır. Bankanın özkaynakları 2023 yıl sonu itibarıyla 331,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bankanın sermaye yeterlilik oranı 2023 yıl sonunda %17,2 seviyesindedir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Finansal Büyüklükler (milyon TL)				
Toplam Aktifler	1.370.890	2.311.665	3.800.385	64,4
Toplam Nakdi Krediler	778.404	1.266.351	1.971.572	55,7
Toplam Mevduat	948.687	1.739.269	2.935.323	68,8
Özkaynaklar	97.100	202.480	331.249	63,6
Net Kâr	6.291	41.092	89.851	118,7
Rasyolar (%)				
Krediler / Aktifler	56,8	54,8	51,9	
Sektördeki Aktif Payı	14,9	16,1	16,2	
Sektördeki Kredi Payı	15,3	16,3	16,5	
Takipteki Krediler / Krediler (Brüt)	1,9	1,1	1,2	
Sektördeki Mevduat Payı	17,2	18,8	19,0	
Mevduatın Krediye Dönüşüm Oranı	82,1	72,8	67,1	
Faiz Gelirleri İçinde Kredilerin Payı	71,4	55,2	61,8	
Faiz Gelirleri İçinde Menkul Değerlerin Payı	26,9	43,2	35,6	
Faiz Dışı Gelir / Faiz Dışı Gider	95,5	85,7	96,4	
Aktif Kârlılığı	0,6	2,3	3,0	
Özkaynak Kârlılığı	6,8	26,7	34,5	
Sermaye Yeterlilik Oranı	16,5	16,5	17,2	

Kaynak: T.C. Ziraat Bankası A.Ş.

7.2. Türkiye Halk Bankası A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Recep Süleyman ÖZDİL (YK Başkanı)
 Mevlüt Uysal (YK Başkan V.)
 Osman ARSLAN (Üye – Genel Müdür)
 Şeref AKSAÇ (Üye)
 Meltem TAYLAN AYDIN (Üye)
 Mihrimah Belma SEKMEN (Üye)
 Maksut SERİM (Üye)
 Ebubekir ŞAHİN (Üye)
 Sezai UÇARMAK (Üye)

Sermaye Yapısı

TVF Sermaye Payı: %91,49
 Kayıtlı Sermaye Tavanı: 30 milyar TL
 Çıkarılmış Sermaye: 7,2 milyar TL

İlgili Bakanlık

HMB

İnternet Adresi

<http://www.halkbank.com.tr>

T. Halk Bankası A.Ş., 1933 tarihli ve 2284 sayılı “Halk Bankası ve Halk Sandıkları Kanunu” kapsamında kurulmuş ve 1938 yılında faaliyete geçmiştir. 1992 yılında Türkiye Öğretmenler Bankası (Töbank), 1993 yılında Sümerbank, 1998 yılında Etibank, 2001 yılında mülga Türkiye Emlak Bankası’nın 96 şubesi ve 2004 yılında ise Pamukbank, T. Halk Bankası’na devredilmiştir.

2000 yılının sonlarında yürürlüğe giren 4603 sayılı Kanun’la 233 sayılı KHK kapsamından ve KİT statüsünden çıkarılan T. Halk Bankası anonim şirket statüsüne kavuşturulmuştur. Banka özel hukuk kapsamında bir mevduat bankası olarak faaliyet göstermekte olup Sayıştay denetimine tabidir.

ÖYK’nin 05/02/2007 tarihli ve 2007/8 sayılı kararı ile Hazineye ait hisseleri özelleştirme kapsam ve programına alınmış olan Türkiye Halk Bankası A.Ş.’nin %51,11 oranındaki hissesi ÖYK’nin 03/02/2017 tarihli ve 2017/1 sayılı kararı ile özelleştirme kapsam ve programından çıkartılmış ve TVF’ye devredilmiştir. 15/07/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 2018/1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile HMB ilgili Bakanlık olarak belirlenmiştir. 2023 yılında yapılan sermaye artışı ile Fon’un pay sahipliği %91,49’a yükselmiştir.

Bankanın faaliyet alanı; ticari finansman ve kurumsal bankacılık, fon yönetimi işlemleri, bireysel bankacılık ve kredi kartı işlemlerini kapsamaktadır. Banka, 31/12/2023 itibarıyla yurt içinde 1.073, yurt dışında 6 şubesi, 1 ülke müdürlüğü, 2 yurt dışı temsilciliği, 4.064 ATM’si ve toplam 22.219 çalışanı ile faaliyet göstermektedir.

Önemli Gelişmeler

2023 yılında Halkbank’ın KOBİ’lere kullandığı krediler 615,5 milyar TL’ye ulaşmıştır. Ticari nitelikli kredilerin %55,7’si KOBİ’lere kullandırılmış olup KOBİ kredileri pazar payı dönem sonunda %18,6 olarak gerçekleşmiştir.

Halkbank tarafından 2023 yılı içerisinde esnaf ve sanatkârların finansman ihtiyacının uygun koşullarda karşılanması amacıyla 441 bin esnaf ve sanatkâra 164 milyar TL Hazine faiz destekli kredi kullanılmıştır. Böylelikle 2022 yıl sonunda 129 milyar TL olan Hazine faiz destekli kredi bakiyesi yaklaşık %82,9 oranında artarak 235 milyar TL'ye yükselmiştir.

2023 yılında Cumhuriyetimizin 100. yılında “Esnaf ve Sanatkârlara 150 Milyar Kredi Desteği” kampanyası düzenlenmiş; 11 Ekim 2022 itibarıyla hayata geçen kampanya kapsamında, 2023 yılında 291 bin esnafa 108 milyar TL olmak üzere, toplam 411 bin esnaf ve sanatkâra 150 milyar TL kredi desteği sağlanmıştır.

2023 yılında 52 bin genç girişimciye kullanılan 8,4 milyar TL tutarında krediyle, genç nüfusun iş kurmasına ve kurduğu işi büyütmesine destek sağlanmıştır.

2023 yılında 56 bin kadın girişimciye kullanılan 33,4 milyar TL'yi aşkın krediyle, dönem sonu itibarıyla bu kapsamda finansman desteği sağlanan kadın girişimci sayısı toplam 214 bine, kullanılan kredi miktarı ise 54,4 milyar TL'ye ulaşmıştır.

2023 yılında “Kadın Kooperatifleri Destek Paketi” kapsamında 10 kooperatife 1,3 milyon TL kredi kullanılmıştır. Bu kapsamda, toplamda 71 kooperatife 5,3 milyon TL'yi aşkın krediyle finansmana erişimde zorluklar yaşayan kadın kooperatiflerine kaynak yaratılmıştır.

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen deprem felaketinden etkilenen esnaf ve sanatkârlarımıza “Hayata Dönüş Kredisi” ile 6,9 milyar TL destek kredisi kullanılmıştır. Ayrıca, AFAD'a yapılan 7 milyar TL'lik nakdi yardımın yanı sıra aynı yardımlarla birlikte 9,1 milyar TL'lik destek verilmiştir.

Mali Durum

Bankanın toplam aktifleri 2023 yıl sonunda %57,6 oranında artarak 2.195,3 milyar TL'ye ulaşmış ve sektördeki toplam aktif pazar payı oranı %9,3 olarak gerçekleşmiştir. Nakdi krediler %50,8 artarak 1.270,5 milyar TL'ye yükselirken KOBİ kredilerini de içeren ticari kredi hacmi ise %52 artarak 1.104,1 milyar TL'ye ulaşmıştır. Sektördeki nakdi krediler pazar payı %10,5 olarak gerçekleşmiştir. Bankanın mevduatı 2023 yıl sonunda %76,5 oranında artarak 1.872,8 milyar TL'ye ulaşmış ve sektördeki mevduat pazar payı oranı %11,9 olarak gerçekleşmiştir. Bu faaliyetlerin sonucunda da Banka, 2023 yılını 10,1 milyar TL'lik net kâr ile tamamlamıştır. Bankanın 2023 yıl sonunda özkaynakları %41,7 artışla 128,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Sermaye yeterlilik oranı %14,3 ve özkaynak kârlılığı %9,2'dir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Finansal Büyüklükler (milyon TL)				
Toplam Aktifler	901.217	1.392.949	2.195.287	57,6
Toplam Nakdi Krediler	539.588	842.618	1.270.545	50,8
Toplam Mevduat	625.904	1.060.923	1.872.848	76,5
Özkaynaklar	43.500	90.652	128.406	41,7
Net Kâr	1.508	15.266	10.112	-33,8
Rasyolar (%)				
Nakdi Krediler / Aktifler	59,9	60,5	57,9	
Sektördeki Aktif Payı	9,8	9,7	9,3	
Sektördeki Nakdi Kredi Payı	10,5	10,7	10,5	
Takipteki Krediler / Toplam Nakdi Krediler (brüt)	3,0	2,2	1,5	
Sektördeki Mevduat Payı	11,3	11,4	11,9	
Mevduatın Krediye Dönüşüm Oranı	86,2	79,4	67,8	
Faiz Gelirleri İçinde Kredilerin Payı	61,0	55,6	62,2	
Faiz Gelirleri İçinde Menkul Değerlerin Payı	37,3	43,9	37,2	
Faiz Dışı Gelir / Faiz Dışı Gider	91,2	79,9	93,4	
Aktif Kârlılığı	0,2	1,3	0,6	
Özkaynak Kârlılığı	3,5	22,8	9,2	
Sermaye Yeterlilik Oranı	14,5	14,8	14,3	

Kaynak: T. Halk Bankası A.Ş.

7.3. Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Mustafa SAYDAM (YK Başkanı)
 Dr. Cemil Ragıp ERTEM (YK Başkan V.)
 Abdi Serdar ÜSTÜNSALİH (Üye-Genel Müdür)
 Dr. Adnan ERTEM (Üye)
 Abdulkadir AKSU (Üye)
 Abdullah Erdem CANTİMUR (Üye)
 Şahin UĞUR (Üye)
 Haydar Kemal KURT (Üye)
 Sadık YAKUT (Üye)

İlgili Bakanlık

HMB

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %14,75
 TVF Sermaye Payı: %74,79
 Kayıtlı Sermaye Tavanı: 25 milyar TL
 Çıkarılmış Sermaye: 9,9 milyar TL

İnternet Adresi

<http://www.vakifbank.com.tr>

Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı (Vakıfbank), 11/01/1954 tarihinde, 6219 sayılı “Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanunu” ile özel hukuk hükümlerine tabi olmak üzere kurulmuştur ve Sayıştay denetimine tabidir.

24/12/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 696 Sayılı KHK ile 6219 sayılı Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanunu’nda değişiklik yapılmıştır.

6219 sayılı Kanun’un ilgili hükümleri doğrultusunda yayımlanan, 03/12/2019 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün idare ve temsil ettiği %43’ü (A) grubu ve %15,51’i (B) grubu olmak üzere toplam %58,51’lik hisse, 11/12/2019 tarihinde Hazine’ye devredilmiştir.

20/05/2020 tarihinde, 2.500.000.000 TL olan çıkarılmış sermayesinin, mevcut pay sahiplerinin rüçhan hakları tamamen kısıtlanarak, tahsisli ve nakden, toplamda 7.000.000.000 TL toplam satış hasılatı elde edilecek nakit sermaye artırımını yoluyla artırılmış sermaye artırımını nedeniyle ihraç edilecek payların tamamı, halka arz edilmeksizin tahsisli satış yöntemi ile TVF’ye satılmıştır.

21/03/2022 tarihinde, Bankanın, kayıtlı sermaye tavanı içerisinde kalmak kaydıyla 3,9 milyar TL çıkarılmış sermayesinin mevcut pay sahiplerinin rüçhan hakları tamamen kısıtlanarak tahsisli ve nakden 13,4 milyar TL satış hasılatı elde edecek şekilde yeni pay ihraç edilerek TVF’ye satılması sonucu sermayesi artırılmıştır. Kayıtlı sermaye tavanı 10 milyar TL olan Bankanın çıkarılmış sermayesi 7,1 milyar TL’ye ulaşmıştır. 31/12/2022 tarihi itibarıyla Hazine hissesi %20,57 olarak gerçekleşmiştir.

29/03/2023 tarihi itibarıyla yeni pay ihraç edilerek tamamının halka arz edilmeksizin tahsisli satış yöntemiyle ve 32 milyar TL toplam satış hasılatı elde edilecek şekilde TVF’ye satılması sonucu Banka sermaye artırım süreci tamamlanmıştır. 31/12/2023 tarihi itibarıyla TVF, Bankanın %74,79’luk hissesine, HMB ise Bankanın %14,75’lik hissesine sahiptir.

Bankanın temel faaliyet alanı bireysel, kurumsal ve özel bankacılık, sermaye piyasası faaliyetleri ile uluslararası bankacılık hizmetlerinden oluşmaktadır. 2023 yıl sonu itibarıyla, Banka 17.263 personel, 944 yurt içi şube ve 4 yurt dışı şube olmak üzere toplam 948 şube ile müşterilerine hizmet vermektedir.

Önemli Gelişmeler

2023 yılı içinde üretimi, ihracatı ve istihdamı desteklemek amacıyla firmalara finansman desteği sağlanmıştır. Ayrıca bu dönemde sürdürülebilir bankacılık alanında geliştirilen ürün ve hizmetler Banka müşterilerinin kullanımına sunulmuştur. Tüm sendikasyon kredileri “Sürdürülebilir Sendikasyon” kredisine dönüştürülmüştür.

Sürdürülebilirlik kriterlerine dayalı ve yurt dışından temin edilen 400 milyon avro tutarında sürdürülebilirlik temalı teminatlı fonlama anlaşması gerçekleştirmiştir.

Doğrudan, dolaylı ve kredi ve yatırım faaliyetlerinden kaynaklı sera gazı emisyonlarına ilişkin bilim temelli azaltım hedefleri 2023 yılının Haziran ayında Bilim Temelli Hedefler Girişimi tarafından onaylanmıştır.

Fransız Kalkınma Ajansı (AFD) ile ilk 3 yıl anapara ödemesiz olmak üzere toplam 10 yıl vadeli ‘Yeşil Konut Projesi’ kapsamında 100 milyon avroluk ikinci dilimin kullanılması konusunda anlaşma gerçekleştirilmiştir. Bu anlaşma ile toplam kullandırım tutarı 200 milyon avroya ulaşmıştır.

VakıfBank, 5 yıl vadeli 750 milyon dolarlık sürdürülebilir eurobond ihracı gerçekleştirmiştir.

Çeşitli yapılar altında farklı uluslararası bankalarla gerçekleştirdiği 350 milyon ABD doları tutarında yeni yurtdışı fonlama temin edilmiş olup 1 ila 7 yıl arası değişen vadelere sahip söz konusu fonlama işlemlerinden birisi İtalyan İhracat Kredi Kurumu SACE’nin garantörlüğünde gerçekleşmiştir. Böylece, VakıfBank’ın 2023 yılında uluslararası piyasalardan temin ettiği yeni kaynak tutarı 4 milyar ABD dolarını aşmıştır.

21/02/2023 tarihinde yurt dışı havale akımlarına ve hazine işlemlerine dayalı olarak 7 bankanın katılım sağladığı toplamda 1,7 milyar ABD doları ve 75 milyon avro tutarında yaklaşık 5 yıl vadeli seküritizasyon kredisi temin edilmiştir. Ayrıca, 13/03/2023 tarihinde yurt dışı havale akımlarına ve hazine işlemlerine dayalı olarak 2 bankanın katılım sağladığı toplamda 220 milyon ABD doları tutarında yaklaşık 5 yıl vadeli seküritizasyon kredisi temin edilmiştir.

Banka, 12/09/2023 tarihinde GMTN Programı kapsamında nominal tutarı 750 milyon ABD doları olan üçüncü sürdürülebilir tahvil ihracatını gerçekleştirmiştir.

22/11/2022 tarihinde, 21 bankanın katılımıyla 222,5 milyon ABD doları ve 328 milyon avro tutarındaki sürdürülebilir sendikasyon kredisi sağlanmıştır. Bu kredi, 22/11/2023 tarihinde 34 bankanın katılımıyla 323 milyon ABD doları ve 303 milyon avro tutarındaki sürdürülebilir sendikasyon kredisi ile yenilenmiştir.

09/05/2023 tarihinde, 37 bankanın katılımıyla sürdürülebilir sendikasyon kredisi sağlanmıştır.

Dünya Bankası ile Eylül 2020 tarihinde imzalanan 250 milyon ABD doları tutarındaki Acil Durum Firma Destek Projesi kullandırmaları 2023 itibarıyla tamamlanmış olup kaynağa geri dönen ödemeler ise çoğunlukla deprem bölgesine yeniden tahsis edilmiştir.

AFD ile imzalanan ‘Yeşil Konut Projesi’ kapsamında anlaşmaya varılan ikinci 100 milyon avroluk dilimin 50 milyon avroluk kısmı 27/11/2023 tarihi itibarıyla Banka hesaplarına intikal etmiştir.

Mali Durum

Banka, 2023 yılında varlıklarını %66,4 oranında artırarak 2.796,6 milyar TL seviyesine yükseltmiş, varlıkların büyümesinde en önemli katkı kredilerden elde edilmiştir. Ticari krediler %60 oranında, bireysel krediler %58,6 oranında artmış, nakdi krediler toplamda %60,6 oranında yükselerek 1.499,3 milyar TL'ye ulaşmıştır. Aynı dönemde gayri nakdi krediler ise %78,5 oranında artmıştır.

2023 yılında KOBİ Bankacılığı alanında, ürün ve hizmet çeşitliliği artırılarak KOBİ nitelikli müşterilerin finansal ürünlere daha kolay ulaşması sağlanmıştır. KOBİ kredileri bir önceki yıl sonuna göre %58,1 oranında artarak 378,1 milyar TL seviyesine çıkmıştır.

2023 yılında menkul kıymetler portföyü toplam aktifler içerisinde %23,6'lık pay teşkil etmektedir. TL cinsi menkul kıymetler içerisinde TÜFE'ye endeksli kağıtlar %45'lik payı ile 212,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Toplam mevduat %74 oranında artarak 1.961,8 milyar TL'ye yükselmiştir. Mevduatın yanı sıra TL kaynakların vadesini mevduat dışı ürünler ile uzatmak ve kaynak çeşitliliğini artırmak amacıyla alternatif fonlama kaynakları da kullanılmıştır. Kur Korumalı Mevduatlar yaklaşık olarak 125 milyar TL'ye ulaşmıştır.

2023 sonunda, 11 milyar TL serbest karşılık ayrılmış olup net dönem kârı 25 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Net ücret & komisyon gelirleri kalemi 25,7 milyar TL olarak gerçekleşmiş olup bir önceki yıl sonuna göre %138 artış sağlanmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Finansal Büyüklükler (milyon TL)				
Toplam Aktifler	1.007.214	1.681.061	2.796.634	66,4
Toplam Krediler	573.700	933.451	1.499.288	60,6
Menkul Kıymetler	223.737	372.588	659.771	77,1
Toplam Mevduat	590.943	1.127.702	1.961.761	74,0
Özkaynaklar	51.953	106.985	171.428	60,2
Net Kâr	4.175	24.017	25.046	4,3
Rasyolar (%)				
Krediler / Aktifler	57,0	55,5	53,6	
Sektördeki Aktif Payı	10,9	11,7	11,9	
Sektördeki Canlı Kredi Payı	11,5	12,3	12,7	
Takipteki Krediler / Krediler	3,2	2,2	1,3	
Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduat	24,7	22,9	21,9	
Mevduatın Krediye Dönüşüm Oranı	97,1	82,8	76,4	
Sektördeki Mevduat Payı	11,1	12,7	13,2	
Faiz Gelirleri İçinde Kredilerin Payı	72,8	53,8	63,4	
Faiz Gelirleri İçinde Menkul Değerlerin Payı	25,9	45,4	34,9	
Aktif Kârlılığı	0,5	1,8	1,1	
Özkaynak Kârlılığı	8,5	30,2	18,0	
Sermaye Yeterlilik Oranı	14,9	15,2	15,1	

Kaynak: Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.

7.4. Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Mehmet Emin BİRPINAR (YK Başkanı)
 Mahmut KAÇAR (YK Başkan V.)
 Onur GÖK (Üye – Genel Müdür)
 Prof. Dr. Murat BALCI (Üye)
 Mehmet Nuri YAZICI (Üye)
 Hasan SUVER (Üye)
 Mustafa ERDEM (Üye)
 Ramazan GÜNGÖR (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %99,99
 Nominal Sermaye: 1,03 milyar TL
 Ödenmiş Sermaye: 1,03 milyar TL

İlgili Bakanlık

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

İnternet Adresi

<https://emlakkatilim.com.tr>

Banka, 03/06/1926 tarihinde “Emlak ve Eytam Bankası” adı altında kurulmuş olup çeşitli yeniden yapılandırmaların ardından konut, dış ticaret ve denizcilik sektörlerinde sektör bankası görevini üstlenmiştir.

4603 sayılı Kanun kapsamında istihsal edilen 2001/2202 sayılı BKK ile Türkiye Emlak Bankası A.Ş.’nin bankacılık dışında kalan mal varlıkları ve iştiraklerinin tüm hak ve yükümlülükleriyle TOKİ’ye devri düzenlenmiştir.

2001 yılında 4603 sayılı Kanun’da yapılan değişiklikle ayrıca, Bankanın 2001/2202 sayılı BKK’de devri öngörülen varlıkları ile kanuni takibe intikal etmiş alacakları ve yuva kredileri hariç tüm aktiflerinin, bankaların yönetim kurullarının kendi aralarında düzenleyecekleri protokol doğrultusunda, protokole konu bütün hak, alacak ve borçların, alacaklıların rızası veya sair herhangi bir işleme gerek kalmaksızın T.C. Ziraat Bankası A.Ş. veya T. Halk Bankası A.Ş.’ye devredilmesine karar verilmiş ve 14/09/2001 tarihindeki olağanüstü genel kurul kararı ile tasfiye süreci başlamıştır.

16 yıllık tasfiye sürecinin sonunda, 27/05/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 7020 sayılı Kanun’un 12 nci maddesi ile 4603 sayılı Kanun’a ek madde eklenmiş Bankanın tasfiye sürecinden çıkarılmasına karar verilmiştir. Banka 21/03/2019 itibarıyla katılım bankacılığı faaliyetine başlamıştır.

Banka Sayıştay denetimine tabidir.

Önemli Gelişmeler

2023 yıl sonu itibarıyla, bir önceki yıl sonuna göre, şube sayısı 81’den 101’e, personel sayısı, 1.297’den 1.494’e yükselmiştir. Banka, ATM’lerinin tamamının TAM Sistemine (Kamu Ortak ATM) dönüşümünü sağlamıştır.

Banka, kuruluşunun ikinci yılında Sıfır Atık Belgesi olarak bu alanda faaliyetlerine başlamıştır. Emlak Katılım; 2023 yıl sonu itibarıyla Şubelerden ve Genel Müdürlük binasından yaklaşık 37 bin kg değerindeki atığı geri dönüşüme göndererek ekonomiye kazandırmıştır.

Mali Durum

2023 yılında, toplam mevduat %91,2 artış ile 151,5 milyar TL olurken, toplam krediler %53,4 artış ile 67,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bankanın 2023 yıl sonu itibarıyla aktif toplamı %88,5 artarak 188,9 milyar TL'ye, özkaynakları %72,9 artışla 10,4 milyar TL'ye ulaşmıştır. 2023 yılında yurt içinde ihraç etmiş olduğu kira sertifikası ihraç hacmi bir önceki yıla kıyasla %58'lik bir artışla yaklaşık 24 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	%Değişim 2023-2022
Finansal Büyüklükler (milyon TL)				
Toplam Aktifler	38.760	100.227	188.883	88,5
Toplam Krediler	21.907	44.293	67.925	53,4
Toplam Mevduat	26.793	79.224	151.497	91,2
Özkaynaklar	1.728	6.024	10.414	72,9
Net Kâr	143	2.810	5.130	82,6
Rasyolar (%)				
Krediler / Aktifler	56,5	44,2	36,0	
Sektördeki Aktif Payı	5,4	8,4	9,3	
Sektördeki Kredi Payı	6,1	7,6	7,5	
Takipteki Krediler / Krediler (Brüt)	0,8	0,2	0,3	
Sektördeki Mevduat Payı	4,8	8,9	10,0	
Mevduatın Krediye Dönüşün Oranı	81,8	55,9	44,8	
Faiz Gelirleri İçinde Kredilerin Payı	78,6	63,6	65,4	
Faiz Gelirleri İçinde Menkul Değerlerin Payı	18,5	34,6	29,3	
Faiz Dışı Gelir / Faiz Dışı Gider	53,9	92,7	117,7	
Aktif Kârlılığı	0,4	2,8	2,7	
Özkaynak Kârlılığı	8,3	46,7	49,3	
Sermaye Yeterlilik Oranı	27,8	28,0	23,1	

Kaynak: Türkiye Emlak Katılım Bankası

7.5. Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Dr. Raci KAYA (YK Başkanı)
 Ömer KARADEMİR (YK Başkan V.)
 İbrahim Halil ÖZTOP (Üye – Genel Müdür)
 Zekeriya ÇOŞTU (Üye)
 Zeynep BOĞA (Üye)
 Erdal ERDEM (Üye)
 Kerem DÖNMEZ (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %99,08
 Kayıtlı Sermaye Tavanı: 10 milyar TL
 Çıkarılmış Sermaye: 2,5 milyar TL

İlgili Bakanlık

HMB

İnternet Adresi

<http://www.kalkinma.com.tr>

1975 yılında Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası (DESİYAB) ünvanı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ilgili kuruluşu olarak kurulmuştur. 1988 yılında Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. ünvanını almıştır. 2017 yılında başlatılan Bankanın yeniden yapılandırılma çalışmaları kapsamında Bankanın, yüksek katma değerli ve teknolojik ürünlerin üretimini destekleyecek, gelişmiş ekonomilerde uygulanan, etkin ve verimli kalkınma bankacılığı faaliyeti yapılabilecek, esnek personel yapısına ve yönetim sistemine sahip olacak bir yapıya kavuşturulması hedeflenmiş, bu çerçevede hazırlanan 7147 sayılı Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun 24/10/2018 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Böylece 24/10/2018 tarihinden itibaren Banka, faaliyetlerine Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş. ünvanı ile devam etmektedir.

Bankanın amacı, Türkiye’nin kalkınması ve sürdürülebilir büyümesi için; bölgesel gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasına yönelik yatırımları ve teknolojik gelişmeye katkı sağlayacak projeleri desteklemek, girişim sermayesinin gelişmesine katkıda bulunmak, fon kurmak, katılmak ve yönetmek, kredi vermek, iştirak etmek, proje finansmanı yapmak, kâr ortaklığı veya kiralama esaslı kredi işlemleri yapmak, yurt içi, yurt dışı ve uluslararası ortak yatırımları finanse etmek ve danışmanlık hizmetleri de dâhil kalkınma ve yatırım bankacılığı işlevlerini yerine getirmektir.

Banka, sanayi, turizm, enerji, eğitim, sağlık ve altyapı başta olmak üzere Türkiye’nin sürdürülebilir kalkınması için stratejik öneme sahip sektörlerde faaliyet gösteren firmalara finansman sağlayan, özel hukuk hükümlerine tabi, anonim şirket statüsünde bir kalkınma ve yatırım bankasıdır.

Banka Sayıştay Denetimine tabiidir.

Önemli Gelişmeler

Alman Kalkınma Bankası (KfW) ile 100 milyon avro tutarında “İklim Finansmanı” kredisi ve 10 milyon avro tutarında hibe anlaşması imzalanmıştır.

Japon Uluslararası İşbirliği Bankası (JBIC) ile 200 milyon ABD doları tutarında yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği alanlarında kullanılmak üzere “Green 4” kredi anlaşması imzalanmıştır.

İslam Kalkınma Bankası ile gıda güvenliği yatırımlarının finansmanında kullanılmak üzere 100 milyon ABD doları tutarında finansman anlaşması ve Uluslararası İslami Ticaret Finans Kurumu (ITFC) ile 100 milyon ABD

doları tutarındaki finansman anlaşmasına ilişkin ön anlaşma imzalanmıştır.

Kalkınma Yatırım Bankası, Yeşil İnsan Kaynakları Politikası yayımlamıştır. Sustainalytics tarafından yapılan değerlendirme sonucunda Banka, 2023 yılında 'ESG Industry Top Rated' ve 'ESG Regional Top Rated' dallarında ünvan elde ederek, bu prestijli ünvanları almayı hak eden 50 banka arasında yerini almıştır.

Türkiye Kalkınma Fonu tarafından TÜBİTAK BİGG Fonu'nun kuruluşu gerçekleştirilmiştir.

Mali Durum

Banka, 2023 yılında yatırımları desteklemeyi sürdürmüş olup 2022 yılında 60,3 milyar TL olan kredi büyüklüğünü %39,5 oranında bir büyüme ile 84,2 milyar TL'ye yükseltmiştir. 2023 yılında aktif büyüklüğü %47,2 oranında artarak 134,8 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kaynaklarını reel ekonomiye aktarmayı hedefleyen Banka, %62,4 oranındaki krediler/toplam aktif oranı ile sektör ortalamasının (%52,1) üstünde yer almaktadır.

Bankanın aktifindeki büyüme, kârlılık oranlarına da olumlu yansımış, dönem net kârı önceki yıla göre %139,1 artarak 4 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Ayrıca Bankanın aktif kârlılığı %3,6, özkaynak kârlılığı ise %45,7 olarak gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Finansal Büyüklükler (milyon TL)				
Toplam Aktifler	48.381	91.598	134.847	47,2
Toplam Krediler	37.483	60.340	84.159	39,5
Özkaynaklar	4.463	6.843	10.882	59,0
Net Kâr	814	1.691	4.043	139,1
Rasyolar (%)				
Krediler / Aktifler	77,5	65,9	62,4	
Sektördeki Aktif Payı	0,5	0,6	0,6	
Sektördeki Kredi Payı	0,7	0,8	0,7	
Takipteki Krediler / Krediler (brüt)	2,3	1,5	1,0	
Faiz Gelirleri İçinde Kredilerin Payı	61,9	48,2	44,0	
Faiz Gelirleri İçinde Menkul D. Payı	15,0	28,9	22,3	
Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	73,2	63,8	67,0	
Aktif Kârlılığı	2,4	2,4	3,6	
Özkaynak Kârlılığı	20,2	31,1	45,7	
Sermaye Yeterlilik Oranı	14,3	16,7	16,9	

Kaynak: Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.

7.6. Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Osman ÇELİK (YK Başkanı)
Özgür Volkan AĞAR (YK Başkan V.)
Ali GÜNEY (Üye – Genel Müdür)
Mustafa GÜLTEPE (Üye)
Nail OLPAK (Üye)
Didem Bahar ÖZGÜN YILMAZ (Üye)
Fahriye Alev ARKAN (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
Kayıtlı Sermaye Tavanı: 50 milyar TL
Çıkarılmış Sermaye: 20,6 milyar TL

İlgili Bakanlık

Ticaret Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.eximbank.gov.tr>

1987 yılında kurulan Türk Eximbank'ın amacı; ihracatın geliştirilmesi, ihraç edilen mal ve hizmetlerin çeşitlendirilmesi, ihraç mallarına yeni pazarlar kazandırılması, ihracatçıların uluslararası ticarete paylarının artırılması ve girişimlerinde gerekli desteğin sağlanması, ihracatçılar ile yurt dışında faaliyet gösteren müteahhitler ve yatırımcılara uluslararası piyasalarda rekabet gücü ve güvence kazandırılması, yurt dışında yapılacak yatırımlar ile ihracat maksadına yönelik yatırım malları üretim ve satışının desteklenerek teşvik edilmesidir.

Banka, 25/03/1987 tarihli ve 3332 sayılı Kanun ve bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan 28/01/2013 tarihli ve 2013/4286 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile özel hukuk hükümlerine tabi olarak faaliyet göstermekte olup Sayıştay denetimine tabidir.

Önemli Gelişmeler

Türk Eximbank 2023 yıl sonu itibarıyla 3 Bölge Müdürlüğü, 23 Şube ve 6 İrtibat Bürosu ile 29 farklı noktada faaliyetlerine devam etmektedir.

TCMB ile uygulamaya alınan Swap Anlaşmaları Kaynaklı Reeskont Kredisi 2023 yılında yaygınlaştırılmıştır. İlk olarak Çin Halk Cumhuriyeti'nden yapılan ithalatlar için uygulamaya alınan krediyi diğer ülkeleri kapsayacak şekilde genişletme çalışmaları devam etmektedir.

Banka, ihracatçılara kullanılmak üzere istikrarlı fonlama yapısının oluşturulması stratejisi kapsamında 2023 yılında yurt dışı sermaye piyasaları ve finansal kuruluşlardan 4,3 milyar ABD doları fon temin etmiştir.

2026 yılında uygulanmaya başlayacak olan sınırda karbon vergisi uygulamasına ihracatçıları hazırlamak amacı ile sürdürülebilirliği stratejisinin merkezine alan Banka, faaliyetlerini yürütürken ekonomik, çevresel, sosyal ve yönetsel riskleri dikkate almaktadır. Bu yaklaşımla ihracatçılara kullanılmak üzere 2020 yılından itibaren sürdürülebilirlik bağlantılı/temalı olarak yurt dışı finansal kuruluşlar ve sendikasyon kredileri ile yaklaşık 3,7 milyar ABD doları fon sağlamıştır.

İhracatçıların ve müteahhitlerin uluslararası piyasalardaki rekabet gücünü artırmak amacıyla diğer ihracat destek kuruluşları ve bölgesel çok taraflı finansal kuruluşlar ile iş birliği içinde farklı finansman imkânlarının sunulmasının önünü açacak ortaklıklar kurma çabası devam etmektedir. Bu çerçevede, 2023 yılında Çin Halk

Cumhuriyeti'nin resmi ihracat destek kuruluşlarından Çin Eximbank ve Yunanistan'ın ihracat destek kuruluşu Export Credit Greece ile mutabakat zabıtları imzalanmıştır.

Banka, Afrika'nın en önemli çok taraflı finansal kuruluşlarından biri olan Africa Finance Corporation (AFC) ile hissedarlık anlaşması imzalamıştır. Böylece kıtanın önde gelen altyapı çözümleri sağlayıcısı AFC'nin Afrika dışından ilk sermayedarı olunmuştur. Bankanın uluslararası bir kuruluşa ilk sermayedarlığı olan bu yatırım, ülkemizin "Afrika Ortaklık Politikası" açısından stratejik öneme sahiptir. Bu yatırım ile Türkiye ile AFC üyesi ülkeler arasındaki ekonomik bağların güçlendirilmesi, ihracatçılarımıza ve yüklenici firmalarımızın Afrika'daki işlemlerine destek sağlanması hedeflenmektedir.

Mali Durum

Bankanın 2023 yılında ödenmiş sermayesi 13,8 milyar TL'den 20,6 milyar TL'ye yükseltilmiştir. Türk Eximbank'ın 31/12/2023 tarihi itibarıyla bilanço büyüklüğü 608 milyar TL düzeyindedir. Krediler/aktifler oranı %85,1 olup krediler %69,2 artışla 517,1 milyar TL'ye ulaşmıştır. Tahsili gecikmiş alacakların toplam kredilere oranı %0,1 ile sektör ortalamasının altındadır. 608 milyar TL olan toplam pasiflerinin %7'si, 42 milyar TL özkaynaklardan, %92'si, 558 milyar TL yabancı kaynaklardan, %1'i, 8 milyar TL ise karşılıklar ve diğer pasiflerden oluşmaktadır. Bankanın 2023 yılı kârı 11,3 milyar TL'dir. Bu dönemde Bankanın aktif kârlılığı %2,4, özkaynak kârlılığı %46,2 ve sermaye yeterliliği rasyosu %20,8 olarak gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Finansal Büyüklükler (milyon TL)				
Toplam Aktifler	322.377	346.037	607.852	75,7
Toplam Krediler	288.125	305.612	517.079	69,2
Özkaynaklar	14.550	23.751	42.432	78,7
Net Kâr	3.107	6.232	11.258	80,6
Rasyolar (%)				
Krediler / Aktifler	89,4	88,3	85,1	
Sektördeki Aktif Payı	3,8	2,6	2,8	
Sektördeki Kredi Payı	5,9	4,1	4,5	
Takipteki Krediler / Krediler (brüt)	0,2	0,2	0,1	
Faiz Gelirleri İçinde Kredilerin Payı	83,6	87,0	90,7	
Faiz Gelirleri İçinde Menkul D. Payı	11,0	6,9	4,3	
Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	111,0	109,4	93,6	
Aktif Kârlılığı	1,0	1,8	1,9	
Özkaynak Kârlılığı	21,4	26,2	26,5	
Sermaye Yeterlilik Oranı	18,0	20,9	20,8	

Kaynak: Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.

7.7. İller Bankası A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Eyyüp KARAHAN (YK Başkanı)
 Selim YAĞCI (YK Başkan V.)
 Recep TÜRK (Üye – Genel Müdür)
 Mücahit DEMİRTAŞ (Üye)
 Rahmi METİN (Üye)
 Hakan AKKAŞ (Üye)
 Tufan BÜYÜKUZUN (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %0²⁸
 Nominal Sermaye: 45 milyar TL
 Ödenmiş Sermaye: 39 milyar TL

İlgili Bakanlık

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.ilbank.gov.tr>

İller Bankası 11/06/1933 tarihli ve 2301 sayılı Kanun’la “Belediyeler Bankası” olarak kurulmuş, 13/06/1945 tarihli ve 4759 sayılı “İller Bankası Kanunu” ile hem Bankanın adı hem de görev, yetki ve sorumlulukları değiştirilerek yeni bir hukuki statü oluşturulmuştur. 26/01/2011 tarihli ve 6107 sayılı “İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun” ile anonim şirket statüsü kazanmıştır.

Banka, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, mevduat toplama yetkisi bulunmayan bir kalkınma ve yatırım bankası statüsündedir. Bankanın amacı;

- İl özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile münhasıran bunların üye oldukları mahalli idare birliklerinin finansman ihtiyacını karşılamak,
 - Bu idarelerin sınırları içinde yaşayan halkın mahalli müşterek hizmetlerine ilişkin projeler geliştirmek,
 - Danışmanlık hizmeti vermek ve teknik mahiyetteki kentsel projeler ile alt ve üstyapı işlerinin yapılmasına yardımcı olmak ve
 - Her türlü kalkınma ve yatırım bankacılığı işlevlerini yerine getirmek
- olarak belirlenmiştir.

Banka Sayıştay denetimine tabidir.

Önemli Gelişmeler

Banka, 2023 yılı içerisinde; yerel yönetimlere 24,8 milyar TL kaynak aktarmıştır. Bu miktarın, 14,5 milyar TL’sini özkaynaklardan kredi olarak kullandırmış, kalan kısmını ise fon, hibe ve dış kaynaklardan karşılamıştır. Banka tarafından yatırım programının dışında, yerel yönetimlerce talep edilen işlere kredi tahsis edilmek sureti ile ortak idarelerin kanalizasyon, içme suyu, harita, imar, yenilenebilir enerji, kamulaştırma, raylı ulaşım sistemi, yol yapımı, kavşak düzenlemesi, alt-üst geçit ve kentsel dönüşüm projelerini gerçekleştirmeleri sağlanmaktadır.

İller Bankası; Dünya Bankası, Fransız Kalkınma Ajansı, Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı, Avrupa Yatırım Bankası ve İslam Kalkınma Bankası başta olmak üzere uluslararası kurum ve kuruluşlar ile geliştirdiği işbirlikleri kapsamında sağladığı uzun vadeli ve düşük faizli dış kaynakları yerel yönetimlerin yatırım ihtiyaçlarına yönlendirmeye devam etmektedir.

²⁸ İller Bankasının ortakları belediyeler ve il özel idareleridir.

Mali Durum

Bankanın aktif büyüklüğü 2023 yılında 149,9 milyar TL'ye yükselerek önceki yıla göre yaklaşık %61,5 oranında artış göstermiştir. Aktif büyüklük içerisindeki en büyük kalemi krediler oluşturmaktadır. 2023 yılında kredi portföyü %42,7 oranında artışla 65,2 milyar TL'ye yükselmiştir.

Bankanın pasif yapısının %32,7'sini özkaynaklar oluşturmaktadır. 2022 yıl sonu itibarıyla 35,4 milyar TL olan özkaynak toplamı, 2023 yıl sonu itibarıyla 49,1 milyar TL'ye yükselmiştir. Nominal sermayesi 45 milyar TL olan Bankanın 2022 yıl sonu itibarıyla 28,5 milyar TL olan ödenmiş sermayesi 2023 yılı sonunda 39 milyar TL'ye yükselmiştir. Bankanın net kârı 2023 yılında %22,8 artarak 4,1 milyar TL'ye ulaşmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Finansal Büyüklükler (milyon TL)				
Toplam Aktifler	62.936	92.822	149.894	61,5
Toplam Krediler	33.948	45.687	65.177	42,7
Özkaynaklar	28.381	35.414	49.063	38,5
Net Kâr	2.656	3.361	4.127	22,8
Rasyolar (%)				
Krediler / Aktifler	53,9	49,2	43,5	
Sektördeki Aktif Payı	0,7	0,7	0,7	
Sektördeki Kredi Payı	0,7	0,6	0,6	
Faiz Gelirleri İçinde Kredilerin Payı	52,9	47,5	35,5	
Faiz Dışı Gelir / Faiz Dışı Gider	26,6	46,5	33,8	
Aktif Kârlılığı	4,2	3,6	2,8	
Özkaynak Kârlılığı	9,4	9,5	8,4	
Net Faiz Marjı	6,9	5,6	6,5	
Sermaye Yeterlilik Oranı	40,6	34,7	32,0	

Kaynak: İller Bankası

7.8. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş.

Banka Meclisi Üyeleri

Hafize Gaye ERKAN (Başkan)
 Prof. Dr. Nurullah GENÇ (Üye)
 Prof. Dr. Başak TANINMIŞ YÜCEMEMİŞ (Üye)
 Prof. Dr. Elif HAYKIR HOBİKOĞLU (Üye)
 Prof. Dr. Muhsin KAR (Üye)
 Derya YÜCEL (Üye)
 Ertan AYDIN (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %55,12
 Nominal Sermaye: 25 bin TL
 Ödenmiş Sermaye: 25 bin TL

İlgili Bakanlık

HMB

İnternet Adresi

<http://www.tcmb.gov.tr>

TCMB, 30/06/1930 tarihinde anonim şirket statüsünde kurulmuş ve 03/10/1931 tarihinde Ankara'da faaliyetlerine başlamıştır.

Türkiye'de TBMM'ye ait olan para basma yetkisi TBMM tarafından süresiz olarak TCMB'ye devredilmiştir. Bu doğrultuda, ülkemizde banknot basma ve ihraç imtiyazı tek elden TCMB'ye aittir.

25/04/2001 tarihinde 1211 sayılı TCMB Kanunu'nda yapılan değişiklik ile TCMB'nin temel amacı fiyat istikrarını sağlamak olarak belirlenmiştir.

TCMB'ye, bu amaca yönelik para politikasını ve kullanacağı para politikası araçlarını doğrudan belirleme yetkisi verilmiştir. Bu çerçevede TCMB araç bağımsızlığına sahiptir. Diğer yandan TCMB, finansal sistemde istikrarı sağlayıcı, para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirleri almaktadır. Bununla birlikte TCMB, fiyat istikrarını sağlama amacı ile çalışmamak kaydıyla hükümetin büyüme ve istihdam politikalarını desteklemekle görevlendirilmiştir.

2023 yılı sonu itibarıyla, yurt içinde 18 Genel Müdürlüğü ve çeşitli illerde faaliyet gösteren 21 Şubesi; T.C. Dışişleri Bakanlığı yurt dışı teşkilatının Frankfurt, Londra, New York ve Doha temsilcilikleri bünyesinde ekonomi müşavirlikleri ve ataşelikleri, OECD Daimi Temsilciliği nezdinde Ekonomi Müşavirliği bulunan TCMB, toplam 3.835 personeli ile dünyadaki ve ülkemizdeki gelişmeleri yakından izleyerek politikalarını uygulamakta ve 1211 sayılı TCMB Kanunu ile kendisine verilen görev ve yetkiler çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmektedir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Finansal Büyüklükler (milyon TL)				
Toplam Aktifler	2.496.216	3.575.062	6.923.836	93,7
Altın Mevcudu	499.485	857.249	1.417.870	65,4
Menkul Kıymetler	74.109	151.051	159.913	5,9
Açık Piyasa İşlemleri - Alacaklar	377.160	146.055	3.519	-97,6
Açık Piyasa İşlemleri - Borçlar	-	400.164	119.130	-70,2
Mevduat	1.893.247	2.774.018	5.031.017	81,4
Net Faiz Geliri	105.684	139.726	153.499	9,9
Net Kâr	57.483	72.021	-818.183	-1.236,0

Kaynak: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

BÖLÜM 8

2023

**KAMU
İŞLETMELERİ
RAPORU**

DiĞER KAMU İŞLETMELERİ VE FONLAR

Birinci bölümde de ifade edildiği üzere, kamu işletmeleri, kamusal kaynakları kullanarak ekonomik alanda faaliyet gösteren merkezi veya mahalli idarelere ait işletmeleri ifade etmektedir. Dolayısıyla, merkezi veya mahalli idarelerin hâkim ortak oldukları şirketler ile yaptıkları işler ticari nitelik taşıyan, ancak şirket şeklinde örgütlenmemiş kuruluşlar kamu işletmesi olarak adlandırılabilir.

KİT'ler, özelleştirme programındaki kuruluşlar ve kamu sermayeli bankalar dışında kalan ve ülkemizde faaliyet gösteren, uluslararası tanımlamalar çerçevesinde kamu işletmesi olarak değerlendirilebilecek diğer bazı kurum ve kuruluşlara yönelik bilgilere bu bölümde yer verilmiştir.

Bu bölümün temel amacı;

- ◆ Kamu idareleri ile bu kurum ve kuruluşlar arasındaki mali ilişkilere dikkat çekmek ve
- ◆ Kamu işletmelerine yönelik bir farkındalık yaratmaktır.

Bu bölümde yer verilen işletmelere ilişkin daha ayrıntılı verilere söz konusu işletmelerin internet sitelerinden ve faaliyet raporlarından ulaşılabilmektedir.

8.1. Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi

Yönetim Kurulu Üyeleri

Celal Sami TÜFEKÇİ (YK Başkanı)

Levent ERGÜN (YK Başkan V.)

Mehmet AVCI (Üye)

Veysel UYAR (Üye)

Tuğgeneral Sıtkı VARLI (Üye)

Rafet DALKIRAN (Üye)

Mahmut VAROL (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 5,1 milyar TL

Ödenmiş Sermaye: 5,1 milyar TL

İlgili Bakanlık

Milli Savunma Bakanlığı

İnternet Adresi<http://www.mke.gov.tr>

Geçmiş 1832 yılında kurulmuş olan Tophane-i Amire Müşirliğine dayanan Kuruluş, 1950 yılından 2021 yılı Temmuz ayına kadar 233 sayılı KHK kapsamında bir İDT olarak faaliyet göstermiştir. Kuruluşun ana görevi imalat sanayi alanında her çeşit silah, mühimmat, patlayıcı madde, makine, teçhizat ve malzeme imalat kapasitelerini kârlılık ve verimlilik esaslarını göz önüne alarak planlamak ve bunları ekonomik bir şekilde üretmek ve pazarlamaktır.

Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu 03/07/2021 tarihinde 7330 sayılı Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi Milli Savunma Bakanlığı ile ilgilendirilmiş olarak Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi ünvanıyla bir kamu şirketi statüsünde yapılanmıştır.

Yoğun teknoloji kullanımı gerektiren bir sektörde faaliyet gösteren Kurum için kritik ve nitelikli personelin istihdamının sağlanması, uluslararası ve yerli savunma sanayi firmalarıyla ortaklık ve iş birliği yapılması, Ar-Ge'ye ağırlık verilerek ürün çeşitliğinin sağlanması ve ihracatın artırılması adına Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumunun, Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi olarak devletin denetimi altında daha esnek, etkin, verimli, modern ve dinamik bir yapıya kavuşturulması amaçlanmıştır.

Önemli Gelişmeler

MKE A.Ş.; mühimmattan enerjetik malzemeye, silah sistemlerinden patlayıcı ve roketlere kadar geniş bir yelpazede ürettiği ürünler ve yürüttüğü projeler ile savunma sanayii için katma değer yaratmayı sürdürmektedir. Bu çerçevede Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçlarının karşılanması adına Kuruluş önemli bir rol üstlenmektedir.

2023 yılında Kuruluş tarafından 130 Ar-Ge projesi yürütülmüş olup, bunların bir kısmında seri üretime geçilmiştir. Deniz platformlarının vurucu gücünü oluşturan 76/62 mm Milli Deniz Topu, MKE A.Ş. tarafından yerleştirilerek Türk Silahlı Kuvvetleri envanterine kazandırılmıştır. Ayrıca tamamen yerli ve milli imkanlarla geliştirilen Havadan Taşınabilir 105 mm Hafif Çekili Obüs BORAN'ın Bangladeş'e ihraç edilmesine ilişkin görüşmeler tamamlanmış olup bu kapsamda ülkemiz tarihinin obüs sınıfında ilk ihracatı da gerçekleştirilmiş olacaktır.

Mali Durum

Kuruluş, 2023 yılında 3,2 milyar TL dönem kârı elde etmiştir. Kuruluşun 2023 yılı faaliyet kârı 2022 yılına göre %23,2 oranında düşüş göstererek 2,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	4.198,9	9.103,1	20.946,9	130,1
Satışların Maliyeti	2.087,0	4.487,6	16.616,5	270,3
Faaliyet Giderleri	703,3	1.679,5	2.079,3	23,8
Faaliyet Kâr Zararı	1.384,3	2.898,2	2.225,2	-23,2
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	1.789,8	3.309,5	3.156,6	-4,6
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	5.850,4	12.296,4	32.562,0	264,8
Duran Varlıklar	2.008,6	3.465,9	15.840,8	457,5
Aktif Toplamı	7.859,1	15.762,3	48.402,8	307,1
KV Yabancı Kaynaklar	2.588,4	7.532,1	23.724,7	315,0
UV Yabancı Kaynaklar	953,7	1.090,5	1.682,9	154,3
Özkaynaklar	4.317,0	7.139,6	22.995,1	322,1
Rasyolar (%)				
Cari Oran	2,26	1,63	1,37	-16,0
Asit Test Oranı	1,40	0,84	0,78	-7,0
Özsermaye Getiri Oranı	32,85	39,53	10,71	-72,9
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	5.747	2.958	3.180,0	7,5
Toplam İstihdam Gideri	924,5	1.186,6	2.657,2	123,9

Kaynak: MKE A.Ş., HMB

8.2. Türk Telekomünikasyon A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Dr. Ömer Fatih SAYAN (YK Başkanı)
 Ümit ÖNAL (Üye – Genel Müdür)
 Yiğit BULUT (Üye)
 Selim DURSUN (Üye)
 Enver İSKURT (Üye)
 Salim Arda ERMUT (Üye)
 Metin İLHAN (Üye)
 Deniz YILMAZ (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %25
 Nominal Sermaye: 3,5 milyar TL
 Ödenmiş Sermaye: 3,5 milyar TL

İlgili İdare

Cumhurbaşkanlığı

İnternet Adresi

www.turktelekom.com.tr

Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketi Türkiye’de tüzel kişiliği haiz anonim şirket şeklinde kurulmuştur. Şirket’in esası 23/10/1840’ta aslen Bakanlık olarak kurulan Postane-i Amirane’ye (Postahane Departmanı) dayanmaktadır. Şirket, önceden her ikisi de PTT tarafından yürütülen telekomünikasyon ve posta hizmetlerinin ayrılması sonucu 24/04/1995’te ayrı bir tüzel kuruluş olarak kurulmuş ve PTT’nin telekomünikasyon hizmetleri ile ilgili tüm personel, varlık ve yükümlülükleri, Şirket’e transfer olmuştur.

Şirket tarafından yapılan 10/03/2022 tarihli özel durum açıklamasında LYY Telekomünikasyon A.Ş.’nin (LYY) sahip olduğu %55 Türk Telekomünikasyon A.Ş. (Türk Telekom) hissesinin TVF’ye satışına ilişkin taraflar arasında hisse devir sözleşmesi imzalandığı, sonrasında gerekli onayların alınması ve kapanış koşullarının yerine getirilmesi sonucunda 31/03/2022 tarihli özel durum açıklamasında payların devir işleminin tamamlandığı, devir sonrasında 31/03/2022 tarihi itibarıyla TVF’nin %61,68 pay sahipliği ile Türk Telekom’un en büyük hissedarı olduğuna ilişkin bildirimde bulunulmuştur. 31/12/2022 tarihi itibarıyla, Şirket’i kontrol eden ana ortak TVF’dir.

Önemli Gelişmeler

Türkiye’nin 81 ilinde 37.265 çalışanı ile Türk Telekom, 31/12/2023 itibarıyla 17,4 milyon sabit erişim hattı, 15,2 milyon geniş bant, 3,1 milyon TV ve 26,2 milyon mobil abonesine hizmet vermektedir. Şirketin 52,9 milyon abonesi bulunmaktadır.

2022 yılı itibarıyla 403 bin km olan fiber ağ uzunluğu 2023 yılı itibarıyla 437 bin km’ye yükselmiştir. 2023 yılında fiber abone sayısı 1,3 milyon net kazanımla 12,9 milyona yükselmiştir. Ayrıca, mobil abonelerin internet kullanımı 2023 yılında 2022 yılına kıyasla %23,4 artarak kişi başı ortalama 14,7 Gigabyte’a yükselmiştir.

Türk Telekom, yenilenebilir enerji üretimini artırma stratejisiyle 2023 yılı içerisinde TEİAŞ’tan 405,8 Mega Watt elektrik kurulu güç kapasitesi almıştır. Söz konusu kapasite 2022 yılı satın alınan elektrik tüketiminin yaklaşık %65’ine tekabül etmektedir. Ayrıca Türk Telekom’un 2023 yılında güneş enerjisinden yararlanma kapasitesi 2020 yılına göre %60 oranında artmıştır.

Arçelik, Nokia ve Türk Telekom; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın himayesinde, Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi, KOSGEB ve TÜBİTAK TÜSSİDE'nin desteğiyle Türkiye'de 5G altyapısıyla hayat bulan imalat sanayi teknoloji çözümleri oluşturmak için hayata geçirilen 5G@EndTech Programı kapsamında bugüne kadar teknoloji şirketleriyle 13 proje gerçekleştirilmiştir.

Mali Durum

Şirketin brüt satışları 2022 yılına kıyasla %108,5 artışla 100,2 milyar TL seviyesinde olup, dönem karı ise önceki yıla göre %86,8 artışla 3.4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	34.272,9	48.042,3	100.184,7	108,5
Satışların Maliyeti	19.404,4	28.577,4	78.315,9	164,8
Faaliyet Kâr Zararı	8.111,0	9.301,0	-4.858,3	-152,2
Dönem Kâr Zararı	5.620,8	1.836,5	3.430,2	86,8
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	20.779,4	26.187,7	48.237,8	84,2
Duran Varlıklar	37.558,3	54.544,0	146.483,1	168,6
Aktif Toplamı	58.337,7	80.731,7	194.720,9	141,2
KV Yabancı Kaynaklar	17.997,0	26.366,2	56.575,0	114,6
UV Yabancı Kaynaklar	26.090,7	34.395,2	39.855,7	15,9
Özkaynaklar	14.250,0	19.970,3	98.290,2	492,2
Rasyolar (%)				
Cari Oran	1,15	0,99	0,85	-14,1
Asit Test Oranı	1,13	0,97	0,83	-14,4
Özsermaye Getiri Oranı	0,40	0,09	0,03	-62,1
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Dönem Sonu)	35.868	37.638	37.265	-1,0

Kaynak: Türk Telekomünikasyon A.Ş.

8.3. Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri	Sermaye Yapısı
Mükremin KARA (YK Başkanı)	TVF Sermaye Payı: %100
Hakan GÜLTEN (YK Başkan V. ve Genel Müdür)	Nominal Sermaye: 5 milyar TL
Emrah YOĞURTÇU (Üye)	Ödenmiş Sermaye: 3,1 milyar TL
Mehmet AKTAŞ (Üye)	
İlgili Bakanlık	İnternet Adresi
Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	http://www.ptt.gov.tr

1840 yılından bu yana faaliyette bulunan ve zaman içinde hukuki statüsünde çeşitli değişiklikler meydana gelen PTT, 01/05/2013 tarihli ve 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu ile 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında KHK kapsamından çıkarılmış ve mevcut statüsünü kazanmıştır. 24/01/2017 tarihli ve 2017/9756 sayılı BKK ile 11/12/2018 tarihli ve 463 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı uyarınca PTT hisseleri TVF'ye devredilmiştir.

6475 sayılı Kanun'a göre evrensel posta hizmeti yükümlüsü olarak belirlenen PTT; yurt içinde ve yurt dışında her türlü taşımacılık hizmetlerini de içerecek şekilde posta, koli, kargo ve lojistik hizmetleri, pul basımı ve satımı, denetlemeye ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na tabi olmaksızın, anılan Kanun kapsamında belirtilen faaliyet konuları ile ilgili olarak bankalarla yapacağı sözleşmeler doğrultusunda bankalara destek hizmeti, parasal posta hizmeti, ödeme hizmeti sunma, adres bilgi kayıt sistemi ve elektronik sertifika hizmet sağlayıcılığı, elektronik ortam dâhil her türlü tebligat ve telgraf hizmetine ilişkin faaliyetler, 20/06/1984 tarihli ve 3028 sayılı Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesinin Tasdikinın Uygun Olduğu Hakkında Kanun'la uygun bulunan Sözleşme uyarınca yetkili birimler tarafından onay şerhi (apostille) verilmiş belgelerin, kişisel verilerin korunması kaydıyla, elektronik ortamda ilgililere ulaştırılması için aracılık işlemleri ile esas sözleşmesinde belirlenen diğer faaliyetleri yürütmektedir.

Önemli Gelişmeler

2022 yılında posta gelirleri kapsamında karşılığı 4,7 milyar TL gelir elde edilmişken 2023 yılında anılan kalemden 8,2 milyar TL gelir elde edilmiş olup, bir önceki yıla göre %73 artış yaşanmıştır.

2018 yılında hizmete sunulan PTT Kargomat cihazlarının sayısı 2023 yıl sonu itibarıyla 405 adede ulaşmış olup Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Antalya, Kocaeli ve Eskişehir illerinde hizmeti yaygınlaştırma çalışmaları devam etmektedir. Toplamda kargo hizmetlerinden 2023 yılında 5,8 milyar TL gelir elde edilmiş olup bir önceki yıla kıyasla %100 oranında bir artış kaydedilmiştir.

Diğer taraftan, 2023 yılında toplam PTTBank işlemlerinden elde edilen gelirler 2022 yılına göre %83 artarak 2,3 milyar TL seviyesine ulaşmıştır.

Mali Durum

2022 yıl sonu itibarıyla 259,2 milyon TL dönem zararı elde edilmişken, 2023 yıl sonu itibarıyla 2,3 milyar TL dönem zararı meydana gelmiştir. 2023 yıl sonunda brüt satışlarda 2022 yılına göre %84,7'lik artış yaşanmıştır. Faaliyet giderlerinde ise 2022 yılına göre %72,4 oranında artış meydana gelmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	6.379,9	11.233,8	20.745,4	84,7
Satışların Maliyeti	4.727,9	8.159,5	15.498,8	90,0
Faaliyet Giderleri	2.475,0	4.120,0	7.351,2	78,4
Faaliyet Kâr Zararı	-826,9	-1.064,3	-2.194,4	-106,2
Finansman Giderleri	0,9	8,7	16,6	90,8
Dönem Kâr Zararı	-387,3	-259,2	-2.388,2	-821,4
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	2.721,0	7.503,9	6.657,7	-11,3
Duran Varlıklar	3.732,8	4.315,2	33.021,7	665,2
Aktif Toplamı	6.453,8	11.819,2	39.679,4	235,7
KV Yabancı Kaynaklar	5.902,8	10.609,4	12.729,2	20,0
UV Yabancı Kaynaklar	164,4	82,3	327,9	298,4
Özkaynaklar	386,6	1.127,4	26.622,4	2.261,4
Rasyolar (%)				
Cari Oran	0,46	0,71	0,52	-26,8
Asit Test Oranı	0,45	0,70	0,51	-27,1
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Dönem Sonu)	25.135	23.508	21.890	-6,9
Toplam İstihdam Gideri	4.242	6.774	8.270	22,1

Kaynak: PTT A.Ş.

8.4. Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Kemal YÜKSEK (YK Başkanı)
 Dr. Şuayip BİRİNCİ (Üye)
 Dr. Yalçın EYİĞÜN (Üye)
 İbrahim KOLCU (Üye)
 Mücahit ARMAN (Üye)
 Akif Çağatay KILIÇ (Üye)
 Hasan Hüseyin ERTOK (Üye)

Sermaye Yapısı

TVF Sermaye Payı: %100
 Nominal Sermaye: 8 milyar TL
 Ödenmiş Sermaye: 8 milyar TL

İlgili Bakanlık

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.turksat.com.tr>

Türk Telekomünikasyon A.Ş. tarafından yürütülen uydu haberleşme hizmetlerinin yeni bir şirket altında yürütülmesi amacıyla, 406 sayılı Kanun'da değişiklik yapan 5189 sayılı Kanun ile kurulan TÜRKSAT, 22/07/2004 tarihinde faaliyete geçmiştir. 24/01/2017 tarihli ve 2017/9756 sayılı BKK ile TÜRKSAT'ın sermayesinde bulunan Hazineye ait hisselerin tamamının TVF'ye aktarılmasına karar verilmiştir. Söz konusu değişiklik 10/04/2017 tarihli Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanmıştır.

TÜRKSAT, 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu uyarınca ulusal egemenlik kapsamındaki uydu yörünge pozisyonlarının hakları, yönetimi ve işletme yetkisine sahip olmak ve bununla ilgili yükümlülükleri yerine getirmek, adına kayıtlı ve diğer operatörlere ait uyduları işletmeye vermek ya da verilmesini sağlamak, bu uyduları işletmek, ulusal ve yabancı operatörlere ait uydular üzerinden haberleşme ve iletim altyapısını kurmak, bilgi ve iletişim teknolojileri alanında her türlü faaliyette bulunmak, işletmek ve ticari faaliyette bulunmak üzere kurulmuştur. Uydular üzerinden sağladığı doğrudan TV yayınları, kırsal alan telefon haberleşmesi, acil durum haberleşmesi ve kurumsal ağ hizmetlerinin yanı sıra TÜRKSAT, kablo TV ve genişbant internet hizmeti sunmaktadır.

TÜRKSAT, ilgili kurumlarla koordine bir şekilde e-Devlet Kapısı'nı işletmekte, kamu kurumlarına yönelik bilişim çözümleri üretmekte, anahtar teslim projeleri gerçekleştirmekte, çeşitli konularda bilişim ürün ve hizmetleri sunmaktadır.

Önemli Gelişmeler

TÜRKSAT 6A Milli Haberleşme Uydu Proje Sözleşmesi ve Ek Protokolü 15/12/2014 tarihinde resmi olarak başlatılmış olup, 2023 yılı Aralık ayı itibarıyla Uçuş Modelinde entegrasyon, sistem seviyesi testleri, son hizalama ölçümleri ve uydunun son işlevsel testleri başarıyla tamamlanmıştır.

06/02/2023 tarihinde meydana gelen deprem felaketi sebebiyle TÜRKSAT teknik ekipleri bölge halkının iletişim imkanlarının artırılması ve devamlılığının sağlanması için çalışmalarını yoğun bir şekilde sürdürmüştür. AFAD koordinasyonunda 167 adet lokasyona VSAT kurulumları yapılmıştır. Evrensel hizmetler kapsamında 36 adet uydu destekli mobil baz istasyonlarına VSAT kurulumları tamamlanmıştır.

Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman, Gaziantep, Diyarbakır, Şanlıurfa, Malatya ve Kilis illerinde internet ihtiyacı için toplam 203 adet VSAT terminali kurularak, destek verilmiştir.

2023 yılı sonu itibarıyla Ankara Türksat Teleport Merkezinden 17 adet dijital paket yayın iletimi gerçekleştirilmektedir. 17 adet sayısal paket ile toplam 120 TV, 29 radyo ve 8 veri hizmetinin TÜRKSAT uydularına sayısal paket yayın iletimi yapılmaktadır.

Uydulardan 2003 yılında 56 TV kanalı yayın yaparken, 2023 yılı sonu itibarıyla bu rakam 528'e ulaşmıştır. Söz konusu kanalların 1'i 8K, 1'i 4K ve 233 adedi HD yayın yapmaktadır. Kısa Süreli Yayın (Satellite News Gathering-SNG) hizmeti alımıyla ilgili olarak da 62 adet firma ile geçici kullanım protokolü imzalanmıştır. Veri hizmetlerinde ise kapsama alanı içerisinde 2022 yılı sonundaki aktif 5.263 VSAT terminal sayısı, 2023 yılında 895 adet artarak 6.158'e ulaşmıştır.

Mali Durum

TÜRKSAT'ın 2023 yılı toplam satış hasılatı yaklaşık 13,9 milyar TL olarak gerçekleşirken brüt kârı 1,6 milyar TL'ye düşmüştür.

Uydu hizmetlerinde yurt dışı satışların ciro payı %7'den %9'a çıkarılmış; Ka-Bant mobility gelirlerinde %7, Ku-Bant mobility gelirlerinde %80 artış sağlanmıştır. Data satış gelirlerinin uydu gelirleri içindeki payı %24'ten %31'e çıkarılmıştır. Yıl içerisinde yapılan çalışmalar neticesinde TÜRKSAT, satış gelirlerine göre ilk 500 Bilişim Şirketi sıralamasında bu yıl 13 üncü sıradan 11 inci sıraya yükselmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	3.003,5	7.658,9	13.851,3	80,9
Satışların Maliyeti	1.808,5	5.170,4	12.213,4	136,2
Faaliyet Giderleri	235,0	439,0	1.279,6	191,4
Faaliyet Kâr Zararı	960,0	2.049,0	25,6	-98,7
Finansman Giderleri	1.459,6	1.431,0	3.350,9	134,2
Dönem Kâr Zararı	716,7	3.418,8	-1.536,1	-144,9
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	2.136,2	3.953,1	7.083,7	79,2
Duran Varlıklar	8.796,1	12.516,9	34.579,4	176,3
Aktif Toplamı	10.932,2	16.470,1	41.663,1	153,0
KV Yabancı Kaynaklar	1.693,9	3.252,6	6.297,3	93,6
UV Yabancı Kaynaklar	4.185,4	4.774,3	9.954,1	108,5
Özkaynaklar	5.052,8	8.443,1	25.411,7	201,0
Rasyolar (%)				
Cari Oran	1,26	1,22	1,12	-8,2
Asit Test Oranı	1,20	1,15	1,06	-7,8
Özsermaye Getiri Oranı	0,14	0,40	-0,06	-115,0
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	1.179	1.135	1.173	3,4

Kaynak: TÜRKSAT ve HMB

8.5. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

Yönetim Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Ahmet ALBAYRAK (YK Başkanı)
 Prof. Dr. Mehmet Zahid SOBACI (Üye – Genel Müdür)
 Doç. Dr. Oğuz GÖKSU (Üye)
 Doç. Dr. Oğuzhan BİLGİN (Üye)
 Doç. Dr. Veysel KURT (Üye)
 Atakan YILMAZ (Üye)
 Mücahid EKER (Üye)
 Hilal KAPLAN (Üye)
 Meryem İlayda ATLAS ÇETİN (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
 Nominal Sermaye: 182 milyon TL
 Ödenmiş Sermaye: 182 milyon TL

İlgili İdare

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı

İnternet Adresi

<http://www.trt.net.tr>

Anayasa'nın 133 üncü maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca Türkiye'nin kamu tüzel kişiliğini haiz ve kamusal nitelikteki tek yayın kuruluşu olan TRT, kamu adına radyo ve televizyon yayınlarını gerçekleştirmek amacıyla 1964 yılında kurulmuştur.

TRT Türkiye ve dünyadaki takipçilerine 19 televizyon kanalı ve 17 radyo kanalı başta olmak üzere basılı yayınlar, dijital platform ve dijital uygulamalar üzerinden yayıncılık faaliyetleri ile ulaşmaktadır.

Önemli Gelişmeler

Uluslararası dijital platform "Tabii" 07/05/2023 tarihinde kullanıcılara sunulmuştur. Erişim alanını global ölçekte genişletmek amacıyla Türkçe'nin yanı sıra İngilizce, Arapça, İspanyolca ve Urduca dillerinde de dublaj ve altyazı seçeneği sunan platform, 2023 yılı Aralık ayında 3,1 milyon kullanıcıya ulaşmıştır.

Mali Durum

Kamusal katkı gelirlerinin yanında ilan ve reklam gelirleri, haber ve program satış gelirleri ile marka ve lisans ürün gelirleri TRT'nin gelirlerini oluşturmaktadır. 2023 yılı toplam ticari gelirleri reklam gelirleri de dahil olmak üzere bir önceki seneye kıyasla %68 oranında artmıştır. Kuruluşun toplam brüt satışı 21,1 milyar TL, satışlarının maliyeti yaklaşık 7,6 milyar TL, faaliyet giderleri ise 6,7 milyar TL olarak gerçekleşmiş olup Kuruluş 2023 yılını 7,7 milyar TL dönem net kârı ile kapatmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	5.643,4	9.870,4	21.142,9	114,2
Satışların Maliyeti	2.503,1	4.291,5	7.561,9	76,2
Faaliyet Giderleri	1.809,4	3.175,5	6.694,8	110,8
Faaliyet Kâr Zararı	1.270,5	2.365,8	6.876,4	190,7
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	1.396,3	2.453,9	7.692,5	213,5
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	3.499,1	5.718,0	13.386,7	134,1
Duran Varlıklar	3.084,6	3.732,0	7.099,9	90,2
Aktif Toplamı	6.583,7	9.450,0	20.486,6	116,8
KV Yabancı Kaynaklar	646,5	436,7	1.362,9	212,1
UV Yabancı Kaynaklar	735,4	1.396,1	2.189,3	56,8
Özkaynaklar	5.201,8	7.617,2	16.934,4	122,3
Rasyolar (%)				
Cari Oran	5,4	13,1	9,8	-25,0
Asit Test Oranı	5,4	13,0	9,8	-24,6
Özsermaye Getiri Oranı	26,8	32,2	45,4	41,0
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	8.253	8.287	8.659	4,5
Toplam İstihdam Gideri	1.458,3	2.587	5.259	103,3

Kaynak: TRT Genel Müdürlüğü

8.6. Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü

Yöneticiler

Yener YILDIRIM (Müdür)

Av. Mustafa KURTULUŞ (Müdür Yardımcısı V.)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 500 TL

Ödenmiş Sermaye: 500 TL

Bağlı Olduğu Bakanlık

Tarım ve Orman Bakanlığı

İnternet Adresi<http://www.aoc.gov.tr>

1925 yılında, ıslah için son derece elverişsiz olarak görülen bir arazide Mustafa Kemal ATATÜRK'ün kişisel mülkü olarak Ankara ve çevresini yeşillendirmek, modern tarım ve işletmecilik tekniklerini uygulayarak çevre çiftçilerine önderlik ve öğreticilik yapmak amaçları ile kurulan AOÇ, 1937 yılında Hazineye bağışlanmıştır.

Hazineye intikalini müteakip çeşitli kurum ve kuruluşların bünyesinde faaliyet gösteren AOÇ, 24/03/1950 tarihli ve 5659 sayılı Kanun kapsamında Tarım ve Orman Bakanlığının bağlı kuruluşu olarak yapılandırılmıştır. Ayrıca, AOÇ Müdürlüğünün teşkilatına ilişkin hususlar 15/07/2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmiştir.

AOÇ Müdürlüğü, hâlihazırda tarla, bağ ve bahçe ziraatı, süt, süt ürünleri, bal, meyve suyu vb. ürünlerin üretim ve pazarlaması gibi alanlarda faaliyet göstermektedir.

Kuruluş, 233 sayılı KHK'nin "İstisnalar" başlıklı 58 inci maddesi ile anılan KHK hükümlerinden muaf olup ilgili mevzuat uyarınca Sayıştay denetimine tabidir.

Önemli Gelişmeler

Kuruluş tarafından 2023 yılında bir önceki yıla göre %20,2 azalışla yaklaşık 2,6 milyon litre pastörize süt, %27,2 azalışla 590.175 kilogram dondurma, %7,7 azalışla yaklaşık 1,5 milyon kilogram yoğurt, %28 azalışla 440.930 kilogram bal ve %32,6 azalışla 406.875 litre meyve suyu satışı gerçekleştirilmiştir.

Mali Durum

2023 yılında Kuruluşun faaliyet kârı %251,5 oranında artışla 23,9 milyon TL, dönem kârı ise %71,3 oranında artışla 54,3 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	115,7	222,7	338,5	52,0
Satışların Maliyeti	94,3	188,3	268,1	42,4
Faaliyet Giderleri	7,8	10,7	22,2	107,5
Faaliyet Kâr Zararı	3,5	6,8	23,9	251,5
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	31,2	31,7	54,3	71,3
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	245,1	266,7	329,2	23,4
Duran Varlıklar	28,1	43,4	73,0	68,2
Aktif Toplamı	273,2	310,1	402,2	29,7
KV Yabancı Kaynaklar	27,9	39,9	64,0	60,4
UV Yabancı Kaynaklar	5,9	6,5	34,0	423,1
Özkaynaklar	239,4	263,7	304,2	15,4
Rasyolar (%)				
Cari Oran	8,8	6,7	5,1	-23,3
Asit Test Oranı	7,1	4,5	3,7	-17,8
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	394	383	342	-10,7
Toplam İstihdam Gideri	58,2	95,0	195,7	106,0

Kaynak: AOÇ

8.7. Türk Hava Yolları A.O.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Ahmet BOLAT (YK Başkanı)
 Prof. Dr. Mecit EŞ (YK Başkan V.)
 Bilal EKŞİ (Üye – Genel Müdür)
 Doç. Dr. Murat ŞEKER (Üye – Genel Müdür Yrd.)
 Doç. Dr. Fatmanur ALTUN (Üye)
 Dr. Hüseyin KESKİN (Üye)
 Dr. Melih Şükrü ECERTAŞ (Üye)
 Ramazan SARI (Üye)
 Şekib AVDAGİÇ (Üye)

İlgili İdare

Cumhurbaşkanlığı

Sermaye Yapısı

TVF Sermaye Payı (A Grubu): %49,12
 ÖİB Sermaye Payı (C Grubu): %0,01
 Kayıtlı Sermaye: 5 milyar TL
 Çıkarılmış Sermaye: 1,4 milyar TL

İnternet Adresi

<https://www.turkishairlines.com>

1933 yılında “Hava Yolları Devlet İşletmesi” adıyla kurulan Türk Hava Yolları A.O.’nun ana faaliyet konusu yurt içi ve yurt dışında yolcu ve kargo hava taşımacılığı yapmaktır. 1955 yılında Türk Hava Yolları adını alan Kuruluş, 1983 yılında “Devlet Havacılık ve Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü”nün bağlı ortaklığı haline getirilmiş ve 1984 yılında yürürlüğe giren 233 sayılı KHK ile KİK statüsüne kavuşmuştur. 1994 yılında özelleştirme kapsam ve programına alınan Kuruluşun, ÖYK’nin 03/02/2017 tarihli ve 2017/2 sayılı kararı ile TVF’ye devrine karar verilmiştir. %50,88’i halka arz edilmiş olan THY hisselerinin %49,12’si TVF’ye; bir adet C grubu hisse ise ÖİB’ye aittir.²⁹

Önemli Gelişmeler

THY’nin bir alt markası olarak faaliyet gösteren AnadoluJet markası, global standartlarda düşük maliyetli hava yolu şirketi olarak faaliyet göstermesi ve pazardaki rekabetçi konumunu güçlendirebilmesi adına hisselerinin tamamı THY’ye ait olmak üzere “AJet Hava Taşımacılığı Anonim Şirketi” olarak yapılandırılmıştır.

129 ülke ve 345 destinasyon ile dünyanın en fazla ülkesine uçan hava yolu şirketi olan THY tarafından 2023 yılında taşınan 83,4 milyon yolcu ile 2019 yılının %16,1 üzerine çıkmış ve tüm zamanların en yüksek yolcu sayısına ulaşılmıştır. Şirket 2023 yılında uçuş ağına Polonya’da Krakow, İtalya’da Palermo ve ABD’de Detroit destinasyonlarını eklemiştir. 2019 yılına göre kapasitesini %25 oranında artıran şirket %3,5’lik uluslararası yolcu pazar payı ile dünyada network havayolları arasında 3., Avrupa’da ise 1. sıraya yükselmiştir.

THY filosunda 120 geniş gövdeli, 296 dar gövdeli olmak üzere 416 adet yolcu uçağı ve 24 adet kargo uçağı bulunmaktadır. 2023 yıl sonu itibarıyla 440 olan uçak sayısının 2033 yılında 800’ün üzerine çıkarılması hedeflenmektedir.

²⁹ THY’de kamu payı %50’nin altında olup yönetim kurulunun çoğunluğunun kamu temsilcisi olması nedeniyle uluslararası kamu işletmesi tanımı kapsamında Raporda yer verilmektedir.

Mali Durum

THY 2023 yılını, bir önceki yıla göre %77,6 artışla, 91,3 milyar TL dönem kârı ile tamamlamıştır.

1990 yılından itibaren THYAO kodu altında Borsa İstanbul’da işlem gören THY hissesi, 2023 yılında 332 milyon ABD doları günlük ortalama işlem hacmiyle Borsa İstanbul’un en çok işlem hacmine sahip hissesi olmuştur. Yıl sonu itibarıyla piyasa değerindeki yükselişle dünyanın en değerli 10. hava yolu, Borsa İstanbul 100 Endeksi’nin ise en değerli 2. şirketi konumuna gelmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	97.378	311.169	504.398	62,1
Satışların Maliyeti	75.233	235.528	384.952	63,4
Faaliyet Kâr Zararı	13.547	48.811	71.425	46,3
Dönem Kâr Zararı	9.191	51.403	91.282	77,6
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	65.797	135.095	253.043	87,3
Duran Varlıklar	287.911	443.476	797.048	79,7
Aktif Toplamı	353.708	578.571	1.050.091	81,5
KV Yabancı Kaynaklar	90.443	154.040	267.956	74,0
UV Yabancı Kaynaklar	172.615	243.104	325.023	33,7
Özkaynaklar	90.650	181.427	457.112	152,0
Rasyolar (%)				
Cari Oran	0,73	0,88	0,94	7,3
Asit Test Oranı	0,70	0,84	0,90	7,0
Özsermaye Getiri Oranı	0,09	0,26	0,36	37,1
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Dönem Sonu)	27.532	29.520	33.138	12,3

Kaynak: THY, TMS/TFRS kapsamında hazırlanan finansal tablolar ve bağımsız denetim raporları

8.8. Anadolu Ajansı

Yönetim Kurulu Üyeleri

Serdar KARAGÖZ (YK Başkanı ve Genel Müdür)

Doç. Dr. Yusuf ÖZKIR (YK Başkan V.)

Prof. Dr. Hasan Nuri YAŞAR (Üye)

Doç. Dr. İsmail ÇAĞLAR (Üye)

Büşra KARADUMAN AKTUNA (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %47,75

Nominal Sermaye: 1 milyon TL

Ödenmiş Sermaye: 1 milyon TL

İlgili İdare

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı

İnternet Adresi

<http://www.aa.com.tr>

06/04/1920 tarihinde Mustafa Kemal ATATÜRK tarafından kurulan Anadolu Ajansı, 1925 yılında yapısal değişikliğe uğramış ve anonim şirket statüsüne kavuşmuştur. Zaman içerisindeki devirlerle Kuruluştaki kamu payı %47,75 oranında tesis edilmiştir.

57 sayılı Anadolu Ajansının Malları ve Personeli Hakkında Kanun'a eklenen madde hükmü çerçevesinde, Anadolu Ajansının tüzel kişiliğinde bulunan %50,07'lik sermaye payı üzerinde HMB'nin intifa hakkı bulunmakta olup Anadolu Ajansının toplam %97,8'lik sermayesi HMB tarafından temsil edilmektedir.

Kuruluş 24/07/2018 tarihli ve 30488 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 14 sayılı İletişim Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı koordine kuruluşu olarak faaliyet göstermektedir.

Önemli Gelişmeler

13 dilde yayın yapan, 144 ülkede faaliyet gösteren ve 39 ülkede ofis ve yayın merkezi bulunan Anadolu Ajansı tarafından 2023 yılında 2,1 milyon içerik üretilmiştir.

Mali Durum

2023 yılında Kuruluşun hasılatı bir önceki yıla göre yaklaşık %130,5 oranında, satışların maliyeti ise yaklaşık %140,6 oranında artmıştır. Kuruluşun vergi öncesi dönem kârı %48,6 oranında artarak 389 milyon TL'ye ulaşmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	% Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Hasılat	462,0	902,0	2.079,0	130,5
Satışların Maliyeti	691,7	1.322,9	3.183,0	140,6
Brüt Kâr Zarar	-229,7	-420,9	-1.104,0	-162,3
Faaliyet Giderleri	98,4	182,2	640,0	251,3
Faaliyet Kâr Zararı	20,5	243,4	174,9	-28,1
Dönem Kâr Zararı	46,1	261,8	389,0	48,6
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	215,8	248,4	462,9	86,4
Duran Varlıklar	179,8	400,5	1.140,0	184,6
Aktif Toplamı	395,6	648,9	1.602,9	147,0
KV Yabancı Kaynaklar	214,3	221,1	475,1	114,9
UV Yabancı Kaynaklar	125,8	221,9	509,6	129,7
Özkaynaklar	56,3	205,9	618,1	200,2

Kaynak: Anadolu Ajansı, TMS/TFRS kapsamında hazırlanan finansal tablolar ve bağımsız denetim raporları

8.9. Borsa İstanbul A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Erişah ARICAN (YK Başkanı)
 Salih TANRIKULU (YK Başkan V.)
 Dr. Korkmaz ERGUN (Üye - Genel Müdür)
 Prof. Dr. Fahrettin ALTUN (Üye)
 Prof. Dr. Cem DEMİROĞLU (Üye)
 Metin KIRATLI (Üye)
 Ahmad Ali AL-HAMMADI (Üye)
 Işinsu KESTELLİ (Üye)
 Tefik ERASLAN (Üye)

İlgili İdare

Cumhurbaşkanlığı

Sermaye Yapısı

TVF Sermaye Payı: %80,6
 Nominal Sermaye: 423,2 milyon TL
 Ödenmiş Sermaye: 423,2 milyon TL

İnternet Adresi

<http://borsaistanbul.com>

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 30/12/2012 tarihinde İMKB ile İAB tüzel kişilikleri başkaca bir işleme gerek kalmadan son bulmuş ve ticaret siciline resen tescil edilerek Borsa İstanbul A.Ş. kurulmuştur. Söz konusu yapılanma ile İMKB ile İAB bünyesinde bulunan piyasalar, Borsa İstanbul çatısı altına geçmiştir. Borsa İstanbul Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası ise 21/12/2012 tarihinde işleme başlamış olup 05/08/2013 tarihi itibarıyla İzmir'de kurulu Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsasının tüzel kişiliği son bulmuştur. Bu şekilde üç borsanın piyasaları Borsa İstanbul çatısı altında birleşmiştir.

Borsa İstanbul, esas sözleşmesinin 03/04/2013 tarihinde ticaret siciline tescil edilmesiyle faaliyet izni almıştır. 2022 yılı sonu itibarıyla Borsa İstanbul sermayesinin %80,6'lık payı TVF'ye aittir.

Önemli Gelişmeler

556 şirketin işlem gördüğü ve piyasa değerinin 10 trilyon TL'ye ulaştığı Borsa İstanbul'da, 2023 yılında 54 adet yeni şirketin kote edilmesiyle 79,3 milyar TL büyüklüğünde halka arz gerçekleşmiştir. Ayrıca, 1.814 adet borçlanma aracının ihracı yoluyla sermaye piyasalarına 459,8 milyar TL kaynak sağlanmasına aracılık edilmiştir.

Pay Piyasası bünyesinde Borsa Yatırım Fonlarında açılış seansı uygulaması başlatılmıştır. Borçlanma Araçları Piyasasında yeşil tahvil ve yeşil kira sertifikaları işlem görmeye devam etmektedir. Türev Ürünler Piyasasında ürün çeşitliliğinin artırılması kapsamında 2023 yılı içinde 3 adet vadeli işlem sözleşmesi hizmete sunulmuştur.

BIST 500, BIST Geri Alım ve BIST Temettü 25 Ağırlık Sınırlı 10 endeksleri hesaplanmaya başlamıştır. Borsa İstanbul'da 2023 sonu itibarıyla, paya dayalı 152'si anlık toplam 456 endeks, borçlanma araçları, altın, mevduat, fon gibi farklı yatırım araçlarına dayalı 62 endeks, 20 adet risk kontrol endeksi, ayrıca BIST 30 ve BIST 100 Endeksleri'ne bağlı 4 adet kısa ile 2 adet kaldıraçlı endeks ve 4 adet altına dayalı endeks hesaplanmaktadır.

Borsa İstanbul piyasalarında gerçekleşen toplam işlem hacmi 2023 yılında 78,4 trilyon TL olmuştur. Toplam işlem hacminin %41,7'sini oluşturan Pay Piyasasında 2022'ye kıyasla %84,7 artışla 32,7 trilyon TL'lik

işlem gerçekleşmiş olup günlük ortalama işlem hacmi 132 milyar TL olmuştur. Borçlanma Araçları Piyasasında 2022'ye kıyasla %129 artışla toplam 33,1 trilyon TL işlem hacmi gerçekleşmiş olup günlük ortalama işlem hacmi 130,6 milyar TL olmuştur. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasında 2022'ye kıyasla %48,1 artışla toplam 11,7 trilyon TL işlem hacmi gerçekleşmiş olup günlük ortalama işlem hacmi 46,3 milyar TL olmuştur. Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası işlem hacmi ise 952,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Sermaye piyasalarına olan ilgi 2023'te de devam etmiş, yıl sonu itibarıyla bakiyeli pay senedi yatırımcı sayısı 7,7 milyon olmuştur.

Mali Durum

Borsa İstanbul'un 2022 yılında 91,7 milyar TL olan aktif büyüklüğü, 2023 yılında %45,6 artışla 133,5 milyar TL'ye ulaşmıştır. 2022 yılında 9,5 milyar TL olarak gerçekleşen özkaynak büyüklüğü, 2023 yılı sonunda 15,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2023'de brüt satış gelirleri %132 oranında artarak 14,8 milyar TL'ye ulaşmıştır. 2023 yılı vergi öncesi kârı 9,1 milyar TL olup özsermaye getiri oranı %60,7'dir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	%Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	3.355,2	6.371,8	14.784,4	132,0
Satışların Maliyeti	61,2	186,9	762,5	308,0
Faaliyet Kâr Zararı	2.372,7	3.746,0	7.433,7	98,4
Dönem Kâr Zararı	2.776,3	4.493,9	9.086,4	102,2
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	45.689,1	88.921,4	124.257,0	39,7
Duran Varlıklar	2.903,2	2.789,3	9.264,1	232,1
Aktif Toplamı	48.592,3	91.710,7	133.521,1	45,6
KV Yabancı Kaynaklar	42.455,0	82.130,3	117.358,1	42,9
UV Yabancı Kaynaklar	63,6	125,6	220,4	75,5
Özkaynaklar	6.073,6	9.454,8	15.942,6	68,6
Rasyolar (%)				
Cari Oran	1,08	1,08	1,06	-1,9
Asit Test Oranı	1,08	1,08	1,06	-1,9
Nakit Oranı	1,04	1,04	1,03	-1,0
Özsermaye Getiri Oranı	39,4	54,6	60,7	11,2
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Dönem Sonu)	1.142	1.230	1.372	11,5

Kaynak: BİST

8.10. Askeri Fabrika ve Tersane İşletme A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Bilal DURDALI (YK Başkanı)
İlkay ALTINDAĞ (YK Başkan V.)
Şinasi TOĞROL (Üye)
İbrahim Özdem KOÇER (Üye)
Mustafa Murat ŞEKER (Üye)
Emre DİNÇER (Üye)
İmdat ERSOY (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 247,8 milyon TL
Ödenmiş Sermaye: 247,8 milyon TL

İlgili Bakanlık

Milli Savunma Bakanlığı

İnternet Adresi

<https://www.asfat.com.tr>

ASFAT A.Ş. Milli Savunma Bakanlığı bünyesinde, 12/01/2018 tarihinde 1325 sayılı Kanun'a eklenen ek 12 nci madde ile kurulmuştur.

ASFAT, askeri fabrikalar ve askeri tersanelerin imkân ve kabiliyetlerini kullanarak, üretim planlaması çerçevesinde genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinden, kamu iktisadi teşebbüslerinden, yabancılar dâhil gerçek ve tüzel kişilerden sipariş almak veya bunların ihtiyaçları için teklif vermek, bu siparişler ve teklifler sebebiyle gerektiğinde müşterek imalat, tasarım, araştırma-geliştirme, ürün geliştirme faaliyetlerinde bulunmak ve askeri fabrikalar ve tersanelerin gelişimini ve modernizasyonunu sağlamak alanında faaliyet göstermektedir.

ASFAT, uluslararası tecrübeye sahip personel yapısı ve etkin organizasyonunun sağladığı dinamizmle Türk savunma endüstrisinin gelişimine ve ihracatına katkı sağlamayı sürdürmektedir. Kamu-özel sektör iş birliğinin sağladığı sinerji ile ömür devri yönetimini esas alarak, tasarım, üretim, eğitim, bakım-idame süreçlerinde, bir çözüm ortağı yaklaşımıyla tüm dost ve müttefik ülkelere yenilikçi çözümler sunmaktadır. Sermayesinin tamamı HMB'ye ait olan ASFAT'ın HMB'nin pay sahipliğine dayanan oy, yönetim, temsil, denetim gibi hak ve yetkileri Milli Savunma Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

Önemli Gelişmeler

Ülkemizin savunma sanayi sektöründe gerçekleştirdiği en büyük ihracat projelerinden biri olan PN MİLGEM Projesi kapsamında 4 üncü gemi olan PNS TARIQ, 02/08/2023 tarihinde Karaçi Tersanesi'nde denize indirilmiştir. Ayrıca, Pakistan MİLGEM Projesinin 1. gemisi PNS BABUR'un teslim töreni 23/09/2023'te İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.

Jandarma Genel Komutanlığının ihtiyacını karşılamak üzere ASFAT ile Savunma Sanayii Başkanlığı arasında 23/03/2023'te Mekanik Mayın Temizleme Teçhizatı (MEMATT) Tedariği Sözleşmesi imzalanmıştır. 25/05/2023'te 2 adet MEMATT'ın kabulleri tamamlanmıştır.

ASFAT'ın ana yükleniciliğinde, 2. Hava Bakım Fabrikasına kazandırılan yetenek ve kabiliyetler ile A400M Retrofit Projesinde 4 üncü ve 5 inci A400M uçaklarının retrofiti zamanında tamamlanarak, sırasıyla

02/05/2023 ve 27/10/2023 tarihlerinde Hava Kuvvetleri Komutanlığına teslimatı gerçekleştirilmiştir.

ASFAT tarafından yerli ve milli imkânlarla tasarım ve inşası gerçekleştirilen Asayiş ve Emniyet Botu (ASBOT), 08/03/2023'te 1 adet olarak Emniyet Genel Müdürlüğüne teslim edilmiştir. ASFAT ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Denizcilik Genel Müdürlüğü arasında 11/04/2023'te 8 adet Liman Kontrol Botu Tedariki Sözleşmesi imzalanmıştır. Bu kapsamda 4 adet ASBOT kabul ve muayene testlerinden başarıyla geçerek 16/12/2023 tarihinde teslim edilmiştir.

5 inci Ana Bakım Fabrika Müdürlüğünde yerleştirilerek ülkemize kazandırılmış yangın söndürme kitleri, 14-19/07/2023 tarihlerinde, ülkemizin karşılaştığı orman yangınlarında Orman Genel Müdürlüğü bünyesinde Hatay, Muğla, Osmaniye ve Çanakkale'deki yangın söndürme çalışmalarında başarıyla hizmet vermiştir.

Mali Durum

Kuruluşun 2023 yılı faaliyet döneminde brüt satış gelirleri yaklaşık 5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Kuruluşun 2023 yılı dönem zararı ise 4,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	%Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	837,7	3.052,3	4.980,0	63,2
Satışların Maliyeti	752,3	2.614,6	4.308,0	64,8
Faaliyet Kâr Zararı	25,0	292,6	312,8	6,9
Dönem Kâr Zararı	158,2	218,3	-4.744,6	-2.273,4
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	7.157,6	13.084,5	34.835,5	166,2
Duran Varlıklar	125,5	636,1	1.564,1	145,9
Aktif Toplamı	7.283,1	13.720,6	36.399,6	165,3
KV Yabancı Kaynaklar	1.198,0	4.929,0	15.247,2	209,3
UV Yabancı Kaynaklar	5.946,7	8.533,3	18.511,1	116,9
Özkaynaklar	138,3	258,2	2.641,4	923,0
Rasyolar (%)				
Cari Oran	5,9	2,7	2,3	-15,4
Asit Test Oranı	2,4	0,8	0,5	-34,0
Nakit Oranı	1,7	0,3	0,2	-42,6
Özsermaye Getiri Oranı	1,1	0,5	-1,8	-460,0
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Dönem Sonu)	619	682	321	-52,9

Kaynak: ASFAT A.Ş., VUK hükümleri kapsamında hazırlanan finansal tablolar

8.11. Uluslararası Sağlık Hizmetleri A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Engin KARABAŞ (YK Başkanı)

Doç. Dr. Tolga TOLUNAY (Üye)

Mehmet Burak ÖZTOP (Üye)

Hakan KAHRAMAN (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 347,9 milyon TL

Ödenmiş Sermaye: 347,9 milyon TL

İlgili Bakanlık

Sağlık Bakanlığı

İnternet Adresi<https://www.ushas.com.tr>

USHAŞ, uluslararası sağlık hizmetleri alanında Türkiye’de sunulan hizmetlerin tanıtımını yapmak, kamu ve özel sektörün sağlık turizmine yönelik faaliyetlerini desteklemek ve koordine etmek, uluslararası sağlık hizmetlerine ilişkin politika ve stratejiler ile hizmet sunum standartları ve akreditasyon kriterleri konusunda Bakanlığa önerilerde bulunmak üzere Sağlık Bakanlığı’nın ilgili kuruluşu olarak 663 sayılı Sağlık Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuştur.

USHAŞ’ın sermayesinin tamamı HMB’ye ait olup HMB’nin mülkiyet hakkı ile kâr payı hakkına hâlel gelmemek ve pay sahipliğinden kaynaklanan bütün mali haklar HMB’de kalmak kaydıyla, USHAŞ’taki pay sahipliğine bağlı oy, yönetim, temsil, denetim gibi hak ve yetkiler Sağlık Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır. Ayrıca, USHAŞ’ın işletme bütçesinin onay sürecinde, HMB’nin uygun görüşü alınmaktadır.

Önemli Gelişmeler

“HealthTürkiye” markası altında, sağlık turizmi paydaşlarını uluslararası alanda tanıtip sağlık turistleri ile ülkemizde hizmet sunan yetkili sağlık tesislerini bir araya getirmeyi amaçlayan platform uygulamaya alınmıştır. 31/10/2022 tarihinde “HealthTürkiye” markasının lansmanı gerçekleştirilmiş ve ülkemizin uluslararası sağlık hizmetleri alanında tanıtımını amaçlayan “HealthTürkiye” çatı markası www.healthturkiye.com adresi üzerinden tüm dünyaya kapılarını açmıştır. “HealthTürkiye” faaliyetleri kapsamında; 05/06/2023 tarihinde, sağlık turizminin önemli bir aktörü olan sağlık turizmi yetki belgeli aracı kuruluşlar portala dahil edilmiş, 2023 yılının sonunda, portala kayıtlı olan kamu, özel ve üniversite hastanelerinin toplam sayısı 194 olmuştur. Ayrıca, sağlık turizmi konusunda dünyanın merkez ülkelerinden biri olma hedefi doğrultusunda Dışişleri Bakanlığı ile ortak çalışarak “HealthTürkiye” ile vize kolaylığı uygulaması, 25/08/2023 tarihinde hayata geçirilmiş ve Türk Hava Yolları A.O. ile yapılan görüşmeler sonucunda, “HealthTürkiye” vasıtası ile Türkiye’ye gelen uluslararası hastalara THY ile indirimli uçuş imkanı sağlanmıştır.

USHAŞ Akademi faaliyetleri kapsamında 2023 yılında özellikle böbrek nakli, kadın doğum, yeni doğan ve çocuk yoğun bakım eğitimleri gibi pek çok eğitimle birlikte, yabancı sağlık profesyonellerinin ülkemizde eğitim alması sağlanmıştır. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarlarında kullanılmak üzere yapılan sözleşme kapsamında; Sars-CoV-2 Real Time PCR Tanı Kiti, Solunum Multiplex PCR Tanı Kiti ve HPV qPCR Tanı Kiti tedariki gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğünün ihtiyacı olan ithal ilaç ve antidot tedarikleri gerçekleştirilmiştir.

Mali Durum

Kuruluş 2023 yılında 549,3 milyon TL brüt satış hasılatı, 41,5 milyon TL dönem kârı elde etmiştir. Kuruluş brüt satışları bir önceki yıla göre %154,5 oranında artmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	%Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Satışlar	239,5	215,8	549,3	154,5
Satışların Maliyeti	167,7	201,8	513,1	154,3
Faaliyet Kâr Zararı	-27,6	-27,6	-63,9	131,5
Dönem Kâr Zararı	39,4	45,3	41,5	-8,4
Bilanço (milyon TL)				
Dönen Varlıklar	394,4	395,0	409,3	3,6
Duran Varlıklar	13,4	74,2	201,2	171,2
Aktif Toplamı	407,8	469,3	610,5	30,1
KV Yabancı Kaynaklar	55,4	77,9	130,5	67,5
UV Yabancı Kaynaklar	0,7	1,3	2,7	107,7
Özkaynaklar	351,7	388,3	477,3	22,9
Rasyolar (%)				
Cari Oran	7,1	5,1	3,1	-38,2
Asit Test Oranı	6,5	4,6	3,1	-32,0
Nakit Oranı	6	4	2,4	-41,3
Özsermaye Getiri Oranı	11,2	11,6	8,7	-25,1
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Dönem Sonu)	77	73	78	6,8

Kaynak: USHAŞ

8.12. Türk Reasürans A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Dr. Ahmet GENÇ (YK Başkanı)
 Ayşe DİLBAY (YK Başkan V.)
 Zekiye Selva EREN (Üye - Genel Müdür)
 Ahmet DENİZ (Üye)
 Mustafa Cüneyd DÜZYOL (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
 Nominal Sermaye: 600 milyon TL
 Ödenmiş Sermaye: 600 milyon TL

İlgili Bakanlık

HMB

İnternet Adresi

<https://www.turkreasurans.com.tr>

Türkiye ve yabancı ülkelerde, sigorta grupları içindeki her türlü dal ve branza giren sigorta ve tekafül işlemlerinin yapılması, bu sigortalılarla ilgili bölüşmeli ve/veya bölüşmesiz her türlü reasürans, retrosesyon, retetakafül ve alternatif risk transfer işlemlerinin yapılması, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunca uygun görülecek havuz faaliyetlerinin yönetilmesi ile risk paylaşım ve transferlerine iştirak edilmesi amacıyla HMB tarafından 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu uyarınca 18/01/2019 tarihinde kurulmasına karar verilen Türk Reasürans Anonim Şirketi, 06/09/2019 tarihi itibarıyla tescil edilerek faaliyetlerine başlamıştır.

Şirket faaliyetlerini, 5684 sayılı Kanun ve bu Kanun'a dayanılarak Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından yayımlanan diğer yönetmelik ve düzenlemeler çerçevesinde yürütmektedir.

Önemli Gelişmeler

600 milyon TL sermaye ile kurulan Türk Reasürans A.Ş., faaliyetinin dördüncü yılının sonunda 2,8 milyar TL'nin üstünde toplam özkaynak seviyesine ulaşmıştır. Şirket, 2023 yılında yurt içindeki ihtiyari yangın ve mühendislik brüt prim üretiminde önceki yıla göre %299,7 oranında artış sağlamıştır.

Şirket, Türkiye reasürans pazarında yazılan reasürans payı düşülmüş primlerin, konsolide sonuçlarına göre 2023 yılında %54'ünü üretmiştir. Şirketin 2022 Aralık ayında kurulan iştiraki T Rupt Teknoloji, teknolojik yetkinlikleri üzerinden sigorta ve reasürans odaklı çözümler üretmeye ve sektöre sunmaya devam etmektedir. 2023 yılında, Türk Reasürans A.Ş.'nin teknik işleticiliğini yaptığı DASK tarafından 600 bin hasar ihbarı alınmış ve vatandaşlara yaklaşık 35 milyar TL ödeme yapılmıştır.

Mali Durum

Şirket'in, 2023 yıl sonu itibarıyla aktif büyüklüğü 17,2 milyar TL'ye, özkaynak büyüklüğü 2,8 milyar TL'ye ulaşmıştır. Şirket'in toplam aktiflerinin %9,4'ünü nakit değerler; %13,2'sini finansal varlıklar ile riskli sigortalılara ait finansal yatırımlar; %24,6'sını esas faaliyetlerden alacaklar, geriye kalan bölümünü ise diğer varlıklar oluşturmaktadır. Şirket'in pasif toplamının %35,2'sini sigortacılık teknik karşılıkları, %3,5'ini ödenmiş sermaye, geriye kalanını ise diğer çeşitli borçlar ile ödenecek vergi ve benzeri borçlar oluşturmaktadır.

Şirket, 2023 yılında 7,7 milyar TL teknik gelir, 1,9 milyar TL yatırım geliri ile 269,1 milyon TL diğer faaliyetlerden ve olağandışı faaliyetlerden elde ettiği gelire karşılık, 6,2 milyar TL teknik gider ile 1,9 milyar TL yatırım giderine katlanmış ve ilgili dönemi yaklaşık 1,3 milyar TL net kâr ile kapatmıştır.

Şirket faaliyete geçişinin dördüncü yılında 15 ana branşta olmak üzere toplamda 9,4 milyar TL brüt prim üretimi gerçekleştirerek, kuruluş amaçlarına uygun olarak 9,4 milyar TL tutarındaki primin yurt içinde kalmasını sağlamıştır.

Şirket, 2023 yılında, 20 ülkede yerleşik 38 sigorta ve reasürans şirketinin trete programlarına reasürör olarak iştirak etmiş, yaklaşık 68 ülkeye teminat vermiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2021	2022	2023	%Değişim 2023-2022
Gelir Tablosu (milyon TL)				
Brüt Yazılan Primler	1.820,2	3.876,6	9.369,2	141,7
Brüt Ödenen Tazminatlar	699,1	1.157,6	5.190,4	348,4
Genel Teknik Bölüm Dengesi	280,2	768,4	1.482,0	92,9
Dönem Kâr Zararı	291,2	862,0	1.737,6	101,6
Bilanço (milyon TL)				
Cari Varlıklar	1.944,8	4.259,2	11.823,2	177,6
Cari Olmayan Varlıklar	122,5	190,0	5.348,0	2.715,1
Aktif Toplamı	2.067,3	4.449,1	17.171,2	285,9
KV Yükümlülükler	1.138,9	2.756,1	9.244,4	235,4
UV Yükümlülükler	35,8	87,9	5.102,6	5.703,0
Sigortacılık Teknik Karşılıkları	950,8	2.577,4	6.038,4	134,3
Özkaynaklar	892,6	1.605,1	2.824,2	76,0
Rasyolar (%)				
Cari Oran	1,7	1,5	1,3	-13,3
Nakit Oranı	0,7	0,2	0,2	16,1
Özsermaye Getiri Oranı (%)	24,4	43,3	44,9	3,7
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	105	134	195	45,5

Kaynak: Türk Reasürans A.Ş.

8.13. Mahalli İdare İşletmeleri

Mahalli idareler, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinde, yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediyeler, il özel idareleri ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareler olarak tanımlanmıştır.

5302 sayılı İl Özel İdareleri Kanununun 52 nci ve 53 üncü maddelerinde; idarelerin kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilecekleri ve özel gelir ve gideri bulunan hizmetlerini İçişleri Bakanlığının izniyle bütçe içi işletme kurarak yapabilecekleri hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca, 5393 sayılı Belediye Kanununun 70 inci maddesinde belediyelerin kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilecekleri belirtilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 26 ncı maddesinde de, “Büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının %50’sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin %50’sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 08/09/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.” hükmü bulunmaktadır.

Mahalli idarelerin iştirak ettikleri veya kurdukları şirketler,³⁰ yönetim kontrolü kamu idarelerinin uhdesinde olduğundan uluslararası uygulamalarda kamu işletmesi olarak tasnif edilmektedirler.³¹

³⁰ Bu işletmeler kamuoyunda zaman zaman “Belediye İktisadi Teşebbüsleri” (BİT) olarak da adlandırılmaktadırlar. Ancak, il özel idarelerinin kurdukları şirketler de mevcut olduğundan, raporda “Mahalli İdare İşletmeleri” ifadesi benimsenmiştir.

³¹ Mahalli idarelere ilişkin detaylı bilgiye https://biruni.tuik.gov.tr/DIESS/DosyaListeleAction.do?turId=1&tanimlayan_id=1427&adi=Kamu%20Sekt%C3%B6r%C3%BC%20S%C4%B1nC%C4%B1flamas%C4%B1,%202023/2 adresinden ulaşılabilir.

8.14. Türkiye Varlık Fonu Yönetimi A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri	Sermaye Yapısı
Recep Tayyip ERDOĞAN (YK Başkanı)	ÖİB Sermaye Payı: %100
Prof. Dr. Erişah ARICAN (YK Başkan V.)	Nominal Sermaye: 50 milyon TL
S. Arda ERMUT (Genel Müdür)	Ödenmiş Sermaye: 50 milyon TL
M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU (Üye)	
Alpaslan ÇAKAR (Üye)	
Fuat TOSYALI (Üye)	
A. Burak DAĞLIOĞLU (Üye)	
İlgili İdare	İnternet Adresi
Cumhurbaşkanlığı	https://www.tvf.com.tr

Türkiye Varlık Fonu Yönetimi A.Ş., 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Türkiye Varlık Fonu'nu kurmak ve yönetmek üzere kurulmuş olup Cumhurbaşkanlığına bağlı, özel hukuk hükümlerine tabi bir anonim şirket yapısındadır. Şirketin yapısına ve işleyişine ilişkin usul ve esaslar, söz konusu Kanun'un yanında 2016/9429 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve şirket esas sözleşmesi ile TVF iç tüzüğünde belirlenmiştir.

TVF'nin 4 stratejik amacı bulunmaktadır. Bunlar, portföyünde bulunan varlıkların değerini artırabilmek, yurt içindeki stratejik yatırımlara sermaye sağlamak, ülkemizin yurt dışı stratejisini ve rekabetçi şirketlerini destekleyen yatırımlar yapmak ve finansal piyasalarda iyileşme ve derinleşmeyi desteklemektir. 6741 sayılı Kanun gereğince Türkiye Varlık Fonu'nun mal varlığı ile Türkiye Varlık Fonu Yönetimi A.Ş.'nin mal varlığı ayrı olup, 2023 yıl sonu itibarıyla TVF portföyünde yer alan kuruluşlar aşağıdaki tablolarda belirtilmektedir.

Tablo 19: Paylarının Tamamı veya Bir Kısım TVF'ye Aktarılan Kamu Sermayeli İşletmeler³²

Kuruluş Adı	Devre İlişkin Karar	Devredilen Pay (%)
Kamu İktisadi Teşebbüsleri		
BOTAŞ	2017/9756 sayılı BKK ³³	100
TPAO	2017/9756 sayılı BKK	100
ETİ MADEN	2017/9756 sayılı BKK	100
ÇAYKUR	2017/9756 sayılı BKK	100
Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	3923 sayılı CB Kararı	100
Özelleştirme Portföyü		
TCDD İzmir Limanı	2017/5 sayılı ÖYK Kararı	100
Kamu Sermayeli Bankalar		
T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	2017/9756 sayılı BKK	100
T. Halk Bankası A.Ş.	2017/1 sayılı ÖYK Kararı	91,49 ³⁴
Diğer Kamu İşletmeleri		
PTT	2017/9756 sayılı BKK 463 sayılı CB Kararı	100 100
TÜRKSAT	2017/9756 sayılı BKK	100
THY	2017/2 sayılı ÖYK Kararı	49,12
BİST	2017/9756 sayılı BKK	80,60 ³⁵
Milli Piyango Lisansı	680 sayılı KHK	- ³⁶
At Yarışları Lisansı	680 sayılı KHK	- ³⁷
Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.	2017/4 sayılı ÖYK Kararı 2019/907 sayılı ÖYK Kararı	9,41 ³⁸
Türk Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.	3924 sayılı CB Kararı	49
Türk Telekom A.Ş.	2017/9756 sayılı BKK	61,68 ³⁹

Kaynak: TVF

³² 2022 yılında TVF portföyünden çıkan TDI'ye listede yer verilmemiştir.³³ 24/01/2017 tarihli ve 2017/9756 sayılı BKK 05/02/2017 tarihli ve 29970 sayılı Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.³⁴ İlgili ÖYK Kararı ile TVF'ye ÖİB'nin %51,11 oranındaki payının tamamı devredilmiştir. Ayrıca 2020, 2022 ve 2023 yıllarında sermaye artırımı ile pay sahipliği oranı %91,5 olmuştur.³⁵ İlgili BKK ile HMB'nin %73,60 oranındaki payının tamamı TVF'ye devredilmiştir. 31/12/2019 tarihi itibarıyla TVF, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasının (EBRD) %10'luk hisselerini de satın alarak Borsa İstanbul A.Ş.'deki payını %90,6'ya çıkarmıştır. 2020 yılında %10'luk hisse satışı yapılmış olup, pay sahipliği oranı %80,60 olmuştur.³⁶ Nakit karşılığı oynatılan Piyango, Hemen-Kazan, Sayısal Loto, Şans Topu, On Numara ve Süper Loto oyunları ile ilgili mevzuat çerçevesinde izin verilebilecek olan benzer şans oyunlarına ilişkin lisans 49 yıl süreyle TVF'ye devredilmiştir.³⁷ Yurt içinde at yarışları düzenleme, yurt içinde ve yurt dışında düzenlenen at yarışları üzerine yurt içinden ve yurt dışından müşterek bahis kabul etme hak ve yetkilerine ilişkin lisanslar 49 yıl süreyle TVF'ye devredilmiştir.³⁸ 2017/4 sayılı ÖYK Kararı ile %10 pay, 2019 yılında ise %1,07 pay devredilmiştir. 2023'te gerçekleşen halka arz ile birlikte güncel pay sahipliği oranı %9,41'dir.³⁹ İlgili BKK ile HMB'ye ait %6,68'lik pay TVF'ye devredilmiştir. 31/03/2022 tarihli Pay Satın Alım Sözleşmesi ile %55'lik hisse LYY Telekomünikasyon A.Ş.'den satın alınmıştır. TVF'nin pay sahipliği oranı güncel durumda %61,68 olmuştur.

Tablo 20: TVF Tarafından Bedeli Ödenerek veya Kurularak Pay Sahibi Olunan Şirketler

Şirket Adı	İşlem Dayanağı	Pay Sahipliği Oranı (%)
Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	Pay Satın Alım	26,2
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	Sermaye Artırımı	74,79 ⁴⁰
Türkiye Sigorta A.Ş.	Pay Satın Alım	81,10 ⁴¹
Türkiye Hayat ve Emeklilik A.Ş.	Pay Satın Alım	92,64 ⁴¹
Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Kardemir)	Pay Satın Alım	4,41
Türkiye Katılım Sigorta A.Ş.	Pay Satın Alım	100
Türkiye Katılım Hayat A.Ş.	Pay Satın Alım	100
TVF Finansal Yatırımlar A.Ş.	Şirket Kuruluşu	100 ⁴²
Türkiye Maden Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Şirket Kuruluşu	100 ⁴²
TVF Enerji Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Şirket Kuruluşu	100 ⁴²
TVF Rafineri ve Petrokimya Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Şirket Kuruluşu	100 ⁴²
TVF İFM Gayrimenkul İnşaat ve Yönetim A.Ş.	Şirket Kuruluşu	100 ⁴²
TVF Bilgi Teknolojileri İletişim Hizmetleri Yatırım Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Şirket Kuruluşu	100 ⁴²
TVF AEL Elektrik Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Şirket Kuruluşu	100 ⁴²
TVF Teknoloji Yatırımları A.Ş.	Şirket Kuruluşu	100 ⁴³

Kaynak: TVF

Fona devredilen işletmelere ilişkin ayrıntılı bilgi ve verilere Raporun ilgili bölümlerinden ayrıca ulaşılabilmektedir.

⁴⁰ Vakıfbank'ın %35,99 hissesi tahsisli satış yöntemi ile Borsa pay piyasasında toptan satış işlemi yolu ile satın alınmış, TVF'nin pay sahipliği oranı 2022 yılında yapılan sermaye artırımları ile %64,8, 2023'te yapılan sermaye artırımları ile %74,8 olmuştur.

⁴¹ TVF'nin %100 oranında iştiraki olan TVF Finansal Yatırımlar A.Ş. tarafından pay bedeli ödenerek satın alınan Güneş Sigorta A.Ş., Halk Sigorta A.Ş. ve Ziraat Sigorta A.Ş. Türkiye Sigorta çatısı altında; Vakıf Emeklilik ve Hayat A.Ş., Halk Hayat ve Emeklilik A.Ş. ile Ziraat Hayat ve Emeklilik A.Ş. ise Türkiye Sigorta ile Türkiye Hayat Emeklilik çatısı altında birleştirilmiştir.

⁴² Türkiye Varlık Fonu Yönetimi A.Ş. tarafından 2020 yılında kurulmuş şirketlerdir.

⁴³ Türkiye Varlık Fonu Yönetimi A.Ş. tarafından 2023 yılında kurulmuştur.

8.15. Diğer Kamu İşletmeleri

Yeni bir kamu şirketinin kurulması Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle veya Kanunlar ile yapılmaktadır. Mevcut durumda, şirket kurulduktan ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'ne tescil edildikten sonra HMB'ye bildirimde bulunulması konusunda herhangi bir zorunluluk bulunmamaktadır. Bundan dolayı Bakanlığımız tarafından diğer kamu şirketleri listesinin sürekli olarak güncellenmesi ve yeni kurulan şirketlerin takibinin yapılması zorlaşmaktadır.

Diğer yandan, TÜİK tarafından her Haziran ve Aralık aylarında "Kamu Sektörü Sınıflaması" güncelleme çalışmaları yapılmakta ve güncellenen liste Temmuz ve Ocak aylarında TÜİK Sınıflama Sunucusunda yayımlanmaktadır.⁴⁴ Bu bölümde, söz konusu listede bulunan bazı seçilmiş kamu işletmelerine yer verilmiştir.

8.15.1. Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü

31/12/2023 itibarıyla Yönetim Kurulu Başkanlığını ve Genel Müdürlüğünü Ekrem CANDAN'ın yürüttüğü Milli Piyango İdaresi HMB'ye bağlı, 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle düzenlenen ve saklı tutulan hükümler dışında özel hukuk hükümlerine tabi ve her türlü tasarrufa ehil, tüzel kişiliği haiz bir kamu kuruluşudur. 06/01/2017 tarihli ve 680 sayılı KHK ile karşılığı nakit olmak üzere oynatılan Piyango, Hemen-Kazan, Sayısal Loto, Şans Topu, On Numara ve Süper Loto oyunları ile ilgili mevzuat çerçevesinde izin verilebilecek olan benzer şans oyunlarına ilişkin lisans 49 yıl süreyle TVF'ye verilmiştir.

İdare, bu kapsam dışında kalan şans oyunlarını düzenlemekte olup, ayrıca her türlü şans oyununa ilişkin görev kapsamı çerçevesinde denetimleri yapmakla sorumludur. İdare, 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanun uyarınca oluşan kamu paylarının aktarımını gerçekleştirmektedir.

Kuruluşun internet adresi <http://www.mpi.gov.tr>'dir.

8.15.2. Spor Toto Teşkilat Başkanlığı

Spor Toto Teşkilat Başkanlığı Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın bağlı kuruluşudur.

Kuruluş hazırlıkları 1949 yılına uzanan Spor Toto Teşkilatı, 1959 yılında çıkarılan kanunla resmen kurulmuştur. 26/03/1960 tarihinde ilk kupon kabulünü gerçekleştiren Spor Toto Teşkilatı, bir yandan yasa dışı bahsi önlerken, diğer yandan spor ekonomisini destekleme fonksiyonlarını gerçekleştirmektedir.

Kuruluşun internet adresi <http://www.sportoto.gov.tr>'dir.

8.15.3. Toplu Konut İdaresi Başkanlığı

2023 yılı sonu itibarıyla başkanlığını Ömer BULUT'un yürüttüğü TOKİ 09/07/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK ile T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının bağlı kuruluşu haline getirilmiştir.

TOKİ'nin başlıca faaliyet alanları, yurt içi ve yurt dışında doğrudan veya iştirakleri aracılığıyla proje geliştirmek, konut, altyapı ve sosyal donatı uygulamaları yapmak veya yaptırmak, ferdi ve toplu konut kredisi vermek, doğal afet meydana gelen bölgelerde gerek görüldüğü takdirde konut ve sosyal donatıları altyapıları ile birlikte inşa etmek, teşvik etmek ve desteklemektir.

Kuruluşun internet adresi <http://www.toki.gov.tr>'dir.

⁴⁴ Söz konusu listede KİT'ler, KİT'lere Bağlı Ortaklıklar, Özelleştirme İdaresi Kapsamındaki Şirketler ve Diğer Kamu Şirketleri de yer almaktadır. Kamu Sektörü Sınıflamasının güncel haline <https://biruni.tuik.gov.tr/DIESS/SiniflamaSurumDetayAction.do?surumId=1427&tuId=47&tuAdi=10.%20Ulusal%20hesaplar> linkinden ulaşılabilir.

8.15.4. Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı Şirketleri

Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakıflarının birleştirilmesi ile kurulan TSKGV ticari işletmeler kurma, ticari işletmelere ortak olma ve bu işletmeler nezdinde Vakıf temsilcilerini seçme faaliyetlerinde bulunmaktadır.

Mevzuatta yer alan hükümler çerçevesinde mütevellî heyeti başkanı Cumhurbaşkanı olan vakıf, her biri savunma sanayimizde önemli alanlarda faaliyet gösteren 6 bağlı ortaklığı ile 8 iştiraki olmak üzere toplam 14 şirkette doğrudan pay sahibidir.

Vakfın bağlı ortaklıkları Aselsan Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş., Türk Havacılık ve Uzay Sanayi A.Ş., Roket Sanayi ve Ticaret A.Ş., Hava Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş., İşbir Elektrik Sanayi A.Ş. ve Aspilsan Enerji Sanayi ve Ticaret A.Ş.'dir. Vakfın iştirakleri ise Tusaş Motor Sanayi A.Ş., Deniz İşletmeciliği ve Tankerciliği A.Ş., Netaş Telekomünikasyon A.Ş., Mercedes-Benz Türk A.Ş., Mercedes-Benz Otomotiv A.Ş., Havaalanı İşletme ve Havacılık Endüstrileri A.Ş., Turk-tipsan Sağlık Turizm Eğitim Tic. A.Ş. ve Trtest Test ve Değerlendirme A.Ş.'dir.

Vakfın internet adresi <http://www.tskgv.org.tr>'dir.

8.15.5. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Bünyesindeki Bankalar

Birleşik Fon Bankası: Hisselerinin tamamı TMSF'ye ait olan bankanın ana faaliyet konusu bünyesine devredilen varlık ve yükümlülüklerin tasfiyesidir. Bu amaçla banka, likidasyonun artırılmasına yönelik faaliyetlerini 2023 yılı içerisinde de sürdürmüştür. Bankanın 2022 yıl sonu bilançosunda oluşan kaynak fazlası tutarı 50,05 milyon TL'nin alınan Fon Kurulu kararı kapsamında 2023 yılı içinde Fon hesaplarına aktarılması sağlanmıştır. Bankanın 31/12/2023 tarihli bilançosuna göre toplam aktifleri 9.075,4 milyon TL, likit değerleri 1.941,7 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bankanın aynı tarih itibarıyla özkaynak tutarı 627,9 milyon TL, dönem kârı ise 90 milyon TL düzeyindedir.

Kuruluşun internet adresi: <https://www.fonbank.com.tr>'dir.

Adabank: TMSF tarafından 24/05/2023 tarihinde gerçekleştirilen ihale neticesinde, Banka hisselerinin 215.000.000 TL peşin bedelle AHL Ahlatıcı Finansal A.Ş.'ye ihale edilmesine karar verilmiştir. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından verilen onay neticesinde, Bankanın TMSF'ye ait %96,682340 oranındaki hissesinin, 23/08/2023 tarihinde devir ve teslim işlemleri tamamlanmış ve kamu işletmesi hüviyeti son bulmuştur.

Kuruluşun internet adresi: <https://www.adabank.com.tr>'dir.

Türk Ticaret Bankası, Türkbank: Bankanın TMSF'ye ait %98,5 oranındaki hissesi, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Rekabet Kurumu onayları sonrası, Fon Kurulunun, 27/04/2023 tarihli kararıyla, Türkiye İhracatçılar Meclisi, ihracatçılar birlikleri, Türk Eximbank ile birlikte özel sektöre ve kamuya ait 20 bankanın ortak olduğu İhracatı Geliştirme A.Ş.'ye (İGE) 455 milyon TL bedelle devri uygun bulunmuştur. Türk Ticaret Bankası hisselerinin devir teslim işlemleri tamamlanmıştır.

8.15.6. Nükleer Teknik Destek A.Ş.

Nükleer Düzenleme Kurumu (NDK), 2 Temmuz 2018 tarihli ve 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesi ile kurulmuştur. NDK, Türkiye’de nükleer tesisler ve radyoaktif atık tesisleri, radyasyon tesisleri ve radyasyon uygulamalarına ilişkin (nükleer güvenlik, radyasyon güvenliği, emniyet ve nükleer güvence kapsamında) düzenleme yapma, yetkilendirme, değerlendirme ve denetleme yapmak ile yaptırım uygulama görevlerini haizdir.

NÜTED A.Ş. ise aynı KHK’nin 13 üncü maddesi ile NDK’nin kendisine verilen görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı her türlü teknik destek, analiz, danışmanlık, denetim, eğitim ve sertifikalandırma gibi hizmetleri yapmak üzere 21/05/2019 tarihinde tescil edilerek kurulmuştur. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi olan şirketin paylarının en az yüzde elli birinin NDK’ye ait olacağı hüküm altına alınmıştır. Halihazırda şirketin sermayesinin tamamı NDK’ye aittir.

Kuruluşun kendi internet adresi bulunmamaktadır. NDK’nin internet adresi ise <https://ndk.org.tr>’dir.

8.15.7. Uluslararası Uygunluk Değerlendirme Servisi A.Ş. (ICAS)

7 Nisan 2014 tarihli ve 2014/6729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi ICAS’ın kurulmasına izin verilmiştir. Yurt içi ve yurt dışında uygunluk değerlendirme sektöründe faaliyet göstermek üzere 23/12/2014 tarihinde tescil edilerek kurulan şirket belgelendirme, deney, laboratuvar, test, metroloji ve kalibrasyon, gözetim, muayene, eğitim, teknik müşavirlik ve raporlama hizmeti sunmaktadır.

Uluslararası Uygunluk Değerlendirme pazarında güven esaslı hizmet veren, dünya çapında önde gelen kuruluşlardan biri olmak amacıyla kurulan ICAS, halihazırda yabancı ortaklı 3 şirketi ile beraber toplam 4 iştirak ile yurt içi ve yurt dışında faaliyetlerini sürdürmektedir.

ICAS tarafından gerçekleştirilen faaliyetler şunlardır:

- Yurt Dışı Yapılanma Çalışmaları
- Yerel ve Uluslararası İşbirliği Faaliyetleri
- Akreditasyon ve Yetki Çalışmaları
- Muayene ve Gözetim Faaliyetleri
- Sistem Belgelendirme
- Eğitimler

Kuruluşun internet adresi <https://www.tseglobal.com.tr>’dir.

8.15.8. 4646 Sayılı Kanun’un Ek 1 inci Maddesine Göre Kurulmuş Ortaklıklar

4646 Sayılı Kanun’un Ek 1 inci maddesi çerçevesinde; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları tarafından yurt dışında kurulan ve hâlihazırda özellikle petrol, doğal gaz ve madencilik alanlarında faaliyet göstermekte olan şirketlerin; ülkemiz enerji ihtiyacı ve ekonomisi açısından büyük önem arz eden faaliyetlerini etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi amacıyla, ilgili şirketlerin Türkiye’deki şubelerinin bulunduğu yerlerde Cumhurbaşkanı kararıyla aynı şirketlerin ortaklarınca işletme konuları, ticaret ünvanları, sermayeleri ve ortaklık payları aynı kalmak kaydı ile ayrı birer şirket kurulabilmesine imkân sağlanması amaçlanmıştır.

Yurt içinde kurulacak şirketlerin; yurt dışındaki şirketlerin her türlü haklarını devralması ve devir sonrası yurt dışındaki şirketlerin Türkiye’deki şubelerini kapatması öngörülmüş olup, böylece yeni kurulacak şirketlerin özel hukuk hükümlerine tabi esnek ve dinamik bir yapıya sahip olmaları hedeflenmiştir.

Söz konusu madde çerçevesinde yer alan kuruluşlar şunlardır:

- Botaş International A.Ş.
- Turkish Petroleum International A.Ş.
- Etimine A.Ş.
- Turkish Energy A.Ş.
- Turkish Petroleum Offshore Technology Center A.Ş.
- EUAS International A.Ş.

BÖLÜM 9

2023

**KAMU
İŞLETMELERİ
RAPORU**

KAMU İŞLETMELERİNDE KURUMSAL YÖNETİM

Dünya Bankası Kurumsal Yönetim El Kitabı'nda kurumsal yönetim kavramı; bir şirketin, uzun vadede ortaklarına ekonomik değer yaratmasına olanak sağlayan, etkin idare ve kontrolüne yönelik gerçekleştirilen her türlü kanun, yönetmelik, kod ve uygulamalar bütünü olarak tanımlanmaktadır. OECD ise yayımladığı Kurumsal Yönetim İlkeleri ile bu tanıma; şirket yönetimi, yönetim kurulu, hissedarlar ve diğer paydaşlar ile olan ilişkiler bütününe dahil ederek genişletmektedir.

OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri

Kurumsal yönetim yaklaşımı, 1999 yılında OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri'nin yayımlanması ile birlikte birçok ülke tarafından referans olarak kabul edilmiştir. Kurumsal yönetimin evrensel kabul ve geçerliliği olan ana ilkeleri adillik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluktan oluşmaktadır. İlkeler 2004 yılında yeniden gözden geçirilmiş olmakla birlikte, 2008 yılında yaşanan küresel kriz sonucunda kurumsal yönetim anlayışının tüm paydaşları kapsayacak bir kurum kültürü haline getirilerek içselleştirilmesi gereği ortaya çıkmıştır. Bu dönemde finansal piyasalarda ortaya çıkan önemli değişiklikler nedeniyle ve kurumsal yönetim ilkelerinin birçok ülkede uygulanması sonucunda kazanılan tecrübeler ışığında söz konusu ilkeler OECD başkanlığında yeniden gözden geçirilmeye tabi tutulmuş olup yapılan çalışmalar neticesinde hazırlanan doküman 2015 yılında ülkemizin ev sahipliğinde gerçekleşen G20 zirvesinde kabul edilmiştir.⁴⁵

OECD Kamu İşletmeleri İçin Kurumsal Yönetim Rehberi

OECD üyesi olan ve olmayan birçok gelişmekte olan ülkenin gayrisafi yurt içi hasılasının önemli bir kısmını kamu işletmelerinin üretimi oluşturmaktadır. Bu ülkelerin çoğunda kamu işletmeleri genellikle enerji, ulaşım ve telekomünikasyon gibi kamu hizmetleri ve altyapı alanlarında faaliyet göstermektedir. Bu nedenle, nüfusun önemli bir bölümü ve ekonominin geneli açısından kamu işletmelerinin faaliyetleri çok büyük bir etki alanına sahiptir. Dolayısıyla, ekonomik büyümeye ve verimlilik artışına katkı sağlayabilmeleri için kamu işletmelerinin etkin bir şekilde yönetilmeleri gerektiği açıktır. OECD ülkelerinin bu alandaki tecrübeleri de, iyi kurumsal yönetim uygulamalarının işletmelerin değerini ve verimliliğini artırdığını göstermektedir.

Yıllar içerisinde kamu pay sahipliğinin amaçları ülkeler ve sektörler arasında farklılaşmış ve genel olarak sosyal, ekonomik ve stratejik olmak üzere çeşitli başlıklar altında toplanmıştır. Devletin pay sahipliği fonksiyonlarını etkin bir şekilde yerine getirerek, bu işletmelerin OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri dahil olmak üzere özel sektöre yönelik araçlardan faydalanarak en iyi yönetim uygulamalarını gerçekleştirmelerine olanak sağlayacak ortamı yaratması bir gereklilik olmuştur. Özellikle son on yıl içinde küreselleşmenin piyasalara etkisi, teknoloji alanında yaşanan gelişmeler ve tekel piyasalarının deregülasyonu gibi çeşitli nedenler, kamu işletmelerinin yeniden yapılandırılmasını veya tekel piyasaların yeniden düzenlemeye tabi tutulmalarını gerekli kılmıştır. OECD, bütün bu gelişmeler çerçevesinde üye olan ve olmayan önemli sayıda ülkenin tecrübelerine ilişkin verileri derlemek suretiyle, 2005 yılında Kamu İşletmeleri için Kurumsal Yönetim Rehberini oluşturmuştur. Söz konusu Rehber, OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri ile uyumlu olup bunları tamamlamak üzere hazırlanmış ilk somut çalışmadır.

⁴⁵ Söz konusu dokümanın İngilizce ve Türkçe versiyonlarına aşağıda yer alan adreslerden ulaşılabilir. http://www.oecd-ilibrary.org/governance/g20-oecd-principles-of-corporate-governance-2015_9789264236882-en
http://www.oecd-ilibrary.org/governance/g20-oecd-principles-of-corporate-governance_9789264257443-tr

Kamu İşletmeleri için Kurumsal Yönetim Rehberi ile kamu işletmelerinin profesyonel bir şekilde yönetilmesine ve en iyi kurumsal yönetim uygulamalarının hayata geçirilmesine yönelik olarak hükümetlere tavsiyelerde bulunmaktadır. Birçok ülke tarafından referans olarak kabul edilen Rehber’de özetle, kamu işletmeleri için etkin bir hukuki ve düzenleyici çerçevenin sağlanması, bu işletmelerin kurumsal yönetiminde devletin rolü ve sahiplik politikasının nasıl uygulanacağı, yönetim kurullarının profesyonelleştirilmesi, yöneticilerin hesap verme sorumluluğunun sağlanması ve şeffaflığın artırılması konularının önemi vurgulanmaktadır.

Rehber’in yayımlandığı yıl olan 2005 yılından bu yana kurumsal yönetim alanında dünyada kaydedilen ilerlemeler ışığında OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri ile eş zamanlı olarak Kamu İşletmeleri İçin Kurumsal Yönetim Rehberi’nin de revize edilmesi gereği ortaya çıkmıştır. OECD Kamu İşletmeleri İçin Kurumsal Yönetim Rehberi’nin revize edilmesi uluslararası arenada karşılıklı tecrübe paylaşımı çerçevesinde gerçekleştirilen çalışmaların başında gelmiştir. 2013 yılından itibaren OECD öncülüğünde birçok ülkenin ve uluslararası kuruluşun katılımı ile söz konusu Rehber’in güncellenmesine yönelik çalışmalar yapılmış olup bu çalışmalar kapsamında Paris’te ve İstanbul’da gerçekleştirilen çeşitli toplantılara aktif olarak katılım sağlanmıştır. Söz konusu çalışmalar neticesinde revize edilen Rehber 2015 yılında yayımlanmıştır. 2016 yılında HMB ile Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği’nin katkıları ile söz konusu Rehber’in Türkçe çevirisi hazırlanmış olup Rehber’e ilişkin olarak kamu kurumları ve özel sektör temsilcilerinin katılımıyla “Kamu Sermayeli İşletmelerde İyi Yönetişim” konulu konferans düzenlenmiştir. Söz konusu Konferans’ta, Rehber’de yer alan konular çerçevesinde ülkemizde faaliyet göstermekte olan kamu sermayeli işletmelerin yaşadığı sorunlar ve çözüm önerileri ile özel sektör üst düzey yöneticilerinin konuya ilişkin tecrübeleri paylaşılmıştır.⁴⁶

2023 yılında; Rehber’in, kurumsal yönetimdeki son gelişmeler ışığında ve iyi uygulamaları yansıtacak şekilde revize çalışmaları devam etmektedir. Taslak Rehber, kamu sermayeli işletmelerin sürdürülebilirliğe ve ekonomiye katkıda bulunmasını sağlamayı, küresel düzeyde eşit rekabet ortamı ve iş yapma standartlarını korumayı hedeflemektedir. Taslak Rehber’de yer alan “Kamu Sermayeli İşletmeler ve Sürdürülebilirlik” başlıklı yeni bölüm, kamu sermayeli işletmelerin ve pay sahiplerinin iklimle ilgili ve diğer sürdürülebilirlik fırsatlarını ve risklerini dikkate alarak nasıl örnek teşkil edebilecekleri konusunda öneriler sunmaktadır. Ayrıca, Rehber’in mevcut bölümlerine de yeni öneriler eklenmesi üzerinde çalışılmaktadır. Revize edilmiş Rehber’in 2024 yılı içerisinde yayımlanması planlanmaktadır.

KİT’lerde Kurumsal Yönetim İlkeleri Alanında Kaydedilen İlerlemeler

KİT’lerde kârlılık ve verimliliğin artırılması için, uluslararası alanda kabul görmüş kurumsal yönetim ilkeleri ile diğer ülke uygulamalarının dikkate alınması ve bu ilkelerin ülkemiz koşullarına uyarlanarak ihtiyaç duyulan düzenlemelerin gerçekleştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu doğrultuda; ülkemiz KİT’lerinde yetkilendirmeyi, hesap verebilirliği, şeffaflığı, karar alma süreçlerinde etkinliği ve performansa dayalı yönetimi esas alan kurumsal yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesine ve stratejik yönetim anlayışının yaygınlaştırılmasına yönelik önemli çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

Kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde yenilenen 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ile KİT’lerin ve bağlı ortaklıklarının uluslararası standartlara uygun bağımsız denetime tabi olmaları zorunlu hale getirilmiştir.

⁴⁶ Söz konusu dokümanın İngilizce ve Türkçe versiyonlarına aşağıda yer alan adreslerden ulaşılabilir.

https://www.oecd-ilibrary.org/governance/oecd-guidelines-on-corporate-governance-of-state-owned-enterprises-2015_9789264244160-en

<https://argudenacademy.org/docs/content/No.3-Kamu-Sermayeli-Isletmelerde-Kurumsal-Yonetisim.pdf>

19/12/2012 tarihli ve 2012/4213 sayılı “Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı” hükümleri uyarınca, KİT’ler 2015 yılının başından itibaren bağımsız denetime tabi olmuşlardır.

2014 - 2023 döneminde yayımlanan Genel Yatırım ve Finansman Programı Hakkında Kararlar ile şeffaf bir yönetim ve denetim sisteminin oluşturulmasını teminen, KİT’lerin ve bağlı ortaklıklarının iç kontrol sistemlerini kurmaları hususu hükme bağlanmıştır.

Söz konusu Kararlar ile kuruluşların uluslararası standartlara uygun iç kontrol sistemini oluşturmaları, KİT’lerin kurumsal yönetim ilkelerini dikkate alarak halka açık şirketlerde olduğu gibi iç kontrol sistemlerini standart bir yapıya kavuşturmaları amaçlanmaktadır. Geline aşamada KİT’ler, iç kontrol sisteminin oluşturulmasına yönelik gerekli çalışmaları yapmakta olup söz konusu süreç ile ilgili hazırladıkları raporları belirli aralıklarla HMB’ye iletmektedirler.

Kamu sermayeli şirketlerde kurumsal yönetimin güçlendirilmesine yönelik çalışmalara devam edilmekte, bu kapsamda kurumsal yönetim alanında farkındalığın artırılması ve diğer ülke uygulamalarının gözden geçirilmesine yönelik eğitimler, seminerler, konferanslar takip ve organize edilmektedir. Bu çerçevede, 2014 yılında “Kamu Sermayeli İşletmelerde Kurumsal Yönetim Uygulamaları” konulu uluslararası konferans ile kamu sermayeli işletmelerin yöneticileri ve paydaşlarının kurumsal yönetim konusunda farkındalığının artırılması amaçlanmıştır. 8-9/05/2015 tarihlerinde Dünya Bankası ve Türk Kamu İşletmeleri Birliğiyle yapılan ortak çalışma sonucunda “Yöneticiler Açısından İç Kontrol Sistemleri ve Bağımsız Denetim” konulu bir çalıştay organize edilmiştir. Bu çalıştayda, özel sektör ve kamudan alanında uzman kişilerin sunumlarıyla KİT üst yöneticilerinin söz konusu alanlarda farkındalığının artırılması amaçlanmıştır. 2015 yılı Aralık ayında Dünya Bankasının katkılarıyla PwC (PricewaterhouseCoopers) tarafından HMB ile SBB personeline 5 gün süren bağımsız denetim ve iç kontrol konuları hakkında eğitim verilmiştir. Argüden Yönetişim Akademisi ve Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği iş birliği, HMB ile Türk Kamu İşletmeleri Birliğinin katkılarıyla “Kamu Sermayeli İşletmelerde İyi Yönetişim Konferansı”, Boğaziçi Üniversitesinde özel sektör ve KİT yönetimlerinin önde gelen isimleriyle 07/04/2016 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Konferansta, kamu sermayeli işletmelerin kurumsal yönetim ilkelerine uygun yönetilmesinin yaşam kalitesi, sürdürülebilir başarı ve ülke ekonomisi için önemi vurgulanmış, işletmelerin iyi yönetim yaklaşım ve uygulamaları değerlendirilmiş olup kamu sermayeli işletmelerin kurumsal yönetim ilkelerine uygun bir çerçevede faaliyet göstermesinin kritik bir öneme sahip olduğu belirtilmiştir. 2019 yılı Haziran ayında ise HMB’nin katkılarıyla Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından kamu işletmelerinin muhasebe-finance birimlerinde çalışan personeline 3 gün süren Türkiye Muhasebe Standartları, Türkiye Finansal Raporlama Standartları ve bağımsız denetim konularını içeren bir eğitim verilmiştir.

Her yıl şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri çerçevesinde yayımlanan Kamu İşletmeleri Raporu, yabancı okurların da bilgisine sunulabilmek amacıyla İngilizce olarak da hazırlanmış olup 2019 yılında ilk kez Bakanlık internet sayfasında yer almıştır. Söz konusu Rapor uluslararası kuruluşların görüşlerine de sunulmuş olup gelen önerilerle Raporun zenginleştirilmesine katkı sağlanmıştır.

Diğer taraftan, KİT’lerin kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde etkin ve verimli bir şekilde faaliyetlerini yürütebilmeleri ile hem diğer ülke uygulamalarının hem de uluslararası düzenlemeler ve yeniliklerin düzenli olarak yakından takip edilmesini teminen OECD bünyesinde yer alan OECD Kamu Sermayeli İşletmeler ve Özelleştirme Çalışma Grubuna ve OECD Kurumsal Yönetişim Komitesi çalışmalarına aktif bir şekilde katılım sağlanmaktadır.

Bu çerçevede; bir taraftan ilgili Çalışma Grubu ve Komite tarafından yapılan çalışmalar yakından izlenmekte, gerçekleştirilen toplantılara katılım ve belgelere katkı sağlanmakta; diğer taraftan dünya ülkelerinde KİT'ler ile devlet arasında ilişkiler ve söz konusu işletmelerin yönetimi hakkındaki tüm tecrübelerden istifade edilmektedir.

Son yıllarda dünyadaki genel eğilim uluslararası alanda kabul görmüş kurumsal yönetim ilkeleri ışığında kamu işletmelerinin dönüşüme tabi tutulması yönündedir. Teknolojideki ilerlemeler dikkate alınarak ülkemizde de KİT'lere ilişkin yapılan konsolide raporlamalarda yenilikçi uygulamalar benimsenmiştir. KİT'lerin faaliyetlerinin etkin, şeffaf ve hesap verebilirlik ilkesi doğrultusunda raporlanmasını teminen Kamu İşletmeleri Veri İzleme Sistemi (KİVİ) projesi hayata geçirilmiştir. KİVİ sistemi üzerinden, KİT'lerden muhtelif veriler temin edilmekte ve yapılan analizler sonucu hazırlanan çalışmalar Resmi İstatistik Programı kapsamında web sitemiz üzerinden kamuoyuyla paylaşılmaktadır. 2018 yılının Nisan ayında KİVİ'ye ilişkin sorunların tespitine yönelik muhtelif çalışmalar yapılarak sistemin geliştirilmesine yönelik adımlar atılmıştır. Gelineen noktada sistemin yazılım tabanı güncellenmiş ve e-devlet ile entegrasyon sağlanmış olup; KİT'lerden veri alımına ilişkin iyileştirmeler devam etmektedir.

Kurumsal yönetim ilkelerinin kamu işletmelerinde uygulanması ancak katılımcı bir anlayış ile gerçekleştirilebilecektir. KİT'lerin uluslararası kurumsal yönetim ilkeleri ile uyumlu bir çerçevede faaliyet göstermelerinin sağlanması konusunda, ülkemiz KİT Sisteminin kendine özgü dinamikleri ile diğer ülke uygulamaları dikkate alınarak gerekli düzenlemelerin hayata geçirilmesi ve etkin bir şekilde uygulanmasına ilişkin olarak Bakanlığımızca katkı sağlanmaya devam edilecektir.

BÖLÜM 10

2023 KAMU İŞLETMELERİ RAPORU

EKLER⁴⁷

EK 1:..... KİT’LER VE BAĞLI ORTAKLIKLARI İSTİHDAM BİLGİLERİ

Tablo I: Personel Giderleri ve Sayıları

Tablo II: Personel Profili

EK 2:..... KİT’LER, BAĞLI ORTAKLIKLARI VE ÖİB PORTFÖYÜ İSTİHDAM BİLGİLERİ

Tablo I: Personel Giderleri ve Sayıları

Tablo II: Personel Profili

EK 3:..... KİT’LER, BAĞLI ORTAKLIKLARI VE ÖİB PORTFÖYÜ MALİ TABLOLARI

Tablo I: Özet Gelir Tablosu

Tablo II: Özet Bilanço

Tablo III: Mali Rasyolar

EK 4:..... KİT’LER, BAĞLI ORTAKLIKLARI VE ÖİB PORTFÖYÜ DİĞER SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER

Tablo I: Diğer Seçilmiş Göstergeler/Büyükölçüler

EK 5:..... VERGİ DIŞI GELİRLER

Tablo I: Vergi Dışı Gelirler

EK 6:..... BAĞLI ORTAKLIK VE İŞTİRAKLER

EK 7:..... 2023 YILINDA İSO 500’DE YER ALAN KAMU İŞLETMELERİ

EK 8:..... KULLANILAN MALİ RASYOLARA İLİŞKİN BİLGİLER

⁴⁷ Ek 1’de yer alan tablolarda, 233 sayılı KHK’ye tabi olarak faaliyet gösteren 19 KİT’e ve 1 bağlı ortaklığa ilişkin toplulaştırılmış veriler yer almakta olup; Ek 2, 3 ve 4’te yer alan tablolarda bu Kuruluşlara ilave olarak, Genel Yatırım ve Finansman Programına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı’na ve 4046 sayılı Kanuna tabi olup sermayesinin %50’sinden fazlası kamuya ait olan ÖİB portföyündeki Kuruluşların verileri de toplulaştırılmış olarak yer almaktadır.

EK 1

2023

**KAMU
İŞLETMELERİ
RAPORU**

KİT'LER VE BAĞLI ORTAKLIKLARI İSTİHDAM BİLGİLERİ

Tablo I: Personel Giderleri ve Sayıları⁴⁸

PERSONEL SAYILARI (Ortalama Kişi)	2019	2020	2021	2022	2023
Memur + Sözleşmeli	47.288	47.105	45.505	45.979	47.220
İşçi	53.228	52.131	53.873	53.252	51.702
Toplam Personel Sayısı	100.516	99.235	99.378	99.231	98.922
İSTİHDAM GİDERLERİ (milyon TL, brüt)					
Memur + Sözleşmeli	5.332,1	5.979,6	6.693,9	11.989,9	23.699,9
İşçi	7.499,6	8.027,9	10.606,9	17.591,0	38.327,8
Toplam İstihdam Gideri	12.831,7	14.007,5	17.300,8	29.580,9	62.027,6
PERSONEL GİDERİ (TL/Ay, brüt)					
Memur + Sözleşmeli	9.396,6	10.578,6	12.258,6	21.730,8	41.825,2
İşçi	11.741,3	12.833,0	16.407,2	27.527,7	61.776,8
Toplam Personel Gideri	10.638,2	11.762,9	14.507,6	24.841,7	52.253,0
İSTİHDAM GİDERLERİ / (Satış + Faaliyet) (%)					
Memur + Sözleşmeli	3,5	3,9	2,0	1,1	2,2
İşçi	4,9	5,3	3,1	1,7	3,5
Toplam İstihdam Gideri	8,4	9,2	5,1	2,8	5,7

Kaynak: HMB

⁴⁸ Tablo ilgili yılda 233 sayılı KHK'ye tabi olarak faaliyet gösteren teşebbüslerin verilerini içermektedir. 2021 yılında MKEK 233 sayılı KHK kapsamından, TŞFAŞ ise özelleştirme kapsam ve programından çıkarılmıştır. Dolayısıyla 2019 ve 2020 yılına ilişkin verilere MKEK dahil edilmiş, TŞFAŞ dahil edilmemiştir. 2021, 2022 ve 2023 yılı verilerine ise TŞFAŞ dahil edilmiş, MKE A.Ş. dahil edilmemiştir. Tüm istihdam verilerine, <http://www.hmb.gov.tr> adresinde yer alan istatistiklerden ulaşılabilmektedir. Tablodaki verilere geçici işçiler dahildir.

Tablo II: Personel Profili⁴⁹ (31/12/2023 İtibarıyla)

Hizmet Süresi		
	Sayı	Yüzde
0-5 Yıllık	17.735	18,8
5-10 Yıllık	15.346	16,2
10-15 Yıllık	19.401	20,5
15-20 Yıllık	9.831	10,4
20-25 Yıllık	9.720	10,3
25 ve Üzeri	22.524	23,8
GENEL TOPLAM	94.557	100
Yaş Grupları		
	Sayı	Yüzde
0-20	249	0,3
20-30	12.387	13,1
30-40	27.418	29,0
40-50	29.295	31,0
50-60	19.972	21,1
60 ve Üzeri	5.236	5,5
GENEL TOPLAM	94.557	100
Eğitim Durumu		
	Sayı	Yüzde
Okur - Yazar	62	0,1
İlköğretim	7.674	8,1
Lise	9.258	9,8
Meslek Lisesi	20.839	22,0
Yüksekokul	18.095	19,1
Lisans	33.788	35,7
Yüksek Lisans	4.626	4,9
Doktora	215	0,2
GENEL TOPLAM	94.557	100

Kaynak: HMB

⁴⁹ Ek 1 Tablo 2'de yer alan toplam personel sayısı 2023 yıl sonu itibarıyla kişi sayısını göstermekte olup geçici işçileri kapsamamaktadır. Ek 1 Tablo 1'de ise geçici işçiler dahil 2023 yılı ortalama kişi sayısı esas alınmıştır.

Tablo II: Personel Profili (31/12/2023 İtibarıyla) (Devam)

Cinsiyet		
	Sayı	Yüzde
Erkek	83.314	88,1
Kadın	11.243	11,9
GENEL TOPLAM	94.557	100
Yabancı Dil Bilgisi		
	Sayı	Yüzde
Tek Yabancı Dil Bilen	5.227	5,5
İki veya Daha Fazla Yabancı Dil Bilen	69	0,1
Yabancı Dil Bilmeyen	89.261	94,4
GENEL TOPLAM	94.557	100
Kurum Dışı Çalışan		
Çalıştığı Kurum	Sayı	Yüzde
TBMM	17	3,5
Cumhurbaşkanlığı	29	5,9
Bakanlıklar	268	54,6
Mahalli İdareler	6	1,2
Diğer Kamu	171	34,8
GENEL TOPLAM	491	100
Yasal Nedenlerle İstihdam		
Statüsü	Sayı	Yüzde
SHÇEK	929	21,3
Gazi - Şehit Yakını	582	13,4
Engelli	1.946	44,7
Eski Hükümlü	839	19,3
Diğer	62	1,4
GENEL TOPLAM	4.358	100

Kaynak: HMB

EK 2

2023

**KAMU
İŞLETMELERİ
RAPORU**

KİT'LER, BAĞLI ORTAKLIKLARI VE ÖİB PORTFÖYÜ İSTİHDAM BİLGİLERİ

Tablo I: Personel Gideri ve Sayıları⁵⁰

PERSONEL SAYILARI (Ortalama Kişi)	2019	2020	2021	2022	2023
Memur + Sözleşmeli	48.397	48.094	45.585	46.060	47.299
İşçi	57.915	57.019	54.076	53.435	51.851
Toplam Personel Sayısı	106.312	105.112	99.661	99.495	99.151
İSTİHDAM GİDERLERİ (milyon TL, brüt)					
Memur + Sözleşmeli	5.498,4	6.116,1	6.711,3	12.020,5	23.756,4
İşçi	8.340,5	8.896,5	10.649,9	17.665,7	38.448,7
Toplam İstihdam Gideri	13.838,8	15.012,6	17.361,2	29.686,2	62.205,0
PERSONEL GİDERİ (TL/Ay, brüt)					
Memur + Sözleşmeli	9.467,5	10.597,5	12.268,9	21.748,0	41.854,4
İşçi	12.001,0	13.002,3	16.411,9	27.549,9	61.793,0
Toplam Personel Gideri	10.847,7	11.902,0	14.516,9	24.864,0	52.281,4
İSTİHDAM GİDERLERİ / (Satış + Faaliyet) (%)					
Memur + Sözleşmeli	3,6	4,0	4,4	1,1	2,2
İşçi	5,5	5,9	7,0	1,7	3,5
Toplam İstihdam Gideri	9,1	9,9	11,4	2,8	5,7

Kaynak: HMB

⁵⁰ Tüm istihdam verilerine, <http://www.hmb.gov.tr> adresinde yer alan istatistiklerden ulaşılabilmektedir. Tablodaki verilere geçici işçiler dahildir.

Tablo II: Personel Profili⁵¹ (31/12/2023 İtibarıyla)

Hizmet Süresi		
	Sayı	Yüzde
0-5 Yıllık	17.760	18,7
5-10 Yıllık	15.357	16,2
10-15 Yıllık	19.434	20,5
15-20 Yıllık	9.838	10,4
20-25 Yıllık	9.754	10,3
25 ve Üzeri	22.637	23,9
GENEL TOPLAM	94.780	100
Yaş Grupları		
	Sayı	Yüzde
0-20	249	0,3
20-30	12.409	13,1
30-40	27.446	29,0
40-50	29.365	31,0
50-60	20.058	21,2
60 ve Üzeri	5.253	5,5
GENEL TOPLAM	94.780	100
Eğitim Durumu		
	Sayı	Yüzde
Okur - Yazar	62	0,1
İlköğretim	7.678	8,1
Lise	9.276	9,8
Meslek Lisesi	20.848	22,0
Yüksekokul	18.142	19,1
Lisans	33.904	35,8
Yüksek Lisans	4.654	4,9
Doktora	216	0,2
GENEL TOPLAM	94.780	100

Kaynak: HMB

⁵¹ Ek 2 Tablo II'de yer alan toplam personel sayısı 2023 yıl sonu itibarıyla kişi sayısını göstermekte olup geçici işçileri kapsamamaktadır. Ek 2 Tablo I'de ise geçici işçiler dahil 2023 yılı ortalama kişi sayısı esas alınmıştır.

Tablo II: Personel Profili (31/12/2023 İtibarıyla) (Devam)

Cinsiyet		
	Sayı	Yüzde
Erkek	83.467	88,1
Kadın	11.313	11,9
GENEL TOPLAM	94.780	100
Yabancı Dil Bilgisi		
	Sayı	Yüzde
Tek Yabancı Dil Bilen	5.229	5,5
İki veya Daha Fazla Yabancı Dil Bilen	69	0,1
Yabancı Dil Bilmeyen	89.482	94,4
GENEL TOPLAM	94.780	100
Kurum Dışı Çalışan		
Çalıştığı Kurum	Sayı	Yüzde
TBMM	17	3,5
Cumhurbaşkanlığı	31	5,9
Bakanlıklar	270	51,4
Mahalli İdareler	6	1,1
Diğer Kamu	201	38,3
GENEL TOPLAM	525	100
Yasal Nedenlerle İstihdam		
Statüsü	Sayı	Yüzde
SHÇEK	929	21,2
Gazi - Şehit Yakını	583	13,3
Engelli	1.955	44,7
Eski Hükümlü	847	19,4
Diğer	62	1,4
GENEL TOPLAM	4.376	100

Kaynak: HMB

EK 3

2023

**KAMU
İŞLETMELERİ
RAPORU**

KİT'LER, BAĞLI ORTAKLIKLARI VE ÖİB PORTFÖYÜ MALİ TABLOLARI

Tablo I: Özet Gelir Tablosu (Toplulaştırılmış)

ÖZET GELİR TABLOSU (milyon TL)	2019	2020	2021	2022	2023
Brüt Satışlar	156.716	165.154	331.445	1.106.196	1.259.876
Yurt İçi	141.394	150.305	258.219	805.593	957.949
Yurt Dışı	11.663	10.893	18.728	42.572	61.509
Görevlendirme Bedeli	1.679	2.275	51.485	250.177	232.613
Satış İndirimleri	2.436	1.616	1.957	3.888	11.569
Satışların Maliyeti	144.488	145.306	325.757	1.029.501	1.024.576
Faaliyet Giderleri	11.430	11.799	14.841	34.031	64.618
Faaliyet Kâr-Zararı	-1.638	6.433	-11.110	38.776	159.113
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar	23.807	26.241	49.324	83.181	181.146
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	15.142	17.654	41.502	69.032	164.887
Karşılık Gideri	958	1.242	4.483	4.556	7.356
Finansman Giderleri	5.321	7.606	19.408	31.752	54.081
Faiz Giderleri	3.362	2.421	4.368	10.783	20.372
Kur Farkları	1.942	5.172	15.010	19.610	32.797
Olağandışı Gelir ve Kârlar	1.848	2.278	13.784	9.562	12.713
Olağandışı Gider ve Zararlar	3.597	7.268	11.887	19.255	42.287
Dönem Kâr-Zararı	-43	2.424	-20.798	11.480	91.717
Dönem Net Kâr-Zararı	-2.641	-147	-24.324	6.463	74.640

Kaynak: HMB

Tablo II: Özet Bilanço (Toplulaştırılmış)

ÖZET BİLANÇO (milyon TL)	2019	2020	2021	2022	2023
AKTİF TOPLAMI	282.925	317.856	493.980	1.148.409	2.974.298
Dönen Varlıklar	109.254	121.335	232.096	815.041	1.114.703
Hazır Değerler ve Menkul Kıymetler	11.587	20.088	30.497	97.100	186.756
Ticari ve Diğer Alacaklar	54.798	52.387	135.752	517.116	560.625
Stoklar	27.931	30.566	40.961	157.275	321.210
Duran Varlıklar	173.671	196.521	261.884	333.368	1.859.595
Ticari ve Diğer Alacaklar	32.075	38.700	45.664	23.699	36.430
Mali Duran Varlıklar	18.605	17.018	30.393	38.656	203.642
Maddi Duran Varlıklar	112.018	129.338	169.771	253.046	1.519.686
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	77.090	85.475	181.323	534.526	716.317
Mali Borçlar	20.208	20.242	33.625	139.184	153.652
Ticari ve Diğer Borçlar	48.406	55.022	117.949	356.993	473.488
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	2.238	1.996	3.133	4.274	18.205
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	42.385	54.281	107.791	176.699	248.875
Mali Borçlar	26.007	36.806	78.196	102.207	161.018
Ticari ve Diğer Borçlar	7.774	8.440	19.023	23.369	3.262
Özkaynaklar	163.449	178.101	204.866	437.184	2.009.106
Nominal Sermaye	197.546	248.773	361.752	534.114	871.462
Ödenmiş Sermaye	170.685	196.795	264.635	496.340	623.223

Kaynak: HMB

Tablo III: Mali Rasyolar

MALİ RASYOLAR	2019	2020	2021	2022	2023
LİKİDİTE RASYOLARI					
Cari Oran	1,42	1,42	1,28	1,52	1,56
Asit Test Oranı	1,05	1,06	1,05	1,23	1,11
Nakit Oranı (Disponibilite Oranı)	0,11	0,22	0,16	0,17	0,25
DEVİR HIZI RASYOLARI					
Stok Dönüş Hızı	6,12	4,97	9,11	10,39	4,28
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	83	77	81	50	60
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	86	88	43	29	55
KALDIRAÇ RASYOLARI					
Finansal Kaldıraç	0,42	0,44	0,59	0,62	0,32
UV Borçlar / Özkaynaklar	0,26	0,30	0,53	0,40	0,12
Özkaynaklar / Aktifler	0,58	0,56	0,41	0,38	0,68
Faizleri Karşılama Oranı	0,99	1,32	-0,07	1,36	2,70
KÂRLILIK RASYOLARI (%)					
Aktif Getiri Oranı	0,61	1,98	-2,17	3,88	5,72
Özsermaye Kârlılık Oranı	-1,69	-0,09	-12,70	2,01	6,10
Brüt Satış Kârı Oranı	0,06	0,11	0,01	0,07	0,18
Faaliyet Kârı / Net Satışlar	-0,01	0,04	-0,03	0,04	0,13
Vergi Öncesi Kâr / Net Satışlar	0,00	0,01	-0,06	0,01	0,07
Dönem Net Kârı / Net Satışlar	-0,02	0,00	-0,07	0,01	0,06
AKTİF KULLANIM ORANLARI					
Net Satışlar / Hazır Kıymetler	19,06	8,81	11,66	11,89	6,89
Net Satışlar / Alacaklar	4,33	4,65	4,46	7,22	6,00
Net Satışlar / Aktifler	0,55	0,51	0,67	0,96	0,42

Kaynak: HMB

EK 4

2023

**KAMU
İŞLETMELERİ
RAPORU**

KİT'LER, BAĞLI ORTAKLIKLARI VE ÖİB PORTFÖYÜ DİĞER SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER

Tablo I: Seçilmiş Göstergeler/Büyüklikler

KATMA DEĞER (milyon TL)	2019	2020	2021	2022	2023
Dönem Kâr/Zararı	-42,7	2.424,2	-20.797,9	11.479,9	91.716,9
Faiz Gideri	3.715,5	2.701,0	4.821,4	14.015,3	34.893,1
Karşılık Gid.+ Kur Farkları	2.900,3	6.415,8	19.492,9	24.166,5	40.152,8
Cari Yıl Amortisman Gideri	6.820,3	6.784,7	8.709,8	12.160,2	17.052,0
İstihdam Giderleri	13.838,8	15.012,6	17.361,2	29.686,2	62.205,0
Toplam	27.232,3	33.338,2	29.587,5	91.508,0	246.019,9
DİĞER GÖSTERGELER (milyon TL)					
Yatırım Harcaması	20.375,4	23.814,7	39.172,8	109.305,3	174.529,3
Faiz Dışı Fazla	-8.097,1	737,1	-38.340,1	-192.224,3	-1.412.134,9
Bütçeye Katkı (Vergi Harici)	4.051,7	2.904,0	3.875,0	23.496,1	40.436,9
Bütçeden Transferler	18.904,5	18.010,5	63.128,2	245.084,7	294.242,4
KATMA DEĞER HESABI (GSYİH'ye Oran - %)					
Dönem Kâr/Zararı	-0,001	0,048	-0,287	0,076	0,349
Faiz Gideri	0,086	0,054	0,067	0,093	0,133
Karşılıklar (Karşılık Gid. + Kur Farkları)	0,067	0,127	0,269	0,161	0,153
Cari Yıl Amortisman Gideri	0,158	0,134	0,120	0,081	0,065
İstihdam Giderleri	0,321	0,297	0,240	0,198	0,237
Toplam	0,632	0,660	0,408	0,610	0,936
DİĞER GÖSTERGELER (GSYİH'ye Oran - %)					
Yatırım Harcaması	0,473	0,472	0,540	0,728	0,664
Faiz Dışı Fazla	-0,188	0,015	-0,529	-1,281	-5,374
Bütçeye Katkı (Vergi Harici)	0,094	0,058	0,053	0,157	0,154
Bütçeden Transferler (*)	0,438	0,357	0,871	1,633	1,120

Kaynak: HMB

(*) Sermaye ve görevlendirme bedeli (nakit aktarımlar)

EK 5

2023 KAMU İŞLETMELERİ RAPORU

VERGİ DIŞI GELİRLER

Tablo I: Vergi Dışı Gelirler

GELİRLER (Cari Fiyatlar – milyon TL)	2022	2023	% Değişim 2023-2022
TEMETTÜ GELİRLERİ (KİT'ler + Türk Telekom + MKE A.Ş. + Diğer İştirakler)	6.597,3	12.131,3	83,8
DHİMİ	0,0	0,0	0,0
DMO	614,4	848,2	38,1
ETİ MADEN	3.313,5	7.739,8	133,6
KEGM	1.554,7	3.459,3	122,5
MKE A.Ş.	0,0	0,0	0,0
TÜRK TELEKOM	1.114,8	0,0	-100
Diğer İştirakler	0,0	84,0	0,0
KİT'LERDEN ELDE EDİLEN HASILAT PAYI GELİRLERİ	1.713,5	4.389,5	156,1
DHİMİ (%14)	1.058,7	3.052,8	188,4
DMO (%10'a kadar)	0,0	0,0	0,0
KEGM (%10)	654,8	1.336,7	104,1
TPAO (%10)	0,0	0,0	0,0
KİT'LERDEN ELDE EDİLEN FİNANSMAN FAZLASI GELİRLERİ	0,0	24.000,0	-
DHİMİ	0,0	24.000,0	-
KAMU SERMAYELİ BANKALARDAN ELDE EDİLEN TEMETTÜ GELİRLERİ	54.342,3	40.037,5	-26,3
TCMB (Bakiye Kâr Dahil)	54.342,3	40.037,5	-26,3
DİĞER HAZİNE ALACAĞINA DÖNÜŞMÜŞ KALEMLERDEN YAPILAN TAHSİLATLAR	6,1	82,8	1.257,4
TOPLAM	78.959,2	80.641,2	2,13

Kaynak: HMB

EK 6

2023
KAMU
İŞLETMELERİ
RAPORU

BAĞLI ORTAKLIKLAR VE İŞTİRAKLERİ

KURULUŞ		KAMU PAYI %	İLGİLİ KURULUŞ	STATÜ	KURULUŞ PAYI %
I	233 SAYILI KHK KAPSAMINDAKİ KİT'LER				
A	İKTİSADİ DEVLET TEŞEKKÜLLERİ				
	İMALAT				
1	DMO (Devlet Malzeme Ofisi)	100			
2	TEMSAN (Türkiye Elektromekanik Sanayii A.Ş.)	100			
	MADENCİLİK				
3	TKİ (Türkiye Kömür İşletmeleri)	100			
			1. Kömür İşletmeleri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	48
			2. Soma Organize Sanayi Bölgesi	YURT İÇİ İŞTİRAK	20
			3. Yeni Anadolu Madencilik ve Teknolojileri Sanayi Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	16
4	TTK (Türkiye Taşkömürü Kurumu)	100			
			1. Kozlu Taşkömürü İşletme Müessesesi	MÜESSESE	100
			2. Karadon Taşkömürü İşletme Müessesesi	MÜESSESE	100
			3. Üzülmaz Taşkömürü İşletme Müessesesi	MÜESSESE	100
			4. Armutçuk Taşkömürü İşletme Müessesesi	MÜESSESE	100
			5. Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesi ⁵²	MÜESSESE	100

⁵² 14/10/2022 tarihinde Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesinde gerçekleşen maden kazası nedeniyle müessesede mevcut üretim panolarının tümü kapatılmıştır. "Kurudere ve 6. Damar" adındaki iki kömür damarında üretim panosu hazırlama çalışmaları sürmektedir.

I 233 SAYILI KHK KAPSAMINDAKİ KİT'LER (Devam)					
5	ETİ MADEN (Eti Maden İşletmeleri)	100			
			1. Etimine SA	YURT DIŞI İŞTİRAK	75
			2. Etimine A.Ş.	4646 SAYILI KANUN'UN EK 1'İNCİ MADDESİNE GÖRE KURULMUŞ ORTAKLIK	75
			3. AB. Etipoducts O.Y.	YURT DIŞI İŞTİRAK	50
			4. TRBOR Bor Teknolojileri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	33
			5. Eti Soda A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	26
	ELEKTRİK				
6	EÜAŞ (Elektrik Üretim A.Ş.)	100			
			1. Türkiye Nükleer Enerji A.Ş.	4646 SAYILI KANUN'UN EK 1'İNCİ MADDESİNE GÖRE KURULMUŞ ORTAKLIK	100
			2. NUR-TEK Elektrik Üretim A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	30
			3. Soma Organize Sanayi Bölgesi	YURT İÇİ İŞTİRAK	20
			4. Aktaş Elektrik A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15
			5. SOYTEK Elektrik Santrali Tesis İşletme ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15
7	TEİAŞ (Türkiye Elektrik İletim A.Ş.)	100			
			1. ELTEM-TEK Elektrik Tesisleri ve Müh. Hiz. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	47
			2. Enerji Piyasaları İşletme A.Ş. (EPIAŞ)	YURT İÇİ İŞTİRAK	30
			3. SEE CAO.	YURT DIŞI İŞTİRAK	12,5
8	TEDAŞ (Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.)	100			

I 233 SAYILI KHK KAPSAMINDAKİ KİT'LER (Devam)					
PETROL – DOĞALGAZ					
9	BOTAŞ (Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.)	100			
			1. Turkish Petroleum International Company Ltd. (TPIC)	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. Botaş International Anonim Şirketi	4646 SAYILI KANUN'UN EK 1'İNCİ MADDESİNE GÖRE KURULMUŞ ORTAKLIK	100
			3. Turkish Petroleum International Anonim Şirketi	4646 SAYILI KANUN'UN EK 1'İNCİ MADDESİNE GÖRE KURULMUŞ ORTAKLIK	100
			4. Turkish Energy A.Ş.	4646 SAYILI KANUN'UN EK 1'İNCİ MADDESİNE GÖRE KURULMUŞ ORTAKLIK	100
			5. Bos Enerji Yatırım ve Ticaret Anonim Şirketi	YURT İÇİ İŞTİRAK	50
			6. TürkAkım Gaz Taşıma A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	50
			7. Turusgaz Taahhüt Pazarlama ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	35
			8. TANAP Doğal Gaz İletim A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	30
10	TPAO (Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı)	100			
			1. TPOC (Turkish Petroleum Overseas Company)	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. TPBTC (Turkish Petroleum Bakü Tiflis Ceyhan Ltd.)	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			3. TPSCP (Turkish Petroleum SCP Ltd.)	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			4. Turkish Petroleum Off-Shore Technology Center Anonim Şirketi	4646 SAYILI KANUN'UN EK 1'İNCİ MADDESİNE GÖRE KURULMUŞ ORTAKLIK	100
			5. Azerbaijan International Operating Company	YURT DIŞI İŞTİRAK	5,72
			6. Georgian Pipeline Company	YURT DIŞI İŞTİRAK	5,72
TARIM					
11	TMO (Toprak Mahsulleri Ofisi)	100			
			1. TMO-TOBB Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk San. ve Tic. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	50
			2. Türkiye Ürün İhtisas Borsası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15
12	ESK (Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü)	100			
13	ÇAYKUR (Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü)	100			
			1. Çay – San Doğu Karadeniz Çay Entegre Sanayi A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	47,90

I 233 SAYILI KHK KAPSAMINDAKİ KİT'LER (Devam)					
14	TİGEM (Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü)	100			
			1. Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş. ⁵³	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	80
			2. Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi Sanayi ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	25
			3. Bala – Can Tarım Hayvancılık İşletmesi Sanayi ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	20
15	TŞFAŞ (Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.)	100			
ULAŞTIRMA					
16	TCDD (T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi)	100			
			1. TCDD Taşımacılık A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. İZBAN İzmir Banliyö T.A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	50
			3. TCDD Teknik Mühendislik ve Müşavirlik AŞ	YURT İÇİ İŞTİRAK	50
			4. HYUNDAI EUROTREM Demiryolu Araçları Sanayii ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15
			5. VADEMSAŞ Vostalpine Kardemir Demiryolu Sistemleri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15
			6. SİTAŞ Sivas Travers İmalat Sanayi ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15
17	TÜRASAŞ	100			
B KAMU İKTİSADİ KURULUŞLARI					
ULAŞTIRMA					
1	DHİMİ (Devlet Hava Meydanları İşletmesi)	100			
2	KEGM (Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü)	100			
			1. Kıbrıs Türk Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma Ltd. Şti.	YURT DIŞI İŞTİRAK	49

⁵³ 30/11/2023 tarihli ve 7899 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.'nin tasfiye edilmesine karar verilmiştir.

II ÖİB PORTFÖYÜNDEKİ KURULUŞLAR					
1	Sümer Holding A.Ş. Genel Müdürlüğü	100			
			1. Kıbrıs Türk Tütün Endüstrisi Ltd. Şti.	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	51
			2 TÜMAŞ Türk Müh. Müş. Müt. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	49
			3. BEYTAŞ Beydağı Kireç San. Tic. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	12
			4. YERTEKS Tekstil San. Tic. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	10
			5. Security Papers Ltd. (Pakistan)	YURT DIŞI İŞTİRAK	10
			6. YİFAŞ Yeşilyurt Tekstil San. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	4
			7. METAŞ İzmir Metalurji Fab. T.A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,9
			8. Güney Sanayi Tic. İşl. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,20
2	TDİ (Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş. Genel Müdürlüğü.)	100			
			1. Kıbrıs Türk Denizcilik Ltd. Şti.	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	51
3	ADÜAŞ (Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.)	100			
4	Doğusan Boru Sanayi ve Ticaret A.Ş.	56,09			
			1. Doğu Halk Holding A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	40,08

III KAMU SERMAYELİ BANKALAR					
1	T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	100 (TVF)			
			1. Ziraat Katılım Bankası A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. Ziraat Teknoloji A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			3. Ziraat Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			4. Ziraat Bank International AG	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			5. Ziraat Bank BH d.d.	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			6. Ziraat Bank Montenegro AD	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			7. JSC Ziraat Bank Georgia	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			8. Ziraat Bank Uzbekistan JSC	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			9. Ziraat Finansal Teknolojiler Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri A.Ş..	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			10. Ziraat Dinamik Banka A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	99,99
			11. Ziraat Bank Azerbaycan ASC	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	99,98
			12. Kazakhstan Ziraat Internatioanal Bank	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	99,92
			13. Ziraat Bank (Moscow) JSC	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	99,91
			14. Ziraat Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	99,60
			15. Ziraat Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	81,06
			16. Ziraat Portföy Yönetimi A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	74,90
			17. Turkmen Turkish Joint Stock Commercial Bank	BİRLİKTE KONTROL EDİLEN ORTAKLIK	50,00
			18. Rinerji Rize Elektrik Üretim A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	50,00
			19. Bileşim Finansal Teknolojiler ve Ödeme Sistemleri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	33,34
			20. T.C. Merkez Bankası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	19,22
			21. Birleşim Varlık Yönetim A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	16,00
			22. Arap Türk Bankası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15,43
			23. Azer Türk Bank ASC (AZN)	YURT DIŞI İŞTİRAK	12,37
			24. Kredi Kayıt Bürosu A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	9,09
			25. Bankalararası Kart Merkezi A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	8,81
			26. Birleşik İpotek Finansmanı A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	8,34
			27. AXA Sigorta A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	6,92

III KAMU SERMAYELİ BANKALAR (Devam)					
1	T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	100 (TVF)			
			28. Türkiye Ürün İhtisas Borsası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	3,00
			29. JCR Avrasya Derecelendirme A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,86
			30. Milli Reasürans T.A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,49
			31. İhracatı Geliştirme A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,36
			32. Kredi Garanti Fonu A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	1,49
			33. Irak Mevduat Sigorta Fon Şirketi (IQD)	YURT DIŞI İŞTİRAK	0,79
			34. VISA INC	YURT DIŞI İŞTİRAK	0,05
			35. T. Vakıflar Bankası T.A.O.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,03
			36. Borica – Bankservice AD (BGN)	YURT DIŞI İŞTİRAK	0,01
			37. Borsa İstanbul A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,0035
			38. Türk Ticaret Bankası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,0003
2	T. Halk Bankası A.Ş.	91,49 (TVF)			
			1. Halk Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. Halk Finansal Kiralama A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			3. Halk Varlık Kiralama A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			4. Halk Faktoring A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			5. Platform Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			6. Halk Bank A.D., Beograd	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			7. Halk Banka A.D., Skopje	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	99,63
			8. Halk Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	79,33
			9. Yıldız Tekno Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	35,79
			10. Bileşim Finansal Teknolojiler ve Ödeme Sistemleri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	33,33

III KAMU SERMAYELİ BANKALAR (Devam)					
			11. KOBİ Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	31,47
			12. Demir-Halk Bank (Nederland) N.V	YURT DIŞI İŞTİRAK	30,00
			13. Kredi Kayıt Bürosu A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	18,18
			14. Birleşim Varlık Yönetimi A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	16,00
			15. Bankalararası Kart Merkezi A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	9,28
			16. Birleşik İpotek Finansmanı A.Ş. (Türkiye Menkul Kıymetleştirme Şirketi)	YURT İÇİ İŞTİRAK	8,34
			17. Türkiye Ürün İhtisas Borsası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	3,00
			18. JCR Avrasya Derecelendirme A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,86
			19. KGF Kredi Garanti Fonu A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	1,49
			20. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası	YURT İÇİ İŞTİRAK	1,11
			21. Tasfiye Halinde Macaristan Halk Bankası (Sberbank Magyarország Zrt.)	YURT DIŞI İŞTİRAK	1,07
			22. İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,99
			23. İhracatı Geliştirme A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,89
			24. Mesbaş Mersin Serbest Bölge İşleticisi A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,68
			25. Alanya Liman İşletmeleri Denizcilik Tur. Tic. ve San. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,30
			26. Borsa İstanbul A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,004
			27. Visa INC.	YURT DIŞI İŞTİRAK	0,002
3	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	14,75 (HMB) 74,79 (TVF)			
			1. Vakıf Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. Vakıfbank International A.G.	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			3. Vakıf Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	99,50
			4. Vakıf Gayrimenkul Değerleme A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	97,14
			5. Vakıf Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	96,73
			6. Vakıf Faktoring A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	92,10
			7. Tasfiye Halinde World Vakıf UBB Ltd. Lefkoşa	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	83,00
			8. Vakıf Enerji ve Madencilik A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	67,27

III KAMU SERMAYELİ BANKALAR (Devam)					
			9. Vakıf Finansal Kiralama A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	62,05
			10. Vakıf Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	53,77
			11. Taksim Otelcilik A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	52,43
			12. Vakıf Menkul Kıymet Yatırım Ortaklığı A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	33,77
			13. Bileşim Finansal Teknolojiler ve Ödeme Sistemleri A.Ş.	YURTIÇİ İŞTİRAK	33,33
			14. Birleşim Varlık Yönetimi A.Ş.	YURTIÇİ İŞTİRAK	16,00
			15. Kıbrıs Vakıflar Bankası Ltd. Lefkoşa	YURT DIŞI İŞTİRAK	15,00
			16. Roketsan Roket Sanayi ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	9,93
			17. KKB Kredi Kayıt Bürosu A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	9,09
			18. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	8,38
			19. Birleşik İpotek Finansmanı A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	8,33
			20. İzmir Enternasyonal Otelcilik A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	5,00
			21. Bankalararası Kart Merkezi A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	4,75
			22. İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	4,37
			23. Türkiye Ürün İhtisas Borsası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	3,00
			24. JCR Avrasya Derecelendirme A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,86
			25. Kredi Garanti Fonu A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	1,49
			26. Güçbirliği Holding A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,07
4	Türkiye Emlak ve Katılım Bankası A.Ş.	99,99 (HMB)			
			1. Emlak Katılım Varlık Kiralama A.Ş.	YURTIÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. Emlak Varlık Kiralama A.Ş.	YURTIÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			3. Katılım Finans Kefalet A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15,00
			4. Kredi Garanti Fonu A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	1,49

III KAMU SERMAYELİ BANKALAR (Devam)					
5	T. Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.	99,08 (HMB)			
			1. Tasfiye Halinde Kalkınma Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. Kalkınma Yatırım Varlık Kiralama A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			3. Kalkınma Girişim Sermayesi Portföy Yönetimi A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			4. İflas Nedeniyle Tasfiye Halinde Arıcak Turizm ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	99,71
			5. Maksan A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	31,14
			6. Birleşik İpotek Finansmanı A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	8,33
			7. TII-IVCI İstanbul Venture Capital Initiative	YURT DIŞI İŞTİRAK (Alt Fon)	6,25
			8. JCR Avrasya Derecelendirme A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,86
			9. Takasbank İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,36
6	Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.	100 (HMB)			
			1. Garanti Faktoring A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	9,78
			2. İhracatı Geliştirme A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	5,00
			3. Africa Finance Corporation (AFC)	YURT DIŞI İŞTİRAK	3,29
			4. JCR Avrasya Derecelendirme A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,86
			5. Kredi Garanti Fonu A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	1,49
7	İller Bankası A.Ş.	100			
8	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş.	55,12 (HMB)			
			1. BKM Bankalar Arası Kart Merkezi A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	51,01
			2. İİLM Uluslararası İslami Likidite Yönetimi	YURT DIŞI İŞTİRAK	13,33
			3. BIS Bank For International Settlements	YURT DIŞI İŞTİRAK	1,41
			4. SWIFT	YURT DIŞI İŞTİRAK	0,007
IV DİĞER KURULUŞLAR					
1	MKE A.Ş. (Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi)	100			
			1. Kırıkkale Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi Yönetimi A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	17,00
			2. Roketsan - Roket Sanayii ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15,17
			3. ERRRA Savunma A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	5,00
			4. Mercedes- Benz Otomotiv Ticaret ve Hizmetler A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,96
			5. Mercedes- Benz Türk A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,96

IV DİĞER KURULUŞLAR					
2	Türk Telekomünikasyon A.Ş.	25			
			1. TT Mobil İletişim Hizmetleri A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. TTNET A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			3. Argela Yazılım ve Bilişim Teknolojileri San. ve Tic. A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			4. Innova Bilişim Çözümleri A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			5. Assist Rehberlik ve Müşteri Hizmetleri A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			6. Sebit Eğitim ve Bilgi Teknolojileri A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			7. TT Ventures Proje Geliştirme A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			8. TT International ve Bağlı Ortaklıkları	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			9. TT Destek Hizmetleri A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			10. TTES Elektrik Tedarik Satış A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			11. TTG Finansal Teknolojiler A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			12. AssisTT Holland B. V	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			13. TT Finansman A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			14. TTG Ventures Marketing Inc.	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			15. Otak Teknoloji A.Ş.	YURTIÇİ İŞTİRAK	20
			16. Doctor Turkey İnternet Sağlık Destek Hizmetleri A.Ş.	YURTIÇİ İŞTİRAK	17
			17. Quantwifi Bilişim ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15
			18. Virasoft Yazılım Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	12,53
			19. Eltemtek ARGE A.Ş.	YURTIÇİ İŞTİRAK	11
			20. Eltemtek Elektrik Tesisleri Mühendislik Müteahhitlik Danışmanlık ve Tic. A.Ş.	YURTIÇİ İŞTİRAK	11
			21. Yıldız Tekno Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	10,53
			22. Ayasis Yazılım ve Bilişim Teknolojileri A.Ş.	YURTIÇİ İŞTİRAK	6,8965
			23. B2metrik Yazılım ve Bilişim A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	6,25

IV DİĞER KURULUŞLAR (Devam)					
2	Türk Telekomünikasyon A.Ş.	25	24. TÜV Austria Eltemtek Enerji A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	5,39
			25. Syntonym Limited	YURT DIŞI İŞTİRAK	3,98
			26. MythAI Yapay Zeka ve Tekstil A.Ş./ MYTHAI	YURT İÇİ İŞTİRAK	3
			27. Earnado Yazılım A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,55
			28. Acsight İş Çözümleri Araştırma ve Danışmanlık A.Ş. / Cloud4Feed	YURT İÇİ İŞTİRAK	1,85
			29. EBA Garaj A. Ş	YURT İÇİ İŞTİRAK	1,33
			30. Cetel Telekom İletişim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,005
3	PTT (Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş.)	100			
			1. Kule Verici Tesisleri İşletim ve Teknolojileri A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. PTT Anadolu Lojistik A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			3. PTT Bilgi Teknolojileri (BT) A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			4. PTT Para Lojistik ve Özel Güvenlik Hizmetleri (PAL) A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			5. PTTEm Teknoloji ve Elektronik Hizmetleri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	40
			6. Sofra Kurumsal ve Ödüllendirme Hizmetleri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	33,33
			7. PAL Express Ltd. Şti.	YURT DIŞI İŞTİRAK	15
4	TÜRKSAT Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş.	100			
			1. Eurasiasat S.A.M.	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. TCDD Teknik Mühendislik ve Müşavirlik A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	40
			3. ICO - International Communication Organization	YURT DIŞI İŞTİRAK	0,47
			4. Eutelsat Communications S.A.- Hizmet Konsorsiyumu	YURT DIŞI İŞTİRAK	0,4
5	TRT (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu)	100			
			1. TRT World News UK	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. TIAK Televizyon İzleme Araştırmaları A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	10,5
			3. Anten Teknik Hizmetler ve Verici Tesis İşletme A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	10
6	AOÇ (Atatürk Orman Çiftliği)	100			

IV DİĞER KURULUŞLAR (Devam)					
7	Türk Hava Yolları A.Ş.	49,12			
			1. THY Teknik A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. THY Uçuş Eğitim ve Havalimanı İşletme A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			3. THY Uluslararası Yatırım ve Taşımacılık A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			4. THY Teknoloji ve Bilişim A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			5. THY Hava Kargo Taşımacılığı A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			6. THY Özel Güvenlik ve Koruma Hizmetleri A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			7. AJet Hava Taşımacılığı A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			8. THY Destek Hizmetleri A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			9. THY Finansal Teknolojiler A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			10. TCI Kabin İçi Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	80
			11. TSI Seats Inc.	YURT DIŞI İŞTİRAK	80
			12. Güneş Ekspres Havacılık A.Ş. (Sun Express)	YURT İÇİ İŞTİRAK	50
			13. TGS Yer Hizmetleri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	50
			14. THY OPET Havacılık Yakıtları A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	50
			15. THY DO&CO İkrâm Hizmetleri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	50
			16. Pratt&Whitney THY Teknik Uçak Motoru Bakım Merkezi Ltd. Şti.	YURT İÇİ İŞTİRAK	49
			17. Air Albania SHPK	YURT DIŞI İŞTİRAK	49
			18. We World Express Ltd.	YURT DIŞI İŞTİRAK	45
			19. Goodrich THY Teknik Servis Merkezi Ltd. Şti	YURT İÇİ İŞTİRAK	40
			20. TFS Akaryakıt Hizmetleri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	25
8	AA (Anadolu Ajansı)	47,75			
9	Borsa İstanbul A.Ş.	80,60 (TVF)			
			1. Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. (MKK)	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	71,75
			2. İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	64,18
			3. Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	34,27
			4. Enerji Piyasaları İşletme A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	30,83
			5. Karadağ Borsası	YURT DIŞI İŞTİRAK	24,43
			6. Kırgız Menkul Kıymetler Borsası	YURT DIŞI İŞTİRAK	22,86
			7. Türkiye Ürün İhtisas Borsası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	21,80
			8. Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	19,98
			9. JCR Avrasya Derecelendirme A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	18,50
			10. Saraybosna Menkul Kıymetler Borsası	YURT DIŞI İŞTİRAK	16,70

IV DİĞER KURULUŞLAR (Devam)					
9	Borsa İstanbul A.Ş.	80,60 (TVF)			
			11. Birleşik İpotek Finansmanı A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	5,00
			12. Bakü Sermaye Borsası	YURT DIŞI İŞTİRAK	4,76
10	ASFAT A.Ş.	100			
			1. ASFAT Pakistan Consulting (SMC-Private) Limited	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. KTM Invest Limited Liability Kazakhstan	YURT DIŞI İŞTİRAK	40
			3. TOMTAŞ Havacılık ve Teknoloji A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	19
11	USHAŞ A.Ş.	100			
			1. SADES	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
12	Türk Reasürans A.Ş.	100			
			1. Türk Katılım Reasürans A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. T Rupt Teknoloji A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100

EK 7

2023
KAMU
İŞLETMELERİ
RAPORU

2023 YILINDA İSO 500'DE
YER ALAN KAMU İŞLETMELERİ

TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU İÇİNDE YER ALAN KİT'LER

Sıralama		Firma veya Müessese Adı	Üretimden Net Satışlar (2023-milyon TL)
2023	2022		
15	11	EÜAŞ - Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	61.037
23	21	TPAO - Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	46.282
40	33	ETİ MADEN-Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	26.174
67	85	TŞFAŞ - Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	17.428
99	106	ÇAYKUR - Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	13.117
122	406	ESK - Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü	11.031
131	89	TKİ - Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	10.372
399	463	TÜRASAŞ – Türkiye Raylı Sistem Araçları Sanayii A.Ş.	3.720

Kaynak: İSO (<https://www.iso500.org.tr/500-buyuk-sanayi-kurulusu>)

EK 8

2023

**KAMU
İŞLETMELERİ
RAPORU**

**KULLANILAN MALİ RASYOLARA
İLİŞKİN BİLGİLER**

Likidite Rasyoları	
a. Cari Oran	Dönen Varlıklar / K.V. Yabancı Kaynaklar
b. Asit-Test Oran	(Dönen Varlık. - Stoklar) / K.V. Yabancı Kaynaklar
c. Nakit Oranı (Disponibilite Oranı)	Hazır Değerler (Kasa + Banka + Serb. Menk. Değer.) / K.V. Yabancı Kaynaklar
Devir Hızı Rasyoları	
a. Stok Devir Hızı	Satılan Mal ve Hizmet Maliyeti / Ortalama Stok
b. Alacakların Tahsil Süresi	Alacaklar / Net Satışlar
c. Stok Devir Süresi	Stoklar / Satılan Mal ve Hizmet Maliyeti
ç. Borç Ödeme Süresi	Borçlar / Satılan Mal ve Hizmet Maliyeti
d. Nakit Çevirme Süresi	(b + c - ç) * 365
Kaldıraç Rasyoları	
a. Finansal Kaldıraç Oranı	Yabancı Kaynaklar / Aktif Toplamı
b. Özkaynakların Aktif Toplamına Oranı	Özkaynaklar / Aktif Toplamı
c. U.V. Yabancı Kaynaklar / Özkaynaklar	U.V. Yabancı Kaynaklar / Özkaynaklar
d. Faizleri Karşılama Oranı	(Vergi Öncesi Kâr + Faiz Giderleri) / Faiz Giderleri
Kârlılık Rasyoları	
a. Aktif Kârlılık Oranı	Vergi Sonrası Net Kâr + Finansman Giderleri * (1- Kurumlar Vergisi Oranı) / Net Aktif Toplamı
b. Özsermaye Kârlılık Oranı	Vergi Sonrası Net Kâr / Özkaynaklar Toplamı
c. Brüt Satış Kârı Oranı	Brüt Satış Kârı / Net Satışlar
ç. Faaliyet Kârı / Net Satışlar	Faaliyet Kârı / Net Satışlar
d. Vergi Öncesi Kâr / Net Satışlar	Vergi Öncesi Kâr / Net Satışlar
e. Dönem Net Kârı / Net Satışlar	Dönem Net Kârı / Net Satışlar
Aktif Kullanım Rasyoları	
a. Net Satışlar / Hazır Kıymetler	Net Satışlar / Hazır Kıymetler
b. Net Satışlar / Alacaklar	Net Satışlar / Ticari Alacaklar
c. Net Satışlar / Aktifler	Net Satışlar / Aktif Toplamı

**T.C. HAZİNE VE
MALİYE BAKANLIĞI**

www.hmb.gov.tr